รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการสำรวจการจัดทำรายงานความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย

Exploring Thai listed companies's corporate sustainability reporting and the stakeholder involvement in corporate materiality analysis

จัดทำโดย
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

มิถุนายน 2566

บทสรุปผู้บริหาร

“โครงการสำรวจการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย” มุ่งที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดทำรายงานความยั่งยืน และมุ่งที่จะส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยเห็นความสำคัญของการผนวกแนวคิดเรื่องการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนเข้าไปในการดำเนินธุรกิจ โดยมีการเปิดเผยข้อมูลเป็นหนึ่งในเครื่องมือ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความตระหนักในเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญของบริษัทจดทะเบียนด้วย คำถามวิจัยหลักของงานวิจัยชิ้นนี้ได้แก่

1) รายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2564 มีลักษณะอย่างไร?
2) การจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเข้าร่วมดัชนีเพื่อความยั่งยืนต่าง ๆ มีผลต่อการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์องค์กรด้านความยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร?
3) บริษัทจดทะเบียนมีการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กรอย่างไร?

ข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้แบ่งเป็น 2 ส่วนหลักด้วยกันคือ ส่วนแรกเป็นข้อมูลจากรายงานความยั่งยืน รายงานประจำปี และการเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ ของบริษัทจดทะเบียนใน SET100 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2564 และส่วนที่สองเป็นข้อมูลจากกรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนใน SET100 จำนวน 10 แห่ง

ข้อมูลจากรายงานของบริษัทพบว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนใน SET100 มีรูปแบบและพัฒนาการที่แตกต่างกัน โดยบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน และอุตสาหกรรมทรัพยากร มีภาพรวมการเปิดเผยข้อมูลมากขึ้นและละเอียดขึ้น รวมถึงมีการใช้มาตรฐาน/กรอบการรายงานสากลเพิ่มขึ้นทุกปีในช่วงที่เก็บข้อมูล ทั้งนี้ในแต่ละหมวดธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมเองก็มีรูปแบบและพัฒนาการการเปิดเผยข้อมูลที่แตกต่างกัน อัตราการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยจากบริษัทในกลุ่มตัวอย่างยังไม่สูงนัก โดยรายงานของผู้สอบทานส่วนมากเป็นการให้ความเชื่อมั่นแบบจำกัด (Limited Assurance) ซึ่งเป็นการให้ความเชื่อมั่นในระดับที่ต่ำกว่าการให้ความเชื่อมั่นแก่งบการเงิน

การเชื่อมโยงประเด็นด้านความยั่งยืนขององค์กร (หรือ ESG) ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2562-2564) มีแนวโน้มดีกว่าช่วงก่อนหน้า (พ.ศ. 2558-2561) แสดงให้เห็นถึงการผนวกประเด็นดังกล่าวเข้าไปกับการดำเนินงานและบริหารความเสี่ยงมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนในแง่การบริจาคเงิน หรือการทำกิจกรรมเพื่อสังคมที่อาจไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กรโดยตรง การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทในกลุ่มเป้าหมายมีการอ้างถึงกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) มากขึ้น ถึงแม้บางส่วนจะเป็นการกล่าวถึงแบบไม่เชื่อมกับเป้าหมายที่ชัดเจน แต่ข้อมูลที่เก็บมาได้ก็แสดงแนวโน้มการให้ความสำคัญกับแต่ละเป้าหมายจาก SDGs ของบริษัทที่แตกต่างกันออกไป ในปี พ.ศ. 2564 เป้าหมายที่บริษัทกล่าวถึงมาก 3 อันดับแรก คือ เป้าหมายที่ 8 เป้าหมายที่ 13 และเป้าหมายที่ 12 นอกจากนี้ บริษัทที่เชื่อมเป้าหมายจาก SDGs เข้ากับตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดระยะเวลาที่เก็บข้อมูลด้วย

บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างมีการจัดทำ Materiality Matrix เพิ่มมากขึ้น อาจเป็นผลมาจากการสนับสนุนการใช้เครื่องมือ Materiality Assessment Application ของตลาดหลักทรัพย์ฯ อย่างไรก็ตาม การเปิดเผย Materiality Matrix ของบางบริษัทยังขาดการเชื่อมโยงประเด็นความยั่งยืนที่มีในนัยสำคัญเข้ากับตัวชี้วัดที่ชัดเจน

อัตราส่วนของบริษัทในกลุ่มเป้าหมายที่มีการประกาศความมุ่งมั่น พร้อมตั้งเป้าหมาย Carbon Neutrality และ Net Zero ยังมีไม่มากนัก โดยบริษัทที่เริ่มตั้งเป้าหมายจะมีการประกาศในการเปิดเผยข้อมูลช่วงปี พ.ศ. 2562-2564 โดยตั้งเป้าหมายปีที่จะบรรลุ Carbon Neutrality อยู่ในช่วงปีพ.ศ. 2573-2593 และตั้งเป้าหมายปีที่จะบรรลุ Net Zero อยู่ในช่วงปีพ.ศ. 2573-2608 ส่วนการกำหนดปีฐานสำหรับการบรรลุเป้าหมายนั้นแตกต่างกันออกไปตามแต่ละบริษัท อย่างไรก็ตาม การกำหนดปีที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าว และการเลือกใช้ปีฐานยังไม่ค่อยมีความชัดเจนนัก นอกจากนี้บางบริษัทมีการเปิดเผยว่าบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality ในแต่ละปีที่เปิดเผยข้อมูลผ่านการได้ใบรับรองจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (TGO) ในส่วนนี้แสดงให้เห็นว่าความหมายของการบรรลุเป้า Carbon Neutrality และ Net Zero ของแต่ละบริษัทอาจมีการตีความที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรต้องพัฒนาเพื่อเพิ่มความชัดเจนให้ผู้ใช้ข้อมูล และให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบข้อมูลของแต่ละบริษัทได้

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนของบริษัทข้างต้น และกลุ่มอุตสาหกรรมต่างกัน คณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มเลือก 10 บริษัท ได้แก่ MINT STGT SCB AEONTS IVL AP BCP HMPRO VGI และ ADVANC โดยเลือกจากบริษัทในกลุ่มธุรกิจที่ต่างกัน และมีลักษณะการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างกัน หากมองในภาพรวมแล้วบริษัทที่ดำเนินการอยู่ในบางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนค่อนข้างมาก และมีความก้าวหน้าในแนวคิดและระบบเก็บข้อมูล การตั้งเป้าหมาย รวมถึงการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะแรงกดดันจากการถูกจับตามองจากผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ มากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้บริษัทที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ต่างประเทศ ก็มีความตื่นตัวในเรื่องการดำเนินงานเรื่องความยั่งยืนองค์กรเช่นกัน

ขณะเดียวกันบางบริษัทแม้ไม่ได้อยู่กลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้น แต่มีความก้าวหน้าในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน และการดำเนินงานด้านความยั่งยืน อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรมองค์กรที่ในอดีตประเด็นด้านความยั่งยืนถูกผลักดันมาจากฝ่าย IR และมีการยกระดับแนวคิดด้าน CSR ของบริษัทให้เป็นแนวคิดด้านความยั่งยืนที่ผนวกเข้าไปในกลยุทธ์และกระบวนการของบริษัท ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัทให้ตอบโจทย์ด้ายความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม บางบริษัทยังอยู่ในอุตสาหกรรมที่มีแรงกดดันจากกฎระเบียบ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มากนักในประเด็นด้านความยั่งยืน ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มสำคัญ เช่น กลุ่มลูกค้า ยังไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความยั่งยืนเท่าที่ควรในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ การดำเนินงานด้านความยั่งยืนรวมถึงการเก็บและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ก็อาจไม่ได้ถูกให้ความสำคัญมากนักเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากกว่า

ข้อมูลจากกรณีศึกษาชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างองค์กร และรูปแบบของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านความยั่งยืนมีความสำคัญ และส่งผลต่อการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ทั้งในการตั้งเป้าหมายด้านความยั่งยืน การผนวกประเด็นด้านความยั่งยืนเข้ากับกลยุทธ์องค์กร และการกระตุ้นให้หน่วยงานปฏิบัติการเข้าใจถึงเป้าหมาย

และดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน กรอบการเปิดเผยข้อมูล และการเข้าร่วมประเมินดัชนีต่าง ๆ มีส่วนช่วยทำให้บริษัทได้ใช้แนวทางจากกรอบนั้น ๆ ในการเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน และประเมินช่องว่างของข้อมูลที่ต้องเก็บเพื่อมาใช้ในการตัดสินใจ การวางกลยุทธ์ และการวางแผนการดำเนินงานมากขึ้น ในส่วนของการกำหนดประเด็นด้านความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญนั้น บริษัทที่เพิ่งเริ่มจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน หรือบริษัทที่กำลังยกระดับการทำ CSR มาเป็นการดำเนินงานด้านความยั่งยืนองค์กรอาจยังไม่มีการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ แต่เกือบทุกบริษัทมีกระบวนการการรับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มอยู่แล้ว ส่วนการใช้ผู้สอบทานอิสระเพื่อให้ความมั่นใจแก่ข้อมูลความยั่งยืนที่บริษัทเปิดเผยยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก แต่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และหลายบริษัทที่ยังไม่ได้ใช้ผู้สอบทานก็กำลังศึกษาแนวทางและพิจารณาการใช้ผู้สอบทานด้วย

ประเด็นที่หน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาเพิ่มเติมในการยกระดับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน และส่งเสริมการเชื่อมโยงของประเด็นที่มีนัยสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูล มีดังนี้ **ในส่วนของการออกกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูล** อาจพิจารณาแนะแนวทางหรือข้อกำหนดถึงระยะเวลาการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน หากบริษัทเปิดเผยแบบแยกเล่มจาก 56-1 One Report แนะแนวทางการนำมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่บริษัทในประเทศไทยควรปฏิบัติตาม จะเป็นประโยชน์ในการเลือกใช้มาตรฐานที่เหมาะสม ให้ความสำคัญกับการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญด้านความยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนใน 56-1 One Report พร้อมให้แนวทางด้านความถี่ในการจัดทำ Materiality analysis นอกจากนี้ควรให้แนวทางในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความมุ่งมั่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutrality หรือ Net Zero เพื่อให้การเปิดเผยมีความสอดคล้องกัน และมีข้อมูลประกอบเป้าหมายที่เปิดเผยอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ในกำหนดการใช้ผู้สอบทานอิสระเพื่อให้ความมั่นใจต่อข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืน องค์กรอาจกำหนดขอบเขตเป็นประเด็นรายตัวชี้วัดที่สำคัญก่อน และต้องสำรวจความพร้อมของบริษัท ในด้านข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยก่อนที่จะมีการบังคับใช้ข้อกำหนดดังกล่าว

ในส่วนของ**การให้การสนับสนุน หรือการช่วยเหลือบริษัทจดทะเบียน** หน่วยงานกำกับดูแล หรือตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจพิจารณาแนวทางการอุดหนุนค่าบริการที่ปรึกษาด้านความยั่งยืน และจัดทำรายชื่อ/ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของบริษัทที่ปรึกษาแก่บริษัทจดทะเบียน เช่นเดียวกับการพิจารณาสนับสนุนในลักษณะที่คล้ายกันของการใช้ผู้สอบทานอิสระ นอกจากนี้ใน**การเสริมศักยภาพ** หน่วยงานกำกับดูแล ตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจพิจารณาช่วยเหลือบริษัทจดทะเบียนขนาดเล็กในแง่ของการอบรมในประเด็นข้อกำหนดด้านการเปิดเผยข้อมูลตามกรอบใหม่ ๆ และการเปลี่ยนผ่านธุรกิจสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กร และให้ความรู้แก่ภาคเอกชนเพื่อรับรู้ถึงทิศทางการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงระเบียบที่จะเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งช่วยวางแนวทางการปรับตัว และการสื่อสารกับบริษัทขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ **การสร้าง Ecosystem** ก็สำคัญเช่นกัน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งเพิ่มศักยภาพ และสร้างที่ปรึกษา รวมถึงผู้สอบทานข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่เป็นบริษัทสัญชาติไทยเพิ่มขึ้น เพื่อให้บริษัทที่ต้องการรับบริการมีทางเลือกมากขึ้นทั้งในแง่ความเชี่ยวชาญ และราคาของบริการดังกล่าว ในส่วนของ ESG Data Platform ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำลังพัฒนาอยู่เป็นการเริ่มต้นที่ดีในการรวบรวมข้อมูลด้านความยั่งยืนแก่หน่วยงาน และบุคคลที่สนใจ ทั้งนี้การพัฒนาในอนาตคอาจปรับปรุงในเรื่องความเป็นมิตรต่อผู้ใช้งานเพิ่มขึ้น รวมถึงพิจารณาความสอดคล้องของข้อกำหนดใน 56-1 One Report ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่บริษัทต้องกรอกใน ESG Data Platform ในอนาคต ยิ่งไปกว่านั้นสร้างความเข้าใจให้ผู้บริโภคสำหรับประเด็นด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญมากเพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อน และความต้องการต่อสินค้า ผลิตภัณฑ์ และโครงการที่เป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น สุดท้ายการพัฒนา

Stakeholder platform รวม อาจเป็นประโยชน์ต่อการรวมรวบข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายของบริษัทได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นช่องทางในวงกว้างในผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นต่อบริษัทด้วย

สารบัญ

บทที่ 1: บทนำ 5
1.1 ความสำคัญของโครงการ และคำถามวิจัย 5
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย 7
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย 7
1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย 8
1.4.1 รูปแบบการวิจัย และกระบวนการวิจัย 8
1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล 8
1.4.3 การตรวจสอบข้อมูล 9
1.5 สิ่งที่ต้องส่งมอบ 9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 10

บทที่ 2: การทบทวนกรอบการรายงาน มาตรฐาน แนวปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 13
2.1 บทนำ 13
2.2 มาตรฐาน (Standards) กรอบแนวคิด (Frameworks) และแนวทางปฏิบัติ (Guidelines) ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนในปัจจุบัน 13
2.2.1 มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติที่ออกโดยองค์กรในระดับสากล 14
2.2.2 มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติที่ออกโดยองค์กรในประเทศไทย 30
2.2.3 ลักษณะโดยรวม และประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติ 33
2.3 รางวัล และการจัดดัชนีเกี่ยวกับความยั่งยืน 35
2.3.1 รายละเอียดรางวัล และการจัดทำดัชนีเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนในต่างประเทศ 35
2.3.2 รายละเอียดรางวัล และการจัดดัชนีเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนในประเทศไทย 47
2.4 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในบริบทประเทศไทย 57
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน 58
2.5.1 บทบาทของรายงานความยั่งยืน 59
2.5.2 ลักษณะของการจัดทำรายงานความยั่งยืน 61
2.5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการกำกับดูแล 66
2.5.4 การเปลี่ยงแปลงการดำเนินงานขององค์กรที่มีผลมาจากการจัดทำรายงานความยั่งยืน 68
2.5.5 การกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ (Materiality analysis) 69
2.5.6 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ 72
2.6 สรุปการทบทวนงานวิจัย 73
2.7 แผนผังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน 75

บทที่ 3: ผลการสำรวจรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน 77
3.1 ประเด็นข้อมูลที่เก็บจากรายงานความยั่งยืน 77
3.2 ผลวิเคราะห์การเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืน 79

3.2.1 ลักษณะของการจัดทำรายงานความยั่งยืน 80
3.2.2 มาตรฐาน หรือกรอบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน 84
3.2.3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ SDGs 86
3.2.4 การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความมั่นใจกับข้อมูลที่เปิดเผย 88
3.2.5 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ 89
3.3 สรุปผลการเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนแยกตามรายกลุ่มอุตสาหกรรม และหมวดธุรกิจ 93
3.3.1 กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร 94
3.3.2 กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค 97
3.3.3 กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน 97
3.3.4 กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม 100
3.3.5 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 102
3.3.6 กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร 105
3.3.7 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ 107
3.3.8 กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี 111

บทที่ 4: กรณีศึกษาจากบริษัทจดทะเบียน 115
4.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์องค์กร 115
4.2 รายละเอียดข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ 119
4.3 สรุปกรณีศึกษา 121
4.3.1 กลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กรและการจัดทำรายงานความยั่งยืน 123
4.3.2 รางวัลและดัชนีต่าง ๆ กับการจัดทำรายงาน และกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน 126
4.3.3 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ 127
4.3.4 การตั้งเป้าหมาย การวัดผล และรายงานผลประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืน 128
4.3.5 การใช้ผู้สอบทานอิสระ และประเด็นอื่น ๆ 128

บทที่ 5: ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย 131
5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทจดทะเบียน 131
5.1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปในการจัดทำรายงาน 131
5.1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้มาตรฐาน หรือกรอบการเปิดเผยข้อมูล 131
5.1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้กรอบ SDGs ในการเปิดเผยข้อมูล 132
5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ผู้สอบทานอิสระ 132
5.1.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ 132
5.1.6 ข้อเสนอแนะจากกรณีศึกษา 133
5.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย สำหรับหน่วยงานกำกับดูแล 135
5.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูล 135
5.2.2 การให้การสนับสนุน หรือการช่วยเหลือบริษัทจดทะเบียน 136
5.2.3 การเสริมศักยภาพ 136

5.2.4 การสร้าง Ecosystem และประเด็นอื่น ๆ 137
5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้ฐานข้อมูลจากงานวิจัยร่วมกับฐานข้อมูล S&P Capital IQ 141
5.3.1 ฐานข้อมูลด้าน ESG ของ S&P Capital IQ 141
5.3.2 ความแตกต่างของข้อมูลจากฐานข้อมูล S&P Capital IQ และข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้ 144
5.3.3 ประเด็นตัวอย่างโจทย์วิจัยที่อาจนำฐานข้อมูล S&P Capital IQ ร่วมกับข้อมูล จากงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้ 149

บรรณานุกรม 151

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1: รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ใน SET100 .....
ภาคผนวกที่ 2: ประเด็นเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน .....
ภาคผนวกที่ 3: คำถามสำหรับช่วงเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ .....
ภาคผนวกที่ 4: สรุปข้อมูลการจัดทำรายงาน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนรายบริษัท .....
ภาคผนวกที่ 5: สรุปบทสัมภาษณ์รายบริษัท และข้อมูลประกอบจาก Opportunity Day .....
ภาคผนวกที่ 6: รายกรณีศึกษา 10 บริษัท .....
ภาคผนวกที่ 7: สรุปการจัดงานสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และการสัมมนา .....

บทที่ 1: บทนำ

1.1 ความสำคัญของโครงการ และคำถามวิจัย

ประเด็นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรและแนวคิดการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะสำหรับองค์กรขนาดใหญ่ นอกจากนี้ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ทั้ง 17 เป้าหมายขององค์การสหประชาชาติที่ถูกนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ก็เป็นอีกปัจจัยขับเคลื่อนซึ่งกระตุ้นให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมให้ความสำคัญมากขึ้นกับประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน

ปัจจุบัน องค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ได้มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนกันอย่างแพร่หลาย เพื่อเพิ่มความโปร่งใสในการติดตาม วัดผล และแสดงความรับผิดชอบ รวมถึงแสดงความมุ่งมั่นในการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนและอย่างมีความรับผิดชอบ อย่างไรก็ดี การจัดทำรายงานความยั่งยืนไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะบริษัทจดทะเบียนไทยได้มีการจัดทำรายงานลักษณะนี้มาระยะหนึ่งแล้ว แต่รูปแบบและข้อกำหนดในการจัดทำรายงานความยั่งยืนมีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี เนื่องจากหลักการและข้อบังคับในการจัดทำรายงานความยั่งยืนยังไม่แน่นอนและยังขาดความชัดเจน ส่งผลทำให้บริษัทจดทะเบียนแต่ละแห่งมีการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนในระดับที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ บริษัทจดทะเบียนบางแห่งก็ยังมีการจ้างผู้สอบทานจากภายนอกเข้ามาตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลและให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่เปิดเผย เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลและเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้ใช้ข้อมูลด้วย ทั้งการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการตรวจสอบเพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลซึ่งแสดงอยู่ในรายงานความยั่งยืนยังไม่มีข้อบังคับที่ชัดเจน ส่วนใหญ่การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวยังขึ้นอยู่กับดุลพินิจขององค์กรที่จะเปิดเผยข้อมูล ผลที่ตามมาคือทั้งการเปิดเผยข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูลที่บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยมีแนวปฏิบัติและคุณภาพที่มีความแตกต่างกันมาก

ที่ผ่านมา บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยหลายแห่งได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนระดับโลก เช่น S&P Global The Sustainability Yearbook รวมถึงได้ถูกรวมในรายชื่อของดัชนีเกี่ยวกับความยั่งยืนต่าง ๆ เช่น ดัชนี Dow Jones Sustainability Index (DJSI) หรือดัชนี MSCI Global Sustainability Index นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์) ยังได้รับการชมเชยในฐานะสมาชิกของ United Nations Sustainable Stock Exchanges Initiative (UN SSE) อีกด้วย การที่บริษัทจดทะเบียนไทยได้รับรางวัลด้านความยั่งยืนในระดับโลกและการที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้รับการชมเชยเป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้องค์กรธุรกิจและหน่วยงานต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น หากบริษัทจดทะเบียนมีการผนวกประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในการบริหารองค์กรอย่างแท้จริง ไม่เพียงแต่จะทำให้องค์กรได้รับชื่อเสียงจากการได้รับรางวัลต่าง ๆ เท่านั้น แต่อาจช่วยลดความเสี่ยงให้กับองค์กร รวมถึงดึงดูดนักลงทุนที่ให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วย

ถึงแม้ว่าในภาพรวมการนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนไปปฏิบัติในกลุ่มองค์กรขนาดใหญ่จะมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ภาคประชาสังคมและบุคคลทั่วไปยังคงมีประเด็นคำถามและข้อสงสัยบางประการเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบในกลุ่มบริษัทจดทะเบียน ตัวอย่างประเด็นคำถามหรือข้อสงสัย เช่น ความสำเร็จดังกล่าวแสดง

ถึงการดำเนินธุรกิจตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนจริงหรือไม่ ความสำเร็จดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์ขององค์กรอย่างแท้จริงหรือไม่ อย่างไร องค์กรเหล่านี้ได้มีการนำแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนไปผนวกไว้ในการประเมินความเสี่ยงและกระบวนการตัดสินใจขององค์กรหรือไม่ องค์กรได้คำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินธุรกิจอย่างทั่วถึงหรือไม่ อย่างไร

การผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนต่าง ๆ คำนึงถึงการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยการสนับสนุนและแรงผลักดันจากทุกภาคส่วน ตลอดจนอาศัยเครื่องมือด้านนโยบายรูปแบบต่าง ๆ และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ถึงแม้บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่ของไทยจะมีความก้าวหน้าในการจัดทำรายงานความยั่งยืนและดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน บริษัทจดทะเบียนขนาดกลางและขนาดเล็กอาจจะยังไม่ตื่นตัวในเรื่องนี้มากนัก นอกจากนี้ ประเด็นเกี่ยวกับการใช้ผู้สอบทานอิสระในการตรวจสอบข้อมูลในรายงานความยั่งยืนและกระบวนการวิเคราะห์ประเด็นที่มีนัยสำคัญ (Materiality analysis หรือ Materiality assessment) ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดทำรายงานความยั่งยืนและการจัดทำ Materiality matrix ก็ยังไม่ถูกนำมาหารือในวงกว้าง ผลที่ตามมาคือการวิเคราะห์ประเด็นที่มีนัยสำคัญ อาจถูกมองข้ามหรือไม่ได้รับความสำคัญ

ด้วยเหตุผลดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น โครงการวิจัยนี้จึงมุ่งหวังที่จะสำรวจการรายงานประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน โดยมุ่งทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการจัดทำรายงานความยั่งยืน และสำรวจแนวโน้มของรูปแบบการเปิดเผยข้อมูล การรายงาน/จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้ผู้สอบทานอิสระเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เปิดเผย และประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการวิเคราะห์ประเด็นที่มีนัยสำคัญ (Materiality analysis หรือ Materiality assessment) ทั้งในแง่ของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ประเด็นที่มีนัยสำคัญในรายงานความยั่งยืน และการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นดังกล่าวด้วย

คำถามวิจัยหลักภายใต้โครงการวิจัยนี้ มีดังนี้

1) **รายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2564 มีลักษณะอย่างไร**
2) **การจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเข้าร่วมดัชนีเพื่อความยั่งยืนต่าง ๆ มีผลต่อการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์องค์กรด้านความยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร**
3) **บริษัทจดทะเบียนมีการสร้างความผูกพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กรอย่างไร**

ในการตอบคำถามวิจัยข้างต้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้ คณะผู้วิจัยเริ่มต้นโดยการทบทวนงานวิจัย และนโยบายที่เกี่ยวข้องและทบทวนหน่วยงาน นโยบายระดับประเทศ นโยบายระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎเกณฑ์ในการจัดทำรายงานความยั่งยืน ตลอดจนทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับรางวัล หรือดัชนีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายงานความยั่งยืน และวิธีการวัดผลของรางวัล หรือดัชนีนั้น ๆ หลังจากนั้น คณะผู้วิจัยจะทำการเก็บข้อมูลโดยใช้ 2 วิธี โดยวิธีที่หนึ่งเป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและวิเคราะห์ข้อมูลในรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในช่วงเวลาที่กำหนด วิธีที่สองเป็นการใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บริษัทจดทะเบียนจำนวนอย่างน้อย 10 แห่ง ซึ่งเป็นกรณีศึกษา โดยคณะผู้วิจัยจะใช้ผลการวิเคราะห์รายงานของบริษัทจดทะเบียนภายใต้วิธีที่หนึ่งเป็นเกณฑ์หรือตัวบ่งชี้ในการเลือกบริษัทที่จะสัมภาษณ์ โดยในการคัดเลือก คณะผู้วิจัยจะพยายามให้ครอบคลุมอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1) เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดทำรายงานความยั่งยืน รวมถึงการใช้ผู้สอบทานรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย
2) เพื่อศึกษาการผนวกรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้ง 17 เป้าหมาย ไว้ในรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน
3) เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์องค์กรด้านความยั่งยืน อันเป็นผลมาจากการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการเข้าร่วมดัชนีเพื่อความยั่งยืนต่าง ๆ
4) เพื่อกระตุ้นการพัฒนายุทธศาสตร์องค์กรให้มีการผนวกแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินธุจกิจอย่างยั่งยืนเพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มมูลค่าขององค์กร
5) เพื่อส่งเสริมให้องค์กรสื่อสาร และให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกำหนดประเด็นด้านความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญของธุรกิจที่เหมาะสม
6) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน การใช้ข้อมูลในรายงานความยั่งยืนขององค์กร และข้อจำกัดของรายงานความยั่งยืนรูปแบบต่างๆ

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

การดำเนินการภายใต้โครงการวิจัยนี้สามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน โดยส่วนที่ 1-3 เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย และส่วนสุดท้ายเป็นการเผยแพร่ผลงานวิจัย โดยกิจกรรมวิจัยมีขอบเขต ดังนี้

ส่วนที่ 1: ทบทวนงานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทบทวนมาตรฐาน กรอบแนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานความยั่งยืน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับรางวัลหรือดัชนีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายงานความยั่งยืน

ส่วนที่ 2: เก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยที่อยู่ใน SET100 โดยเก็บจากรายงานของบริษัทจดทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2564 (รวม 7 ปี) วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ข้างต้น พร้อมสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ที่สอดคล้องกับคำถามวิจัยเป็นหลัก เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน และกำหนดประเด็นด้านความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (รายละเอียดประเด็นการเก็บข้อมูลชี้แจงในส่วนถัดไปของรายงาน)

ส่วนที่ 3: เลือกกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนเพื่อสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวนอย่างน้อย 10 บริษัท โดยการสัมภาษณ์อาจครอบคลุมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยคณะผู้วิจัยจะดำเนินการสังเคราะห์ผลการวิจัยภายใต้ส่วนที่ 1 ถึง 3 เพื่อจัดทำรายงานผลการวิจัยภายใต้โครงการ

ส่วนที่ 4: การเผยแพร่ผลงานวิจัยในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มคนต่าง ๆ ได้แก่ รายงาน บทความ การจัดงานสัมมนา และการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ

1.4 ระเบียบวิธีการวิจัย

1.4.1 รูปแบบการวิจัย และกระบวนการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) โดยมีวิธีการวิจัยหลัก 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากรายงานความยั่งยืน โดยผลลัพธ์ของการวิเคราะห์จะอยู่ในรูปแบบของข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ และส่วนที่ 2 เป็นการใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทจดทะเบียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นกรณีศึกษา โดยการเก็บข้อมูลภายใต้วิธีการที่ 2 ขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนแรก

1.4.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนขององค์กร

ในส่วนของการเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ใน SET100 โดยใช้รายชื่อบริษัทจากรอบการทบทวนที่ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ เผยแพร่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2564 สำหรับการคำนวณดัชนีในช่วงระหว่าง 1 มกราคม – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565[1] รายชื่อบริษัทที่อยู่ในดัชนีดังกล่าว และเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนอยู่ในภาคผนวกที่ 1 โดยข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมครอบคลุมประเด็นหลัก 5 ส่วนดังนี้ (ภาคผนวกที่ 2 นำเสนอประเด็นอื่น ๆ จากรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนเพิ่มเติม)

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำรายงาน
ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน หรือกรอบการรายงานที่ใช้
ส่วนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นใน SDGs
ส่วนที่ 4: การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่นำเสนอในรายงานความยั่งยืน
ส่วนที่ 5: การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ

รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นที่เก็บข้อมูลอยู่ในอยู่ในบทที่ 3

2) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์องค์กร

ในการคัดเลือกบริษัทจดทะเบียนเพื่อมาเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะผู้วิจัยจะเลือกอย่างน้อย 10 บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน และเลือกโดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานของบริษัทจดทะเบียนในส่วนแรกเป็นเกณฑ์ประกอบในการเลือกด้วย กล่าวคือเลือกทั้งบริษัทที่ทำได้ดีในแต่ละหัวข้อการจัดทำรายงานที่สังเกต เช่น เลือกทั้งบริษัทที่มีการรายงาน SDGs และเชื่อมโยง SDGs ไว้กับตัวชี้วัดที่ชัดเจน และเลือกทั้งบริษัทที่อาจจะมีการกล่าวถึง SDGs แต่ไม่มีแผนการดำเนินงานหรือเป้าประสงค์ที่ชัดเจน หรือ เลือกทั้งบริษัทที่อยู่ใน DJSI Index และ ไม่อยู่ใน DJSI Index เป็นต้น การคัดเลือกบริษัทโดยใช้วิธีการข้างต้นอาจช่วยทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนบริษัทที่ไม่กระจุกตัวอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน หรือมีแต่บริษัทที่ได้รับรางวัล หรือมีแต่บริษัทที่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนในเกณฑ์ดีเยี่ยมเท่านั้น ซึ่งในกรณีหลังอาจช่วยบรรเทาปัญหาความเอนเอียงในการคัดเลือก (Selection Bias) ได้ โดยความเอนเอียงดังกล่าวมักเกิดจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิเคราะห์โดยที่ไม่มีการสุ่ม (Randomization)

[1] https://www.set.or.th/th/market/information/securities-list/constituents-list-set50-set100

สำหรับกลุ่มเป้าหมายภายในบริษัทที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้น มีดังนี้ 1. ส่วนงานด้านกลยุทธ์องค์กร 2. ส่วนงานที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน 3. ส่วนงานที่มีหน้าที่วิเคราะห์ และกำหนด Materiality ของบริษัท (ซึ่งอาจแตกต่างไปในแต่ละองค์กร) 4. ส่วนงานสื่อสารองค์กร[2] นอกจากนี้ หากได้รับอนุญาตจากบริษัทจดทะเบียนที่เก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทด้วย เช่น พนักงาน สหภาพแรงงาน คู่ค้า หรือ เจ้าหนี้ เป็นต้น

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทจดทะเบียน คณะผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะหาความเชื่อมโยงว่าการจัดทำรายงานความยั่งยืนหรือการเข้าร่วมในดัชนีเพื่อความยั่งยืนต่าง ๆ มีผลต่อการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์องค์กรของบริษัทด้านความยั่งยืนอย่างไร รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นสำคัญและพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร โดยประเด็นคำถามสำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทจะแบ่งเป็น 5 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 การจัดทำรายงานและกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน ส่วนที่ 2 อิทธิพลของรางวัลและดัชนีต่าง ๆ ต่อการจัดทำรายงานและกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ ส่วนที่ 4 การตั้งเป้าหมาย การวัดผล และรายงานผลประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืน และส่วนที่ 5 การให้คำมั่นสัญญาในการทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การใช้ผู้สอบทานอิสระ และประเด็นอื่น ๆ (รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับชุดคำถามอยู่ในภาคผนวกที่ 3)

1.4.3 การตรวจสอบข้อมูล

ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลจากรายงานของบริษัทจะมีการจัดทำแนวทางที่ใช้ในการเก็บข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อลดข้อผิดพลาด และเพื่อให้ชุดข้อมูลที่เก็บมาสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ น่าเชื่อถือ และสะท้อนบริบทของข้อมูลที่จัดเก็บจากรายงานของบริษัท งานวิจัยนี้จะใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ Triangulation กล่าวคือใช้ทั้งข้อมูลจากหลายแหล่ง ประกอบด้วย ข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนที่จัดทำโดยบริษัทจดทะเบียน ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทจดทะเบียนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ รวมถึงการสอบทานผลการวิเคราะห์โดยนักวิจัยในคณะผู้วิจัย

1.5 สิ่งที่ต้องส่งมอบ

สิ่งที่ต้องส่งมอบ (Deliverables) ภายใต้โครงการวิจัยนี้ มีดังนี้

1) รายงานขั้นต้น รายงานความก้าวหน้าโครงการ และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์จำนวนอย่างละ 1 ชุด
2) ตารางเก็บข้อมูล และฐานข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนใน SET100 ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2564 จำนวน 1 ชุด
3) เอกสารข้อเสนอแนะทางนโยบายจำนวน 1 ชุด
4) บทความสั้น หรือชิ้นงานที่เน้นกระจายข้อมูลงานวิจัยสู่สื่อสาธารณะจำนวนอย่างน้อย 2 บทความ/ชิ้นงาน

[2] ในแต่ละองค์กรอาจจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้แตกต่างกันออกไป โครงการนี้จะเน้นขออนุญาตเก็บข้อมูลกับผู้ที่รับผิดชอบ หรือบุคลากรในแต่ละฟังก์ชั่นการดำเนินงานเป็นหลัก

5) การจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัย โดยมีผู้เข้าร่วมรวมทุกช่องทางจำนวน 100 คน จำนวน 1 ครั้ง
6) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับ Materiality analysis และการเลือกใช้ผู้สอบทานอิสระ ให้ผู้จัดทำรายงานความยั่งยืนที่สนใจ โดยมีผู้เข้าร่วมอย่างน้อย 30 คน จำนวน 1 ครั้ง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัยนี้มีดังนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บริษัทจดทะเบียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทจดทะเบียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวโน้มการรายงานด้านความยั่งยืน การผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้าไปในการจัดทำรายงานความยั่งยืน รายงานของผู้สอบทานอิสระที่มากับรายงานความยั่งยืน และการจัดทำ/รายงานเกี่ยวกับ Materiality analysis และ Materiality matrix
2. บริษัทจดทะเบียน หรือบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่มีความสนใจเรื่องการจัดทำรายงานความยั่งยืน และเริ่มต้นการผนวกเรื่องความยั่งยืนเข้าไปในการทำธุรกิจ รับรู้เกี่ยวกับแนวโน้มการจัดทำรายงานความยั่งยืน การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ ตลอดจนนโยบายและแนวปฏิบัติเรื่องการจัดทำรายงานความยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในการปรับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ
3. การให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดทำ Materiality analysis เป็นจุดเริ่มต้นที่ดีซึ่งจะช่วยให้บริษัทจดทะเบียนที่ยังไม่ได้มีการทบทวนประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ ได้มีโอกาสเริ่มทำการวิเคราะห์ Materiality analysis ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินงาน และการจัดทำรายงานความยั่งยืน รวมถึงการสื่อสารถึงผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อไป งานสัมมนาและการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการที่จะจัดขึ้นจะเปิดโอกาสให้บริษัทจดทะเบียนหรือหน่วยงานที่เข้าร่วมได้อภิปรายเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นอุปสรรคหรือความท้าทายในการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการผนวกประเด็นความยั่งยืนเข้าไปในการดำเนินธุรกิจ รวมถึงส่งผลให้รายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยมีการพัฒนาขึ้นทั้งในเรื่องการบูรณาการเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึง Materiality analysis และ Materiality matrix ทำให้บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยจำนวนมากหันมาให้ความสนใจในประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งผนวกประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในการดำเนินธุรกิจอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญส่งผลให้มุมมองของนักลงทุน (ทั้งนักลงทุนสถาบัน และนักลงทุนบุคคล) ที่มีต่อบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยในด้านความยั่งยืน ด้านความสามารถในการปรับตัว รวมถึงด้านความสามารถในการตอบสนองต่อความเสี่ยงและโอกาสที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจดีขึ้น ในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สำนักงานกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ก.ล.ต.) หรือหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบถึงแนวโน้มและลักษณะของรายงานความยั่งยืน ซึ่งสามารถนำไปใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ หรือโครงการสนับสนุนเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยต่อไป
4. ภาคประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ของบริษัทจดทะเบียน นักวิชาการ และองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ จะทราบเกี่ยวกับแนวโน้มด้านการจัดทำรายงานความยั่งยืน และเข้าใจเกี่ยวกับ

ลักษณะของรายงานความยั่งยืน บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนขององค์กร และสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อเพื่อให้เกิดมุมมอง องค์ความรู้ หรือความร่วมมือใหม่ ๆ ขึ้น

นอกจากประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับข้างต้น คณะผู้วิจัยคาดว่าจะสามารถใช้ผลการวิจัยในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติมแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) **การเปิดเผยข้อมูลเพื่อเพิ่มความโปร่งใสของการได้มาซึ่ง Materiality matrix หรือประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ** – ในขณะนี้ การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ Materiality analysis ยังไม่ได้เป็นชุดข้อมูลที่มีการบังคับให้เปิดเผยใน 56-1 One Report การศึกษาการรายงานเกี่ยวกับ Materiality matrix และ Materiality analysis จะทำให้เห็นถึงลักษณะและแนวโน้มของการพัฒนาการเปิดเผยข้อมูล เพื่อที่จะช่วยในการกำหนดขอบข่ายของข้อมูลที่บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยเพิ่มเติมใน 56-1 One Report ถึงแม้ว่าคำแนะนำในการจัดทำรายงานความยั่งยืนของธุรกิจ หรือ Business Sustainability Reporting Guidelines ที่ทางตลาดหลักทรัพย์จัดทำไว้ได้มีการกำหนดตัวอย่างจากรายงานความยั่งยืนของต่างประเทศที่เน้นการเปิดเผยเกี่ยวกับกระบวนการ ที่มาของประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ แต่ในขณะนี้ ประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลว่าบริษัทจดทะเบียนได้มีการรายงานกระบวนการที่มาของประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญหรือไม่ นอกจากนี้ ถึงแม้ Materiality Assessment Application รวมถึงข้อบังคับใน 56-1 One Report จะเป็นตัวช่วยให้บริษัทจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการนี้มากนัก หันมาให้ความสำคัญกับกระบวนการนี้มากขึ้น แต่กระบวนการดังกล่าวยังไม่ได้ถูกเน้นย้ำมากนักในคู่มือการใช้งาน Materiality Assessment Application (ในส่วน “Reporting”) ที่จัดทำขึ้นโดยตลาดหลักทรัพย์
2) **การสอบทานข้อมูลด้านความยั่งยืน** – เนื่องจากข้อมูลชุดหนึ่งที่จะเก็บภายใต้โครงการวิจัยนี้ คือ การใช้ผู้สอบทานข้อมูล รวมถึงขอบข่ายของการสอบทาน ข้อมูลที่เก็บรวบรวมในช่วงปี พ.ศ. 2558-2564 จะทำให้ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ เห็นการพัฒนาและความพร้อมของบริษัทจดทะเบียนในการใช้ผู้สอบทาน โดยเฉพาะข้อมูลที่มีนัยสำคัญ บางประเด็นที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ มองว่าเป็นประเด็นที่สำคัญ ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจพิจารณาให้คำแนะนำแก่บริษัทจดทะเบียนอื่น ๆ ให้ใช้ผู้สอบทานอิสระกับประเด็นดังกล่าว
3) **การผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือเป้าหมายระดับชาติหรือระดับสากลอื่น ๆ ไว้ในกรอบการรายงาน และการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืน** – ผลการสำรวจโดยบริษัท KPMG ในปีค.ศ. 2020 พบว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 10 ประเทศ ที่มีการผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในการรายงานเพื่อความยั่งยืน[3] มากที่สุด ซึ่งผลการสำรวจดังกล่าวแตกต่างจากผลการสำรวจโดยบริษัท KPMG ในปี ค.ศ. 2017 ซึ่งในการสำรวจครั้งนั้น ประเทศไทยไม่ได้มีความโดดเด่นมากนักในเรื่องการผนวกเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในรายงานเพื่อความยั่งยืน เนื่องจากปี ค.ศ. 2015 เป็นปีที่ทางองค์การสหประชาชาติเริ่มประกาศใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งทำให้บริษัทจดทะเบียนให้ความสนใจกับกรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีการรายงานเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในรายงานความยั่งยืน เนื่องจาก ปี

[3] https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/be/pdf/2020/12/The_Time_Has_Come_KPMG_Survey_of_Sustainability_Reporting_2020.pdf

ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) อยู่ในกรอบเวลาที่อยู่ภายใต้การศึกษาของโครงการวิจัยนี้ด้วย ดังนั้น ผลการศึกษาภายใต้โครงการวิจัยนี้จะแสดงให้เห็นถึงการผนวกรวมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไว้ในรายงานความยั่งยืน และทำให้ทราบถึงช่องว่างของการเชื่อมโยงระหว่างกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนและการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถช่วยให้ข้อมูล หรือให้ความรู้แก่บริษัทจดทะเบียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ในบริบทขององค์กรได้

4) **ความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำการรายงานหรือการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนเฉพาะด้าน** – บางบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูล หรือกระบวนการคิดเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนไม่มากนัก ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะบริษัทไม่มีทรัพยากรและแนวทางที่ชัดเจนในการวัดผล จัดเก็บ และเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว โดยเฉพาะข้อมูลเฉพาะทาง เช่น การวัดและการรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก หรือข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิแรงงาน เป็นต้น ซึ่งผลของงานวิจัยอาจทำให้ตลาดหลักทรัพย์ฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นถึงช่องว่างของความรู้ และทักษะที่อาจจะต้องสร้างนโยบาย หรือโครงการเพื่อให้การสนับสนุนองค์กรที่ต้องการพัฒนาการเปิดเผยข้อมูลต่อไป รวมถึงมองเห็นถึงความร่วมมือที่จำเป็นระหว่างตลาดหลักทรัพย์ฯ และหน่วยงานเฉพาะทางอื่น ๆ เพื่อร่วมมือกันจัดทำโครงการให้ความรู้แก่องค์กรในแง่การวัดผล และการจัดทำรายงานดังกล่าวด้วย

บทที่ 2: การทบทวนกรอบการรายงาน มาตรฐาน แนวปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

ปัจจุบันประเด็นด้านความยั่งยืนขององค์กรได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะการสื่อสารเกี่ยวกับความยั่งยืนและความรับผิดชอบขององค์กร ซึ่งประเด็นเหล่านี้ส่วนใหญ่ปรากฏอยู่ในรายงานความยั่งยืน (Sustainability report) ที่ผ่านมา การจัดทำรายงานความยั่งยืนไม่ได้มีกฎเกณฑ์ ข้อบังคับเกี่ยวกับมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและตายตัว โดยองค์กรหรือบริษัทต่าง ๆ สามารถเลือกใช้มาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติได้หลากหลาย ทำให้องค์กรที่จัดทำรายงานสามารถกำหนดขอบเขตและความลึกของประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนที่ต้องการเปิดเผยในรายงานความยั่งยืนได้อย่างอิสระ

อย่างไรก็ดี เพื่อให้การรายงานประเด็นด้านความยั่งยืนสามารถตอบโจทย์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างชัดเจน โปร่งใส และบริษัทมีการนำประเด็นด้านความยั่งยืนไปผนวกไว้ในแผนการดำเนินธุรกิจอย่างแท้จริง องค์กรที่จัดทำรายงานความยั่งยืนควรต้องมีกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญด้วย

การศึกษาในบทนี้มุ่งเน้นที่จะทบทวนมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กร รวมถึงทบทวนการจัดอันดับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กร ซึ่งการทบทวนดังกล่าวนอกจากจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเหล่านี้มากขึ้นแล้ว ยังทำให้เห็นถึงความแตกต่างของแต่ละระบบเพื่อประเมิน จัดหมวดหมู่ และสร้างแผงผังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (Stakeholder map) ขึ้น

นอกจากการทบทวนมาตรฐาน กรอบแนวคิด แนวทางปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงรางวัล และการจัดดัชนีเกี่ยวกับความยั่งยืนแล้ว บทนี้ยังรวมการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยทำให้เห็นถึงประเด็นที่มีความสำคัญ ความท้าทาย ข้อจำกัด และโอกาสเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนด้วย

2.2 มาตรฐาน (Standards) กรอบแนวคิด (Frameworks) และแนวทางปฏิบัติ (Guidelines) ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนในปัจจุบัน

ในระยะที่ผ่านมา ภาคธุรกิจหันมาให้ความสำคัญกับผลกระทบจากการดำเนินงานของธุรกิจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยในช่วงปี ค.ศ. 1960–1970 องค์กรธุรกิจในทวีปยุโรปและประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการจัดทำรายงานความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างประเด็นทางเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เพราะหากธุรกิจเลือกที่จะไม่ประเมินความเสี่ยงในแง่ของผลกระทบของการดำเนินธุรกิจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ธุรกิจอาจมีผลประกอบการที่ดีในระยะสั้น แต่ในระยะยาวความเสี่ยงที่ไม่ได้รับการดำเนินการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อธุรกิจ ดังนั้น จึงมีธุรกิจจำนวนมากที่หันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่เฉพาะผลประกอบการทางด้านธุรกิจและผลตอบแทนสำหรับผู้ถือหุ้นมากขึ้น รวมถึงให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของธุรกิจ

ส่วนหนึ่งที่ธุรกิจต่าง ๆ เริ่มดำเนินการคือการให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทและการจัดทำรายงานความยั่งยืน (Sustainability report[4]) อย่างแพร่หลายมากขึ้น โดยอ้างอิงการเปิดเผยข้อมูลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่ค่อนข้างหลากหลายในปัจจุบัน โดยแต่ละมาตรฐาน[5] ก็มีแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน เช่น บางมาตรฐานเน้นการเปิดเผยข้อมูลเฉพาะเรื่อง หรือบางมาตรฐานเน้นการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในภาพรวมของมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) เป็นต้น

ถึงแม้ปัจจุบันจะมีกฎเกณฑ์และมาตรการด้านการเปิดเผยข้อมูลที่หลากหลายและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่การบังคับใช้มาตรฐานและการตรวจสอบการรายงานข้อมูลว่าสอดคล้องกับที่มาตรฐานกำหนดไว้หรือไม่ ถึงแม้ว่ามาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เป็นเพียงหนึ่งในปัจจัยที่กำหนดรูปแบบของการจัดทำรายงานความยั่งยืนและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัท แต่จากการศึกษาของ Tregidga และ Laine (2021) พบว่า มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติ รวมถึงหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการกำหนดประเด็นที่จะได้รับความสำคัญ กำหนดการจัดลำดับความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร รวมถึงขอบเขตในการรับผิดรับชอบของบริษัท

การศึกษาในส่วนนี้จะเป็นการรวบรวมมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูล โดยจำแนกตามชื่อขององค์กรที่พัฒนาหรือใช้มาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัตินั้น ๆ โดยแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก ๆ ได้แก่ มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติในระดับสากล และมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติในประเทศไทย นอกจากนี้ ส่วนท้ายของบทที่ 2 คณะผู้วิจัยจะสรุปลักษณะเฉพาะของแต่ละมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติด้วยเพื่อให้เห็นภาพเกี่ยวกับข้อเหมือนและข้อแตกต่างที่ชัดเจนมากขึ้น

2.2.1 **มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติที่ออกโดยองค์กรในระดับสากล**

1) International Organization for Standardization (ISO)

ในปีค.ศ. 1947 International Organization for Standardization (ISO) หรือ องค์การมาตรฐานสากลได้จัดทำมาตรฐานการรับรองคุณภาพ โดยมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นมีหลากหลาย ครอบคลุมประเด็นความเสี่ยงในหลากหลายมิติ มาตรฐานของ ISO ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากบริษัทที่ต้องการลดผลกระทบทางลบ หรือสร้างผลกระทบเชิงบวกกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกองค์กร นอกจากนี้ ความซับซ้อนของการใช้มาตรฐาน ISO ขึ้นอยู่กับบริบทเฉพาะของแต่ละบริษัท เช่น บริษัทที่มีการดำเนินงานที่ซับซ้อนมากอาจต้องจัดทำเอกสารเพิ่มเติมและควบคุมการดำเนินการอย่างเข้มงวดเพื่อให้สามารถบรรลุภาระผูกพันทางกฎหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม มาตรฐาน ISO ไม่ได้มีการใช้อย่าง

---

[4] Sustainability report หรือ รายงานความยั่งยืนที่ใช้ในรายงานฉบับนี้หมายรวมถึงรายงาน หรือเอกสารของกิจการที่เป็นการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงาน รวมถึงแนวคิด และเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลของกิจการให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้ ในปัจจุบันจะนิยมเปิดเผยในรูปแบบของเล่มรายงานอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถดาวน์โหลดได้ทางเวปไซต์ของกิจการ กิจการอาจใช้คำอื่น ๆ แทนคำว่า Sustainability report แต่มีความหมายในทางเดียวกัน ได้แก่ CSR report หรือ ESG report เป็นต้น

[5] ถึงแม้กรอบแนวคิด หรือแนวปฏิบัติในการจัดทำรายงานความยั่งยืนทุกระบบจะยังไม่มีมาตรฐานที่ตรงกัน แต่ในบริบทนี้และการกล่าวถึงในช่วงต่อ ๆ ไป การใช้คำว่า “มาตรฐาน” จะหมายรวมถึงมาตรฐานการรายงาน กรอบแนวคิด และแนวปฏิบัติในการจัดทำรายงานความยั่งยืนด้วย

แพร่หลายในทุกประเทศ มีบางประเทศที่ไม่ได้ใช้มาตรฐาน ISO เนื่องจากมาตรฐาน ISO อาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลกระทบในบางมิติ หรือมาตรฐานการรับรองคุณภาพขององค์กรและกฎระเบียบของประเทศนั้นอาจมีความเข้มงวดอยู่แล้ว (Corbett และ Kirsch, 2001)

โดยมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนและการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมใช้ เช่น มาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม หรือ ISO 14000 (Environmental Management) และมาตรฐานว่าด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ISO 26000 (Social Responsibility) โดยแต่ละมาตรฐานมีรายละเอียดดังนี้

มาตรฐาน ISO 14000 พัฒนาขึ้นในปีค.ศ. 1996 โดยเป็นมาตรฐานแบบสมัครใจที่ช่วยควบคุมและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินธุรกิจ โดยธุรกิจสามารถจัดการ ติดตาม และปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกเกี่ยวกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลกระทบมาจากการดำเนินธุรกิจ ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐบาลด้านสิ่งแวดล้อม การดำเนินการภายใต้มาตรฐาน ISO 14000 อยู่ภายใต้ระบบวงจรบริหารงานคุณภาพหรือ Plan-Do-Check-Act (PDCA) และมีมาตรฐานย่อยหลายตัว แต่มาตรฐานย่อยที่ได้รับความนิยมจากบริษัทส่วนใหญ่ในปัจจุบันเพื่อให้ได้ใบรับรองว่าการดำเนินธุรกิจไม่ได้ก่อความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม คือมาตรฐานย่อย ISO 14001 (Environmental Management Systems) เนื่องจากใบรับรองมาตรฐานย่อย ISO 14001 มักถูกใช้เป็นเงื่อนไขโดยประเทศพัฒนาแล้วในการนำเข้าสินค้า เช่น ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ส่วน ISO 14000 ย่อยอื่น ๆ เป็นเพียงข้อเสนอแนะและช่วยเสริมการจัดทำมาตรฐานย่อย ISO 14001

การตรวจประเมินเพื่อให้ได้ใบรับรองภายใต้มาตรฐานย่อย ISO 14001 เริ่มต้นจาก 1) การวางแผน (plan) ประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการจัดการประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจ ซึ่งแผนต้องสอดคล้องกับข้อกำหนดในกฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หากบริษัทต้องการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก บริษัทต้องพิจารณามาตรฐานการจัดการก๊าซเรือนกระจกหรือมาตรฐานย่อย ISO 14064 (Greenhouse Gases) เพิ่มเติม 2) การนำแผนไปปฏิบัติและดำเนินการ (do) โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดโครงสร้างและหน่วยงานผู้มีหน้าที่รับผิดชอบให้ชัดเจน และจัดอบรมให้แก่บุคลากร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติงานที่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม 3) การตรวจสอบ (check) โดยติดตามและวัดผลการดำเนินงานว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ และ 4) การปรับปรุง (act) ระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสังเกตว่ามาตรฐานย่อย ISO 14001 ครอบคลุมการจัดการสิ่งแวดล้อมของบริษัทตั้งแต่กิจกรรม ผลิตภัณฑ์ และการให้บริการ รวมทั้งมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม การศึกษาของ Hertin และคณะ (2008) พบว่าบริษัทที่ได้รับการรับรองภายใต้มาตรฐานย่อย ISO 14001 อาจไม่ได้มีความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมดีกว่าบริษัทที่ไม่ได้รับการรับรอง เนื่องจาก บางบริษัทอาจมีข้อจำกัดในการจัดทำข้อมูลให้เพียงพอตามที่มาตรฐานกำหนด รวมถึงการรับรองที่เกิดขึ้นอาจเป็นเพียงแค่การทำตามข้อกำหนดขั้นต่ำเท่านั้น กิจการที่ได้รับการรับรองอาจไม่ได้มีจุดมุ่งหมายที่แท้จริงที่จะลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินธุรกิจ (Vílchez และ Darnall, 2017)

มาตรฐาน ISO 26000 เป็นอีกหนึ่งมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน มาตรฐานนี้พัฒนาขึ้นในปีค.ศ. 2010 โดยเป็นมาตรฐานแบบสมัครใจที่ช่วยให้ภาคธุรกิจสามารถบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในการดำเนินธุรกิจ ส่งผลให้การทำกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate

Social Responsibility) มีมาตรฐานยิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่ามาตรฐาน ISO 26000 เป็นแนวทางสำหรับบริษัทในการดำเนินกิจกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมภายใต้มาตรฐานเดียวกันในระดับสากล

มาตรฐาน ISO 26000 ประกอบด้วยหัวข้อหลัก ได้แก่ 1) การกำกับดูแลกิจการ 2) สิทธิมนุษยชน 3) แนวปฏิบัติด้านแรงงาน 4) สิ่งแวดล้อม 5) การประกอบธุรกิจอย่างเป็นธรรม 6) ประเด็นเกี่ยวกับผู้บริโภค และ 7) การพัฒนาชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งครอบคลุมมิติที่สำคัญของความยั่งยืน (เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) และเป็นกรอบแนวคิดให้บริษัทในช่วงเริ่มวางประเด็นในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน เนื่องจากช่วยให้มีแนวทางประเมินมิติความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร (Hahn, 2013) อย่างไรก็ดี มาตรฐาน ISO 26000 ไม่มีการตรวจสอบหรือการรับรอง ดังนั้น บริษัทจะไม่สามารถขอการรับรองได้เหมือน ISO แบบอื่น เช่น ISO 14001 (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555)

สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม (สมอ.) และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) กำลังพยายามผลักดันให้ภาคธุรกิจนำกรอบ ISO 26000 ไปปฏิบัติและมีแนวโน้มจะขับเคลื่อนให้มาตรฐาน ISO 26000 เป็นมาตรฐานที่มีการรับรอง[6] อย่างไรก็ดี งานศึกษาของ Hahn (2012) ได้ให้ข้อแนะนำว่ามาตรฐาน ISO 26000 ไม่เหมาะที่จะมีการจัดทำใบรับรอง เนื่องจากมาตรฐานไม่ได้ดำเนินการภายใต้ระบบ PDCA แต่หากเป็นมาตรฐานที่มีลักษณะเป็นหลักการ (Principle-based) การที่จะตีกรอบมาตรฐานเพื่อให้เกิดการรับรองได้ง่าย อาจส่งผลกระทบในแง่ที่ว่ากิจการเน้นการเปิดเผยข้อมูลโดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการภายใน

2) World Federation of Exchanges (WFE)

สมาพันธ์ตลาดหลักทรัพย์โลก (World Federation of Exchanges: WFE) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1961 และได้จัดทำ ESG Guidance and Metrics ที่มีการใช้อยู่ในปัจจุบันขึ้นในปี ค.ศ. 2018 เพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามกรอบ ESG ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ESG Guidance and Metrics ที่จัดทำขึ้นโดย WFE ประกอบด้วย ตัวชี้วัดทั้งหมด 30 ชุด และใช้หลักการ “Respond or Explain”[7] ซึ่งหมายถึงการเปิดเผยข้อมูลในประเด็นที่กำหนด หรือชี้แจงเหตุผลหากไม่เปิดเผยข้อมูลนั้น ๆ ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ดังนี้

1) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ได้แก่ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ความเข้มข้นของการปล่อยมลพิษ การใช้พลังงาน ความเข้มข้นของพลังงาน สัดส่วนพลังงาน การใช้น้ำ การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม การกำกับดูแลความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การกำกับดูแลด้านความยั่งยืนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และการบรรเทาความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
2) **ด้านสังคม** ได้แก่ อัตราส่วนค่าตอบแทนของประธานเจ้าหน้าที่บริหาร อัตราส่วนค่าตอบแทนในมิติทางเพศ อัตราการลาออกของพนักงาน ความหลากหลายทางเพศ อัตราส่วนพนักงานชั่วคราว การไม่เลือกปฏิบัติ อัตราการบาดเจ็บระหว่างการปฏิบัติงาน สุขภาพและความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล การใช้แรงงานเด็ก การบังคับใช้แรงงาน และสิทธิมนุษยชน
3) **ด้านธรรมาภิบาล** ได้แก่ ความหลากหลายของโครงสร้างคณะกรรมการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ ความจูงใจของค่าตอบแทน การมีส่วนร่วมในการเจรจาต่อรอง จรรยาบรรณคู่ค้า

[6] สืบค้นวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 (เข้าถึงได้จาก https://www.sec.or.th/cgthailand/th/pages/resources/csr.aspx)

[7] บริษัทจดทะเบียนต้องระบุเหตุผล (Explain) ในกรณีที่ไม่เปิดเผยข้อมูลตามตัวชี้วัดใด ๆ

จริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต การรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การจัดทำรายงานความยั่งยืนและการรายงานความยั่งยืน การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนตามข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการให้ความเชื่อมั่นต่อการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนจากองค์กรภายนอก

ก่อนหน้านี้ WFE เคยจัดทำ ESG Guidance and Metrics เวอร์ชั่นปี ค.ศ. 2015 ซึ่งเป็นกรอบต้นแบบที่ใช้ปรับปรุงแนวปฏิบัติสำหรับเวอร์ชั่นที่ใช้งานอยู่ในปัจจุบันซึ่งมีการปรับปรุงในปี ค.ศ. 2018 โดยเฉพาะในมิติเรื่องการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG โดยคำนึงถึงความต้องการของนักลงทุนมากยิ่งขึ้น และมีการปรับตัวชี้วัดใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ และการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (TCFD) เป็นต้น

3) International Standards of Accounting and Reporting (ISAR)

คณะทำงานผู้ทรงคุณวุฒิระหว่างรัฐบาลด้านมาตรฐานระหว่างประเทศว่าด้วยการบัญชีและการรายงาน (International Standards of Accounting and Reporting: ISAR) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1982 โดยคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ (Economic and Social Council: ECOSOC) และมีสำนักงานการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (United Nations Conference on Trade and Development: UNCTAD) เป็นเลขาธิการ ในปี ค.ศ. 2019 ISAR ได้จัดทำแนวทางตัวชี้วัดการดำเนินงานหลัก (Guidance on Core Indicators: GCI) เพื่อช่วยให้ธุรกิจจัดทำรายงานและยืนยันว่าได้มีการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ GCI ประกอบด้วยตัวชี้วัด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และสถาบัน

1) **ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ** ประกอบด้วย 8 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ รายได้ มูลค่าเพิ่ม (Value added)[8] มูลค่าเพิ่มสุทธิ (Net value added)[9] ภาษีและเงินอื่นที่จ่ายให้แก่รัฐ การลงทุนสีเขียว การลงทุนในชุมชน รายจ่ายด้านการวิจัยและพัฒนา และร้อยละของการจัดหาในท้องถิ่น (percentage of local procurement) ที่แสดงถึงความเกี่ยวโยงระหว่างธุรกิจและเศรษฐกิจท้องถิ่น ซึ่งตัวชี้วัดในด้านนี้มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 7 (พลังงานสะอาดและเข้าถึงได้) เป้าหมายที่ 8 (งานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ) เป้าหมายที่ 9 (โครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม และอุตสาหกรรม) และเป้าหมายที่ 17 (ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน)
2) **ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม** ประกอบด้วย 11 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ ปริมาณน้ำใช้ซ้ำและน้ำที่ถูกปรับสภาพเพื่อนำมาใช้ใหม่ ประสิทธิภาพการใช้น้ำ ความตึงตัวของทรัพยากรน้ำ (water stress) ปริมาณของเสียที่ลดได้ ปริมาณของเสียที่ถูกแปรสภาพ-ผลิตใหม่-และนำกลับมาใช้ซ้ำ ปริมาณของเสียอันตราย ปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก Scope 1 และ Scope 2 ปริมาณสารเคมีและสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน สัดส่วนการใช้พลังงานทดแทน และประสิทธิภาพการใช้พลังงาน ซึ่งตัวชี้วัดในด้านนี้มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 6 (น้ำสะอาดและสุขาภิบาล) เป้าหมายที่ 7 (พลังงานสะอาดและเข้าถึงได้) เป้าหมายที่ 9 (โครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม และอุตสาหกรรม) และเป้าหมายที่ 12 (การผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน)

[8] มูลค่าของรายได้ที่หักต้นทุนออกไป

[9] มูลค่าเพิ่มที่หักค่าเสื่อมราคา

3) **ตัวชี้วัดด้านสังคม** ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ สัดส่วนของพนักงานผู้หญิงในตำแหน่งการบริหาร ชั่วโมงเฉลี่ยการฝึกอบรมต่อปีต่อคนของพนักงาน รายจ่ายด้านการฝึกอบรมต่อปีต่อคนของพนักงาน สัดส่วนค่าจ้างและสวัสดิการต่อรายได้ที่ถูกจำแนกตามประเภทงานและเพศของพนักงาน สัดส่วนรายจ่ายด้านสุขภาพและความปลอดภัยต่อรายได้ของพนักงาน ความถี่และอัตราการบาดเจ็บเนื่องจากการปฏิบัติงาน และร้อยละของพนักงานที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างงาน ซึ่งตัวชี้วัดในด้านนี้มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 3 (สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี) เป้าหมายที่ 4 (การศึกษาที่มีคุณภาพ) เป้าหมายที่ 5 (ความเท่าเทียมทางเพศ) เป้าหมายที่ 8 (งานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ) และเป้าหมายที่ 10 (การลดความเหลื่อมล้ำ)
4) **ตัวชี้วัดด้านสถาบัน** ประกอบด้วย 7 ตัวชี้วัดย่อย ได้แก่ จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการและอัตราการเข้าร่วมประชุม จำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการผู้หญิง การกระจายตัวของอายุของคณะกรรมการ (board members by age range) จำนวนครั้งของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบและอัตราการเข้าร่วมประชุม ค่าตอบแทนรวมต่อสมาชิกคณะกรรมการ ค่าปรับหรือเงินค้างจ่ายเพื่อระงับข้อพิพาท และชั่วโมงเฉลี่ยของการฝึกอบรมเกี่ยวกับประเด็นการต่อต้านการทุจริตต่อคนต่อปี ตัวชี้วัดในด้านนี้มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 5 (ความเท่าเทียมทางเพศ) และเป้าหมายที่ 16 (ความสงบสุข ยุติธรรม และสถาบันเข้มแข็ง)

การจัดทำ GCI ได้มีการคำนึงถึงเกณฑ์การคัดเลือกตัวชี้วัดที่หลากหลาย เช่น ความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ความเชื่อมโยงกับขอบเขตการรายงานความยั่งยืนของธุรกิจ การปรับใช้ได้กับธุรกิจทุกประเภทและการเปรียบเทียบกันได้ในทุกอุตสาหกรรม รวมถึงเป็นประเด็นที่ธุรกิจสามารถดูแลและรวบรวมข้อมูลได้

4) AccountAbility

AccountAbility เป็นองค์กรให้คำปรึกษา และจัดทำมาตรฐานการรายงานสากล โดย AccountAbility ได้พัฒนามาตรฐานและกรอบการรายงานตามหลักความรับผิดชอบขึ้นในปี ค.ศ. 1995 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กรและเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการกำกับดูแลกิจการ มาตรฐานตามหลักความรับผิดชอบของ AccountAbility จะถูกเรียกว่า AA1000 ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานหลัก 3 ชุด ได้แก่

1) **AA1000AP (AccountAbility Principles)** ใช้สำหรับองค์กรที่ต้องการกรอบแนวคิด และแนวทางในการพัฒนา วิเคราะห์ และเริ่มเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน
2) **AA1000SES (Stakeholder Engagement Standard)** ใช้สำหรับองค์กรที่ต้องการกรอบแนวคิด และแนวทางที่ช่วยให้การดำเนินธุรกิจสามารถสร้างและเชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามาในกระบวนการคิดเรื่องความยั่งยืนขององค์กร
3) **AA1000AS (Assurance Standard)** ใช้สำหรับเป็นแนวทางให้ผู้ที่ให้การรับรองความน่าเชื่อถือของการรายงานความยั่งยืนและข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัท

มาตรฐานหลักแต่ละชุดของ AccountAbility ตอบโจทย์วัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันและมีมาตรฐานย่อย แต่มาตรฐานที่ภาคธุรกิจใช้ประกอบการจัดทำรายงานความยั่งยืนเป็นหลัก คือ AA1000AP ซึ่งเป็น

มาตรฐานที่มีลักษณะเป็นหลักการ (Principle-based) ไม่ได้เป็นชุดตัวชี้วัด โดย AA1000AP เวอร์ชั่นล่าสุดปี ค.ศ. 2018 เป็นกรอบการรายงานที่ช่วยให้บริษัทระบุลำดับความสำคัญและตอบสนองต่อประเด็นท้าทายด้านความยั่งยืนด้วยการบรรลุความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยตั้งอยู่บน 4 แนวคิดที่สำคัญ ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียควรมีส่วนร่วมในการตัดสินว่าประเด็นอะไรส่งผลกระทบต่อพวกเขา (Inclusivity) ธุรกิจควรระบุและเข้าใจประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ (Materiality) ธุรกิจควรดำเนินการอย่างโปร่งใสต่อประเด็นความยั่งยืนที่สำคัญและผลกระทบที่เกี่ยวข้อง (Responsiveness) สุดท้ายธุรกิจควรติดตาม วัดผล และรับผิดชอบต่อนิเวศวงกว้างที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจ (Impact)

5) Global Reporting Initiative (GRI)

องค์กรความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (Global Reporting Initiative: GRI) ได้ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1997 โดยองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ได้แก่ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (UNEP) เครือข่าย CERES และสถาบัน Tellus โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างกลไกความรับผิดชอบให้แก่ภาคธุรกิจ โดยครอบคลุมประเด็นทางสังคม เศรษฐกิจ และธรรมาภิบาล GRI G1 ได้รับการพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2000 เพื่อใช้เป็นแนวทางจัดทำรายงานความยั่งยืน ต่อมาในปี ค.ศ. 2002 ได้มีการปรับปรุงเป็น GRI G2 แต่กรอบแนวทางในการจัดทำรายงานความยั่งยืนถูกวิพากษ์วิจารณ์ค่อนข้างมากถึงประเด็นตัวชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคม

ต่อมาในปีค.ศ. 2006 ได้มีการพัฒนาไปสู่ GRI G3 และ GRI G3.1 ในปีค.ศ. 2011 โดยมีการนิยามหลักการและตัวชี้วัดทั้งตัวชี้วัดหลัก (core indicators) และตัวชี้วัดเพิ่มเติม (additional indicators) รวม 84 ตัวชี้วัดที่บริษัทสามารถใช้วัดและรายงานผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สำหรับ GRI G4 ซึ่งพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2013 มีความแตกต่างจาก GRI เวอร์ชั่นก่อนหน้า ใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลในหัวข้อการกำกับดูแล จริยธรรมและความสุจริต ห่วงโซ่อุปทาน การต่อต้านการทุจริต และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 2) เน้นการรายงานในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ นั่นคือให้เปิดเผยข้อมูลในระดับประเด็นสำคัญของธุรกิจ (Material Aspects) และประเด็นการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Analysis) และ 3) เปลี่ยนระดับของการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานไปใช้หลักเกณฑ์ “In Accordance Criteria” ในแบบหลัก (in accordance core) หรือแบบรวม (in accordance comprehensive)[10] แทนแบบเดิมที่เคยกำหนดระดับของการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินงานเป็น A, B, C ซึ่งทำให้สับสนว่าเป็นการระบุคุณภาพของการรายงาน จนในปี ค.ศ. 2016 GRI ได้ยกระดับจากการเป็น Guideline หรือแนวปฏิบัติมาสู่การเป็นมาตรฐานการรายงาน โดยมีการออก GRI Standards มาทดแทน GRI G4

GRI Standards มีเนื้อหา หลักการ และรูปแบบการรายงานที่คล้าย GRI G4 แต่โครงสร้างการรายงานเป็นระบบมากขึ้นและมีการปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดบางตัวเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการจัดทำรายงาน โดย GRI Standards ประกอบด้วยมาตรฐานย่อย 3 ชุด ได้แก่

1) **มาตรฐานพื้นฐานการรายงาน (Universal Standards)** ซึ่งช่วยให้ธุรกิจเปิดเผยข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลบริษัท การกำกับดูแลกิจการ กลยุทธ์องค์กร ความเสี่ยง ประเด็นสำคัญของธุรกิจและการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

[10] การเปิดเผยข้อมูลในแบบหลักให้เปิดเผยอย่างน้อย 1 ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องจากประเด็นสำคัญของธุรกิจ ส่วนการเปิดเผยข้อมูลแบบรวมต้องเปิดเผยครบทุกตัวชี้วัดที่เป็นประเด็นสำคัญของธุรกิจ รวมถึงค่าตอบแทนผู้บริหารและอัตราเงินเดือนของพนักงาน (executive remuneration and compensation ratios)

2) **มาตรฐานอุตสาหกรรม (Sector Standards)** ซึ่งช่วยให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลที่เป็นข้อมูลเฉพาะของอุตสาหกรรม (sector-specific) เพื่อเพิ่มความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อประเด็นที่มีนัยสำคัญมากยิ่งขึ้น เช่น บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซต้องจัดทำมาตรฐานนี้ ด้วย GRI 11 (Oil and Gas Sector) เพิ่มเติม[11]
3) **มาตรฐานเฉพาะที่ครอบคลุมประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม (GRI Topic Standards)**

GRI Standards มีการปรับปรุงมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล หรือการจัดทำรายงานความยั่งยืนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้กับธุรกิจทุกขนาดและทุกอุตสาหกรรมได้ ในปีค.ศ. 2021 GRI Standards มีการปรับปรุงมาตรฐานอีกครั้งและจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีค.ศ. 2023 เป็นต้นไป โดยการแก้ไขที่สำคัญประกอบด้วย[12]

1) การสอดรับกับแนวทางการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ (Responsible Business Conduct) เช่น UN Guiding Principles for Business and Human Rights, OECD Guidelines for Multinational Enterprises, OECD Due Diligence Guidance for Responsible Business Conduct, ILO International Labour Standards และ ICGN Global Governance Principles
2) มีการยกเลิก “In Accordance Criteria” ให้เหลือเฉพาะวิธีเดียว คือ “In Accordance with the GRI Standards” โดยมีข้อกำหนดจำนวน 9 ข้อให้องค์กรต้องปฏิบัติตาม[13]
3) ประเด็นเรื่อง Human Rights ถูกให้ความสำคัญมากขึ้น เช่น มีการกำหนดให้เปิดเผยนโยบายที่มีความมุ่งมั่นต่อการดำเนินธุรกิจด้วยความรับผิดชอบ ประกอบด้วย การเคารพสิทธิมนุษยชน การสอบทานธุรกิจ (Due Diligence) และความมุ่งมั่นเหล่านั้นถูกนำเสนอในองค์กรอย่างไร
4) ปรับปรุงกระบวนการจัดทำ Materiality ด้วยแนวปฏิบัติใหม่ที่กำหนดให้ Material Topics ต้องรวมแนวคิดของการสอบทานธุรกิจ และให้องค์กรเปิดเผยถึงกระบวนการการกำหนด Material Topics รายการของ Material Topics และวิธีที่องค์กรจัดการกับ Material Topics เหล่านั้นด้วย

แนวโน้มปัจจุบันคาดว่า GRI Standards จะเน้นที่กระบวนการจัดทำ Material Topics มากกว่าการเปิดเผยเพียง Material Matrix และ GRI Standards ถือเป็นการรายงานที่ให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายกลุ่ม (Multi-stakeholder reporting) จะเริ่มให้ความสำคัญกับประเด็นความยั่งยืนในมิติสังคมมากขึ้น ซึ่งต่างจากกรอบ TCFD และ IFRS (โดย ISSB)[14] ซึ่งเป็นกรอบการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับนักลงทุน และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการเงินมากกว่า และจัดทำข้อกำหนดการเปิดเผยข้อมูลด้านความ

---

[11] มาตรฐาน GRI 11 ไม่เพียงแต่ช่วยให้ธุรกิจเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจน้ำมันและก๊าซเท่านั้น แต่ยังช่วยแนะนำวิธีการที่ธุรกิจในอุตสาหกรรมนี้จะสามารถสนับสนุนการดำเนินธุรกิจแบบคาร์บอนต่ำได้อีกด้วย

[12] หน้า 7-8 https://www.globalreporting.org/media/zauil2g3/public-faqs-universal-standards.pdf

[13] ได้แก่ 1) ใช้หลักการรายงานทั้งหมดที่ระบุไว้ในส่วนที่ 4 ของ GRI 1: Foundation 2021 2) รายงานการเปิดเผยข้อมูล GRI 2: General Disclosures 2021 3) ระบุประเด็นที่มีนัยสำคัญ (Material Topics) 4) รายงานการเปิดเผยข้อมูล GRI 3: Material Topics 2021 5) รายงานการเปิดเผยข้อมูล GRI Topic Standards สำหรับแต่ละประเด็นที่มีนัยสำคัญ 6) ให้เหตุผลที่องค์กรละเว้นการเปิดเผยข้อมูลและข้อกำหนดที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ 7) เปิดเผย GRI Content Index 8) ให้คำชี้แจงการใช้งาน และ 9) แจ้งต่อ GRI

[14] รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในหัวข้อของ The Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) และ The International Financial Reporting Standards Foundation (IFRS Foundation)

ยั่งยืนที่เน้นการเชื่อมประเด็นความยั่งยืนเข้ากับรายงานทางการเงินในมิติด้านสิ่งแวดล้อม คาร์บอน และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

6) UN Global Compact (UNGC)

ยูเอ็นโกลบอลคอมแพ็ค (United Nations Global Compact: UNGC) เป็นโครงการที่ริเริ่มโดยองค์การสหประชาชาติอย่างเป็นทางการในปีค.ศ. 2000 โดยมีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นให้ภาคธุรกิจดำเนินกิจการด้วยความยั่งยืนและรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น ผ่านการสนับสนุนให้ธุรกิจปรับนโยบายให้สอดคล้องกับหลักสากลในด้านสิทธิมนุษยชน แรงงาน สิ่งแวดล้อม และการต่อต้านการทุจริต รวมทั้งเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยกรอบของ UNGC เน้นไปที่การดำเนินการเชิงกลยุทธ์ซึ่งเป็นกรอบที่ช่วยผลักดันเป้าหมายที่เกี่ยวกับประเด็นทางความยั่งยืนขององค์กร และใช้ในการช่วยจัดทำรายงานความยั่งยืนตามหลักแนวคิด 4 ด้าน 10 ประการของ UNGC ประกอบด้วย

1) **ด้านสิทธิมนุษยชน** ได้แก่
   - ธุรกิจควรสนับสนุนและเคารพการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่ประกาศในระดับสากล
   - ธุรกิจควรตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้แน่ใจว่าธุรกิจไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน

2) **ด้านแรงงาน** ได้แก่
   - ธุรกิจควรสนับสนุนเสรีภาพในการรวมกลุ่มของแรงงานและสิทธิในการเจรจาต่อรองร่วมกัน เพื่อส่งเสริมและปกป้องผลประโยชน์ทางอาชีพ
   - ธุรกิจควรต่อต้านการใช้แรงงานบังคับ (Forced Labour) และแรงงานเกณฑ์ (Compulsory Labour) ในทุกรูปแบบ
   - ธุรกิจต้องยกเลิกการใช้แรงงานเด็ก ซึ่งครอบคลุมเด็กทุกเพศที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี
   - ธุรกิจต้องต่อต้านการเลือกปฏิบัติในเรื่องการจ้างงานและการประกอบอาชีพ

3) **ด้านสิ่งแวดล้อม** ได้แก่
   - ธุรกิจควรสนับสนุนแนวทางป้องกันความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการสื่อสารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ
   - ธุรกิจควรส่งเสริมความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
   - ธุรกิจควรพัฒนาและเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4) **ด้านการต่อต้านการทุจริต** ได้แก่
   - ธุรกิจควรต่อต้านการทุจริต การขู่กรรโชก และการติดสินบนในทุกรูปแบบ

กรอบการรายงาน และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนนี้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย โดยมีหนึ่งในกลไกขับเคลื่อน คือ สมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็ก (Global Compact Network) ที่มีการจัดตั้งขึ้นในหลายประเทศ รวมถึงประเทศไทย ซึ่งสำหรับในประเทศไทยในปัจจุบันมีสมาชิกสมาคมเครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประจำประเทศไทย (Global Compact Network Thailand) มากกว่า 80 แห่ง

7) Carbon Disclosure Project (CDP)

โครงการเปิดเผยข้อมูลคาร์บอน (Carbon Disclosure Project: CDP) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่ได้รับการก่อตั้งในปี ค.ศ. 2000 โดยสร้างระบบการเปิดเผยข้อมูลเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการ

ดำเนินธุรกิจและการจัดการเมือง ในปีค.ศ. 2002 CDP ได้ออกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (CDP Climate Change Disclosure) จากนั้นก็มีแนวปฏิบัติด้านอื่นตามมา ได้แก่ แนวปฏิบัติด้านความมั่นคงของน้ำ (CDP Water Security Disclosure) ในปี ค.ศ. 2009 และแนวปฏิบัติด้านป่าไม้ (CDP Forests Disclosure) ในปี ค.ศ. 2011 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนตามแนวทางของ CDP จะใช้แบบสอบถามเป็นแบบประเมินแทนการจัดทำเล่มรายงาน

โดยปัจจุบันแนวปฏิบัติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นด้านที่ได้รับความนิยมมากที่สุด โดยเวอร์ชั่นของแนวปฏิบัติในปัจจุบันคือเวอร์ชั่นที่ออกในปี ค.ศ. 2021 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (CDP Climate Change Questionnaire) จะช่วยให้บริษัทสามารถวางแผนบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจกตลอดห่วงโซ่อุปทานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งข้อคำถามประกอบด้วยหัวข้อหลัก เช่น ธรรมาภิบาล ความเสี่ยงและโอกาส กลยุทธ์ทางธุรกิจ เป้าหมายและผลการดำเนินงาน การคำนวณก๊าซเรือนกระจก รายละเอียดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พลังงาน การให้ความเชื่อมั่นในข้อมูลที่เปิดเผย ราคาคาร์บอน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และตัวชี้วัดเพิ่มเติมอื่นๆ

ถึงแม้ CDP จะมีชุดคำถามสำหรับกรอบการรายงานข้อมูลที่แบ่งเป็น 3 หัวข้อใหญ่ ๆ ได้แก่ Climate Change, Water Security, และ Forests ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่องค์กรที่จะนำกรอบดังกล่าวมาใช้สามารถเลือกได้ว่าจะเลือกใช้เฉพาะชุดไหน โดยไม่จำเป็นต้องใช้กรอบทั้งสามชุดพร้อมกันและในแต่ละชุดองค์กรสามารถเลือกตอบแบบสอบถามได้ 2 รูปแบบ คือ แบบเต็มรูปแบบ (full version) หรือแบบขั้นต่ำ (minimum version) ซึ่งแบบขั้นต่ำจะมีคำถามน้อยกว่าและไม่มีคำถามเฉพาะสำหรับแต่ละอุตสาหกรรม (sector-specific) ซึ่งเหมาะสำหรับองค์กรที่เริ่มต้นใช้กรอบการรายงานของ CDP หรือบริษัทที่มีรายได้ต่อปีไม่มากนัก[15] เช่น บริษัท A สามารถใช้ระบบของ CDP ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนครั้งแรกโดยการตอบแบบสอบถามเฉพาะชุด Climate Change แบบขั้นต่ำและสามารถเลือกไม่ทำแบบสอบถามชุด Water Security และชุด Forests ได้ เป็นต้น

CDP จะมีการให้คะแนนคำตอบจากแบบสอบถามที่บริษัทตอบโดยแบ่งคะแนนออกเป็น 8 ระดับ ตั้งแต่ A, A-, B, B- ... D, D- ซึ่งบ่งบอกถึงระดับการเปิดเผยข้อมูลจากการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม[16] อย่างไรก็ตาม แบบสอบถามแต่ละชุดจะมีวิธีการพิจารณาให้คะแนนที่แตกต่างกันไป

8) The International Integrated Reporting Council (IIRC)

สภาการจัดทำรายงานแบบบูรณาการสากล (The International Integrated Reporting Council: IIRC) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรที่จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2010 โดยเหล่าพันธมิตรจากหลากหลายองค์กรทั่วโลก ทั้งหน่วยงานกำกับดูแล นักลงทุน ภาคธุรกิจ GRI ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี นักวิชาการ และองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร โดย IIRC มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กรแบบบูรณาการ โดยเป็นการบูรณาการระหว่างข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งจะช่วยให้องค์กรสามารถสื่อสารกับนักลงทุนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถึงกลยุทธ์ของธุรกิจ ธรรมาภิบาล ผลประกอบการ โอกาสทางธุรกิจ และสภาพแวดล้อมภายนอกว่ามีความเชื่อมโยงกันอย่างไร สุดท้ายจะนำไปสู่การสร้างคุณค่าของธุรกิจทั้งระยะ

---

15 รายได้ต่อปีน้อยกว่า EUR/US $250 million

16 A หมายถึงธุรกิจมีความเข้าใจและมีกลยุทธ์รับมืออย่างเหมาะสม (leadership) B หมายถึงธุรกิจมีการจัดการสิ่งแวดล้อมได้ดี (management) C หมายถึงธุรกิจได้มีการตระหนักและสามารถประเมินผลกระทบได้ (awareness) และ D หมายถึงธุรกิจยินยอมเปิดเผยข้อมูล (disclosure)

สั้น ระยะกลาง และระยะยาว การจัดทำรายงานแบบบูรณาการนี้จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กร

ในปีค.ศ. 2013 IIRC ได้จัดทำกรอบการรายงานบูรณาการระหว่างประเทศขึ้น (The International Integrated Reporting Framework) ซึ่งเป็นที่รู้จักโดยทั่วไปภายใต้ชื่อ Integrated Reporting หรือ <IR> โดยกรอบ <IR> อยู่บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่

1) **การสร้างคุณค่า** (value creations) การสร้างคุณค่าขององค์กรอาจมาจากทั้งปัจจัยภายในองค์กรเองและได้รับอิทธิพลจากภายนอกด้วย เช่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสังคมโดยรวม
2) **ทุน (capitals)** มี 6 ประเภท ได้แก่ ทุนทางการเงิน ทุนทางการผลิต ทุนทางภูมิปัญญา ทุนมนุษย์ ทุนทางสังคม และทุนทางธรรมชาติ ซึ่งทุนเหล่านี้ช่วยให้องค์กรเข้าใจแหล่งของทรัพยากรและเป็นพื้นฐานในการสร้างคุณค่าของธุรกิจ
3) **กระบวนการสร้างคุณค่า (value creation process)** ที่แสดงถึงความเชื่อมโยงระหว่างโมเดลธุรกิจและความสามารถในการสร้างคุณค่า

การจัดทำรายงานตามกรอบ <IR> ประกอบด้วย 8 หัวข้อหลัก ได้แก่ 1) ภาพรวมขององค์กรและสภาพแวดล้อมภายนอก 2) ธรรมาภิบาล 3) โมเดลธุรกิจ 4) ความเสี่ยงและโอกาส 5) กลยุทธ์และการจัดสรรทรัพยากร 6) ผลประกอบการ 7) ความท้าทายและความไม่แน่นอนในอนาคต และ 8) เกณฑ์ที่องค์กรใช้ในการจัดทำและนำเสนอรายงาน ซึ่งกรอบการรายงานในลักษณะนี้จะเป็นกรอบการรายงานที่มีลักษณะเป็นหลักการ (Principle-based) ไม่ได้เป็นแบบกฎเกณฑ์ตายตัว (Rule-based)

ในปีค.ศ. 2021 ได้มีการพัฒนากรอบ <IR> เวอร์ชั่นล่าสุดขึ้น โดยเวอร์ชั่นนี้มีการปรับปรุงเนื้อหาบางส่วนให้ละเอียดและเข้าใจง่ายขึ้น ส่วนหลักการต่าง ๆ ยังคงเดิม โดยจะเริ่มใช้กรอบ <IR> เวอร์ชั่นใหม่นี้ตั้งแต่เดือนมกราคม ปีค.ศ. 2022 เป็นต้นไป

การจัดตั้ง Value Reporting Foundation (VRF)

เพื่อปรับภูมิทัศน์และลดความซับซ้อนของการรายงานความยั่งยืนตามคำเรียกร้องจากภาคธุรกิจและนักลงทุน ในปีค.ศ. 2021 IIRC ได้ร่วมกับคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Accounting Standards Board: SASB) ในการก่อตั้งสถาบันใหม่ขึ้นภายใต้ชื่อ Value Reporting Foundation (VRF) โดย VRF มีหน้าที่จัดทำระบบการรายงานความยั่งยืนที่มุ่งเน้นการสร้างคุณค่า ปัจจุบัน VRF มีกรอบการเปิดเผยข้อมูล 3 ส่วนหลักด้วยกัน ได้แก่ 1) แนวปฏิบัติ Integrated Thinking Principles[17] 2) กรอบ <IR> และ 3) มาตรฐาน SASB[18] ซึ่งทั้ง 3 ส่วนนี้องค์กรสามารถเลือกได้ว่าจะใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือจะใช้ทั้งหมดร่วมกันสำหรับการจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กรก็ได้

---

[17] การรายงานความยั่งยืนตามแนวปฏิบัติ Integrated Thinking Principles จะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างคุณค่าเพื่อปรับปรุงการตัดสินใจและการดำเนินงานของคณะกรรมการและผู้บริหาร ซึ่งแนวปฏิบัติจะประกอบด้วยหลัก 6 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ ความเสี่ยงและโอกาส วัฒนธรรมองค์กรและการยอมรับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ธรรมาภิบาล และการสื่อสารและการวัดผลในคุณค่าที่ธุรกิจสร้าง อย่างไรก็ตามแนวปฏิบัตินี้ยังออกเฉพาะรุ่นต้นแบบ (prototype) เนื้อหาอาจถูกปรับปรุงเพิ่มเติมและภาคธุรกิจก็ยังไม่ได้ใช้อย่างแพร่หลาย

[18] มาตรฐานนี้เดิมทีถูกจัดทำโดย SASB ถูกใช้อย่างแพร่หลายในประเทศสหรัฐอเมริกาและมุ่งเน้นการรายงานประเด็น ESG ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญทางการเงินต่อธุรกิจซึ่งตอบสนองความต้องการของนักลงทุนและผู้ให้บริการเงินทุน

9) Sustainability Accounting Standards Board (SASB)

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีเพื่อความยั่งยืน (Sustainability Accounting Standards Board: SASB) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2011 และปัจจุบันดำเนินการอยู่ภายใต้ VRF โดย SASB มีการจัดทำมาตรฐานแนวทางการบัญชีที่เกี่ยวกับความยั่งยืนขึ้นภายใต้ชื่อ SASB Standards ในปีค.ศ. 2017 ซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานด้านการเงินแบบสมัครใจเพื่อประโยชน์แก่นักลงทุน มาตรฐาน SASB Standards ประกอบด้วย มาตรฐานเฉพาะสำหรับธุรกิจในแต่ละอุตสาหกรรม (industry-specific standards) มีทั้งหมด 77 ชุด เพื่อให้บริษัทสามารถเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพทางการเงินของตนได้มากที่สุด[19]

มาตรฐาน SASB พิจารณาประเด็นความยั่งยืน 5 มิติ ประกอบด้วย

1) **สิ่งแวดล้อม (environment)** คือ ผลกระทบของการดำเนินธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการประเมินผลกระทบนั้น ๆ ต่อการดำเนินงานของธุรกิจ
2) **ทุนทางสังคม (social capital)** คือ ความรับผิดชอบของธุรกิจที่มีต่อสังคม และบทบาทของธุรกิจที่มีในสังคมเพื่อให้สังคมยอมรับการมีอยู่ และการดำเนินการของธุรกิจ
3) **ทุนมนุษย์ (human capital)** คือ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินหลักในการสร้างมูลค่าระยะยาวให้กับธุรกิจ
4) **โมเดลธุรกิจและนวัตกรรม (business model and innovation)** คือ ผลกระทบของความยั่งยืนต่อโมเดลธุรกิจและนวัตกรรม ซึ่งจะมุ่งเน้นไปที่การบูรณาการประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม มนุษย์ และสังคมไว้ในกระบวนการสร้างมูลค่าของธุรกิจ
5) **ภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล (leadership and governance)** คือ การจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นต่อโมเดลธุรกิจหรือแนวปฏิบัติทั่วไปของอุตสาหกรรมซึ่งอาจนำมาสู่ความขัดแย้งกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การปฏิบัติตามกฎหมาย การจัดการความเสี่ยง การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ผลประโยชน์ทับซ้อน พฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน การทุจริต และการติดสินบน เป็นต้น

มาตรฐาน SASB มักถูกใช้ประกอบการจัดทำรายงานบางส่วนที่ต้องยื่นต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ของสหรัฐอเมริกา เช่น แบบฟอร์ม 10-K และ 20-F โดย 10-K คือแบบฟอร์มที่ใช้เปิดเผยข้อมูลประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท ซึ่งจะมีการเปิดเผยข้อมูล MD&A[20] นั่นคือบริษัทต้องอธิบายถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญว่าได้ส่งผลต่อสถานภาพทางการเงินระหว่างปีบัญชีล่าสุดและปีก่อนหน้าอย่างไร มาตรฐาน SASB ช่วยให้บริษัทสามารถเปิดเผยแนวโน้ม เหตุการณ์ และความไม่แน่นอนอย่างมีนัยสำคัญตามที่ 10-K ต้องการได้

ส่วน 20-F คือแบบฟอร์มที่เปิดเผยข้อมูลที่คล้ายคลึงกับแบบฟอร์ม 10-K ที่ใช้สำหรับบริษัทต่างชาติที่ต้องการซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดสหรัฐอเมริกา ซึ่ง 20-F จะช่วยปรับการรายงานผลการดำเนินงานทางการเงินให้ได้มาตรฐานตามความต้องการของนักลงทุนและสามารถนำไปใช้เปรียบเทียบกับบริษัทอื่นในสหรัฐอเมริกาได้ มาตรฐาน SASB จึงช่วยบริษัทในการรายงาน 20-F เช่นเดียวกับการจัดทำรายงาน 10-K

---

[19] ในปี ค.ศ. 2020 SASB ได้ปรับปรุงกรอบแนวคิดเพื่อพัฒนา SASB Standards หลังจากเปิดรับฟังความเห็นของสาธารณะ ซึ่งขณะนี้ยังไม่ได้ข้อสรุปและกำลังอยู่ในขั้นการวิเคราะห์ความคิดเห็นเพื่อพัฒนามาตรฐานเวอร์ชั่นต่อไป

[20] Management's Discussion and Analysis of Financial Condition and Results of Operations (MD&A)

10) The Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)

คณะทำงานด้านการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศ (The Task Force on Climate-related Financial Disclosures: TCFD) เป็นคณะทำงานที่จัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการดูแลเสถียรภาพทางการเงิน (Financial Stability Board: FSB) ในปี ค.ศ. 2015 คณะทำงานนี้ได้ออกแนวปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ (TCFD Recommendations) มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคำแนะนำสำหรับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์และจัดทำกลยุทธ์ขององค์กรที่ตอบโจทย์ความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาการลงทุนแก่นักลงทุน ผู้ให้กู้ และธุรกิจประกันภัย

ในปี ค.ศ. 2017 กรอบ TCFD เวอร์ชั่นแรกเน้นการเปิดเผยข้อมูล 4 ด้าน ได้แก่

1) ข้อมูลโครงสร้างและบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและโอกาสจากสภาพภูมิอากาศ (governance)
2) ข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับธุรกิจ รวมถึงข้อมูลกลยุทธ์ แผนทางการเงิน และแนวทางการรับมือ (strategy)
3) การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง และการจัดการความเสี่ยงที่เกิดขึ้น (risk management) และ
4) การกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายที่ใช้ในการประเมิน (metrics and targets)

นอกจากนี้ TCFD ยังได้แบ่งแนวทางการเปิดเผยข้อมูลให้เหมาะสมกับแต่ละอุตสาหกรรม ได้แก่ แนวทางสำหรับทุกอุตสาหกรรม (guidance for all sectors) และแนวทางเพิ่มเติมเฉพาะอุตสาหกรรมที่มีความเสี่ยงสูงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (guidance for specific sectors)[21]

ปีค.ศ. 2021 TCFD ได้ออกกรอบเวอร์ชั่นที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยการเปิดเผยข้อมูลทั้ง 4 ด้านยังคงเดิมเหมือนเวอร์ชั่นปีค.ศ. 2017 แต่ส่วนที่มีความแตกต่าง คือมีการปรับปรุงเนื้อหาแนวทางการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละอุตสาหกรรมให้ผู้ใช้เข้าใจง่ายขึ้น และมีเนื้อหาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มเติมด้วย

11) The Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD)

ระบบการเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (The Taskforce on Nature-related Financial Disclosures: TNFD) ได้มีการพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2020 โดยมีคณะทำงานอย่างไม่เป็นทางการเป็นตัวแทนจากหลายหน่วยงาน เช่น สถาบันการเงิน กลุ่มบริษัท และหน่วยงานภาครัฐ เป้าหมายของ TNFD คือการจัดทำกรอบการรายงานเพื่อให้องค์กรรายงานและดำเนินการเกี่ยวกับความเสี่ยงทางธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งจะสนับสนุนกระแสการเงินทั่วโลกให้เปลี่ยนแปลงไปสู่ผลลัพธ์เชิงบวกและพ้นจากผลลัพธ์เชิงลบของธรรมชาติ สุดท้ายจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการพิจารณาการลงทุนแก่นักลงทุน ผู้ให้กู้ และธุรกิจประกันภัย คาดว่ากรอบการเปิดเผยข้อมูลของ TNFD จะแล้วเสร็จในช่วงปี ค.ศ. 2023 หลังจากมีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

[21] มี 2 กลุ่ม 8 อุตสาหกรรม คือ กลุ่มอุตสาหกกรมที่ไม่ใช่การเงิน (Non-financial sectors) ได้แก่ 1) พลังงาน 2) ขนส่ง 3) วัสดุและอาคาร และ 4) เกษตร อาหาร และป่าไม้ กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน (Financial sectors) ได้แก่ 5) ธนาคาร 6) ประกันภัย 7) นักลงทุนบุคคล และ 8) นักลงทุนสถาบัน

โครงสร้างการเปิดเผยข้อมูลของ TNFD จะคล้ายกับระบบของ TCFD[22] แต่จะให้ความสำคัญกับความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลการกำกับดูแลองค์กรเกี่ยวกับผลกระทบ การพึ่งพา (dependencies) ความเสี่ยงและโอกาส (governance) 2) ข้อมูลผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อธุรกิจ รวมถึงข้อมูลกลยุทธ์ แผนทางการเงิน และแนวทางการรับมือ (strategy) 3) ข้อมูลกระบวนการที่องค์กรใช้เพื่อระบุ ประเมิน และจัดการ (risk management) และ 4) ข้อมูลตัวชี้วัดและเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินและจัดการ (metrics and targets)

อนึ่ง TNFD ได้นิยามความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (nature-related risks and opportunities) ว่าครอบคลุมถึงผลกระทบขององค์กรต่อธรรมชาติ การพึ่งพาธรรมชาติ ตลอดจนความเสี่ยงและโอกาสทางการเงินที่เกิดจากผลกระทบและการพึ่งพานั้น โดยนิยามมี 4 องค์ประกอบ คือ

1) **ผลกระทบ (impacts)** จะใช้นิยามตามหลักทางวิทยาศาสตร์[23] ซึ่งครอบคลุมทั้งผลกระทบเชิงลบและเชิงบวก ประกอบด้วย มลพิษทางอากาศ น้ำ และดิน และการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและแหล่งที่อยู่อาศัย
2) **การพึ่งพา (dependencies)** จะใช้นิยามตามหลักทางวิทยาศาสตร์เช่นกัน[24] ซึ่งหมายถึงการที่องค์กรพึ่งพาธรรมชาติเพื่อดำเนินธุรกิจ ประกอบด้วย การควบคุมการไหลของน้ำและคุณภาพน้ำ (water flow and quality regulation) การควบคุมภัยอันตราย (เช่น เหตุการณ์เพลิงไหม้และน้ำท่วม) ผลกระทบจากการขาดแคลนการผสมเกสรดอกไม้ และการกักเก็บคาร์บอน
3) **ความเสี่ยงทางการเงินและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (nature-related financial risks and opportunities)** หมายถึง ความเสี่ยงและโอกาสทางการเงินทั้งหมดที่มีต่อองค์กร อันเป็นผลมาจากผลกระทบและ/หรือการพึ่งพาธรรมชาติ ประกอบด้วย ความเสี่ยงและโอกาสจากผลกระทบทางกายภาพ (physical) และความเสี่ยงและโอกาสจากผลกระทบของนโยบายกฎระเบียบ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของตลาด (transition) และ
4) **ความเสี่ยงเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ (nature-related systemic risks)** เนื่องจากธุรกิจมีการพึ่งพากันในระบบเศรษฐกิจ ฉะนั้นธรรมชาติจึงสร้างความเสี่ยงเชิงระบบต่อธุรกิจได้

จะเห็นได้ว่าความมุ่งหวังของ TNFD และ TCFD จะเป็นไปในทางที่สอดคล้องกัน คือ เป็นกรอบที่เชื่อมความเสี่ยงทางด้านการเงินเข้ากับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบขององค์กรต่อธรรมชาติ และข้อมูลที่เปิดเผยมุ่งเน้นไปที่การใช้งานของผู้มีส่วนร่วมในตลาดทุน/ตลาดเงิน (market participants) เป็นหลัก

12) Climate Disclosure Standards Board (CDSB)

คณะกรรมการมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Disclosure Standards Board: CDSB) ก่อตั้งขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มธุรกิจและองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร

---

[22] การเปิดเผยข้อมูล 4 ด้าน ได้แก่ Governance, Strategy, Risk management และ Metrics and targets

[23] นิยามของ Science-Based Target Network (SBTN) กล่าวว่า *"positive or negative contributions of a company or other actor toward the state of nature, including pollution of air, water, soil; fragmentation or disruption of ecosystems and habitats for [human and] non-human species; alteration of ecosystem regimes."*

[24] นิยามของ Science-Based Target Network (SBTN) กล่าวว่า *"aspects of nature's contributions to people [ecosystem services] that a person or organisation relies on to function, including water flow and quality regulation; regulation of hazards like fires and floods; pollination; carbon sequestration."*

ด้านสิ่งแวดล้อมในปี ค.ศ. 2007 โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการรายงานของบริษัทเพื่อให้เกิดการบูรณาการระหว่างข้อมูลด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศกับข้อมูลทางการเงิน ดังนั้น CDSB จึงต่างจากระบบของ CDP ที่เป็นเพียงการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเท่านั้น การเปิดเผยข้อมูลตาม CDSB จึงเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ในแง่ที่ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพอากาศผ่านรายงานหลักของบริษัท (mainstream corporate report)[25]

ก่อนหน้านี้ ในปีค.ศ. 2010 CDSB ได้เผยแพร่กรอบการรายงานเวอร์ชั่นภายใต้ชื่อ *"the Climate Change Reporting Framework"* ซึ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงและโอกาสจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีต่อกลยุทธ์ขององค์กร ข้อจำกัดและผลการดำเนินงานทางการเงิน และในปีค.ศ. 2015 มีการเผยแพร่ *"the CDSB Framework for reporting environmental and climate change information"* จากนั้นด้วยความต้องการของผู้ใช้ กรอบการรายงานของ CDSB จึงได้รวมเอาประเด็นทางสังคมเข้าไปด้วยทำให้กลายเป็นกรอบการรายงานเวอร์ชั่นปัจจุบันในปีค.ศ. 2022 โดยใช้ชื่อ *"Framework for reporting environmental and social information"* ซึ่งเน้นการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมเป็นหลัก[26] กรอบการรายงานของ CDSB ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ หลักการ (Guiding Principles) ข้อกำหนดในการรายงาน (Reporting Requirements) และแนวทางการรายงาน (Guidance) รายละเอียดของทั้ง 3 ส่วนมีดังนี้

1) **หลักการ**: มีไว้เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานหลักจะเป็นประโยชน์ ถูกต้อง และครบถ้วน ตัวหลักการจึงประกอบด้วย 7 ข้อสำคัญ ซึ่งถูกนำไปใช้ในการกำหนด เตรียม และนำเสนอการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดการรายงานตามกรอบของ CDSB ได้แก่
   1. ให้จัดทำข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยนำหลักความเกี่ยวข้องและความสำคัญมาใช้
   2. จะต้องเปิดเผยข้อมูลที่สะท้อนความเป็นจริง
   3. ให้เชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูลกับข้อมูลอื่น ๆ ในรายงานหลัก
   4. ให้เปิดเผยข้อมูลสม่ำเสมอและข้อมูลสามารถเปรียบเทียบกันได้
   5. ให้เปิดเผยข้อมูลอย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย
   6. การเปิดเผยข้อมูลจะต้องตรวจสอบได้ และ
   7. จะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลที่มองถึงผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในอนาคตด้วย
2) **ข้อกำหนดในการรายงาน**: ประกอบด้วย 11 ข้อกำหนด
   1. การเปิดเผยข้อมูลควรอธิบายถึงการกำกับดูแลนโยบาย กลยุทธ์และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม
   2. การเปิดเผยข้อมูลควรรายงานเกี่ยวกับนโยบาย กลยุทธ์ และเป้าหมายของฝ่ายบริหาร รวมถึงตัวชี้วัด แผนและกรอบระยะเวลา
   3. การเปิดเผยข้อมูลควรอธิบายถึงความเสี่ยงและโอกาสที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กร รวมทั้งกระบวนการที่ใช้ในการระบุ ประเมิน และจัดลำดับความสำคัญ
   4. ต้องรายงานผลลัพธ์ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ร่วมกับวิธีที่นำมาซึ่งผลลัพธ์

[25] เช่น รายงานประจำปี 10-K filing หรือรายงานเชิงบูรณาการ

[26] ประกอบด้วย 1) การพึ่งพาทุนทางธรรมชาติและทางสังคม 2) ผลลัพธ์ทางสิ่งแวดล้อมและสังคม 3) ความเสี่ยงและโอกาสทางสิ่งแวดล้อมและสังคม 4) นโยบาย กลยุทธ์ และเป้าหมายทางสิ่งแวดล้อมและสังคม และ 5) ผลการดำเนินงานต่อเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

5. ควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เปิดเผยในข้อ 4 และเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานก่อนหน้า
6. ฝ่ายบริหารควรสรุปผลกระทบ ความเสี่ยงและโอกาสที่มีต่อองค์กร
7. ข้อมูลต้องถูกจัดเตรียมสำหรับหน่วยงานที่จัดทำรายงานหลัก และอธิบายถึงการกำหนดขอบเขตของข้อมูล ส่วนข้อมูลที่อยู่นอกเหนือขอบเขตก็ควรมีการแยกออกมาและอธิบายไว้เช่นกัน
8. การเปิดเผยข้อมูลต้องมีการอ้างอิงข้อกำหนดที่ใช้จัดเตรียมข้อมูล และอ้างอิงอย่างสม่ำเสมอ
9. การเปิดเผยข้อมูลต้องทำเป็นประจำทุกปี
10. การเปิดเผยข้อมูลต้องรายงานและอธิบายถึงการปรับปรุงใหม่จากปีก่อนหน้า
11. การเปิดเผยข้อมูลต้องมีคำแถลงที่สอดคล้องกับการใช้กรอบการรายงานของ CDSB
12. กรณีที่มีการรับรองว่าข้อมูลที่เปิดเผยเป็นไปตามกรอบการรายงานของ CDSB ก็ให้อ้างอิงในคำแถลงในข้อ 11 นั้นด้วย

3) แนวทางการรายงาน: เป็นคำแนะนำทางเทคนิคที่ช่วยให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย แนวทางการรายงานด้านสภาพภูมิอากาศ (Climate Guidance) แนวทางการรายงานด้านน้ำ (Water Guidance) แนวทางการรายงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity Guidance) และแนวทางการรายงานด้านสังคม (Social Guidance)

13) The International Financial Reporting Standards Foundation (IFRS Foundation)

มูลนิธิมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (The International Financial Reporting Standards Foundation: IFRS Foundation) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2001 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนามาตรฐานการบัญชี และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนที่ใช้ในระดับสากล ในปัจจุบัน IFRS Foundation มีคณะกรรมการหลัก 2 ชุด ชุดแรก คือ International Accounting Standards Board (IASB) ดูแลเรื่องการพัฒนามาตรฐานการบัญชีที่เรียกว่า IFRS Accounting Standards และชุดที่สองเพิ่งตั้งขึ้น คือ International Sustainability Standards Board (ISSB) รับผิดชอบในเรื่องการพัฒนามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืน เรียกว่า IFRS Sustainability Disclosure Standards

ผลงานที่ผ่านมาของ IFRS Foundation คือ การดูแลการทำงานของ IASB เรื่องการพัฒนามาตรฐานการบัญชีเรียกว่า IFRS Accounting Standards ซึ่งเป็นการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีที่ใช้ทั่วโลกให้มีความสอดคล้อง และผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการใช้มาตรฐานสากลดังกล่าวเปรียบเทียบกันได้

ในช่วงปี ค.ศ. 2020 IFRS Foundation ได้ออกแถลงการณ์ และรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ IFRS Foundation ในด้านการพัฒนากรอบ หรือมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืน[27] โดยมุ่งหวังจะทำให้การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวมีความเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วโลก เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบข้อมูลของบริษัท หรือองค์กรต่างๆ และภายหลังในปีค.ศ. 2021 ทาง IFRS Foundation ได้ประกาศจัดตั้ง ISSB ในงาน COP26 โดยในเดือนธันวาคมปีเดียวกันได้แต่งตั้งประธานของ ISSB คือ Emmanuel Faber อดีตประธานกรรมการบริหารของบริษัท Danone และต่อมาในช่วงเดือนมกราคมปีค.ศ. 2022 ได้มีการแต่งตั้งรองประธาน ISSB คือ Sue Lloyd ที่ดำรงตำแหน่งรองประธานของ IASB ด้วย และ

[27] https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2020/09/ifrs-foundation-trustees-consult-on-global-approach-to-sustainability-reporting/

แต่งตั้งที่ปรึกษาพิเศษ คือ Janine Guillot ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารของ Value Reporting Foundation

ถึงแม้ในปัจจุบัน การพัฒนามาตรฐานชุดใหม่ภายใต้การทำงานของ ISSB ยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการ แต่ ISSB ก็ได้มีการศึกษามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันเพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานชุดใหม่นี้ โดยจะใช้แนวทางการรายงานข้อมูลที่มุ่งเน้นที่นักลงทุนเป็นผู้ใช้ข้อมูลหลักมาเป็นฐานในการพัฒนามาตรฐาน โดยแนวทางดังกล่าวรวมถึงแนวทางของ Climate Disclosure Standards Board (CDSB), Task Force for Climate-related Financial Disclosures (TCFD) และ Value Reporting Foundation (VRF) ที่รวมกรอบ Integrated Reporting และ SASB Standards ไว้ รวมถึงแนวทางของ World Economic Forum (WEF) ในส่วนของ Stakeholder Capitalism Metrics ด้วย

โดย IASB, CDSB, TCFD, VRF และ WEF ได้เข้าเป็นสมาชิกในคณะทำงานที่เรียกว่า Technical Readiness Working Group (TRWG) เพื่อให้คำแนะนำ และรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาต้นแบบมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืนให้กับ ISSB ต่อไป โดยการทำงานในปีค.ศ. 2022 ของ ISSB จะเป็นปีที่รับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องจากทั่วโลกเพื่อนำมาพัฒนามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว

เมื่อเดือนมีนาคมปีค.ศ. 2022 ที่ผ่านมา ISSB ได้เผยแพร่ร่าง IFRS Sustainability Disclosure Standards 2 ชุด ซึ่งหากมาตรฐานได้ข้อสรุปเสร็จสมบูรณ์แล้วคาดว่าจะช่วยให้การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนสามารถเปรียบเทียบกันได้และเป็นมาตรฐานสากลเดียวกันเพื่อสนองความต้องการของนักลงทุนในการประเมินมูลค่าของกิจการจากการผนวกประเด็นด้านความยั่งยืนเข้าไปด้วย มาตรฐานชุดดังกล่าวประกอบด้วย

1) ร่าง IFRS S1 - General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information หรือ ข้อกำหนดทั่วไปสำหรับการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน เป็นข้อกำหนดในการรายงานและเปิดเผยข้อมูลเพื่อความยั่งยืนสากลที่สอดคล้องกับกรอบ TCFD โดยเนื้อหาที่เปิดเผยตามข้อกำหนดนี้จะมุ่งเน้นที่ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแล (governance) กลยุทธ์ (strategy) และการจัดการความเสี่ยง (risk management) ตลอดจนตัวชี้วัดและเป้าหมาย (metrics and targets) ที่ใช้ในการวัดติดตาม และจัดการความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่สำคัญของบริษัท

   ความสำคัญของข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนขององค์กร คือ ข้อมูลดังกล่าวมีขอบเขตที่กว้างกว่าข้อมูลที่บริษัทรายงานในงบการเงินแบบเดิม และข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนขององค์กรยังประกอบด้วยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการและกลยุทธ์ของการจัดการความเสี่ยงและโอกาส การตัดสินใจของบริษัทที่อาจส่งผลต่อกระแสเงินสดในอนาคตซึ่งยังไม่เข้าเกณฑ์รับรู้ในงบการเงินที่เกี่ยวข้อง ความสัมพันธ์และผลกระทบจากการพึ่งพาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทรัพยากรทางปัญญาที่มีการสั่งสมภายในองค์กร (knowledge-based assets) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินมูลค่าองค์กรด้วย

2) ร่าง IFRS S2 - Climate-related Disclosures หรือ การเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ซึ่งเป็นคำแนะนำเฉพาะเกี่ยวกับการรายงานความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสภาพ

ภูมิอากาศ แนวปฏิบัติสำหรับการจัดการ และเป้าหมาย โดยการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจะสอดคล้องกับ IFRS S1 และมีการรายงานที่ครอบคลุม 2 เรื่องหลัก ได้แก่ ความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศที่บริษัทต้องเผชิญ ทั้งความเสี่ยงทางกายภาพและความเสี่ยงเปลี่ยนผ่าน และโอกาสที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ซึ่งแนวทางการรายงานถูกพัฒนามาจากกรอบ TCFD และข้อกำหนดอุตสาหกรรมตามมาตรฐาน SASB

การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินคือการนำเสนอข้อมูลในงบการเงิน ขณะที่มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของ IFRS เน้นการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่กระทบต่อมูลค่าของกิจการในระยะสั้น กลาง และยาว ซึ่งมีแนวทางให้บริษัทสามารถประเมินความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนให้เชื่อมโยงกับข้อมูลในงบการเงิน หรือข้อมูลทางการเงินได้ โดยบริษัทต้องอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลต่าง ๆ และมีการเชื่อมโยงข้อมูลกับข้อมูลทางด้านการกำกับดูแล กลยุทธ์ การจัดการความเสี่ยง และตัวชี้วัดและเป้าหมาย เช่น รายงานผลกระทบหรือผลที่อาจกระทบจากกลยุทธ์ความยั่งยืนต่องบการเงินหรือตัวชี้วัดและเป้าหมายของบริษัท นอกจากนี้ บริษัทต้องอธิบายถึงการใช้ทรัพยากรและการเปลี่ยนแปลงห่วงโซ่อุปทานของกิจการว่าสามารถกระทบต่อความเสี่ยงและโอกาสที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่สำคัญของบริษัทอย่างไร รวมถึงกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่อาจจะเกิดหรือเกิดขึ้นจริงอย่างไร เป็นต้น

จะเห็นได้ว่ามาตรฐาน IFRS แตกต่างจาก GRI Standards ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้างและเน้นการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่กระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และแตกต่าง หรือเป็นส่วนเพิ่มจากกรอบ TCFD ที่เน้นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภูมิอากาศเพียงอย่างเดียว

2.2.2 มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติที่ออกโดยองค์กรในประเทศไทย

มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวปฏิบัติข้างต้นได้รับการพัฒนาโดยองค์กรระดับสากล และถูกใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก ซึ่งองค์กรต่าง ๆ โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยก็ได้นำมาใช้เช่นกัน สำหรับมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนในประเทศไทยนั้น องค์กรหลักที่ได้พัฒนาระบบ หรือแนวทางต่าง ๆ เพื่อช่วยธุรกิจในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน คือ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ หรือ ก.ล.ต. ได้กำหนดให้ธุรกิจจัดทำรายงานการเปิดเผยข้อมูลประจำปี ได้แก่ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานประจำปี (แบบ 56-2) เพื่อให้นักลงทุนใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจ โดยแบบ 56-1 เป็นการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดขั้นต่ำโดยเป็นการสรุปลักษณะการดำเนินธุรกิจตั้งแต่คณะกรรมการ โครงสร้างผู้ถือหุ้น สรุปฐานะการเงินและผลการดำเนินงาน ภาวะอุตสาหกรรม รวมถึงปัจจัยเสี่ยงของธุรกิจ ส่วนแบบ 56-2 ก็มีเนื้อหาคล้ายกัน แต่ต่างกันที่แบบ 56-2 ใช้นำส่งให้แก่ผู้ถือหุ้น ในปี พ.ศ. 2563 ก.ล.ต. จึงรวมแบบ 56-1 และแบบ 56-2 เป็นรายงานเดียวเรียกว่า 56-1 One Report หรือ One Report และเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG ขององค์กรเข้าไปในรายงาน 56-1 One Report

สำหรับมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กร คือ CG code และ 56-1 One Report ซึ่งเป็นมาตรฐานและแนวปฏิบัติที่สำคัญในการขับเคลื่อนการเปิดเผยข้อมูล

ความยั่งยืนขององค์กร และการเชื่อมโยงแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืน รวมถึงการดำเนินธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นของการดำเนินธุรกิจ

Corporate Governance Code (CG Code)

ในปี พ.ศ. 2560 ก.ล.ต. ได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีสำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี พ.ศ. 2560 (Corporate Governance Code: CG Code) เพื่อให้คณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนใช้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับการกำกับดูแลกิจการที่สร้างคุณค่าอย่างยั่งยืนให้กับกิจการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งช่วยให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้และมีผลประกอบการที่ดีในระยะยาว อีกทั้งได้รับความเชื่อถือจากผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังสามารถสร้างประโยชน์แก่สังคมและลดผลกระทบจากการดำเนินธุรกิจต่อสิ่งแวดล้อมด้วย

ในปี พ.ศ 2561 ได้เริ่มมีการใช้ CG Code กับการจัดทำรายงานเป็นครั้งแรกด้วยหลักการ “Apply or Explain”[28] และบริษัทจดทะเบียนจะบันทึกการรายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของมติคณะกรรมการบริษัท โดยจะต้องเปิดเผยในแบบ 56-1 และแบบ 56-2 ซึ่งต่อมาถูกรวมเป็น 56-1 One Report

CG Code ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 คือหลักปฏิบัติและหลักปฏิบัติย่อย และส่วนที่ 2 คือแนวปฏิบัติและคำอธิบาย โดยหลักปฏิบัติแบ่งเป็น 8 ข้อหลัก ดังนี้

1) ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการในฐานะผู้นำองค์กรที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน
2) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน
3) เสริมสร้างคณะกรรมการที่มีประสิทธิผล
4) สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและการบริหารบุคลากร
5) ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ
6) ดูแลให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่เหมาะสม
7) รักษาความน่าเชื่อถือทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูล
8) สนับสนุนการมีส่วนร่วมและการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น

เนื่องจาก CG code เป็นแนวปฏิบัติที่ใช้หลักการ “Apply or Explain” ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ในกรณีที่บริษัทไม่นำแนวปฏิบัตินี้มาใช้ ต้องมีบันทึกรายงานการทบทวนการปฏิบัติตาม CG code เป็นส่วนหนึ่งของมติคณะกรรมการ โดยระบุเหตุผลของการตัดสินใจที่จะไม่ปฏิบัติตาม CG code รวมทั้งระบุมาตรการทดแทนไว้ด้วย (หากมี) นอกจากนี้ บริษัทยังต้องเปิดเผยในรายงานประจำปีเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตาม CG Code และเปิดเผยมติคณะกรรมการด้วย

56-1 One Report

เนื่องจากปัจจุบันมีมาตรฐาน หรือแนวทางการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนที่หลากหลายที่องค์กรสามารถเลือกนำไปใช้ได้ รวมถึงรายงานประจำปีที่บริษัทต้องนำส่งหน่วยงานกำกับดูแลตามรูปแบบที่

---

[28] “Apply or Explain” คือ การให้คณะกรรมการบริษัทนำหลักปฏิบัติดังกล่าวไปปรับใช้ตามความเหมาะสมกับตัวบริษัท และต้องอธิบายว่าบริษัทได้ปฏิบัติตามหลักปฏิบัติเหล่านั้นอย่างไร หากไม่ได้นำหลักปฏิบัติดังกล่าวไปใช้บริษัทต้องบันทึกและเปิดเผยเหตุผลของการไม่นำไปปรับใช้ รวมทั้งอธิบายถึงวิธีปฏิบัติอื่นที่ใช้อยู่ด้วย

กำหนด มีความทับซ้อนกันของเนื้อหาที่ถูกกำหนดให้เปิดเผย ส่งผลให้องค์กรที่เริ่มต้นเปิดเผย และเก็บข้อมูลดังกล่าวอาจเกิดความสับสน และอาจมีปัญหาเรื่องทรัพยากรที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรทางด้านบุคคล หรือทรัพยากรทางด้านเวลา ในปี พ.ศ. 2563 ก.ล.ต. จึงรวมแบบ 56-1 และแบบ 56-2 เป็นรายงานเดียวเรียกว่า 56-1 One Report หรือ One Report และเพิ่มการเปิดเผยข้อมูลด้าน ESG ขององค์กรเข้าไปในรายงาน 56-1 One Report ด้วย เช่น เรื่องการเคารพสิทธิมนุษยชนตลอดห่วงโซ่คุณค่า และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น

รายงาน 56-1 One report (บังคับใช้รอบปีรายงานสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป) ซึ่งมีการปรับเนื้อหาที่บริษัทจดทะเบียนต้องเปิดเผยและทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนเข้ามาอยู่ในการรายงานแบบ Mandatory disclosure ดังนั้น รายงาน 56-1 One Report น่าจะส่งผลดีต่อการให้ข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน และเป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนที่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนอยู่แล้วได้คำนึงถึงประเด็นที่กำหนดให้เปิดเผย แต่อาจจะยังไม่ได้ผนวกไว้ในรายงานความยั่งยืน รวมถึงกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนที่ไม่ได้จัดทำรายงานความยั่งยืน หรือไม่ได้ให้ความสำคัญในประเด็นที่เกี่ยวข้องมากนักเริ่มมาให้ความสำคัญมากขึ้น

รายงาน 56-1 One Report ประกอบด้วย การเปิดเผยข้อมูล 3 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) การประกอบธุรกิจและผลการดำเนินงาน 2) การกำกับดูแลกิจการ และ 3) งบการเงิน โดยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนในรายงานนี้จะอยู่ในส่วนที่ 1 ภายใต้หัวข้อย่อย “การขับเคลื่อนธุรกิจเพื่อความยั่งยืน” มีหัวข้อหลักประกอบด้วย นโยบายและเป้าหมายการจัดการด้านความยั่งยืน การจัดการผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในห่วงโซ่คุณค่าของธุรกิจ การจัดการด้านความยั่งยืนในมิติสิ่งแวดล้อม และการจัดการความยั่งยืนในมิติสังคม การเปิดเผยข้อมูลสำหรับ 56-1 One Report จึงต่างจากการเปิดเผยข้อมูลของรายงานอื่น ๆ ตรงที่มีการรวมข้อมูลทั้งข้อมูลการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่การเงินเข้าด้วยกันในรายงานเดียว แต่ไม่ได้มีการบูรณาการข้อมูลทั้งสองให้มีการอธิบายเชื่อมโยงกันเหมือนระบบของ IIRC

อย่างไรก็ดี ถึงแม้ 56-1 One Report จะเป็นรายงานที่เป็น Mandatory Disclosure แต่สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่ต้องเปิดเผยในหัวข้อย่อยดังกล่าว บริษัทจดทะเบียนสามารถเลือกที่จะระบุว่า “ยังไม่ได้จัดทำ” ได้ หากไม่มีนโยบาย หรือมีข้อมูลในบางส่วนไม่ครบถ้วน (Comply or Explain) ด้วยเหตุนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นข้อกำหนดที่ไม่มีผลใช้บังคับให้ต้องปฏิบัติตาม

2) ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์ฯ)

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลาดหลักทรัพย์ฯ) ได้มีการดำเนินการส่งเสริมการจัดทำรายงานความยั่งยืน และมีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวแก่บริษัทจดทะเบียนและองค์กรธุรกิจต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าทางตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่ได้มีการออกมาตรฐานหรือกรอบการรายงานเกี่ยวกับความยั่งยืนเหมือนกับ ก.ล.ต. แต่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาเครื่องมือ และกลไกอื่นๆ เพื่อผลักดันให้บริษัทจดทะเบียนมีความสนใจที่จะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน รวมถึงชี้ให้บริษัทจดทะเบียนเห็นถึงความสำคัญของข้อมูลดังกล่าวในการบริหารความเสี่ยงและโอกาสทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้น เครื่องมือ และกลไกดังกล่าวรวมถึงการจัดทำรายชื่อหุ้นยั่งยืน และดัชนีหุ้นยั่งยืนที่จะนำเสนอในส่วนถัดไปของรายงานนี้

ในส่วนของกรอบการจัดทำรายงานความยั่งยืน ถึงแม้ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่ได้ออกมาตรฐานหรือกรอบการรายงานดังที่กล่าวไว้ข้างต้น แต่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ก็จัดทำคู่มือหรือคำแนะนำในการจัดทำรายงานความยั่งยืนให้บริษัทจดทะเบียน หรือองค์กรอื่น ๆ ที่สนใจในการนำแนวทางปฏิบัติไปใช้ ตัวอย่างเช่น เอกสาร

“คำแนะนำการจัดทำรายงานความยั่งยืนของธุรกิจ 2560 (Business Sustainability Reporting Guidelines)” ที่ออกมาในปีพ.ศ. 2560[29] เป็นแนวปฏิบัติสำหรับบริษัทจดทะเบียน หรือองค์กรที่เพิ่งเริ่มจัดทำรายงานความยั่งยืน โดยมีการแสดงกรอบภาพรวมของการรายงานไว้

นอกจากนี้ ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้มีการจัดทำเครื่องมือเพื่อเป็นแนวทางให้บริษัทจดทะเบียนใช้ในการระบุประเด็นที่สำคัญและจัดลำดับประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง (Materiality หรือ Material issues) ต่อการดำเนินธุรกิจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่เรียกว่า Materiality Assessment Application ในปี พ.ศ. 2564 และมีการจัดทำคู่มือการใช้งานสำหรับบริษัทจดทะเบียนด้วย[30]

ถึงแม้ว่าคำแนะนำการจัดทำรายงานความยั่งยืนของธุรกิจ หรือ Business Sustainability Reporting Guidelines ที่ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ จัดทำไว้ได้มีการให้ตัวอย่างจากรายงานความยั่งยืนของต่างประเทศที่เน้นการเปิดเผยเกี่ยวกับกระบวนการที่มาของประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ แต่ในขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีข้อมูลว่าบริษัทจดทะเบียนได้มีการรายงานกระบวนการที่มาของประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญหรือไม่ นอกจากนี้ ถึงแม้ Materiality Assessment Application รวมถึงข้อบังคับในรายงาน 56-1 One Report จะเป็นตัวช่วยให้บริษัทจดทะเบียนที่ยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการนี้มากนัก หันมาให้ความสำคัญกับกระบวนการนี้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในแง่ของการเน้นเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการการระบุประเด็นที่มีความสำคัญดังกล่าวยังไม่ได้ถูกเน้นย้ำมากนักในคู่มือ

2.2.3 ลักษณะโดยรวม และประเด็นเกี่ยวกับมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติ

จากรายการมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าองค์กรสามารถเลือกใช้มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติได้หลากหลายเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือใช้ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน โดยองค์กรสามารถเลือกใช้หลายแนวทางควบคู่กันได้ เพราะแต่ละมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติมีจุดเด่น และข้อจำกัดที่ต่างกันออกไป ไม่ได้มีความทับซ้อนกัน อย่างไรก็ตาม การเลือกใช้มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติ หรือแนวทางการเปิดเผยข้อมูลที่หลากหลายพร้อม ๆ กันอาจทำให้องค์กรต้องใช้ทรัพยากรมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับองค์กรขนาดเล็กหรือองค์กรที่เพิ่งเริ่มจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่มีข้อจำกัดทางด้านเวลา หรือบุคลากร ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับจุดแข็งหรือข้อจำกัดของมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติเหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่จะทำให้องค์กรเลือกแนวทางที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก และเหมาะสมกับลักษณะ หรือทรัพยากรขององค์กร

ตารางที่ 2.1 แสดงการจำแนกลักษณะของมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติโดยใช้หลักเกณฑ์ 6 หลักเกณฑ์ คือ

1) **มีลักษณะเป็นหลักการ (Principle-based) หรือเป็นข้อกำหนดตัวชี้วัด (Metric-based):** มาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติที่มีลักษณะเป็นหลักการ (Principle-based) มักจะเอื้อต่อการนำไปปรับใช้ และมีความยืดหยุ่นกว่าแบบที่เป็นข้อกำหนดตัวชี้วัด (Metric-based) อย่างไรก็ดี มาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติแบบข้อกำหนดตัวชี้วัดมีจุดเด่นในเรื่อง

[29] https://www.setsustainability.com/libraries/745/item/-2560-business-sustainability-reporting-guidelines

[30] ttps://www.setsustainability.com/libraries/1021/item/-materiality-assessment-application

ของความแม่นยำในการนำไปปรับใช้ และการลดความกำกวมในการตีความ ซึ่งการมีข้อกำหนดตัวชี้วัดที่เข้มงวด และมีกรอบมากเกินไปก็อาจทำให้องค์กรอิงกับตัวชี้วัดที่อาจไม่เกี่ยวข้อง

2) **ความเฉพาะเจาะจงกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง:** บางมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติอาจมีความเฉพาะเจาะจงกับประเด็นความยั่งยืนประเด็นใดประเด็นหนึ่งเป็นการเฉพาะ เช่น ประเด็นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ในขณะที่บางมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติให้ความสำคัญกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนทั่วไป
3) **ความเฉพาะเจาะจงกับอุตสาหกรรมใดอุตสาหกรรมหนึ่ง:** บางมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลอาจมีชุดมาตรฐานที่เฉพาะเจาะจงออกมาให้ธุรกิจในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้น ๆ ปรับใช้ ในขณะที่บางระบบก็ไม่มีชุดแนวปฏิบัติที่เจาะจงกับอุสาหกรรมใด ๆ เลย
4) **ลักษณะของการนำไปใช้:** บางมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลจะเน้นเพียงแนวทางที่ใช้ในการเปิดเผย หรือจัดเก็บข้อมูล ในขณะที่มาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติจะเน้นการเชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนไปถึงแนวคิดเรื่องกลยุทธ์องค์กรด้วย
5) **ลักษณะเฉพาะของมาตรฐาน/กรอบการรายงาน:** มาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติแต่ละระบบอาจมีจุดเด่น และข้อจำกัดที่ต่างกันออกไป
6) **ผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย:** แต่ละมาตรฐาน กรอบแนวคิด หรือแนวทางปฏิบัติอาจมีผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น นักลงทุน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดการเงิน (Financial market participants) เป็นต้น

ตารางที่ 2.1 สรุปการจำแนกลักษณะของระบบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่ใช้ในระดับสากล

#	หน่วยงาน	มาตรฐาน/กรอบการรายงาน	มีลักษณะเป็นหลักการ/ข้อกำหนดตัวชี้วัด	ความเฉพาะเจาะจงกับประเด็นความยั่งยืน	ความเฉพาะเจาะจงกับอุตสาหกรรม	ลักษณะของการนำไปใช้	ลักษณะเฉพาะของมาตรฐาน/กรอบการรายงาน	ผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
1	ISO	ISO14001	Metric-based	ประเด็นเจาะจงด้านสิ่งแวดล้อม	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	การเปิดเผยข้อมูลและแนวปฏิบัติสำหรับการรวบรวมข้อมูล	ใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA)	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง
		ISO26000	Principle-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	ใช้ในเชิงการวางแผนกลยุทธ์องค์กรเป็นหลัก	แนวปฏิบัติของ CSR และการสื่อสาร	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง
2	WFE	ESG Guide metric/ Stakeholder Capitalism Metrics	Metric-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	การเปิดเผยข้อมูลและแนวปฏิบัติสำหรับการรวบรวมข้อมูล	เน้นสาระสำคัญของตัวชี้วัด ESG	นักลงทุน
3	ISAR	GCI	Metric-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	ใช้ในเชิงการวางแผนกลยุทธ์องค์กรเป็นหลัก	มีตัวชี้วัด 4 กลุ่มหลัก และโยงกับเข้าประเด็นความยั่งยืนตามกรอบ SDGs	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง
4	AccountAbility	AA1000 Series	Principle-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	กรอบการเปิดเผยข้อมูล	การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง
5	GRI	GRI Standard	Principle-based with metrics	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	มีมาตรฐานเฉพาะอุตสาหกรรม	แนวปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูล	ปรับใช้งานง่ายโดยมี Index ในการเปิดเผยข้อมูลให้อ้างอิง	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง

#	หน่วยงาน	มาตรฐาน/กรอบการรายงาน	มีลักษณะเป็นหลักการ/ข้อกำหนดตัวชี้วัด	ความเฉพาะเจาะจงกับประเด็นความยั่งยืน	ความเฉพาะเจาะจงกับอุตสาหกรรม	ลักษณะของการนำไปใช้	ลักษณะเฉพาะของมาตรฐาน/กรอบการรายงาน	ผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย
6	UNGC	UNGC Principal	Principle-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	ใช้ในเชิงการวางแผนกลยุทธ์องค์กรเป็นหลัก	ใช้ความเป็นเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้าง
7	CDP	CDP guideline	Metric-based	ประเด็นเจาะจงด้านคาร์บอน น้ำ และป่าไม้	มีมาตรฐานเฉพาะอุตสาหกรรม	การเปิดเผยข้อมูลและแนวปฏิบัติสำหรับการรวบรวมข้อมูล	มีการให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลที่ชัดเจน	นักลงทุน
8	IIRC	<IR>	Principle-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	ใช้ในเชิงการวางแผนกลยุทธ์องค์กรเป็นหลัก	การรายงานเชิงบูรณาการที่เชื่อมประเด็นความยั่งยืนกับตัวเลขทางการเงิน	นักลงทุน
9	SASB	SASB Standard	Metric-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	มีมาตรฐานเฉพาะอุตสาหกรรม	แนวปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูล	ผลกระทบทางการเงินที่สำคัญจากประเด็น ESG	นักลงทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดการเงิน
10	TCFD	TCFD	Principle-based with metrics	ประเด็นเจาะจงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	มีมาตรฐานเฉพาะอุตสาหกรรม	แนวปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูล ที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์องค์กร	มีการแนะนำให้องค์กรทำ scenario analysis	นักลงทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดการเงิน
11	TNFD	TNFD	Principle-based with metrics	ประเด็นเจาะจงด้านทุนธรรมชาติ	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	แนวปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูล ที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์องค์กร	เน้นประเด็นเรื่องความเสี่ยง และโอกาสที่เกี่ยวกับธรรมชาติ	นักลงทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดการเงิน
12	CDSB (ปัจจุบันยุบรวมอยู่ใน IFRS)	CDSB	Principle-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	แนวปฏิบัติสำหรับการเปิดเผยข้อมูล	เป็นแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสังคม และสิ่งแวดล้อมในรายงานประจำปี	นักลงทุน
13	ISSB of the IFRS	IFRS Sustainability Disclosure Standards	Principle-based	ประเด็นความยั่งยืนทั่วไป	ไม่เจาะจงอุตสาหกรรม	มาตรฐานอยู่ระหว่างการพัฒนาและจัดทำโดยคณะทำงาน		นักลงทุน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในตลาดการเงิน

ที่มา: คณะผู้วิจัย

2.3 รางวัล และการจัดดัชนีเกี่ยวกับความยั่งยืน

นอกจากมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนแล้ว องค์กรต่างๆ ยังได้รับการจัดอันดับจากหน่วยงานทั้งต่างประเทศ และในประเทศเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และคำมั่นในการคำนึงถึงประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืน โดยรางวัล และดัชนีต่างๆ มีหลักการคัดเลือกที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนนี้จะเป็นการทบทวนรางวัล และดัชนีเกี่ยวกับความยั่งยืนที่ได้รับความนิยมทั้งระดับนานาชาติ และในประเทศไทย

2.3.1 รายละเอียดรางวัล และการจัดทำดัชนีเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนในต่างประเทศ

1) Dow Jones Sustainability Indices (DJSI)

Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) เป็นดัชนีหลักทรัพย์ของบริษัทชั้นนำระดับโลกที่ผ่านการประเมินความยั่งยืน โดยคำนึงถึงมิติด้านสิ่งแวดล้อม ความรับผิดชอบต่อสังคม และการบริหารงานตามหลักบรรษัทภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) โดยดัชนี DJSI เริ่มจัดทำและนำมาใช้ในปี

ค.ศ. 1999 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับนักลงทุนที่มีความสนใจด้านความยั่งยืนและต้องการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่มีความยั่งยืนเข้าสู่พอร์ตการลงทุน โดยดัชนี DJSI ถือเป็นดัชนีหลักทรัพย์ยั่งยืนที่ได้รับการยอมรับจากนักลงทุนทั่วโลกทั้งในระดับผู้ลงทุนสถาบันและกองทุน และถูกนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจลงทุน

ในการคัดเลือกหลักทรัพย์เข้าสู่ดัชนี DJSI จะพิจารณาแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรมหลัก 24 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย 61 กลุ่มอุตสาหกรรมย่อย โดยในการให้คะแนนเพื่อคัดเลือกบริษัท/หลักทรัพย์เข้าสู่ดัชนี DJSI จะมีการให้น้ำหนักคะแนนแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมตามความเหมาะสม กล่าวคือ ในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม มีการให้น้ำหนักที่ต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) สังคม (Social) และธรรมาภิบาล (Governance) เช่น

- *กลุ่มอุตสาหกรรมสายการบิน (AIRLINES)* ให้น้ำหนักด้านสิ่งแวดล้อมร้อยละ 26 ด้านสังคมร้อยละ 33 และด้านธรรมาภิบาลร้อยละ 41
- *กลุ่มอุตสาหกรรมธนาคาร (BANK)* ให้น้ำหนักด้านสิ่งแวดล้อมร้อยละ 13 ด้านสังคมร้อยละ 32 และด้านธรรมาภิบาลร้อยละ 55

โดยคณะกรรมการประเมินดัชนี DJSI (Dow Jones Sustainability Index Committee) จะเป็นผู้ประเมินและคัดเลือกหลักทรัพย์เข้าเป็นสมาชิก DJSI ผ่านการใช้แนวปฏิบัติ Corporate Sustainability Assessment (CSA) และใช้เอกสารในการประเมิน ได้แก่

1) แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถาม 80-100 ข้อ ทั้งคำถามในลักษณะข้ามอุตสาหกรรม (Cross-industry questions) และคำถามที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงสำหรับอุตสาหกรรม (industry-specific questions)
2) ข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งใช้เป็นหลักฐานยืนยันและสนับสนุนคำตอบที่ระบุไว้ในแบบสอบถามข้างต้น

ดัชนี DJSI มีการแบ่งดัชนีเป็นหลายภูมิภาค ได้แก่ DJSI World, DJSI North America, DJSI Europe, DJSI Asia Pacific, DJSI Emerging Markets, DJSI Korea, DJSI Australia, DJSI Chile, และ DJSI MILA Pacific Alliance โดยสำหรับประเทศไทย จะมีหลักทรัพย์จดทะเบียนที่ได้รับรางวัลในดัชนี DJSI World และ DJSI Emerging Markets เป็นหลัก ดังแสดงในรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนของประเทศไทยที่เป็นสมาชิกและได้รับเชิญเข้าร่วมประเมินดัชนี Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2012 ถึงปัจจุบัน

ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนที่เป็นสมาชิก และได้รับเชิญเข้าร่วมประเมินดัชนี Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) ตั้งแต่ปี 2012 ถึงปัจจุบัน
ข้อมูล ณ 15 พ.ย. 2564
W =World member
EM =Emerging Markets member

Symbol	Company	Corporate Sustainability Assessment (CSA) industries	SET Industry	Member																	
				2021		2020		2019		2018		2017		2016		2015		2014		2013		2012	
ADVANC	Advanced Info Service PCL	Telecommunication Services	Technology	W	EM	W	EM	W	EM						EM		EM						
AOT	Airports of Thailand PCL	Transportation	Services	W	EM	W	EM	W	EM		EM		EM		EM		EM						
BANPU	Banpu PCL	Energy	Resource		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM				
BDMS	Bangkok Dusit Medical Services PCL	Health Care Equipment & Services	Services		EM																		
BJC	Berli Jucker PCL	Capital Goods	Services		EM																		
BTS	BTS Group Holdings PCL	Transportation	Services		EM		EM		EM		EM												
CPALL	CP ALL PCL	Food & Staples Retailing	Services	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM		EM										
CPF	Charoen Pokphand Foods PCL	Food, Beverage & Tobacco	Agro & Food Industry		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM						
CPN	Central Pattana PCL	Real Estate	Property & Construction	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM		EM		EM		EM		EM				
DELTA	Delta Electronics (Thaijand) PCL	Technology Hardware & Equipment	Technology	W	EM																		
EGCO	Electricity Generating PCL	Utilities	Resources		EM		EM																
HMPRO	Home Product Center PCL	Retailing	Services		EM		EM		EM		EM		EM										
IRPC	IRPC PCL	Energy	Resourcves		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM				
IVL	Indorama Ventures PCL	Materials	Industrials	W	EM	W	EM	W	EM		EM		EM										
KBANK	Kasikornbank PCL	Banks	Financials	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM								
MINT	Minor International PCL	Consumer Services	Agro & Food Industry		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM				
PTT	PTT PCL	Energy	Resource	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM
PTTEP	PTT Exploration & Production PCL	Energy	Resources	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM				
PTTGC	PTT Global Chemical PCL	Material	Industrials	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM		EM
SCB	Siam Commercial Bank PCL	Banks	Financials	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM												
SCC	Siam Cement PCL	Material	Property & Construction	W	EM	W	EM	W		W	EM	W		W	EM	W	EM	W	EM	W	EM	W	EM
TOP	Thai Oil PCL	Energy	Resource		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM				
TRUE	True Corporation PCL	Telecommunication Services	Technology		EM		EM		EM		EM		EM										
TU	Thai Union Group PCL	Food, Beverage & Tobacco	Agro & Food Industry		EM		EM		EM		EM		EM		EM		EM						

Note: Corporate Sustainability Assessment (CSA) industries are derived from GICS® and used to apply industry specific methodology and weightings for a company in the annual CSA. Industry classifications are applied at the time of assessment.

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำหรับขั้นตอนการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่จะได้รับการประเมินเพื่อเป็นสมาชิกดัชนี DJSI จะมีความแตกต่างกันเล็กน้อยระหว่างดัชนี DJSI World และดัชนี DJSI Emerging Market โดยดัชนี DJSI Emerging Market จะมีขั้นตอนในการคัดเลือกเบื้องต้น ดังนี้

1) คัดเลือกจากบริษัททั่วโลก โดยพิจารณาจาก free float adjusted market capitalization ณ สิ้นปีก่อนหน้า
2) คัดกรองธุรกิจที่มีผลคะแนนด้านการดำเนินงานอย่างยั่งยืนสูงที่สุด 10% ในแต่ละอุตสาหกรรม โดยคะแนนด้านการดำเนินงานอย่างยั่งยืนอ้างอิงจากคะแนนจากการประเมินความยั่งยืนของบริษัทหรือข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยต่อสาธารณะ

ในขณะที่ดัชนี DJSI World มีการพิจารณาเบื้องต้นในลักษณะเดียวกันกับดัชนี DJSI Emerging Market อย่างไรก็ดี จะมีการกำหนดให้บริษัทที่ผ่านการคัดกรองเบื้องต้นต้อง มีขนาด free float adjusted market capitalization รวมกันแล้วไม่ต่ำกว่า 15% ของอุตสาหกรรมนั้น ๆ ด้วย

ภายหลังจากการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่ผ่านเกณฑ์คัดกรองเบื้องต้นแล้ว ทางคณะกรรมการฯ จะประเมินหลักทรัพย์ดังกล่าวโดยใช้แบบคำถามที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับ ESG และพิจารณาเอกสารที่บริษัทมีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยคะแนนเต็ม 100 มีเกณฑ์การให้คะแนน คณะกรรมการฯ พิจารณาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1) ความโปร่งใส (Transparency) หมายถึง การเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ (Public Disclosure) และความพร้อมใช้งานของข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ (Availability of Qualitative or Quantitative information)
2) การดำเนินงาน (Performance)

ดัชนี DJSI มีจุดเด่นในหลายด้าน รวมถึงการให้น้ำหนักประเด็นในแต่ละด้านแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ดัชนี DJSI ยังมีความน่าเชื่อถือสูงและถูกนำไปใช้โดยนักลงทุนเพื่อประกอบการ

ตัดสินใจในการลงทุนด้านความยั่งยืน อย่างไรก็ดี เนื่องจาก DJSI ไม่มีการเปิดเผยเกณฑ์การให้คะแนน คำถามที่ใช้ รายชื่อคณะกรรมการฯ รวมถึงรายงานการประเมินผลต่อสาธารณะ ทำให้ผู้ลงทุนไม่สามารถพิจารณาบริษัทในเชิงลึก และอาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนได้

2) S&P Global the Sustainability Yearbook

S&P Global the Sustainability Yearbook เป็นรายงานการจัดอันดับความยั่งยืนขององค์กร โดยการจัดอันดับอ้างอิงคะแนน S&P Global ESG Scores ผ่านการประเมินผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนประจำปี ทั้งนี้ S&P Global the Sustainability Yearbook มุ่งจัดอันดับและให้รางวัลแก่บริษัทที่มีความโดดเด่นด้านความยั่งยืน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล ใน 61 อุตสาหกรรม ผ่านการใช้แนวปฏิบัติ Corporate Sustainability Assessment (CSA) โดยจะคัดเลือกจากบริษัทที่เข้าร่วมการประเมิน CSA กว่า 7500 บริษัท และพิจารณาจากเกณฑ์คะแนน CSA ของแต่ละบริษัทก่อนจะนำมาจัดอันดับ โดยบริษัทที่ได้รับการจัดให้อยู่ใน The Sustainability Yearbook หรือได้เป็นสมาชิก (Member) จะต้องมีผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับต้นของกลุ่มอุตสาหกรรม (คะแนนสูงสุด 15% แรก) และต้องมีคะแนนห่างจากบริษัทที่ทำคะแนนได้สูงสุดในอุตสาหกรรมไม่เกิน 30%

S&P Global the Sustainability Yearbook มีการแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ได้แก่ Gold class, Silver Class, Bronze class, และ Industry mover ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณาเพื่อจัดอันดับที่แตกต่างกัน ดังนี้

- ***Gold Class:*** ในแต่ละอุตสาหกรรม บริษัทที่มีคะแนนรวมขั้นต่ำ 60 คะแนน และมีคะแนนซึ่งคำนวณจากผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับสูงสุดของกลุ่มอุตสาหกรรม (ภายใน 1% แรก) จะได้รับรางวัล Gold Class Sustainability Award
- ***Silver Class:*** ในแต่ละอุตสาหกรรม บริษัทที่มีคะแนนรวมขั้นต่ำ 57 คะแนน และมีคะแนนซึ่งคำนวณจากผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับสูงของกลุ่มอุตสาหกรรม (ช่วง 1-5% แรก) จะได้รับรางวัล Silver Class Sustainability Award
- ***Bronze Class:*** ในแต่ละอุตสาหกรรม บริษัทที่มีคะแนนรวมขั้นต่ำ 54 คะแนน และมีคะแนนซึ่งคำนวณจากผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับต้นของกลุ่มอุตสาหกรรม (ช่วง 5-10% แรก) จะได้รับรางวัล Bronze Class Sustainability Award
- ***Industry Mover:*** บริษัทที่อยู่ในกลุ่ม 15% แรกของแต่ละอุตสาหกรรมที่เข้าร่วมใน CSA เมื่อปีก่อนหน้าและปีปัจจุบัน โดยคะแนน S&P Global ESG มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ในปีปัจจุบัน และเป็นบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้นมากที่สุดในกลุ่ม จะได้รับรางวัล Industry Mover Sustainability Award
- ***Member***: บริษัทที่มีรายชื่ออยู่ใน the Yearbook แต่ไม่ได้รับรางวัลใด ๆ ข้างต้น จะถูกจัดอยู่ในหมวด Sustainability Yearbook Member โดยการเป็น Member บริษัทต้องอยู่ในกลุ่ม 15% แรกของกลุ่มอุตสาหกรรม และมีคะแนนซึ่งคำนวณจากผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนอยู่ในระดับช่วง 30% แรกของกลุ่มอุตสาหกรรม

โดยในปี ค.ศ. 2021 บริษัทจดทะเบียนของประเทศไทยที่ได้รับรางวัล Gold Class ของ The Sustainability Yearbook 2021 ประกอบด้วยบริษัทจดทะเบียน 10 บริษัท ได้แก่ บมจ.บ้านปู (BANPU), บมจ.บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ (BTS), บมจ.ไออาร์พีซี (IRPC), บมจ.ปตท. (PTT), บมจ.ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม (PTTEP), บมจ.พีทีที โกลบอล เคมิคอล (PTTGC), บมจ.ปูนซิเมนต์ไทย (SCG), บมจ.ไทยออยล์

(TOP), ทรู คอร์ปอเรชั่น (TRUE), บมจ.ไทยยูเนี่ยน กรุ๊ป (TU) และบริษัทไทยอีก 1 บริษัท ได้แก่ บมจ.ไทยเบฟเวอเรจ (ThaiBev) และต่อมาในปี ค.ศ. 2022 บริษัทจดทะเบียนของประเทศไทยได้รางวัลรวมทั้งสิ้น 41 บริษัท

- ***ระดับสูงสุด Gold Class*** รวม 8 บริษัท ได้แก่ BANPU, BTS, CPALL, KBANK, PTTGC, TRUE, TU และ Thai Beverage
- ***ระดับ Silver Class*** รวม 13 บริษัท ได้แก่ ADVANC, BCP, BJC, CPF, EGCO, HMPRO, PTT, PTTEP, SCGP, SCC, SCB, TOP และ Mitr Phol
- ***ระดับ Bronze Class*** รวม 5 บริษัท ได้แก่ AOT, DELTA, GPSC, IRPC และ CP Group
- ***ระดับ Member อีก 15*** บริษัท ได้แก่ AWC, BBL, BDMS, BGRIM, BPP, CPN, CPNREIT, CRC, EA, GULF, IVL, KTC, MINT, TTB และ VGI

S&P Global the Sustainability Yearbook มีจุดเด่นในการที่บริษัททั่วโลกที่มีผลการดำเนินการที่ตรงตามเงื่อนไขมีสิทธิ์เข้ารับการประเมินและมีสิทธิ์ได้รับรางวัลได้ รวมทั้งมีการให้น้ำหนักแต่ละด้านแตกต่างกันไปในแต่ละอุตสาหกรรม นอกจากนี้ ยังมีความน่าเชื่อถือสูง ถูกนำไปใช้ในการตัดสินใจลงทุนด้านความยั่งยืนอย่างแพร่หลาย อย่างไรก็ดี เนื่องจาก the Sustainability Yearbook เป็นการใช้คะแนนจาก S&P Global ESG Scores ซึ่งคำนวณโดยแนวปฏิบัติ CSA ทำให้ไม่มีการเปิดเผยเกณฑ์การให้คะแนน คำถามที่ใช้ รายชื่อคณะกรรมการฯ รวมถึงรายงานการประเมินผลต่อสาธารณะ ทำให้ผู้ลงทุนอาจไม่มีโอกาสได้พิจารณาบริษัทในเชิงลึก และอาจส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุน

3) MSCI ESG Rating

MSCI ESG Ratings เป็นกระบวนการประเมินความสามารถในการบริหารความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG Risks) ของบริษัทจดทะเบียน จัดทำโดยหน่วยงาน MSCI ESG Research โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นมาตรฐาน (Benchmark) ของนักลงทุนในการเลือกหลักทรัพย์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมแก่การลงทุน และเพื่อประเมินความพร้อมในการรับมือความเสี่ยงระยะยาวด้าน ESG ที่เกี่ยวข้องกับการเงินของบริษัท ซึ่งในการประเมิน MSCI ESG Rating จะมีการจัดอันดับบริษัทจดทะเบียน ตั้งแต่ระดับ Leader (AAA, AA), Average (A, BBB, BB) จนถึง Laggard (B, CCC) ซึ่ง MSCI ESG Rating มีการประเมินบริษัทจดทะเบียนทั่วโลก และเป็นหนึ่งในการจัดอันดับที่นักลงทุนให้ความสนใจ และนำข้อมูลไปใช้ในการอ้างอิง เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนในด้านความยั่งยืน

ขั้นตอนเบื้องต้นในการคัดเลือกบริษัทเพื่อเข้ารับการประเมิน บริษัทจดทะเบียนจะต้องมีสภาพคล่องในการซื้อขายสูง มี Free Float ขั้นต่ำ 15% และมีผลคูณระหว่าง Market Capital และค่า Free Float ที่สูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด (ขั้นต่ำของบริษัทจดทะเบียนไทยคือ $250 ล้านเหรียญ) โดยภายหลังจากการผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น MSCI จะมีการนำ MSCI ESG Rating Key Issue Framework มาใช้ในการให้คะแนนบริษัทจดทะเบียนดังกล่าว ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล โดยแบ่งเป็นระดับคะแนนตั้งแต่ 0-10 ตามคะแนนเฉลี่ยของบริษัทจะถูกนำมาถ่วงน้ำหนัก (Weighted Average Key Issues Score) เปรียบเทียบกับบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน (Industry Peer Set) นอกจากนี้ การพิจารณา Key Issue Score จะพิจารณาในมุมความเสี่ยง (Risk) และ/หรือโอกาสทางธุรกิจ (Opportunities) ของบริษัทจดทะเบียนดังกล่าวด้วย ซึ่งรูปที่ 2.2 แสดงเกณฑ์การประเมินให้คะแนนในแต่ละมิติ

รูปที่ 2.2 MSCI ESG Score

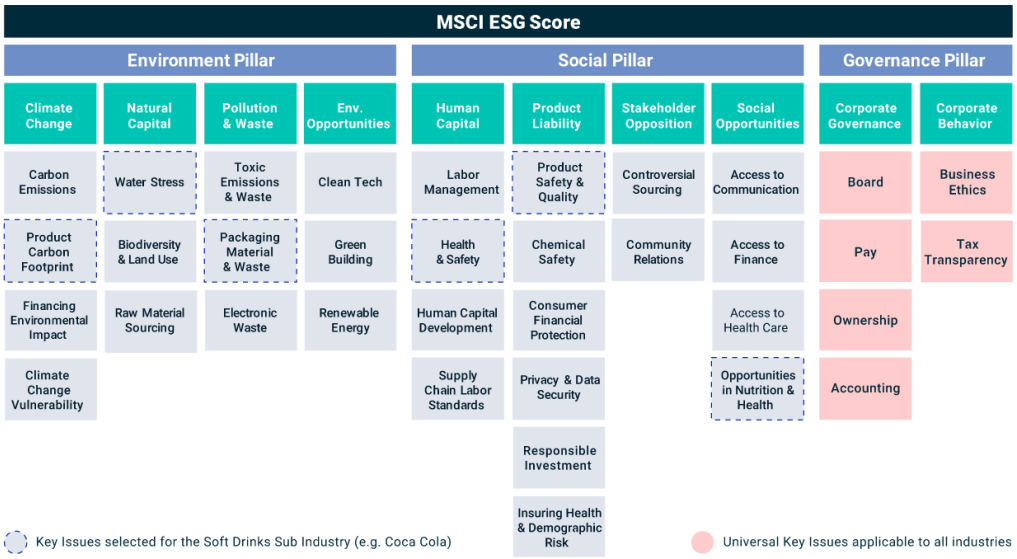

ที่มา: MSCI

MSCI ESG Ratings เป็นการประเมินที่มีความน่าเชื่อถือและเหมาะในการใช้เป็น benchmark ของการลงทุน รวมทั้ง มีการให้คำปรึกษาประจำปี และมีการแจ้งผลการประเมินเบื้องต้นก่อนการประกาศคะแนนจริง เพื่อให้บริษัทมีโอกาสปรับปรุงรายงานด้าน ESG ที่บริษัทเปิดเผยต่อสาธารณะ นอกจากนี้ ในการคัดเลือกบริษัทเบื้องต้น จะมีการคัดเลือกจากผลการดำเนินงานทางการเงินด้วย ทำให้นักลงทุนสามารถลงทุนในหลักทรัพย์ที่ยั่งยืนและมีผลการดำเนินการที่ดีได้

4) FTSE4Good

FTSE4Good Index Series เป็นหนึ่งในดัชนีที่ประเมินผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งของบริษัทต่าง ๆ ทั่วโลก โดยจัดทำขึ้นและเริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ. 2001 การจัดทำ FTSE4Good Index Series มุ่งเน้นมิติด้าน ESG เพื่อให้นักลงทุนในตลาด ทั้งนักลงทุนเชิงสถาบัน นักลงทุนรายย่อย กองทุน และอื่น ๆ สามารถเลือกลงทุนในบริษัทที่มีการดำเนินการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงผลกระทบด้านสังคม และมีธรรมาภิบาลที่ดี

สำหรับการคัดเลือกบริษัทเข้าสู่ดัชนี FTSE4Good จะมีการใช้แนวปฏิบัติภายใต้ FTSE's Russell ESG Rating ดังรูป 2.3 โดย FTSE Russell รวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานด้าน ESG ของบริษัทที่อยู่ใน FTSE Index และ*ไม่เป็นบริษัทที่ผลิตสินค้าประเภทยาสูบ อาวุธหรือส่วนประกอบอาวุธและถ่านหิน* โดยแบ่งตัวชี้วัดเป็นตัวชี้วัดทั่วไป และตัวชี้วัดเฉพาะสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรม เช่น

- ด้านสิ่งแวดล้อม: การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้น้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ การจัดการมลพิษและการใช้ทรัพยากร
- ด้านสังคม: ความรับผิดชอบต่อลูกค้า สิทธิมนุษยชนและชุมชน มาตรฐานด้านแรงงาน สุขภาวะและความปลอดภัย
- ด้านธรรมาภิบาล: การต่อต้านการทุจริต ความโปร่งใสเกี่ยวกับภาษี การบริหารความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล

โดยในการประเมินและให้คะแนนแก่บริษัททั่วโลก จะเป็นลักษณะคะแนน ESG Rating ในช่วง 0 ถึง 5 โดย 5 เป็นคะแนนสูงสุด นอกจากนี้ ในการพิจารณาเพื่อเข้าสู่ดัชนี FTSE4Good ผู้ประเมินจะพิจารณาข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนที่เปิดเผยต่อสาธารณะจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากรายงานของบริษัท เว็บไซต์ของบริษัท และข่าวต่าง ๆ จากนั้น บริษัทจะต้องมีคะแนน ESG โดยรวมที่ 3.3 จาก 5 เพื่อให้ความเชื่อมั่นว่าบริษัทที่แสดงความสามารถในการจัดการความเสี่ยงด้าน ESG ที่ดีเท่านั้นจะได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ดัชนี FTSE4Good

รูปที่ 2.3 FTSE Russell's ESG rating

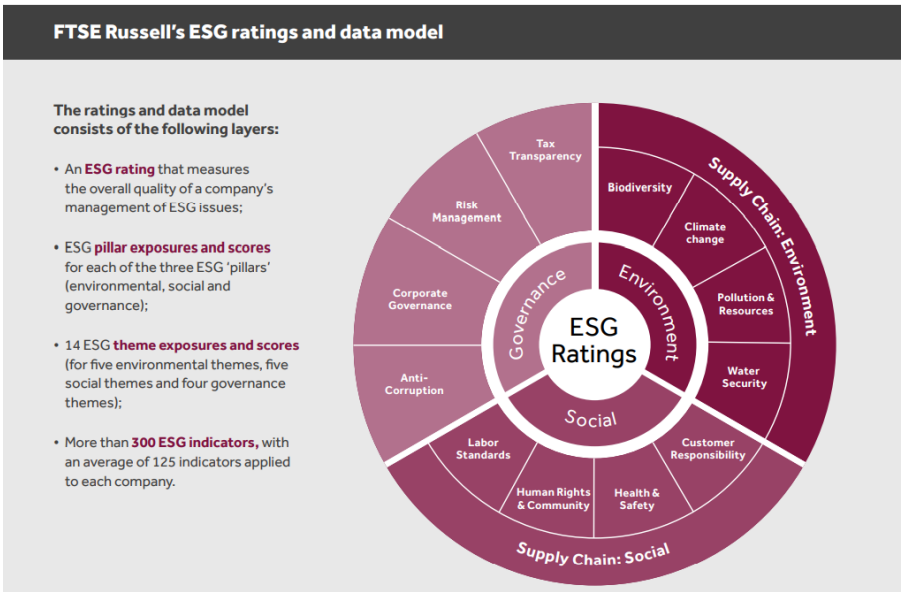

ที่มา: FTSE

โดย FTSE4Good Index Series มีการแบ่งดัชนีเป็นหลายดัชนีตามภูมิภาค เช่น FTSE4Good Emerging Indexes, FTSE4Good ASEAN 5 Index, FTSE4Good IBEX Index, FTSE4Good Developed Minimum Variance Index, FTSE4Good Bursa Malaysia Index, FTSE4Good TIP Taiwan ESG Index และอื่น ๆ บริษัทที่ผ่านเกณฑ์การพิจารณาเบื้องต้นจะสามารถเข้าเป็นสมาชิก FTSE4Good Index โดยอัตโนมัติ รวมทั้ง FTSE4Good มีการระบุเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน ทั้งในแง่ของเกณฑ์และหัวข้อที่ประเมิน รวมทั้งสาธารณะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ อย่างไรก็ตาม การจัดดัชนีในลักษณะนี้เป็นการประเมินแบบใช้ค่าเฉลี่ยของตัวชี้วัดในทุกมิติ ซึ่งอาจหมายความว่าบริษัทอาจให้ความสำคัญเพื่อให้คะแนนที่สูงในบางหมวดหมู่ ในขณะที่คะแนนในหมวดอื่น ๆ อาจสะท้อนถึงความเสี่ยงของบริษัทในประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนได้

5) STOXX Global ESG Leaders indices

STOXX Global ESG Leaders indices เป็นดัชนีซึ่งนำเสนอรายชื่อองค์กรระดับโลกที่มีการดำเนินการโดดเด่นในด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและธรรมาภิบาล โดยเป็นการพิจารณาผ่านตัวชี้วัดด้าน ESG โดย Sustainanalytics โดยดัชนี STOXX จัดตั้งและนำมาใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 ซึ่ง Sustainanalytics เป็นผู้กำหนด ESG Rating ของบริษัทที่อยู่ภายใต้ STOXX Global 1800 Index และตัดบริษัทในกลุ่มต้องห้าม เช่น บริษัทที่เกี่ยวข้องกับอาวุธสงคราม ฯลฯ ออกจากการประเมิน โดยผ่านกระบวนการวิจัยและวิเคราะห์จากข้อมูล

ของบริษัท รายงาน สื่อ และงานศึกษาต่างๆ ผ่านเกณฑ์ Sustainanalytics Global Standards Screening (GSS) assessment

โดยดัชนี STOXX Global ESG Leaders indices มีการแบ่งดัชนีออกเป็น 3 ดัชนีหลักในด้านที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน ได้แก่ 1) the STOXX Global ESG Environmental Leaders 2) the STOXX Global ESG Social Leaders และ 3) the STOXX Global ESG Governance Leaders indices โดยในการประเมินหลักทรัพย์ที่จะได้รับคัดเลือกเข้าสู่ดัชนี จะประเมินผ่านกระบวนการวิจัยและวิเคราะห์จากข้อมูลของบริษัท รายงาน สื่อ และงานศึกษาต่างๆ โดยใต้ชี้วัดด้าน ESG เช่น

- **สิ่งแวดล้อม:** นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การลดการใช้ทรัพยากรและพลังงาน มาตรการเพื่อนำไปสู่การลดผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม นโยบายการจัดซื้อสีเขียว ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์และบริการ
- **สังคม:** นโยบายการไม่เลือกปฏิบัติ การคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน การเพิ่มความหลากหลายในด้านแรงงาน การดูแลและฝึกอบรมแรงงาน สุขภาวะและความปลอดภัยของพนักงาน การกำกับดูแลการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่อุปทาน
- **ธรรมาภิบาล:** นโยบายการต่อต้านการทุจริตและการติดสินบน ความโปร่งใสทางภาษี จริยธรรมทางธุรกิจ โครงสร้างและองค์ประกอบของคณะกรรมการ คุณภาพการรายงาน CSR การติดตามดูแลประเด็น ESG นโยบายในการจัดการข้อโต้แย้ง

สำหรับจุดเด่นของดัชนี STOXX Global ESG Leaders indices คือ การมีองค์ประกอบและรายชื่อตัวชี้วัดที่ใช้ในการคำนวณเพื่อประเมินชัดเจน และสาธารณะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้[31]

6) Bloomberg Gender Equality Index (GEI)

Bloomberg Gender Equality Index (GEI) เป็นดัชนีด้านความเท่าเทียมทางเพศซึ่งจัดทำขึ้นโดย Bloomberg เพื่อตอบสนองแนวคิดความยั่งยืนในด้านสังคม (Social) โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องเพศ โดยดัชนี Bloomberg Gender Equality Index (GEI) นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนความเท่าเทียมทางเพศผ่านการพัฒนานโยบาย และการนำเสนอ ติดตามความโปร่งใสในด้านการรายงานข้อมูลในประเด็นด้านเพศของแต่ละบริษัททั่วโลก ซึ่ง Bloomberg Gender Equality Index (GEI) จะเก็บและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมิติด้านเพศของบริษัทที่เข้าร่วมลงใน Bloomberg Terminal เพื่อสร้างมาตรฐานในการเปิดเผยข้อมูล รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการตัดสินใจลงทุนสำหรับผู้ลงทุนที่สนใจความยั่งยืนด้านสังคม

ในการจะเข้าร่วมเป็นสมาชิกใน Bloomberg Gender Equality Index (GEI) Bloomberg จะมีการเก็บข้อมูลรายงานประจำปีบริษัท รายงานความยั่งยืนของบริษัท ข้อมูลด้าน ESG ของบริษัท และข้อมูลที่บริษัทส่งให้ทาง Bloomberg โดยตรง โดยเฉพาะ Bloomberg's Gender Reporting Framework ซึ่งจะเป็นรายงานที่ประกอบด้วยคำถาม 60 ข้อเพื่อวัดการดำเนินงานและการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านเพศในบริษัทต่าง ๆ และเพื่อระบุความคืบหน้าในการมุ่งสู่ความเท่าเทียมทางเพศ ซึ่งในการให้คะแนนแก่บริษัทที่สนใจเข้าร่วม จะเป็นการคิดคะแนนบนสเกล 0-100 ผ่านการใช้มาตรฐาน Bloomberg Industry Classification System (BICS)

[31] https://www.stoxx.com/document/Indices/Common/Indexguide/stoxx_esg_guide.pdf

โดยในการที่จะเป็นสมาชิกของดัชนี Bloomberg Gender Equality Index (GEI) บริษัทจะต้องผ่านเกณฑ์การคัดกรองเบื้องต้น ดังนี้

1) มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดปัจจุบันมากกว่าหรือเท่ากับ 1B USD (1,000,000,000)
2) มูลค่าซื้อขายรายวันเฉลี่ยสามเดือนมากกว่า 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ
3) ปริมาณการซื้อขายเฉลี่ยสามเดือนต้องมากกว่า 5,000 เหรียญสหรัฐ

ในกรณีที่มีหลายบริษัทที่ตรงตามเกณฑ์การคัดกรองเบื้องต้นข้างต้น การคัดเลือกบริษัทเพื่อเป็นสมาชิกในดัชนีฯ จะพิจารณาจากสภาพคล่อง ปริมาณเฉลี่ยและมูลค่าเฉลี่ยต่อวันที่ซื้อขาย และมูลค่าตลาด

โดยหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์จะได้รับการรวมอยู่ในดัชนี หากมีผลการดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น และมีคะแนน Bloomberg Gender Equality Index (GEI) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั่วโลก โดยเกณฑ์คะแนนสำหรับการเลือกดัชนี Bloomberg Gender Equality Index (GEI) จะได้รับการตรวจสอบและปรับปรุงทุกปี ซึ่งคะแนน Bloomberg Gender Equality Index (GEI) คำนวณปีละครั้งโดยใช้ข้อมูลรายงานประจำปีในปีบัญชีก่อนหน้า และข้อมูลจาก Bloomberg's Gender Reporting Framework ของแต่ละบริษัท

สำหรับในการคำนวณคะแนน Bloomberg Gender Equality Index (GEI) จะเป็นการวัดทั้งระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเพศ ตลอดจนประสิทธิภาพที่โดดเด่นผ่านความเป็นเลิศของข้อมูล ประกอบด้วยคะแนนการเปิดเผยข้อมูล (Disclosure) มีสัดส่วน 30% ของ Bloomberg Gender Equality Index (GEI) ในขณะที่คะแนนความเป็นเลิศด้านข้อมูล (Data excellence) มีสัดส่วน 70% ของคะแนน Bloomberg Gender Equality Index (GEI) โดย GEI Framework มุ่งเน้นการเก็บข้อมูลด้านสังคมของบริษัท (ซึ่งคำนวณอยู่ในส่วน Data excellence) ใน 5 ด้านหลัก ดังนี้

1) Female leadership & talent pipeline สัดส่วนร้อยละ 25
2) Equal pay & gender pay parity สัดส่วนร้อยละ 25
3) Inclusive culture สัดส่วนร้อยละ 30
4) Anti-sexual harassment policies สัดส่วนร้อยละ 10
5) Pro-women brand สัดส่วนร้อยละ 10

โดย Bloomberg Gender Equality Index (GEI) มีจุดเด่นในด้านการเป็นดัชนีที่มุ่งเน้นที่ประเด็นด้านสังคม โดยเฉพาะประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ นอกจากนี้ ยังเป็นดัชนีที่มีการระบุแนวคำถามที่ใช้ในการพิจารณาให้คะแนนเบื้องต้น เพื่อแสดงถึงความสนใจในด้านข้อมูลจากบริษัท นอกจากนี้ บริษัทที่ได้รับเลือกเข้าเป็นสมาชิกดัชนีจะมีการนำข้อมูลเผยแพร่ผ่าน Bloomberg Terminal ซึ่งมีผู้ใช้งานเป็นจำนวนมาก จึงจะเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ให้แก่ทั้งผู้ลงทุนและบริษัท อย่างไรก็ดี เนื่องจากดัชนีดังกล่าวมุ่งเน้นประเด็นในด้านความเท่าเทียมทางเพศโดยเฉพาะ จึงอาจไม่ดึงดูดทั้งในด้านบริษัทและผู้ลงทุนให้สนใจได้มากเท่ากับดัชนีที่มุ่งเน้นทั้งด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล

7) Global Corporate Sustainability Awards

Global Corporate Sustainability Awards (GCSA) เป็นการให้รางวัลยกย่องความโปร่งใสในการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) จัดขึ้นโดยสถาบัน Taiwan Institute for

Sustainable Energy (TAISE) ในปี พ.ศ. 2561 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมการดำเนินการ CSR และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ของบริษัทต่าง ๆ ทั่วโลก

โดย Global Corporate Sustainability Awards จะมีการมอบรางวัลใน 3 สาขาหลัก ได้แก่ 1) สาขา Outstanding Professional ซึ่งเป็นรางวัลยกย่องบุคคลที่สร้างคุณูปการอันโดดเด่นต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) สาขา Sustainability Reporting ซึ่งเป็นรางวัลยกย่องค์กรที่เปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนอย่างโปร่งใสและเชื่อถือได้ และ 3) สาขา Best Practice ซึ่งเป็นรางวัลยกย่องค์กรที่มีแนวทางปฏิบัติด้านความยั่งยืนที่ดีที่สุด นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2564 GCSA ได้มีการมอบรางวัลสาขาพิเศษ ได้แก่ สาขา Special Award for Pandemic Response ซึ่งเป็นรางวัลยกย่องโครงการที่มีความโดดเด่นในการตอบสนองต่อสถานการณ์โควิด-19 และผลกระทบจากโรคระบาด ขณะเดียวกัน ก็มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยในการตัดสินการได้รับรางวัลภายใต้ GCSA คณะกรรมการจะมีการเปลี่ยนแปลงในแต่ละปี โดยจะมีการประกาศรายชื่อคณะกรรมการของแต่ละสาขาผ่านเว็บไซต์ของ GCSA ซึ่งคณะกรรมการจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าวจากองค์กรชั้นนำทั่วโลก เช่น S&P Global, PWC UK, EY และอื่น ๆ

ผู้ที่สนใจสามารถเลือกรางวัลที่ต้องการเข้าร่วมการพิจารณาได้ตามความสนใจ โดยจะมีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมขอพิจารณาที่แตกต่างกันไป นอกจากนี้ เกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละรางวัล จะมีเกณฑ์ที่แตกต่างกันทั้งในด้านหัวข้อที่ใช้ในการประเมิน เอกสารที่แตกต่างกันในแต่ละรางวัล ไปจนถึงการให้น้ำหนักคะแนนในแต่ละด้าน โดยมีรายละเอียดเบื้องต้นดังนี้

รางวัล Best Practice Award *มีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมขอรับการพิจารณาและประเมินเพื่อรับรางวัล USD $1,230*

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผู้เข้าร่วมผ่าน

- กลยุทธ์และวัตถุประสงค์ (Strategies and Objectives) สัดส่วนร้อยละ 25
- ผลกระทบ ประสิทธิผล และความต่อเนื่อง (Impacts, Effectiveness, and Continuity) สัดส่วนร้อยละ 40
- ผลการดำเนินงานและภาวะความเป็นผู้นำ (Performance and Leadership) สัดส่วนร้อยละ 35

โดยเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย เอกสารโครงการภายใต้บริษัทที่ต้องการนำเสนอทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย วิธีการดำเนินการที่สะท้อน Best practice ด้านความยั่งยืน และอื่น ๆ รวมทั้งเอกสารที่ใช้สนับสนุนรายละเอียดข้างต้น เช่น ประกาศนียบัตร รูปภาพ สื่อนำเสนอ ฯลฯ

รางวัล Outstanding Professional Award *มีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมขอรับการพิจารณาและประเมินเพื่อรับรางวัล USD $330*

เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผู้เข้าร่วมผ่าน

- ชื่อเสียงขององค์กร (Reputation) สัดส่วนร้อยละ 20
- การสร้างผลกระทบในภาพรวม (Overall Contribution) สัดส่วนร้อยละ 20
- ผลกระทบทางสังคม (Social Impacts) สัดส่วนร้อยละ 20
- ภาพลักษณ์ขององค์กร (Corporate Image) สัดส่วนร้อยละ 20

- การประสบผลสำเร็จอื่นๆ (Special achievements) สัดส่วนร้อยละ 20

โดยเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณา ประกอบด้วย รายละเอียดเบื้องต้นของบุคคลผู้ขอเข้าร่วมประเมินเพื่อรับรางวัล รายละเอียดเกี่ยวกับองค์กรของบุคคลผู้นั้น เอกสารแสดงประสบการณ์และความสำเร็จของผู้ขอรับการพิจารณา เอกสารรายงานผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน และเอกสารที่ใช้สนับสนุนรายละเอียดข้างต้น เช่น ประกาศนียบัตร รูปภาพ สื่อนำเสนอ สื่อข่าว งานวิจัยที่เผยแพร่ ฯลฯ

รางวัล Sustainability Reporting Award *มีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมขอรับการพิจารณาและประเมินเพื่อรับรางวัลUSD $1,230*

- เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผู้เข้าร่วมผ่าน รายงานความยั่งยืน (Sustainability Reports) สัดส่วนร้อยละ 50 (ประกอบด้วย ความสมบูรณ์ของรายงาน ความน่าเชื่อถือของรายงาน และการสื่อสารนำเสนอของรายงาน)
- Multimedia Applications สัดส่วนร้อยละ 50 (ประกอบด้วย การนำเสนอภาพลักษณ์ CSR การรายงานการใช้พลังงาน การออกแบบสื่อต่าง ๆ การสื่อสารผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายนอกและภายใน)

โดยเอกสารที่ใช้ในการประเมิน ประกอบด้วย รายงานความยั่งยืนขององค์กร เอกสารประเมินตนเองขององค์กร และลิงก์ เชื่อมต่อไปยังเว็บไซต์ขององค์กร โดยเฉพาะในส่วนสิ่งแวดล้อม

จุดเด่นของ GCSA คือ มีการประเมินหลายรางวัล และมีการพัฒนารางวัลให้ทันต่อเหตุการณ์ เช่น สถานการณ์โควิด ฯลฯ นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมจะได้รับ feedback จากผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำไปพัฒนาการดำเนินการด้านความยั่งยืนขององค์กร รวมทั้งคณะกรรมการผู้ตัดสินมาจากหลายหน่วยงานชั้นนำ ทั้งจากภาคอุตสาหกรรม ภาควิชาการ และภาครัฐ ทำให้มีความหลากหลายและน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ดี GCSA มีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วม ทำให้บริษัทอาจไม่มีแรงจูงใจในการเสนอชื่อรับรางวัล นอกจากนี้ ยังไม่มีการจำกัดหรือกำหนดจำนวนรางวัลที่มอบในแต่ละปี กล่าวคือหากคะแนนผ่านเกณฑ์ ผู้เข้าร่วมจะได้รับรางวัลดังกล่าวขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของคณะกรรมการ โดยลักษณะดังกล่าวอาจลดแรงจูงใจในการเข้าร่วม หรือลดคุณค่าของรางวัลได้

8) ASEAN Corporate Governance Scorecard/ASEAN CG Scorecard

ASEAN Corporate Governance Scorecard/ASEAN CG Scorecard (ACGS) เป็นการประเมินการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจัดตั้งขึ้นและนำมาใช้ประเมินประเทศในกลุ่มอาเซียนในปี พ.ศ. 2555 สืบเนื่องจากกลุ่ม ก.ล.ต. อาเซียน (ASEAN Capital Markets Forum: ACMF) มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับธรรมาภิบาลหรือการกำกับดูแลกิจการที่ดีของบริษัทจดทะเบียนในภูมิภาคอาเซียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สร้างมาตรฐานการกำกับดูแลกิจการ และยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานดัชนีของตลาดทุนในภูมิภาคอาเซียนให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล มีมาตรฐานเท่าเทียมนานาประเทศ เพื่อรองรับการเปิดเสรีของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเพื่อให้ตลาดทุนอาเซียนมีความเชื่อมโยงกัน การประเมิน ASEAN Corporate Governance Scorecard จึงถือเป็นหนึ่งโครงการกำกับดูแลกิจการภายใต้ ACMF หรือที่เรียกว่า ACMF Corporate Governance Initiatives โดยประเทศในภูมิภาคอาเซียนที่เข้าร่วมการประเมิน ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม

การประเมิน ASEAN Corporate Governance Scorecard มีลักษณะการให้คะแนนโดยใช้สเกลระหว่าง 0-100 โดย ACMF จะกำหนดผู้เชี่ยวชาญด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีในแต่ละประเทศมาเป็นผู้พิจารณาองค์กรที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดีของแต่ละประเทศ และมุ่งเน้นในด้านธรรมาภิบาลเป็นหลัก สำหรับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ Scorecard ในประเทศไทย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในขณะที่สำหรับผู้ประเมินของประเทศไทย คือ สมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD)

เกณฑ์การประเมินของ ASEAN Corporate Governance Scorecard พัฒนามาจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), International Corporate Governance Network (ICGN), Asian Corporate Governance Association (ACGA) และ Code of Corporate Governance ของบางประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย อังกฤษ เป็นต้น ซึ่งบริษัทที่ได้รับการประเมิน ACGS คือ 100 บริษัทแรกในภูมิภาคอาเซียนที่มีมูลค่าทางการตลาด (Market Capitalization) สูงสุด ณ วันที่ 31 พฤษภาคมของทุกปี และเป็นบริษัทที่มีข้อมูลเปิดเผยเป็นภาษาอังกฤษ โดยเอกสารที่ใช้ประกอบการสำรวจ ประเมิน และให้คะแนน ACGS จะพิจารณาจากข้อมูลบริษัทที่เปิดเผยต่อสาธารณะ ได้แก่

1) รายงานประจำปีของบริษัท
2) แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี
3) หนังสือนัดประชุมและรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น
4) ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่เผยแพร่ผ่านตลาดหลักทรัพย์ฯ ก.ล.ต.
5) ข้อมูลอื่นๆ ที่เปิดเผยต่อสาธารณะ เช่น เว็บไซต์บริษัท เป็นต้น

โดยเกณฑ์การประเมินแบ่งเป็น 5 หมวด ได้แก่ 1. สิทธิของผู้ถือหุ้น 2. การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน 3. การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4. การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส และ 5. ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ โดยจะมีการถ่วงน้ำหนักหลักเกณฑ์ในการประเมินต่าง ๆ ที่ใช้ และปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ เกณฑ์การประเมินแบ่งออกเป็น 2 ระดับคะแนน คือ

- **ระดับคะแนนปกติ** เป็นเกณฑ์การประเมินในระดับแรกจะอ้างอิงตามหลักการของ OECD รวมถึงกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบการต่างๆ ของแต่ละประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งแต่ละข้อมี 1 คะแนน โดยแต่ละหมวดจะมีจำนวนข้อคำถามไม่เท่ากันและมีน้ำหนักไม่เท่ากัน แต่เมื่อคำนวณแล้วแต่ละหมวดจะมีคะแนนรวมเท่ากันคือ 100 คะแนน
- **ระดับคะแนน Bonus และ Penalty** เป็นเกณฑ์ส่วนเพิ่มเพื่อให้เป็นคะแนนพิเศษหรือโบนัสสำหรับบริษัทที่ปฏิบัติได้สูงกว่ามาตรฐาน และเกณฑ์ในการลงโทษหรือตัดคะแนนสำหรับบริษัทที่ปฏิบัติได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งหากได้คะแนนเพิ่มหรือถูกหักคะแนนรวมกันได้เท่าไร ก็จะนำไปรวมกับคะแนนปกติ โดยคะแนน Bonus และ Penalty จะไม่เท่ากันในแต่ละข้อ และไม่มีการถ่วงน้ำหนักเหมือนคะแนนปกติ

โดยในการให้รางวัล จะมีการแบ่งรางวัลเป็น 3 ประเภท

- **ASEAN Top 20 Publicly Listed Companies** คือ รางวัลที่มอบให้แก่บริษัทที่ทำคะแนนได้สูงที่สุด 20 อันดับแรกในระดับอาเซียน
- **ASEAN Asset Class Publicly Listed Companies** คือ รางวัลที่มอบให้แก่บริษัทที่ทำคะแนนได้ตั้งแต่ 97.50 คะแนนขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 75 ของคะแนนรวม ทั้ง 2 ระดับ คือ 130 คะแนน)
- **Country Top 3 Publicly Listed Companies** คือ รางวัลที่มอบให้แก่บริษัทจดทะเบียนที่ทำคะแนนได้สูงที่สุด 3 อันดับแรกของแต่ละประเทศ

โดย ACGS มีการใช้ข้อมูลที่บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยต่อสาธารณะ และเป็นข้อมูลที่ผู้ลงทุนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบคะแนนจากประเทศอื่น (Peer review) เพื่อให้มั่นใจว่าทุกประเทศมีมาตรฐานการประเมินสอดคล้องกัน อย่างไรก็ดี ACGS อาจไม่ได้สะท้อนภาพภูมิภาคอาเซียนอย่างครบถ้วน เนื่องจากมีบางประเทศในอาเซียนเท่านั้นที่เข้าร่วมรับการประเมิน

9) Asian ESG Award

Asian ESG Award หรือ Asian Excellence Awards เป็นการให้รางวัลซึ่งจัดตั้งขึ้นโดย Corporate Governance Asia ในปี ค.ศ. 2011 เพื่อตระหนักถึงความสำเร็จและความเป็นเลิศในด้านความเฉียบแหลมในการบริหารจัดการ ผลการดำเนินงานทางการเงิน ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร แนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์กับนักลงทุนในระดับภูมิภาค

โดยรางวัลมีหลายประเภท ได้แก่ Best CEO, Best CFO, Best Corporate Social Responsibility, Best Environmental Practices, Best Investor Relations, Best Investor Relations Professionals และ Best Financial Public Relations Companies โดยสำหรับรางวัล Best Environmental Responsibility จะพิจารณาจากเกณฑ์และคำถามเบื้องต้น ดังนี้

- มีการระบุนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมของบริษัท
- โครงการเพื่อสร้างจิตสำนึกในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับคนรุ่นอนาคต บริษัทมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างไร
- บริษัทมุ่งมั่นที่จะรวมแนวคิดเรื่องการปกป้องสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการอย่างไร
- ความคิดริเริ่มที่ครอบคลุมการจัดการขยะมูลฝอย การอนุรักษ์พลังงานและน้ำ และปรับปรุงคุณภาพอากาศ
- บริษัทมีแนวทางปฏิบัติอย่างไรด้านความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดแก่ Supplier ผู้รับเหมา หุ้นส่วนร่วมทุน และชุมชน

อย่างไรก็ดี รางวัลดังกล่าวมีรายละเอียดระบุชัดเจนค่อนข้างน้อย ทำให้อาจไม่เป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนที่สนใจในรางวัลดังกล่าวได้

2.3.2 รายละเอียดรางวัล และการจัดดัชนีเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนในประเทศไทย

1) Thailand Sustainability Investment (THSI)

Thailand Sustainability Investment (THSI) เป็นการจัดรายชื่อหุ้นยั่งยืน ซึ่งเป็นหุ้นของบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance หรือ ESG) โดยการจัดรายชื่อหุ้นยั่งยืนเป็นการจัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งเริ่มมีการจัดทำครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558 และต่อมา ได้มีการพัฒนารายชื่อหุ้นยั่งยืนดังกล่าว นำไปใช้ในการพิจารณาให้รางวัล SET Award ซึ่งเป็นรางวัลสำหรับหุ้นยั่งยืน โดยถูกจัดอยู่ในกลุ่มรางวัล Sustainability Excellence ในปี พ.ศ. 2562 โดยบริษัทที่เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยที่สมัครใจเข้าร่วมตอบแบบประเมินความยั่งยืนที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเป็นบริษัทที่มีการนำแนวคิดด้านความยั่งยืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการดำเนินธุรกิจ

และแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสร้างโอกาสทางธุรกิจพร้อมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างยั่งยืน

THSI และ SET Award กลุ่มรางวัล Sustainability Excellence มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมความยั่งยืนด้าน ESG และเพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับผู้ลงทุนที่ต้องการลงทุนตามแนวทางของการลงทุนอย่างมีความรับผิดชอบ (Responsible Investment) รวมทั้งเพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่บริษัทที่จะพัฒนาองค์กรตามแนวทางการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืนต่อไป ซึ่งการคัดเลือกดังกล่าวจะมุ่งเน้นไปที่ ESG และจะมีการทบทวนแบบประเมินทุกปีให้สอดคล้องกับแนวโน้มประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนที่ได้รับความสนใจในปีนั้น ๆ โดยในการคัดเลือกหุ้นยั่งยืนได้ดำเนินงานโดยคณะทำงานเพื่อการลงทุนอย่างยั่งยืนที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านธรรมาภิบาลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงหน่วยงานในตลาดทุนที่เกี่ยวข้องอย่างโปร่งใส ซึ่งในการขอพิจารณาเพื่อเข้าสู่รายชื่อหุ้นยั่งยืน บริษัทจดทะเบียนจะต้องจัดเตรียมแบบประเมินความยั่งยืนซึ่งจัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ รวมถึงเอกสารแนบเพื่อยืนยันหลักฐาน ไม่เกิน 3 ฉบับส่งให้แก่ตลาดหลักทรัพย์ฯ เพื่อเข้าร่วมการพิจารณาต่อไป

ในการคัดเลือกบริษัทเข้า THSI จะคัดเลือกจากบริษัทจดทะเบียนที่สมัครใจเข้าร่วมตอบแบบประเมินความยั่งยืนที่จัดทำโดยตลาดหลักทรัพย์ฯ ทั้งนี้ บริษัทที่อยู่ใน THSI ต้องมีผลคะแนนจากการตอบแบบประเมินความยั่งยืนอย่างน้อย 50% ในแต่ละด้านของ ESG หรือ เป็นบริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นสมาชิกของ DJSI และต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น ผลการประเมินคุณภาพรายงานด้านธรรมาภิบาล (Corporate Governance Reporting หรือ CGR) ผลประกอบการด้านกำไรสุทธิและส่วนของผู้ถือหุ้น ผลการกำกับดูแลในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของบริษัทจดทะเบียน และการไม่สร้างผลกระทบด้าน ESG การเป็นหลักทรัพย์ที่ไม่ถูกขึ้นเครื่องหมาย C เป็นต้น โดยหุ้นยั่งยืน เป็นหุ้นที่นำแนวคิดความยั่งยืนใส่ในกระบวนการดำเนินธุรกิจ รวมถึงคำนึงถึงอนาคตที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งด้านความเสี่ยงและโอกาส โดยภายหลังจากการจัดรายชื่อหุ้นยั่งยืนแล้ว หุ้นกลุ่มนี้จะถูกนำไปพิจารณาจัดเข้าสู่ดัชนีหุ้นกลุ่มยั่งยืน หรือดัชนี SETTHSI

สำหรับขั้นตอนการคัดเลือก SET Awards กลุ่มรางวัล Sustainability Excellence จะเป็นการคัดเลือก บริษัทจดทะเบียนใน THSI เพื่อประกาศให้รางวัล โดยเป็นการคัดเลือกผ่านเกณฑ์ ESG ที่โดดเด่น การสัมภาษณ์ และการพิจารณาผลคะแนนการตอบแบบประเมิน ซึ่งรางวัลมี 4 ระดับ ได้แก่ 1 = Honor, 2 = Best, 3 = Highly Commended, และ 4 = Rising Star

อย่างไรก็ดี พบว่าในการจัดทำ Thailand Sustainability Investment (THSI) และ SET Award กลุ่มรางวัล Sustainability Excellence นี้ เป็นการนำคะแนนต่าง ๆ มาจากข้อมูลของฝั่งบริษัทจดทะเบียนฝ่ายเดียว นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับการจัดอันดับ จำเป็นต้องเป็นผู้ที่สมัครใจเข้ารับรางวัล อย่างไรก็ดี บริษัทจดทะเบียนที่มีผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนที่ดีบางแห่งอาจไม่ได้ให้ความสนใจในการเข้าร่วม ทำให้รายชื่อหุ้นยั่งยืนอาจมีการตกหล่นและไม่ครบถ้วน

2) Corporate Governance Report (CGR)

Corporate Governance Report (CGR) เป็นการสำรวจตามโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนโดยสถาบันกรรมการบริษัทไทย เพื่อทำการสำรวจและติดตามพัฒนาการด้านการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย โดยใช้หลักเกณฑ์ในการประเมินที่พัฒนาจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ OECD ร่วมกับหลักเกณฑ์ CG Code ASEAN CG Scorecard และ Boardroom Guidelines ของ IOD ซึ่งจะนำเสนอผลการประเมินในภาพรวมเพื่อให้บริษัทจดทะเบียนโดยทั่วไปได้ใช้เป็นแนวทางในการ

พัฒนาการกำกับดูแลกิจการของบริษัท รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับองค์กรที่เกี่ยวข้องในการพิจารณากำหนดนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลกิจการเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาการกำกับดูแลกิจการที่ดีในประเทศไทยต่อไป ซึ่ง CGR ได้เริ่มมีการจัดตั้งขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2544 และนำมาใช้จริงครั้งแรกในปี พ.ศ. 2557 (อ้างอิงกับ ASEAN CG Scorecard) โดยมีเป้าหมายสำคัญเพื่อส่งเสริม และยกระดับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยให้เป็นสากล

ในการให้รางวัล CGR จะเป็นการให้รางวัลสำหรับบริษัทจดทะเบียนภายในประเทศไทย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนคิดเป็น 0-100 และได้รับการคัดเลือกโดยคณะกรรมการโครงการ (Steering Committee) และโครงการดังกล่าวมีจุดประสงค์ในการมุ่งเน้นด้านการส่งเสริม และแสดงให้เห็นถึงบรรษัทภิบาลของบริษัทจดทะเบียน และเพื่อแสดงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ออกนโยบาย นักลงทุน ฯลฯ ได้นำรายชื่อผู้ได้รับรางวัลไปใช้ในการประกอบการดำเนินนโยบาย หรือการตัดสินใจลงทุน

ในการพิจารณาเพื่อรับรางวัล CGR คณะกรรมการโครงการจะคัดเลือกบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ และไม่ได้ทำผิดเงื่อนไขตลาดหลักทรัพย์ฯ และ ก.ล.ต. ภายหลังจากการคัดเลือก คณะกรรมการจะทำการพิจารณาจากเอกสารของบริษัทจดทะเบียน ดังนี้

1) 56-1 One Report
2) เอกสารรายงานการประชุมผู้ถือหุ้น
3) ข้อมูลบริษัทจดทะเบียนที่เผยแพร่ในตลาดหลักทรัพย์ฯ และ ก.ล.ต.
4) ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของบริษัทจดทะเบียนซึ่งเผยแพร่สาธารณะ

โดยหมวดที่ประเมินในการพิจารณารางวัล CGR ซึ่งเป็นเกณฑ์ใหม่สำหรับพ.ศ. 2566 เพื่อประเมินข้อมูลจากรอบปีพ.ศ. 2565 จะพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 1) สิทธิผู้ถือหุ้นและการปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียม 2) การคำนึงถึงบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการพัฒนาธุรกิจเพื่อความยั่งยืน 3) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส 4) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ จากนั้นคะแนนที่ได้จะเทียบเป็น "ตราสัญลักษณ์ของคณะกรรมการบรรษัทภิบาลแห่งชาติ" มอบให้แก่บริษัทจดทะเบียนตามคะแนนที่ได้รับ

Corporate Governance Report (CGR) มีจุดเด่นในด้านการติดตามพฤติกรรมของบริษัทจดทะเบียนและประเมินผลตามเกณฑ์และเงื่อนไขของตลาดหลักทรัพย์ฯ และ ก.ล.ต. ตลอดทั้งปี นอกจากนี้ ยังมีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานให้แก่บริษัทจดทะเบียนภายหลังจากการประเมิน อย่างไรก็ดี Corporate Governance Report (CGR) เน้นประเมินเฉพาะข้อมูลเชิงปริมาณเท่านั้น

3) Fair Finance Thailand

Fair Finance Thailand หรือแนวร่วมการเงินที่เป็นธรรมในประเทศไทย ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2561 โดยมีสมาชิกประกอบด้วยบริษัทวิจัย 1 บริษัท และองค์กรภาคประชาสังคม 4 องค์กร ได้แก่

1) บริษัท ป่าสาละ จำกัด
2) International Rivers
3) มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค
4) มูลนิธินิติธรรมสิ่งแวดล้อม (EnLaw)
5) มูลนิธิบูรณะนิเวศ (EARTH)

โดยสมาชิกที่เข้าร่วมเป็นกลุ่มสมาชิกที่มีความสนใจร่วมกันในการติดตามผลกระทบและความท้าทายของธุรกิจธนาคาร และประสงค์จะร่วมกันผลักดันภาคธนาคารไทยให้ก้าวสู่แนวคิดและวิถีปฏิบัติของ “การธนาคารที่ยั่งยืน” (Sustainable banking) อย่างแท้จริง ผ่านการนำมาตรฐาน Fair Finance Guide International มาใช้ในการประเมินนโยบายด้านต่าง ๆ ของธนาคารพาณิชย์ไทยที่เปิดเผยสู่สาธารณะ โดยเริ่มขึ้นปีแรกในปี พ.ศ. 2562

ในการให้คะแนนรางวัล Fair Finance Thailand จะเป็นการให้คะแนนสเกล 0-100 ผ่านเกณฑ์ Fair Finance Guide Methodology ฉบับปรับปรุง ค.ศ. 2020 โดยมุ่งเจาะจงไปที่บริษัทในอุตสาหกรรมภาคธนาคารในประเทศไทยเป็นหลัก สำหรับการประเมินเพื่อผลักดันกลุ่มธนาคารไทยสู่ความยั่งยืน กลุ่มสมาชิกทั้ง 5 หน่วยงานจะเป็นผู้ร่วมประเมิน มุ่งเน้นไปที่ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) รวมถึงประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน (Human rights) ซึ่งจะทำการประเมินจากเอกสาร ดังนี้

1) รายงานความยั่งยืน
2) รายงานประจำปี
3) รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม
4) รายงานต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
5) ข้อมูลที่เผยแพร่สาธารณะผ่านช่องทางออนไลน์

สำหรับการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ารับการประเมินมาตรฐาน Fair Finance Thailand จะคัดเลือกจากธนาคารพาณิชย์ไทย รวมถึงสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (ธกส, ธอส., และ ธนาคาร SMEs) จากนั้นจะใช้ข้อมูลที่ธนาคารเปิดเผยต่อสาธารณะ โดยสำหรับประเทศไทย จะมีหัวข้อการประเมินทั้งหมด 4 หัวข้อหลัก ได้แก่ 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) การคุ้มครองผู้บริโภค 3) การขยายบริการทางการเงิน และ 4) สิทธิมนุษยชน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้อีก 10 หมวดบังคับ (Mandatory) และ 3 หมวดทางเลือก โดยการให้คะแนนจะเป็นระบบคะแนนสัมบูรณ์ (absolute score system) เริ่มจากใช้วิธีปรับคะแนนดิบตามส่วน (pro rate) และแต่ละหมวดรวมกันได้ 10 คะแนน จากนั้นเปรียบเทียบเป็นร้อยละ โดยคะแนนที่สูง สะท้อนการดำเนินการที่ดีของธนาคารพาณิชย์ดังกล่าว

ในการประเมิน Fair Finance Thailand จะประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1: คณะกรรมการประเมินข้อมูลที่มีการเผยแพร่ออนไลน์ จากนั้นจึงส่งผลประเมิน และแจ้งเกณฑ์การประเมินให้ธนาคารรับรู้
ขั้นตอนที่ 2: พบปะหารือกับธนาคาร เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติม
ขั้นตอนที่ 3: ผู้ประเมินปรับปรุงผล จัดเตรียมรายงาน และเผยแพร่

จุดเด่นของ Fair Finance Thailand อยู่ที่การเปิดเผยรายงานการประเมินต่อสาธารณะ นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถดูข้อมูลที่คณะกรรมการนำมาใช้ประเมินได้บนช่องทางออนไลน์ และผู้ประเมินเองสามารถเข้าถึงข้อมูลของธนาคารได้ง่าย ลดระยะเวลาในการเตรียมเอกสาร รวมถึงลักษณะการประเมินเอื้อให้ผู้ใช้เทียบผลการดำเนินงานในแต่ละด้านของธนาคารแต่ละแห่งแบบเป็น benchmark อย่างไรก็ดี ในการประเมินของ Fair Finance Thailand มีข้อเสียคือความน่าเชื่อถือของผลการจัดอันดับจากการประเมินขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ถูกเผยแพร่ต่อสาธารณะเท่านั้น โดยไม่ได้มีการพิจารณาและตรวจสอบลงลึกถึงรายละเอียดภายในองค์กร รวมถึงเป็นการใช้ข้อมูลจากทางด้านธนาคารเพียงฝ่ายเดียว

4) รางวัลรายงานความยั่งยืน

รางวัลรายงานความยั่งยืน เป็นรางวัลที่จัดตั้งขึ้นโดยสถาบันไทยพัฒน์ สมาคมบริษัทจดทะเบียนไทย และ ก.ล.ต. ในปี พ.ศ. 2556 และนำมาใช้ในปีเดียวกัน โดยเป็นรางวัลที่มีเป้าหมายมุ่งส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ เผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (ESG) ยกระดับการเปิดเผยข้อมูลด้าน CSR ของบริษัทจดทะเบียน รวมถึงมุ่งเน้นการสนับสนุนให้บริษัทจดทะเบียน บริษัททั่วไป และธุรกิจ SME ในประเทศไทยให้พัฒนาองค์กรสู่ความยั่งยืนในระยะยาว โดยรางวัลความยั่งยืนนี้ ผู้ลงทุนและผู้เล่นในตลาดการเงินสามารถนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจลงทุน เพื่อคัดเลือกลงทุนในบริษัทที่มีมุมมองด้านการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนในระยะยาว

สำหรับการประเมินเพื่อเข้ารับรางวัลรายงานความยั่งยืน คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านซึ่งผ่านการคัดเลือกโดยสถาบันผู้จัดตั้งรางวัล จะทำการคัดเลือกจากบริษัทที่ยื่นขอรับรางวัล โดยบริษัทที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จะมีสิทธิ์ที่จะได้รับรางวัลรายงานความยั่งยืนระดับดีเด่น โดยไม่จำกัดจำนวนรางวัล ส่วนรางวัลรายงานความยั่งยืนระดับดีเยี่ยม และระดับยอดเยี่ยม (ประจำปี) จะมีเพียงระดับละ 1 รางวัล ในแต่ละกลุ่มแบ่งเป็น 4 กลุ่ม (League) ได้แก่

1) กลุ่มบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET)
2) กลุ่มบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai)
3) กลุ่มบริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์
4) กลุ่มบริษัทที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

ในการประเมิน คณะกรรมการจะพิจารณาจากข้อมูลความยั่งยืนที่เผยแพร่สู่สาธารณะ ที่มีผลการดำเนินงานด้าน ESG ครบทั้งสามด้าน ได้แก่ 1) รายงานแห่งความยั่งยืน (Sustainability Report) 2) รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR Report) 3) ข้อมูลความยั่งยืนในรายงานแบบบูรณาการ (Integrated Report) และ 4) ข้อมูลความยั่งยืน หรือรายงานในรูปแบบอื่น ๆ โดยจะประเมินจากเกณฑ์ 3 ด้านที่มีน้ำหนักคะแนนต่างกัน ได้แก่

1) ด้านความสมบูรณ์ของรายงาน (Completeness)
2) ด้านความเชื่อถือได้ของรายงาน (Credibility)
3) ด้านการสื่อสารและนำเสนอรายงาน (Communication)

โดยรางวัลรายงานความยั่งยืนเป็นหนึ่งในรางวัลที่กระตุ้นให้บริษัทมาสนใจด้าน ESG มากขึ้น รวกทั้งยังมีรางวัลให้ทุกบริษัทที่ผ่านเกณฑ์ ทำให้เป็นแรงจูงใจให้บริษัททำดีต่อไป นอกจากนี้ ภายหลังจากการประเมินจะมีการจัดทำข้อมูลการวิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของรายงานความยั่งยืนเฉพาะบริษัทให้แก่บริษัทที่เข้าร่วมโครงการที่มีความประสงค์จะขอรับข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาการจัดทำรายงานความยั่งยืนของกิจการ

อย่างไรก็ดีการยื่นขอให้มีการพิจารณารับรางวัล บริษัทจำเป็นต้องยื่นสมัครเข้าไปเอง ส่งผลให้รายชื่อบริษัทที่ได้รับรางวัลมีโอกาสที่จะไม่สะท้อนถึงบริษัทที่มีการเปิดเผยรายงานความยั่งยืนอย่างครบถ้วนแท้จริง อีกทั้งรางวัลนี้อาจไม่ได้สะท้อนภาพรวม หรือเป็นตัวแทนที่ดีของการจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทในแต่ละกลุ่ม

5) Sustainability Disclosure Award

Sustainability Disclosure Award (SDA) เป็นรางวัลที่จัดตั้งขึ้นภายหลังจากรางวัลรายงานความยั่งยืน โดยสถาบันไทยพัฒน์ในปี พ.ศ. 2556 โดยในปี พ.ศ. 2562 สถาบันไทยพัฒน์ได้มีการก่อตั้ง Sustainability Disclosure Community (SDC) และได้พัฒนาเป็นการมอบรางวัล Sustainability Disclosure Award ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา โดยยังคงแนวคิดเพื่อกระตุ้นให้สมาชิก SDC ตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล (ESG) รวมถึงพัฒนาองค์กรในระยะยาวอย่างยั่งยืน และตอบสนองต่อ SDG 12.6 ที่ว่าด้วยการสนับสนุนให้บริษัทต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทข้ามชาตินำแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนมาใช้และบูรณาการข้อมูลด้านความยั่งยืนเข้ากับวงจรการเปิดเผยข้อมูลของตน

ในการพิจารณาให้รางวัล Sustainability Disclosure Award จะเป็นการให้รางวัลแก่สมาชิก Sustainability Disclosure Community (SDC) เป็นหลักโดยไม่จำเป็นต้องยื่นขอรับรางวัล โดยสถาบันไทยพัฒน์จะเป็นคณะกรรมการในการพิจารณาให้รางวัลแก่สมาชิก ผ่านเกณฑ์ Ceres-ACCA (Coalition for Environmentally Responsible Economies-the Association of Chartered Certified Accountants) โดยใช้ข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทที่เผยแพร่สู่สาธารณะ ได้แก่

1) รายงานแห่งความยั่งยืน (Sustainability Report)
2) รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR Report)
3) ข้อมูลความยั่งยืนในรายงานแบบบูรณาการ (Integrated Report)
4) ข้อมูลความยั่งยืน หรือรายงานในรูปแบบอื่นๆ ทั้งที่เป็นรูปเล่มรายงาน ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ อินโฟกราฟิก ฯลฯ

สำหรับในการประเมิน สถาบันไทยพัฒน์จะประเมินจากรายงานที่เผยแพร่สาธารณะโดยไม่ใช้แบบสอบถามใดๆ ทั้งสิ้น โดยประเมินจากเกณฑ์ 3 ด้านที่มีน้ำหนักคะแนนต่างกัน และในแต่ละด้าน จะประกอบด้วยหัวข้อด้านความสมบูรณ์ของรายงาน (Completeness) คิดเป็นร้อยละ 45 ด้านความเชื่อถือได้ของรายงาน (Credibility) คิดเป็นร้อยละ 35 และด้านการสื่อสารและนำเสนอรายงาน (Communication) คิดเป็น 25 โดยคะแนนต่าง ๆ ที่คำนวณจะมาจากการให้ข้อมูลของฝั่งสมาชิก SDC ฝ่ายเดียว เนื่องจากรางวัล SDA มุ่งเน้นด้านความโปร่งใสในการเผยแพร่ข้อมูลเป็นหลัก

จุดเด่นของ Sustainability Disclosure Award (SDA) คือการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถศึกษาเกณฑ์ในการประเมินได้ผ่านทางเว็บไซต์ THAIPAT เพื่อปรับปรุงเนื้อหารายงานต่าง ๆ ในปีถัดไปได้ รวมทั้งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่จำเป็นต้องเตรียมเอกสารส่งให้ทางสถาบันฯ เนื่องจากสถาบันฯ จะเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลรายงานที่เผยแพร่สาธารณะด้วยตัวเอง และสมาชิก SDC ทุกรายจะได้รับการประเมินรับรางวัลทั้งหมด อย่างไรก็ดีเกณฑ์การพิจารณา หรือรายงานที่ถูกนำไปพิจารณาอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละปี จึงจำเป็นต้องมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ รางวัล SDA จะคัดเลือกจากเฉพาะสมาชิก SDC ซึ่งในความเป็นจริงหน่วยงานที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาจมีการเผยแพร่รายงานความยั่งยืนที่มีคุณภาพสูงกว่าและโปร่งใสกว่าได้ รางวัลนี้จึงอาจไม่สะท้อนความความโปร่งใส และการดำเนินการอย่างยั่งยืนของบริษัทในประเทศไทยในภาพรวมที่แท้จริง

6) ESG100

ESG100 เป็นการประเมินบริษัทจดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance) โดยสถาบันไทยพัฒน์เป็นผู้จัดทำข้อมูลกลุ่มหลักทรัพย์ ESG100 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 และประกาศรางวัลดังกล่าวสู่สาธารณะในปีเดียวกัน โดยการประกาศรายชื่อหลักทรัพย์จดทะเบียนที่มีการดำเนินงานโดดเด่นด้าน ESG จำนวน 100 บริษัท หรือที่เรียกว่ากลุ่มหลักทรัพย์ ESG100 ถือเป็นการจัดอันดับหลักทรัพย์ด้านการพัฒนาความยั่งยืนของธุรกิจครั้งแรกในประเทศไทย ซึ่ง ESG100 มุ่งเน้นการยกระดับการดำเนินงานบริษัทที่เกี่ยวข้องกับ ESG รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ลงทุนลงทุนในบริษัทที่มี ESG ที่ดีและผลประกอบการที่ดี

โดยการประเมินในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปีแรกที่นำ ESG100 มาใช้ เกณฑ์ที่พัฒนาขึ้นมุ่งไปที่การพิจารณาคัดเลือกบริษัทที่มีความโดดเด่นเฉพาะด้าน ESG โดยไม่ได้มีการพิจารณาผลประกอบการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 ได้มีการปรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล ESG ผนวกเข้ากับข้อมูลทางการเงิน ที่เรียกว่า Integrated ESG Assessment เพื่อประเมินตัวเลขผลประกอบการหรือผลการดำเนินงานที่สัมพันธ์กับประเด็นด้าน ESG ของบริษัท การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานด้าน ESG ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับผลประกอบการ เพื่อตอบโจทย์ผู้ลงทุนในมิติของการลงทุนที่ยั่งยืน

ในปัจจุบัน ESG Rating สถาบันไทยพัฒน์จะเป็นผู้ประเมินหลักทรัพย์ที่เหมาะสมได้รับรางวัล โดยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ESG ผนวกเข้ากับข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถพิจารณาหลักทรัพย์ที่ได้รับการจดทะเบียน และนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุนได้จริง ผ่านเกณฑ์ CORE Framework โดย GISR โดยใช้เอกสารที่เผยแพร่โดยบริษัทจดทะเบียนหลักทรัพย์ ได้แก่ แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ในหัวข้อความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR), รายงานประจำปี (แบบ 56-2), รายงานความยั่งยืน (Sustainability Report) และรายงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่มีการเผยแพร่สาธารณะ

โดยในการคัดเลือกหลักทรัพย์ที่จะได้รับการจัดอันดับ จะต้องเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่ตรงตามเกณฑ์เบื้องต้น ดังนี้

1) ผลการดำเนินงานของบริษัทต้องมีผลประกอบการที่เป็นกำไรติดต่อกันสองรอบปีบัญชีล่าสุด
2) ไม่ได้ทำผิดเงื่อนไขของตลาดหลักทรัพย์ฯ และ ก.ล.ต.
3) การกระจายการถือหุ้นโดยผู้ถือหุ้นรายย่อย (Free Float) ของบริษัทเป็นไปตามที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำหนด

ต่อมาในการประเมินผล หน่วยงาน ESG Rating จะใช้ข้อมูลที่บริษัทจดทะเบียนเผยแพร่ต่อสาธารณะ โดยประเมินแบบบูรณาการผนวกเข้ากับข้อมูลทางการเงิน ผ่าน 3 เกณฑ์หลัก ได้แก่ เกณฑ์การพิจารณาประเด็นด้าน ESG ที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อศักยภาพการเติบโตของอุตสาหกรรม เกณฑ์การพิจารณาวิธีการที่บริษัทใช้ระบุและจัดการกับโอกาสและความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้าน ESG และเกณฑ์การพิจารณาประเด็นด้าน ESG ที่ส่งผลกระทบต่อผลประกอบการขององค์กร โดยมีหลักการในการประเมินทั้งในด้าน**เนื้อหาของรายงาน** (Content) ในประเด็น Materiality, Comprehensiveness, Sustainability Context, Long-Term Horizon, Balance, Comparability และ**ด้านกระบวนการ** (Process) ดูในประเด็น Transparency, Impartiality, Continuous Improvement, Inclusiveness, Assurability จนถึงประเด็นที่มีนัยสำคัญ (Material Topics) ด้าน ESG ที่นำมาใช้วิเคราะห์ ซึ่งจะมีความแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่

เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร, สินค้าอุปโภคบริโภค, ธุรกิจการเงิน, สินค้าอุตสาหกรรม, อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง, ทรัพยากร, บริการ, เทคโนโลยี

ในการได้รับการจัดอันดับรางวัล ESG100 ผู้มีส่วนได้เสียสามารถดูเกณฑ์ในการประเมินได้ผ่านทางเว็บไซต์ THAIPAT เพื่อสามารถปรับปรุงเนื้อหารายงานต่าง ๆ ได้ในปีถัดไป นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่จำเป็นต้องเตรียมเอกสารส่งให้ทางสถาบันฯ เนื่องจากสถาบันฯ จะเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลรายงานที่เผยแพร่สาธารณะ รวมทั้งในการคัดเลือก จะเป็นการพิจารณาจากทั้งเกณฑ์ด้าน ESG และผลประกอบการ ทำให้มีประโยชน์ในการนำไปใช้ตัดสินใจลงทุนจริง

อย่างไรก็ดี ESG100 มีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์การพิจารณาในแต่ละปี ในแง่ของเกณฑ์การพิจารณาหรือรายงานที่ถูกนำไปพิจารณา ผู้ใช้ข้อมูลควรต้องมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ข้อมูลบริษัทที่ได้รับรางวัลไม่มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ผู้ที่มีความประสงค์จะใช้ข้อมูลต้องขอข้อมูลไปทางสถาบันไทยพัฒน์ และสุดท้ายการให้รางวัลเป็นการคัดเลือกบริษัทจดทะเบียนที่ผ่านเกณฑ์คะแนนเข้าไปใน ESG100 Universe แต่ไม่ได้มีการจัดลำดับบริษัทที่ถูกคัดเลือกเข้าไป

7) การประเมินคุณภาพการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น (AGM)

การประเมินคุณภาพการประชุมสามัญผู้ถือหุ้น (AGM Scoring: AGM) เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นโดยสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทยในปี พ.ศ. 2549 โดยมีจุดประสงค์เพื่อปกป้องพิทักษ์สิทธิการลงทุนของผู้ถือหุ้น เพื่อเสริมสร้างและยกระดับธรรมาภิบาลในบริษัทจดทะเบียน และเพื่อเป็นการร่วมพัฒนาตลาดทุนให้ก้าวหน้าโดยมีพื้นฐานบริษัทจดทะเบียนที่ดี สมาคมฯ จะส่งตัวแทนที่มีคุณภาพเข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทจดทะเบียน โดยวางเป้าหมายที่จะเข้าร่วมประชุมให้ครอบคลุมทุกบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์

สมาคมฯ ได้มีการร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และสมาคมบริษัทจดทะเบียนจัดทำ “AGM Checklist” เพื่อให้บริษัทใช้เป็นคู่มือและแนวทางการประเมินตัวเองในเบื้องต้น (self-assessment) ตามโครงการประเมินคุณภาพ AGM เพื่อใช้วัดประสิทธิภาพของบริษัทจดทะเบียนในการจัดประชุม โดย Checklist ดังกล่าวรวบรวมเรื่องที่จำเป็น ได้แก่ เรื่องที่บริษัทต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดขั้นต่ำตามกฎหมายบริษัทมหาชนจำกัด และเรื่องที่บริษัทควรปฏิบัติตามแนวปฏิบัติที่ดีตามหลักบรรษัทภิบาลของสากล ซึ่งการดำเนินการพัฒนาแบบตรวจสอบและการปรับปรุงคุณภาพหลักสูตรการอบรมโครงการอาสาฯ เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการผลักดันให้เกิดการจัดประชุมผู้ถือหุ้นที่โปร่งใส อันถือเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้เกิดธรรมาภิบาลที่ดีในบริษัทจดทะเบียน

AGM จะเป็นการประเมินทุกบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยใช้เอกสารเบื้องต้นได้แก่ AGM self-assessment โดยอ้างอิงจาก AGM Checklist และข้อมูลอื่น ๆ ที่เปิดเผยต่อผู้ลงทุน โดยในการประเมิน AGM ทางสมาคมฯ จะขอให้บริษัทจดทะเบียนทำการประเมินตัวเอง (AGM self-assessment) หลังจากนั้นจะนำมาเทียบกับแบบประเมินซึ่งจัดทำโดยอาสาพิทักษ์สิทธิผู้ถือหุ้นที่ได้เข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น เปรียบเทียบคะแนนระหว่างแบบประเมินสองฉบับ จากนั้นจึงทำการประเมินคุณภาพโดยสมาคมส่งเสริมผู้ลงทุนไทย

AGM มีจุดเด่นในการประเมินคือประเด็นการรักษาสิทธิ์ที่พึงได้ของผู้ถือหุ้นและกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนมีธรรมาภิบาลที่ดีผ่านการประเมินตัวเอง และการพิจารณาโดยอาสาพิทักษ์สิทธิผู้ถือหุ้นที่ได้เข้าร่วมประชุมผู้ถือหุ้น อย่างไรก็ดี การประเมินคุณภาพ AGM ไม่มีการประกาศเกณฑ์คะแนนสู่สาธารณะ ทำให้ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนไม่สามารถนำข้อมูลจากการประเมินไปใช้ประโยชน์ต่อได้มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ AGM Scoring ยังมีข้อจำกัดในด้านเกณฑ์ในการคัดเลือกอาสาพิทักษ์สิทธิ์ผู้ถือหุ้น กล่าวคือ ไม่มีการเปิดเผยรายชื่อ

และเกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัคร ทำให้ผลที่ได้จากอาสาสมัครฯ อาจไม่มีความน่าเชื่อเท่าที่ควรเมื่อนำไปพิจารณาประกอบการลงทุน

8) Thailand Corporate Excellence Award

Thailand Corporate Excellence Award (TCEX) เป็นการประกาศรางวัลที่จัดตั้งและนำมาใช้ในปี พ.ศ. 2545 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเชิดชูองค์กรที่มีความเป็นเลิศในแต่ละด้าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางปฏิบัติของแต่ละบริษัท และเพื่อส่งเสริมให้องค์กรต่าง ๆ ได้เรียนรู้การพัฒนาและจัดการองค์กรต่อไป โดยหนึ่งรางวัลที่จัดทำโดย TCEX เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาล (Environmental, Social and Governance: ESG) ได้แก่ รางวัล Sustainable Development Excellent

ในการคัดเลือกองค์กรที่ได้รับรางวัล จะใช้แนวปฏิบัติ Thailand Corporate Excellence Survey และใช้ข้อมูลจากองค์กร ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารองค์กรในสาขาที่ขอรับรางวัล ผลลัพธ์และความสำเร็จจากการดำเนินงาน และแบบการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูงขององค์กรที่มีรายได้สูงสุด 1,000 องค์กรในประเทศไทย โดยในการนำเสนอชื่อองค์กรที่จะได้รับการพิจารณาคัดเลือก คณะผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็นผู้เสนอรายชื่อองค์กรในแต่ละสาขารางวัล และใช้ข้อมูลจากองค์กรที่ส่งให้ทีมงาน รวมทั้งคะแนนจากแบบสำรวจความคิดเห็นผู้บริหารระดับสูงเพื่อจัดอันดับและมอบรางวัลต่อไป

สำหรับเกณฑ์ในการประเมิน TCEX ไม่มีการเผยแพร่เกณฑ์การประเมินต่อสาธารณะ อย่างไรก็ดีจะเป็นการใช้แบบสำรวจความคิดเห็น เนื่องจากเป็นรางวัลที่เปิดให้ผู้บริหารขององค์กรเป็นผู้ลงคะแนนเสียงเพื่อยืนยันความสำเร็จขององค์กรที่มีผลการดำเนินงานดีเลิศเป็นที่ประจักษ์ โดยมีรางวัลทั้งหมด 9 ด้าน

1) ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาการบริหารจัดการขององค์กร (Corporate Improvement Excellence)
2) ความเป็นเลิศด้านการบริหารทางการเงิน (Financial Management Excellence)
3) ความเป็นเลิศด้านการจัดการทรัพยากรบุคคล (Human Resource Management Excellence)
4) ความเป็นเลิศด้านนวัตกรรม และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ (Innovation Excellence)
5) ความเป็นเลิศด้านผู้นำ (Leadership Excellence)
6) ความเป็นเลิศด้านการตลาด (Marketing Excellence)
7) ความเป็นเลิศด้านสินค้า/การบริการ (Product / Service Excellence)
8) **ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Excellence)**
9) ความเป็นเลิศในการบริหารจัดการโดยรวม (Corporate Management Excellence)

สำหรับรางวัล Thailand Corporate Excellent Award (TCEX) มีจุดเด่นในการกระตุ้นให้บริษัทในประเทศไทยอยากพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รางวัล เนื่องจากเป็นรางวัลพระราชทาน ส่งผลให้องค์กรและพนักงานในองค์กรมีความภาคภูมิใจในรางวัลดังกล่าว อย่างไรก็ดี รางวัล TCEX ไม่มีการประกาศเกณฑ์คะแนนสู่สาธารณะ ทำให้ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้มากเท่าที่ควร นอกจากนี้ บริษัทที่ได้มักจะเป็นบริษัทใหญ่อยู่แล้ว ทำให้ไม่มีประโยชน์มากเท่าที่ควรในแง่การลงทุน

9) การรับรองให้เป็น Carbon Neutral

การรับรองให้เป็น Carbon Neutral เป็นการรับรองที่ก่อตั้งขึ้นโดยองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) ในปี พ.ศ. 2555 และได้นำมาใช้จริงในปี พ.ศ. 2556 โดยมีจุดมุ่งประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีการทำกิจกรรมเพื่อชดเชยการปล่อยคาร์บอน รวมทั้งเพื่อสร้างอุปสงค์คาร์บอนเครดิตจากโครงการ CDM และโครงการลดก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจในประเทศไทย โดยการรับรองให้เป็น Carbon Neutral จะมีลักษณะเป็นการให้ฉลากสีเขียวแก่โครงการ หน่วยงาน และประชาชนในประเทศไทยที่ยื่นขอการรับรอง แสดงให้เห็นว่าผู้ยื่นขอรับมีการลดการปล่อยคาร์บอนออกสู่ชั้นบรรยากาศ

ในการประเมินการรับรอง Carbon Neutral ดังกล่าว คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาฉลากคาร์บอน องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) จะเป็นผู้ให้การรับรอง โดยเอกสารที่ใช้ในการรับรองจะเป็นเอกสารที่สามารถแสดงว่าผู้เข้าร่วมโครงการปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ เช่น หลักฐานในการทำกิจกรรม/โครงการลดก๊าซเรือนกระจก หลักฐานในการยกเลิกคาร์บอนเครดิต รายงานคาร์บอนฟุตพริ้นท์ แผนการลดคาร์บอน รายงานคำนวณปริมาณการปล่อยคาร์บอน รายงานการคำนวณปริมาณการลดคาร์บอน และอื่น ๆ

โดยผู้สนใจเข้าร่วมยื่นใบสมัครพร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง แจ้งความจำนงในการเป็น Carbon Neutral เพื่อให้ทางหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบ โดยเปิดโอกาสให้บุคคล (Individual) องค์กร (Organization) สินค้าและบริการ (Product and Service) ไปจนถึงการจัดงานอีเว้นท์ (Event) สามารถเข้าร่วมโครงการโดยสมัครใจ ทั้งนี้ ต้องไม่รวมกิจกรรม/โครงการลดก๊าซเรือนกระจกที่ดำเนินการเป็นธุรกรรมปกติ (Business as usual: BAU) สำหรับการประเมินเพื่อรับรอง Carbon Neutral อบก. ใช้หลักการ ดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่นำมาแสดง ต้องมีความถูกต้อง ตรงประเด็น สมบูรณ์ ไม่ขัดแย้งกัน และดำเนินงานอย่างโปร่งใส
2) ข้อมูลที่ประกาศต่อสาธารณะของการดำเนินกิจกรรมชดเชยคาร์บอน และการได้มาซึ่งใบรับรอง (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “การให้ข้อมูลการรับรอง”) และในการแสดงใบรับรอง ต้องทำให้ชัดเจนว่ากิจกรรมชดเชยซึ่งเป็นของผู้ยื่นคำร้องที่ได้รับการรับรอง (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “ผู้รับการรับรอง”) มีความถูกต้อง เหมาะสม และไม่ควรทำให้เกิดความเข้าใจผิดแก่ผู้มีส่วนได้เสีย
3) ผู้มีส่วนได้เสียของผู้รับการรับรอง ควรได้รับข้อมูลการรับรองและข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการรับรองกิจกรรมชดเชยจากผู้รับการรับรอง หากมีการร้องขอ
4) การขอข้อมูลจากผู้สมัครจะจำกัดเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้ในการประเมินที่อบก.กำหนดไว้

โดยหากเอกสารที่นำส่งให้แก่อบก. ผ่านเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสม และแสดงให้เห็นถึงการปล่อยคาร์บอนเป็นศูนย์ อบก. จะให้การรับรองฉลาก Carbon Neutral แก่ผู้ยื่นขอฉลากดังกล่าว โดยมีแนวทางหลากหลายในการไปสู่ Carbon neutral หากทำสำเร็จจะได้รับฉลากให้การรับรองตามจำนวนของผลิตภัณฑ์ที่ผู้สมัครขอรับการรับรอง อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เป็นการจัดกิจกรรม จะได้ฉลากเป็นครั้ง ๆ และจำเป็นต้องให้มีการสมัครเข้ามาเองโดยสมัครใจ ทำให้อาจมีบางบริษัทไม่สนใจในการยื่นขอรับการรับรอง นำไปสู่ปริมาณคาร์บอนในสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในระดับเทียบเคียงเดิม ไม่ลดลง ไปจนถึงเพิ่มขึ้นตามกิจกรรมการดำเนินงาน ซึ่งจะส่งผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมต่อไปในอนาคต

2.4 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในบริบทประเทศไทย

ในปัจจุบันบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยก็มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนและความรับผิดชอบขององค์กรในรายงานประจำปีในรูปแบบต่าง ๆ โดยบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยหลายแห่งได้รับรางวัลเกี่ยวกับความยั่งยืนระดับโลก เช่น S&P Global The Sustainability Yearbook รวมถึงได้ถูกรวมในรายชื่อของดัชนีเกี่ยวกับความยั่งยืนต่าง ๆ เช่น DJSI หรือ MSCI นอกจากนี้ ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังได้รับการชมเชยในฐานะสมาชิกของ United Nations Sustainable Stock Exchanges Initiative (UN SSE) อีกด้วย ความสำเร็จดังกล่าวถือเป็นก้าวสำคัญที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ และบริษัทจดทะเบียนไทยจะได้มีพื้นที่ในเวทีโลกในด้านการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน และเป็นแรงกระตุ้นสำคัญให้องค์กรธุรกิจ และหน่วยงานต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญกับประเด็นการพัฒนาที่ยั่งยืนมากขึ้น หากบริษัทจดทะเบียนมีการผนวกประเด็นเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ามาในการบริหารองค์กรอย่างแท้จริง ไม่เพียงแต่จะทำให้องค์กรได้รับชื่อเสียงจากรางวัลต่าง ๆ เท่านั้น แต่ยังเป็นจุดสำคัญที่จะช่วยลดความเสี่ยง และเพิ่มคุณค่าขององค์กร รวมถึงดึงดูดนักลงทุนที่ให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตลาดหลักทรัพย์ฯ และ ก.ล.ต. เป็นหน่วยงานสำคัญในการส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน โดยมีทั้งเครื่องมือที่เป็นกฎเกณฑ์ รวมถึงเครื่องมือการสนับสนุนการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในรูปแบบการให้ความรู้ และทำให้กระบวนการการจัดเก็บข้อมูล ประเมินผลข้อมูล และเปิดเผยข้อมูลมีความชัดเจนขึ้นสำหรับผู้จัดทำรายงาน ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้เน้นย้ำให้บริษัทจดทะเบียนเห็นความสำคัญของข้อมูลและการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน โดยมองว่าการที่บริษัทเปิดเผยข้อมูลจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อองค์กรทั้งด้านความสามารถ การจัดการธุรกิจที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีศักยภาพในการแข่งขัน และนำไปสู่การสร้างผลตอบแทนในระยะยาวแก่บริษัท ส่วนนักลงทุนและผู้ใช้ข้อมูลก็สามารถเข้าถึงมุมมองผลการดำเนินงานของธุรกิจที่มากกว่าการพิจารณาแค่ข้อมูลทางการเงิน ดังนั้น บริษัทต้องเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน[32] ทางฝั่งของ ก.ล.ต. ก็เห็นความสำคัญในทำนองเดียวกันและวางแนวทางยกระดับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนให้แก่บริษัทจดทะเบียนตั้งแต่อดีตจนถึงแผนกลยุทธ์ พ.ศ. 2564-2566 ในปัจจุบัน[33]

ในปีค.ศ. 2020 KPMG Survey[34] รายงานว่าบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศไทยที่ทาง KPMG ได้ทำการสำรวจถึง 84% มีการจัดทำรายงานความยั่งยืน เพิ่มขึ้นจาก 67% จากผลการสำรวจในปีค.ศ. 2017 นอกจากนี้ประเทศไทยยังเป็นหนึ่งใน Top 10 ของประเทศที่มีการผนวก SDGs เข้าไปในการรายงานความยั่งยืน ซึ่งต่างจากผลจากการสำรวจในปี ค.ศ. 2017 ที่ประเทศไทยไม่ได้มีความโดดเด่นมากนักในเรื่องการผนวก SDGs ในรายงานเพื่อความยั่งยืน

นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยเข้าไปอยู่ใน Dow Jones Sustainability Index (DJSI) เพื่อให้ได้รับความสนใจจากนักลงทุนทั่วโลกในแง่ของหุ้นยั่งยืน โดยในปีค.ศ. 2020 บริษัทจดทะเบียน 11 บริษัทได้เข้าไปอยู่ในดัชนี DJSI World Index และมีถึง 21 บริษัทที่ได้เข้าไปอยู่ในดัชนี DJSI Emerging Markets Index ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีจำนวนบริษัทที่ได้เข้าไปอยู่ในดัชนีนี้สูงที่สุดถึง 7 ปีซ้อน เมื่อเทียบกับบริษัทจดทะเบียนในระดับภูมิภาคอาเซียน

---

[32] https://www.setsustainability.com/page/disclosure

[33] https://www.sec.or.th/TH/Documents/strategicplan/strategicplan-2564-2566.pdf

[34] https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/be/pdf/2020/12/The_Time_Has_Come_KPMG_Survey_of_Sustainability_Reporting_2020.pdf

ถึงแม้จำนวนการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่เพิ่มขึ้น กับการได้เข้าร่วมดัชนีดังกล่าวเป็นสัญญาณการพัฒนาที่ดี แต่เพียงแค่จำนวนรายงานความยั่งยืนที่เพิ่มขึ้นอาจไม่ได้เป็นตัวชี้วัดที่ดีนักในการบ่งชี้ว่าบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์องค์กร หรือมีการผนวกแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นทางด้านความยั่งยืนเข้าไปในการตัดสินใจทางธุรกิจอย่างแท้จริง อีกทั้งการได้เข้าร่วมดัชนี DJSI ของบริษัทต่าง ๆ ยังมีข้อถกเถียงว่าการได้เข้าร่วมดัชนีดังกล่าวนั้นแสดงว่าบริษัทมีการดำเนินงานที่ยั่งยืนจริงหรือไม่ เพราะข้อมูลการประเมินบริษัทที่จะเข้าร่วมดัชนีอาจมีข้อจำกัดเพราะเป็นการให้บริษัทกรอกแบบสำรวจด้วยตัวเองในการประเมินซึ่งมีโอกาสที่จะเกิดการให้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง นอกจากนี้ ผลของการประเมินเป็นแบบตัวเลขเดียวที่ถัวเฉลี่ยและรวมผลการดำเนินงานเกี่ยวกับความยั่งยืนทุกด้านไว้ของดัชนีและการประเมินต่าง ๆ ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้นทำให้ผู้ใช้ข้อมูลไม่เห็นภาพ หรือมองข้ามว่าการดำเนินงานเกี่ยวกับประเด็นทางด้านความยั่งยืนของบริษัทประเด็นไหนเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยที่ยังต้องพัฒนาเพิ่มเติม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน

การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืนของธุรกิจผ่านการสังเกตรายงานความยั่งยืน มีอย่างแพร่หลายทั้งในและต่างประเทศ โดยส่วนใหญ่การศึกษารายงานความยั่งยืนจะเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณที่เน้นใช้ข้อมูลเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนเพื่อตั้งคำถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการจัดทำรายงานความยั่งยืน ลักษณะการเปิดเผยข้อมูล หรือระดับการเปิดเผยข้อมูลในรายงานความยั่งยืน กับตัวแปรเกี่ยวกับข้อมูลทางการเงิน หรือมูลค่าของกิจการในมิติต่าง ๆ เช่น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนของผู้ถือหุ้น หรือราคาหลักทรัพย์ เป็นต้น (เช่น Berthelot และคณะ, 2012; De Klerk และคณะ 2015; Waworuntu และคณะ, 2014; เบญจวรรณ แซ่ลี้, 2555) รวมถึงการหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูล และประโยชน์ของการเปิดเผยในแง่ผลตอบแทนขององค์กรจากชื่อเสียงที่เพิ่มขึ้น (เช่น Calabrese และคณะ, 2015)

โดยงานวิจัยส่วนใหญ่เน้นวัดการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน และกิจกรรมที่เกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กรที่ศึกษา แทนที่จะมุ่งเน้นการเข้าใจถึงกระบวนการตัดสินใจในการจัดทำรายงาน และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าว รวมถึงการสร้างความเข้าใจถึงความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร หรือเน้นการเข้าใจกระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญเพื่อนำเข้ามาใส่ในรายงาน

ในส่วนนี้การทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงาน และการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนจะแบ่งเป็นหัวข้อย่อย 6 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ประเด็นทางด้านบทบาทของรายงานความยั่งยืน ที่สะท้อนถึงแรงจูงใจขององค์กรในการจัดทำรายงานความยั่งยืน 2) ลักษณะของการจัดทำรายงานความยั่งยืน ที่บ่งชี้โดยรูปแบบ และประเด็นที่บริษัทเลือกเปิดเผย 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการกำกับดูแล 4) การเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานขององค์กรที่มีผลมาจากการจัดทำรายงานความยั่งยืน 5) การกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ (Materiality analysis) และ 6) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญด้วย

2.5.1 บทบาทของรายงานความยั่งยืน

การเปิดเผยข้อมูล หรือจัดทำรายงานความยั่งยืนรวมถึงข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการช่วยสร้างความโปร่งใส และทำให้เกิดภาระรับผิดชอบขององค์กร (Corporate accountability) ที่ทำให้พฤติกรรม หรือนโยบายองค์กรถูกกระตุ้นจากข้อกำหนดในการเปิดเผยข้อมูลนั้น (ตามแนวคิดของ Information inductance และ Reflexive law) รวมถึงองค์กรได้เกิดการเรียนรู้ และเห็นภาพสะท้อนของผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการรายงานนี้ ทำให้เกิดการสร้างบรรทัดฐาน และความคาดหวังใหม่ ๆ ในการดำเนินธุรกิจ การกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญในกระบวนการจัดทำรายงานความยั่งยืนก็เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจถึงผลกระทบ ความเสี่ยง และโอกาสในการดำเนินธุรกิจ เพราะฉะนั้น แนวทาง นโยบาย ข้อกำหนดที่เหมาะสม จะช่วยให้เกิดการบริหารและการกำกับดูแลที่โปร่งใส และสร้างภาระรับผิดชอบ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และการบริหารองค์กรด้วย (Buhmann, 2013) งานวิจัยหลายชิ้นแสดงผลการวิจัยว่าองค์กรต่าง ๆ ใช้รายงานความยั่งยืนเป็นเครื่องมือที่องค์กรอาจใช้เพื่อแสดงถึงความรับผิดรับชอบให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในวงกว้างได้รับรู้ แต่บางครั้งก็เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนเพิ่มเติมแบบผิวเผินเพื่อเกาะกระแส และลดการตรวจสอบ หรือแทรกแซงของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในหลายโอกาสจึงทำให้เกิดคำถามถึงบทบาทของรายงานความยั่งยืน และประเด็นเรื่องการฟอกเขียว (Greenwashing)

งานวิจัยบางส่วนจะใช้ตัวแปรขององค์กร เช่น ขนาด ผลกำไร หรือตัวแปรอื่น ๆ มาอิงกับการเปิดเผยข้อมูล งานวิจัยเหล่านี้อาจเป็นตัวบ่งชี้ความสัมพันธ์ของการเปิดเผยข้อมูลกับตัวแปรที่เกี่ยวกับองค์กร แต่ผลการวิจัยเหล่านั้นไม่ได้เป็นการช่วยทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในเชิงลึก Gray et al. (1995) โดยใช้ทฤษฎีสามกลุ่มใหญ่ในการทำความเข้าใจว่าทำไมองค์กรต้องจัดทำรายงานต่าง ๆ นี้ ได้แก่ 1) ทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ 2) ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ และ 3) ทฤษฎีทางสังคมและการเมือง

โดยทฤษฎีในสองกลุ่มแรกมองว่าการเปิดเผยข้อมูลมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการข้อมูลของผู้มีส่วนร่วมในตลาดการเงินเพื่อบรรเทาปัญหาการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ของผู้บริหาร และผู้ถือหุ้น (agency problem) โดยมุมมองดังกล่าวมักใช้ทำความเข้าใจถึงบทบาทของรายงานความยั่งยืนในการตัดสินใจลงทุนในตลาดการเงิน กล่าวคือ นักลงทุนต้องการข้อมูลจากรายงานนี้เพื่อทำกำไรในการลงทุน และเป็นการปกป้องผู้ลงทุนในแง่การติดตามการดำเนินงานของบริษัท ถึงแม้ว่านักลงทุนบางรายอาจมองว่าข้อมูลที่สำคัญสำหรับนักลงทุนมีแค่ข้อมูลทางการเงินเป็นหลัก แต่ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นทางด้านความยั่งยืนขององค์กรนั้นก็อาจสำคัญต่อนักลงทุนเช่นกัน เพราะการดำเนินงานที่กระทบต่อประเด็นด้านความยั่งยืนอาจส่งผลต่อผลประกอบการทางการเงินของบริษัท นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลที่น่าเชื่อถืออาจมีต้นทุนที่ไม่ใช่เพียงต้นทุนทางการเงิน แต่เป็นต้นทุนเกี่ยวกับภาระรับผิดชอบที่จะเกิดขึ้นจากการเปิดเผยข้อมูลด้วย มีบางงานวิจัยเน้นว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทส่งผลให้นักวิเคราะห์มีข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของบริษัทที่ดีขึ้น และทำให้การประมาณการแม่นยำมากขึ้น (Cormier และ Magnan, 2015)

นอกจากนี้ในแง่มุมของธุรกิจ ผู้บริหารอาจมองว่าการจัดทำรายงานความยั่งยืนเป็นต้นทุนที่เกิดขึ้นกับบริษัท แต่แท้จริงแล้วบริษัทอาจมองข้ามโอกาส รวมถึงต้นทุนที่มองไม่เห็น เช่น ชื่อเสียงขององค์กร และโอกาสทางธุรกิจที่อาจเข้ามาเพิ่ม มีงานวิจัยยืนยันว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่เป็นบวกขององค์กรส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน (Holm and Rikhardsson, 2008) และข้อมูลที่ไม่เป็นตัวเลขส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนระยะสั้น เพราะนักลงทุนที่ได้รับข้อมูลมองว่ามันเป็นข้อมูลที่ช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุน (Rikhardsson and Holm, 2008) รวมถึงนักลงทุนยังตัดสินใจลงทุนเมื่อได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุนสีเขียว ที่น่าสนใจไปกว่านั้นคือการตัดสินใจจะเป็นไปในเชิงบวกมากขึ้นถ้าการเปิดเผยเน้นข้อมูล

เกี่ยวกับประโยชน์ที่สังคมจะได้รับจากการลงทุน มากกว่าข้อมูลต้นทุนที่บริษัทต้องจ่ายเพิ่มเติม (Martin and Moser, 2016) นอกจากนี้ ยังมีประเด็นของการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผยโดยผู้สอบทานอิสระ งานวิจัยพบว่าความเห็นของผู้สอบทานอิสระต่อข้อมูลมีผลต่อการแนะนำให้ลงทุนโดยนักวิเคราะห์ แต่การให้ความเห็นต้องมีระดับความมั่นใจสูง (high-level assurance) และหากเป็นการให้ความเห็นที่มีความมั่นใจในระดับต่ำของผู้ตรวจ (low-level assurance) จะส่งผลทางลบต่อการแนะนำการลงทุน (Riviere-Giordano et al., 2018)

มีงานศึกษาบริบทของไทยในอดีตค่อนข้างมากที่ศึกษาประเด็นในลักษณะนี้โดยผลการศึกษาที่ผ่านมา เช่น รายงานความยั่งยืนไม่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานขององค์กร และไม่ว่าบริษัทจะถูกจัดอยู่ในกลุ่ม DJSI หรือไม่ อัตราผลกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) ก็ไม่ต่างกัน (นิธิ ภักดิ์ปินตา, 2559) การเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนมีผลกระทบเชิงบวกต่อมูลค่าของกิจการ หากบริษัทมีการใช้ผู้สอบทานภายในที่จบการศึกษาด้านบัญชีและ/หรือการเงินด้วย ตรงกันข้ามหากบริษัทใช้ผู้สอบทานที่จบการศึกษาด้านอื่นจะมีผลกระทบเชิงลบต่อมูลค่าของกิจการเล็กน้อย (สัตยา ตันจันทร์พงศ์ และคณะ, 2562) และการที่บริษัทเปิดเผยข้อมูลรายงานความยั่งยืนมากขึ้น โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจ จะทำให้การบริหารแผนภาษีน้อยลง[35] เนื่องจากตระหนักในหน้าที่ของตนและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม (สัตยา ตันจันทร์พงศ์ และคณะ, 2561)

ในส่วนของการใช้กรอบทฤษฎีในกลุ่มที่สาม คือ ทฤษฎีทางสังคมและการเมืองนั้นถูกใช้เพื่อมาอธิบายว่าทำไมองค์กรต้องมีการเปิดเผยข้อมูลซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของรายงานความยั่งยืนได้เช่นกัน ทฤษฎีหลักในกลุ่มนี้มีดังเช่น ทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder theory) ที่มองว่าองค์กรเปิดเผยข้อมูลเพราะว่าต้องการตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น ๆ นอกจากผู้ลงทุนด้วย

นอกจากนี้กรอบของทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy theory) จะถูกนำมาใช้มองว่าการเปิดเผยข้อมูลมีบทบาทในเชิงกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อจูงใจให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องให้ความชอบธรรมในการดำเนินงานของกิจการ โดยการใช้กรอบทฤษฎีนี้มีการพัฒนามาเรื่อย ๆ เพื่ออธิบายถึงแรงจูงใจขององค์กรในการเปิดเผยข้อมูล รวมถึงถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับมุมมองที่เน้นเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากเกินไป จนในบางครั้งการแทรกแซงจากภาครัฐ หรือหน่วยงานกำกับดูแลไม่ได้ถูกนำมาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจทำรายงานขององค์กร ถึงแม้ทฤษฎีความชอบธรรมนี้จะถูกพัฒนา และใช้อย่างแพร่หลายในสายงานวิจัยเรื่องการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน แต่ด้วยมุมมองที่ค่อนข้างจำกัดของทฤษฎีนี้ในแง่ที่ว่าบทบาทของการเปิดเผยข้อมูลมักจบลงที่องค์กรต้องการมีความชอบธรรมในการดำเนินกิจการที่อาจไม่ได้เชื่อมถึงการเป็นเครื่องมือเพื่อแสดงความรับผิดรับชอบขององค์กรอย่างแท้จริง

ในมิติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย งานศึกษาของ สมพร กมลศิริพิชัยพร และวิทย์ สุนทรนันท์ (2550) ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ สถาบันการเงิน นักลงทุนสถาบัน หน่วยงานของรัฐที่ดูแลตลาดทุน และหน่วยงานของรัฐที่ดูแลอุตสาหกรรม และข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานความยั่งยืน รายงานด้านสิ่งแวดล้อม และรายงานประจำปี เพื่อทำความเข้าใจถึงประโยชน์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับจากรายงานความยั่งยืน และหาแนวทางพัฒนารูปแบบการรายงานที่เหมาะสมกับบริบทของไทย งานศึกษานี้วิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะที่มีเนื้อหาตามกรอบของ GRI G3 ผลการศึกษาในภาพรวมพบว่า การจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนไทยมีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแตกต่างกันไปตามประเด็นที่รายงาน และแม้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

[35] การบริหารแผนภาษี (Tax Planning) หมายถึง วิธีการที่ทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีลดลง

ทุกประเภทมีบทบาทส่งเสริมการรายงานความยั่งยืน แต่มีเพียงนักลงทุนสถาบันและหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลตลาดทุนเท่านั้นที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีอิทธิพล (power) ความชอบธรรม (legitimacy) และความต้องการใช้ข้อมูล (urgency) อยู่ในระดับที่สูง (อ่านเพิ่มเติม Van de Kerkhof และ Wieczorek ,2005) จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจว่าหลายองค์กรจัดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มดังกล่าวเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มหลักในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญในการจัดทำรายงาน

งานวิจัยใหม่ ๆ ที่มุ่งเน้นหาคำตอบเกี่ยวกับบทบาทของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนในมุมมองขององค์กร จะมองไปถึงประเด็นเกี่ยวกับ Shareholder activism และการเคลื่อนไหวทางสังคมต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กร นอกจากการตีความโดยมุมมองที่กล่าวมาแล้ว Cho et al. (2015) ใช้แนวคิด Organized hypocrisy และ Organizational façade เพื่ออธิบายว่าทำไมองค์กร*เลือก*ที่จะเปิดเผยข้อมูลบางประเด็นเท่านั้น โดยแนวคิดนี้เป็นการต่อยอดจาก Stakeholder theory โดยไม่ได้มองแค่ว่าการเปิดเผยข้อมูลเป็นเพียงการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเท่านั้น แต่ว่าองค์กรอาจต้องบริหารความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อความอยู่รอด และการดำเนินงานของบริษัท การตัดสินใจขององค์กรเป็นการตัดสินใจที่แสดงความรับผิดรับชอบอย่างมีกลยุทธ์เพื่อตีกรอบความรับผิดรับชอบ และให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามกรอบที่วางแผนไว้

2.5.2 ลักษณะของการจัดทำรายงานความยั่งยืน

รายงานความยั่งยืนอาจถูกเรียกในชื่อที่ต่างกันออกไปตามแต่บริบท เช่น รายงานสิ่งแวดล้อม หรือรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม หรือ รายงาน ESG เป็นต้น ถึงแม้ว่าการใช้ชื่อเรียกรายงานที่ต่างกันออกไปจะสะท้อนถึงแนวทางขององค์กรที่ต่างกัน แต่สำหรับงานวิจัยโครงการนี้ไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะแยกความแตกต่างจากชื่อรายงานที่องค์กรใช้เรียก จึงใช้คำเรียกรวมว่ารายงานความยั่งยืน โดยให้ความหมายการทำรายงานความยั่งยืนว่าเป็นแนวปฏิบัติที่องค์กรรายงานเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวกับองค์กร โดยประเด็นเหล่านั้นจะเกี่ยวข้องกับการให้ความสำคัญของแต่ละประเด็นขององค์กร นโยบายการบริหารองค์กรที่เกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืน รวมถึงผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องที่วัดผลและติดตามได้ รายงานความยั่งยืนควรที่จะเป็นเครื่องมือที่บ่งชี้ว่าองค์กรพึ่งพาธรรมชาติ และสังคมอย่างไร รวมถึงมีความเสี่ยงที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นด้านความยั่งยืนต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

การจัดทำรายงานความยั่งยืนนี้สำหรับบริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่อาจเป็นแนวปฏิบัติที่ทำกันอย่างปกติ สำหรับองค์กรขนาดรองลงมา หรือองค์กรประเภทอื่น ๆ ก็เริ่มได้รับความนิยมในการจัดทำมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยทั่วไปแล้วการจัดทำรายงานประเภทนี้ยังเป็นไปในรูปแบบตามความสมัครใจเป็นส่วนใหญ่ ถึงแม้จะมีแง่มุมที่เป็นกฎข้อบังคับเพิ่มเข้ามาเรื่อย ๆ เหตุผลหนึ่งที่ทำให้การออกกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำรายงานประเภทนี้ค่อนข้างท้าทายเพราะแนวปฏิบัติมีค่อนข้างหลากหลายดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น และการตัดสินใจในส่วนของข้อมูลที่จะเปิดเผยทั้งประเด็นและขอบข่ายเป็นไปตามการตัดสินใจขององค์กรเองเป็นส่วนใหญ่

การจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวจึงอาจมาในหลายรูปแบบ โดยรูปแบบหลัก ๆ อาจมีดังนี้ (Tregidga และ Laine, 2021)

1) **รายงานความยั่งยืนเป็นเล่มแยกต่างหาก** – ในอดีตการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืนต่างๆ มีมาอย่างสม่ำเสมอ แต่ในแง่ของแนวปฏิบัติการทำรายงานความยั่งยืนแยกออกมาจากรายงานประจำปีมีมาภายหลัง โดยทั่วไปแล้วความถี่ของการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบนี้ขึ้นอยู่

กับนโยบายของบริษัท เช่น บางบริษัทอาจจัดทำรายงานประเภทนี้ทุกๆ สองปี แต่ในปัจจุบันการจัดทำรายงานความยั่งยืนมักทำเป็นรอบปีเช่นเดียวกับการทำรายงานประจำปี ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กรสามารถมีอยู่ในรูปแบบอื่นๆ ได้อีก แต่รายงานความยั่งยืนเป็นแหล่งข้อมูลที่ค่อยข้างครบถ้วนสำหรับเหตุการณ์ในรอบปีที่เกิดขึ้น

2) **รายงานแบบบูรณาการ** – เมื่อการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนถูกมองว่ามีส่วนสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลทางด้านการเงินด้วย การจัดทำรายงานแบบบูรณาการจึงเกิดขึ้น อย่างไรก็ดีรูปแบบและขอบเขตของการจัดทำรายงานแบบบูรณาการของแต่ละองค์กรที่ใช้วิธีการจัดทำรายงานแบบนี้อาจต่างกันออกไป โดยหลักสำคัญอยู่ที่การบูรณาการข้อมูลที่ไม่ใช้ข้อมูลทางการเงินเข้ากับข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นความท้าทายหลักในการจัดทำรายงานประเภทนี้ ถึงแม้จะมีความซับซ้อนแต่รายงานประเภทนี้ก็ถูกมองว่าเป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุน (Stubbs and Higgins, 2018)

3) **การเปิดเผยข้อมูลบนเวปไซต์** – นอกจากรายงานความยั่งยืนเล่มเต็มที่อาจมาในรูปแบบของไฟล์ PDF ในเวปไซต์ของบริษัทแล้ว การเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบอื่น ๆ ในปัจจุบันยังถูกใช้เพื่อการสื่อสารที่ทันเหตุการณ์มากขึ้น เพราะการเปิดเผยข้อมูลในเวปไซต์ในรูปแบบประกาศ หรือบทความสามารถทำได้บ่อยเท่าที่บริษัทต้องการ และไม่ต้องรอให้ถึงรอบรายงานประจำปีก่อนที่จะเปิดเผยข้อมูลที่ต้องการด้วย

4) **การเปิดเผยข้อมูลในสื่อโซเชียล** – นอกจากบนเวปไซต์แล้วหลายบริษัทใช้สื่อโซเชียลในการเปิดเผยข้อมูล โดยสื่อนี้จะใช้อัพเดทข้อมูลที่ต้องโต้ตอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างทันท่วงที และรวดเร็ว รวมถึงต้องการเข้าถึงผู้อ่านในวงกว้าง ความท้าทายของการเปิดเผยข้อมูลในสื่อโซเชียลคือความสามารถของการกระจายข้อมูลที่รวดเร็วของสื่อนี้จนบางครั้งอาจเหนือความคาดหมาย และการควบคุมของบริษัท ข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยในสื่อโซเชียลโดยทั่วไปจะมีลักษณะ และจุดประสงค์ในการเปิดเผยข้อมูลที่ต่างไปจากการเปิดเผยแบบรูปเล่มรายงาน ถึงแม้ว่างานวิจัยในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลในช่องทางนี้ยังไม่มากนักในตอนนี้ แต่ในอนาคตงานวิจัยจะมุ่งเน้นศึกษาเรื่องการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทในรูปแบบนี้กันมากขึ้น

นอกจากรูปแบบของรายงานความยั่งยืนแล้ว ลักษณะของการจัดทำรายงานความยั่งยืนยังขึ้นอยู่กับมาตรฐาน หรือกรอบการรายงานที่ใช้ด้วย ปัทมภรณ์ เกาะลอย (2556) ได้สำรวจการจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ตามกรอบของ GRI G3.1 โดยใช้ข้อมูลในรายงานความยั่งยืนของบริษัทปีพ.ศ. 2553 และปีพ.ศ. 2554 โดยมีผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่ามีบริษัทจดทะเบียนในไทยจำนวนไม่น้อยให้ความสนใจต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืนตามกรอบของ GRI เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติงานให้แก่องค์กรไปสู่การดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ถือหุ้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีภาพลักษณ์ที่ดี โดยบริษัทได้จัดทำรายงานความยั่งยืนตามกรอบของ GRI ออกมาหลากหลายรูปแบบด้วยกันเพื่อดึงดูดความสนใจ และเพิ่มความเข้าใจแก่ผู้ใช้ข้อมูล จากงานวิจัยนี้บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลตามตัวชี้วัดตามกรอบของ GRI มากที่สุดในปีพ.ศ. 2553 และปีพ.ศ. 2554 คือ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ ซึ่งทั้งสองเป็นบริษัทที่ได้รับรางวัลรายงานบรรษัทภิบาลดีเด่นในปีดังกล่าวด้วย[36] ซึ่ง

[36] รางวัล SET Awards ด้านรายงานบรรษัทภิบาลดีเด่น (Top Corporate Governance Report Awards) เป็นรางวัลที่พิจารณาคัดเลือกจากการที่บริษัทจัดทำรายงานด้วยข้อมูลอ้างอิงชัดเจนในเรื่องนโยบายการกำกับดูแลกิจการและจรรยาบรรณธุรกิจ

ผลงานวิจัยในประเด็นนี้สอดคล้องกับงานของมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) ที่พบว่ารางวัลเกี่ยวกับ CSR มีผลให้บริษัทมีแรงจูงใจในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนมากขึ้น

นอกจากนี้ลักษณะประเด็นในการเปิดเผยข้อมูลยังขึ้นอยู่กับประเภทของอุตสาหกรรมขององค์กรเช่นกัน (มัทนชัย สุทธิพันธุ์, 2558) จะเห็นได้ว่าบริษัททั้ง 2 แห่งข้างต้นเป็นบริษัทในกลุ่มธุรกิจเดียวกันจึงมีแนวทางการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่คล้ายกัน ในแง่กรอบหรือมาตรฐานที่อ้างในการจัดทำรายงาน รูปแบบการเก็บข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูล เพราะด้วยลักษณะการดำเนินธุรกิจคล้ายกันทำให้การดำเนินธุรกิจเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่คล้ายกันด้วย นอกจากกรอบการรายงานของ GRI แล้ว บริษัทต่าง ๆ ยังได้จัดทำรายงานความยั่งยืนตามกรอบ/มาตรฐานอื่น เช่น มาตรฐาน ISO 14001 เป็นต้น งานวิจัยยังพบว่ารอบและระยะเวลาการจัดทำรายงานความยั่งยืนของแต่ละบริษัทอาจมีความถี่ต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้บริหาร เช่น บางบริษัทจัดทำรายงานความยั่งยืนทุกๆ 2 ปี ในขณะที่บริษัทอื่นจัดทำรายงานปีละครั้ง

นอกจากนี้ ปัทมภรณ์ เกาะลอย (2556) ยังมีผลการศึกษาด้านการเปิดเผยตัวชี้วัดต่าง ๆ ของบริษัทจดทะเบียนไทยตามกรอบของ GRI พบว่า ในมิติเศรษฐกิจประเด็นที่บริษัทเปิดเผยข้อมูลมากที่สุด คือ มูลค่าทางเศรษฐกิจโดยตรงที่ได้สร้างขึ้นและกระจายให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในมิติทางด้านสังคม ประเด็นที่มีการเปิดเผยข้อมูล คือ 1) การปฏิบัติต่อแรงงานและงานที่มีคุณค่า (เช่น การให้การศึกษา การฝึกอบรม และการป้องกันความเสี่ยงเกี่ยวกับโรคเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่พนักงาน) 2) สิทธิมนุษยชน (เช่น ประเด็นการละเมิดสิทธิของตัวแทนจำหน่าย) 3) จุดยืนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนานโยบายสาธารณะ และ 4) ความรับผิดชอบต่อผลิตภัณฑ์เรื่อง (เช่น แผนงานเพื่อการปฏิบัติตามกฎหมาย) สุดท้ายในมิติสิ่งแวดล้อมประเด็นที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ แผนการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากการผลิตสินค้าและบริการ

ข้อเสนอแนะหลักจากงานศึกษาในประเด็นการจัดทำรายงานความยั่งยืนดังกล่าวเน้นว่า บริษัทควรนำเสนอข้อมูลที่หลากหลายในรายงานเพื่อให้สาธารณชนเข้าใจสิ่งที่บริษัทต้องการจะสื่อมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารควรจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำรายงานให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้จัดทำรายงานได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนยิ่งขึ้น ภาครัฐควรใช้นโยบาย มาตรฐาน และกฎหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการจัดทำรายงานโดยเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม บริษัทควรมีกำหนดระยะเวลาการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลติดตามได้อย่างต่อเนื่อง สุดท้ายบริษัทควรเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ข้อเสนอแนะดังกล่าวที่เน้นเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่หลากหลายนั้น ยังขาดใจความสำคัญที่เชื่อมโยงกับการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญที่เฉพาะเจาะจงกับแต่ละองค์กร รวมถึงถกประเด็นเกี่ยว กับบทบาทของหน่วยงานกำกับดูแล และแนวทางที่ให้บริษัทเลือกเปิดเผยข้อมูลด้วยความสมัครใจว่ามีผลต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืนหรือการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอย่างไร

อย่างไรก็ตาม คณะผู้วิจัยมองว่าปัจจุบันขอบเขตของรายงานประจำปีของไทยกว้างขึ้น (เช่น นโยบายที่รายงานประจำปี 56-1 และ 56-2 ถูกรวมเป็น 56-1 One report (บังคับใช้รอบปีรายงานสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2564 เป็นต้นไป) และมีแนวปฏิบัติและมาตรฐานระบบใหม่ที่บริษัทใช้เพิ่มเติมนอกเหนือจากระบบ GRI[37]) ดังนั้นการกำหนดขอบเขตของการศึกษาเพียงข้อมูลจากรายงานประจำปีและให้ความสำคัญกับ

[37] ทั้งนี้ ระบบ GRI ก็มีพัฒนาการอยู่เรื่อย ๆ ซึ่งปัจจุบันคือ GRI standard เพื่อช่วยให้ภาคธุรกิจเปิดเผยข้อมูลที่สอดคล้องกับความท้าทายใหม่ ๆ

ประเด็นความยั่งยืนตามกรอบของ GRI เป็นหลักอาจไม่ได้สะท้อนรอบด้านถึงการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่บริษัทจดทะเบียนกำลังให้ความสำคัญอยู่ เช่น บางบริษัทอาจเปิดเผยข้อมูลเพื่อตอบสนองต่อกรอบการรายงานหรือแนวปฏิบัติอื่นที่มีประเด็นเฉพาะเจาะจงนอกเหนือจาก GRI ด้วย ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลของบริษัทอาจขึ้นอยู่กับการประเมินประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท ที่ขึ้นอยู่กับลักษณะของการดำเนินธุรกิจ และอุตสาหกรรมที่บริษัทอยู่ด้วย เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีงานศึกษาในลักษณะคล้ายกัน เช่น งานศึกษาของ สุนีย์ วัฒนะ (2556) ที่สำรวจระดับการเปิดเผยข้อมูลและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของบริษัทจดทะเบียน การประเมินระดับการเปิดเผยข้อมูลของงานศึกษาที่เป็นการสังเกตว่าบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลตามประเด็นที่ต้องการสังเกตหรือไม่ โดยหากบริษัทเปิดเผยตามหัวข้อที่กำหนดก็จะให้คะแนนทันที ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาลักษณะนี้อาจทำให้ผลการศึกษาขาดการสังเกตประเด็นเชิงลึก ที่สะท้อนถึงสาระสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลประเด็นต่าง ๆ ได้

อนึ่งงานศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนในบริบทประเทศไทยข้างต้น (ปัทมภรณ์ เกาะลอย, 2556; สุนีย์ วัฒนะ, 2556; มัทนชัย สุทธิพันธุ์, 2558) ถึงแม้จะเป็นการสำรวจลักษณะการรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยที่มีการศึกษาอิทธิพลของรางวัลเกี่ยวกับความยั่งยืน รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ และมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงการจัดทำรายงานหลายประการ อย่างไรก็ตามงานวิจัยดังกล่าวอาจไม่ได้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์องค์กรที่มีผลมาจากการจัดทำรายงานความยั่งยืน รวมถึงยังขาดข้อมูลเชิงลึกซึ่งแสดงถึงกระบวนการตัดสินใจของธุรกิจ และการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กร ดังนั้นประเด็นวิจัยที่จะสะท้อนการพัฒนาการจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กรในประเด็นดังกล่าวยังมีความจำเป็นมาก โดยรวมถึงประเด็นดังต่อไปนี้ ประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญต่อธุรกิจ การใช้ผู้สอบทานอิสระและความเห็นต่อข้อมูลในรายงานความยั่งยืน บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการมีส่วนร่วมพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืน และการรายงานและการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน เป็นต้น

งานสำรวจเกี่ยวกับลักษณะการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด คือ รายงานสถานภาพความยั่งยืนของกิจการ ปีพ.ศ. 2563 (The State of Corporate of Sustainability in 2020) ที่จัดทำโดยสถาบันไทยพัฒน์[38] โดยใช้ข้อมูลเฉพาะที่บริษัทจดทะเบียนเผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นวงกว้าง (รายงายความยั่งยืน และรายงานอื่น ๆ เช่น รายงาน CSR รายงานประจำปี และรายงานเชิงบูรณาการ) จำนวน 115 บริษัท มีผลสำรวจดังนี้

- บริษัทจดทะเบียนกว่าร้อยละ 70 มีการรายงานความยั่งยืนตามกรอบของ GRI โดยเปิดเผยข้อมูลในรายงานความยั่งยืนซึ่งแยกออกจากรายงานประจำปี[39] ประเด็นความยั่งยืนที่ถูกเปิดเผยมากที่สุด คือ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม และมิติเศรษฐกิจ ตามลำดับ ข้อมูลด้านสังคมที่ถูกเปิดเผยมากที่สุด ได้แก่ อาชีวะอนามัยและความปลอดภัย และชุมชนและท้องถิ่น ส่วนข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกเปิดเผยมากที่สุด ได้แก่ พลังงาน การใช้น้ำ มวลอากาศ และน้ำทิ้งและของเสีย สุดท้ายข้อมูลด้านเศรษฐกิจที่ถูกเปิดเผยมากที่สุด ได้แก่ ผลเชิงเศรษฐกิจและการต่อต้านการทุจริต

[38] https://www.thaicsr.com/2020/12/the-state-of-corporate-sustainability.html

[39] ร้อยละ 73.04 อยู่ในรูปแบบรายงานความยั่งยืน รองลงมาร้อยละ 23.48 อยู่ในรายงานประจำปี และอื่น ๆ อีกร้อยละ 3.48 เช่น รายงาน CSR

- จากการวิเคราะห์ประเด็น ESG[40] ในมุมมองของ WFE[41] พบว่าบริษัทส่วนใหญ่เปิดเผยข้อมูลได้ค่อนข้างครอบคลุม โดยประเด็นที่บริษัทเปิดเผยมากที่สุด ได้แก่ จริยธรรมและการต่อต้านการทุจริต ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท ความหลากหลายของโครงสร้างคณะกรรมการ และการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ทั้งนี้ ยังไม่พบบริษัทใดเปิดเผยข้อมูลด้านธรรมาภิบาล (G) ในหัวข้อ “การจ่ายค่าตอบแทน” และเฉพาะบริษัทกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค ยังไม่พบการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคม (S)
- การตอบสนองต่อเป้าหมาย SDGs อ้างอิงแนวทาง GCI[42] พบว่าบริษัทส่วนใหญ่มีการตอบสนองต่อ SDGs ครอบคลุมทั้งมิติเศรษฐกิจ มิติสังคม มิติสิ่งแวดล้อม และมิติสถาบัน และตอบสนองกับเป้าหมายตั้งแต่เป้าหมายที่ 4 ถึงเป้าหมายที่ 10 เป้าหมายที่ 12 เป้าหมายที่ 16 และเป้าหมายที่ 17 ของ SDGs อย่างไรก็ตาม ไม่พบบริษัทใดที่เปิดเผยข้อมูลตัวชี้วัดสัดส่วนรายจ่ายด้านสุขภาพและความปลอดภัยต่อรายได้ของพนักงาน (มิติสังคม) ตัวชี้วัดปริมาณสารเคมีและสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน (มิติสิ่งแวดล้อม) และตัวชี้วัดค่าปรับหรือค้างจ่ายเพื่อระงับข้อพิพาท และชั่วโมงเฉลี่ยของการฝึกอบรมเกี่ยวกับประเด็นการต่อต้านการทุจริตต่อปีต่อคน (มิติสถาบัน)

จะเห็นได้ว่าข้อมูลบางประเด็น หรือบางมิติ จะได้รับความสนใจ และเปิดเผยมากกว่าข้อมูลประเด็นอื่น ๆ สาเหตุที่บริษัทเน้นเปิดเผยข้อมูลประเด็นดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะประเด็นเหล่านั้นเป็นประเด็นที่นักลงทุนและนักวิเคราะห์นำไปผนวกเข้ากับการประเมินมูลค่าของบริษัทมากกว่าข้อมูลประเด็นอื่น ๆ (Eccles และคณะ , 2011) นอกจากนี้อาจตั้งข้อสังเกตได้ว่าข้อมูลประเด็นเหล่านั้นสามารถนำเสนอให้อยู่ในรูปตัวเลขได้ง่ายกว่าข้อมูลประเด็นอื่น ๆ ที่ไม่ได้ถูกเน้นในการเปิดเผย รวมถึงยังเริ่มได้รับการตรวจสอบ และให้ความมั่นใจจากหน่วยงานอิสระเพิ่มขึ้นด้วย

ในประเด็นของการรายงานถึงเป้าหมาย SDGs สถาบันไทยพัฒน์ให้ความเห็นว่า

“ความท้าทายสำคัญประการหนึ่งในการแสดงให้เห็นถึงการตอบสนองต่อ SDGs ด้วยความเชื่อมโยงดังกล่าว[43] ในหลายกรณีไม่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งที่องค์กรดำเนินการกับเป้าหมาย SDGs ที่เชื่อมโยงไปถึง แต่เป็นเพียงความพยายามในการจัดให้เข้าพวก ด้วยชื่อหรือหัวข้อที่อนุมานว่าน่าจะมีความเกี่ยวโยงสัมพันธ์กัน แต่ในความเป็นจริงแล้วสิ่งที่เชื่อมโยงกลับไม่ได้ตอบโจทย์เป้าหมาย SDGs ตามจริง”

ด้วยเหตุนี้ แนวทาง GCI จึงถูกนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล อย่างไรก็ตาม ในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยโครงการนี้คณะผู้วิจัยจะทำการสำรวจว่าบริษัทจดทะเบียนมีการเชื่อมโยง SDGs เข้ากับตัวชี้วัดหรือไม่ รวมถึงมีการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากกรณีศึกษาเพื่อมุ่งเก็บข้อมูลว่าบริษัทจดทะเบียนมีการรายงานถึงเป้าหมาย SDGs ที่เกี่ยวข้องกับทางบริษัทจดทะเบียนหรือไม่ อย่างไร และมีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย SDGs หรือไม่อย่างไรเพิ่มเติมด้วย

---

40 Environmental, Social, and Governance (ESG)

41 World Federation of Exchanges (WFE)

42 Guidance on Core Indicators (GCI)

43 การที่บริษัทเชื่อมโยงผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ด้านความยั่งยืน เข้ากับ SDGs ในระดับเป้าประสงค์ (Goal-level) และ/หรือระดับเป้าหมาย (Target-level)

2.5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการกำกับดูแล

จากลักษณะการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องรูปแบบ หรือประเด็นที่บริษัทเลือกเน้นในการเปิดเผยข้อมูลนั้น ปัจจัยที่กระทบต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืนก็มีหลากหลายออกไปเช่นกันทั้งปัจจัยภายใน และภายนอกองค์กร ปัจจัยนั้นรวมถึงการกำกับดูแลในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย

มัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) ศึกษาเหตุการณ์หลักสองเหตุการณ์ได้แก่ เหตุการณ์ในปีพ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นปีที่มีการใช้หลัก “comply or explain” และเหตุการณ์ในปีพ.ศ. 2553 ซึ่งมีการให้ CSR award โดยสังเกตว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีผลต่อการจัดทำรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยใช้หลัก Triple Bottom Line (TBL)[44] งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจากรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนไทยในช่วงปีพ.ศ. 2548 ถึงพ.ศ. 2555 ผลการศึกษาพบว่าโดยเฉลี่ยบริษัทใช้หลักการ TBL ในการรายงานข้อมูลในรายงานประจำปีเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 40 ในช่วงดังกล่าว โดยมีสัดส่วนการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีอัตราการเปิดเผยเพิ่มขึ้นสูงสุด แต่อย่างไรก็ตามบริษัทยังมีการเปิดเผยข้อมูลในมิติเศรษฐกิจมากกว่ามิติอื่น ๆ เนื่องจากการให้ความสำคัญต่อผู้ถือหุ้น หรือผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินเป็นหลัก จากผลการศึกษายังสามารถสรุปได้เพิ่มเติมว่าเหตุการณ์การใช้หลัก “comply or explain” และการมี CSR Award ส่งผลให้การใช้หลัก TBL ในการเปิดเผยข้อมูลในรายงานประจำปีมากขึ้น นอกจากนี้ผลของงานวิจัยยังพบว่าขนาดของบริษัท ประเภทอุตสาหกรรม ลักษณะของการเป็นเจ้าของ[45] และรางวัลความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นของการใช้แนวคิด TBL ในการจัดทำรายงานประจำปี ซึ่งงานศึกษาได้อธิบายเหตุผลความสัมพันธ์ตามแง่มุมของทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหลัก งานวิจัยของมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) สรุปว่าแนวคิด “comply or explain” จะช่วยกระตุ้นให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนมากขึ้น และบริษัทควรให้ความสำคัญกับการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นด้วย

เมื่อเปรียบเทียบงานวิจัยของมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) ที่ใช้กรอบทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาช่วยวิเคราะห์การจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กร หากเปรียบเทียบกับงานศึกษาก่อนหน้า เช่น งานของ Islam และ Deegan (2010) และ Deegan (2014) ที่ใช้ทฤษฎีความชอบธรรมมาอธิบายลักษณะการจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กร จะเห็นว่ามิติของการวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อการจัดทำรายงานความยั่งยืนจะมีมิติเรื่องการตอบสนองต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเชิงรุกเพิ่มเข้ามา เช่น มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบสมัครใจเพื่ออธิบายผลกระทบของการดำเนินธุรกิจต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามอิทธิพลหรือแรงจูงใจที่บริษัทเปิดเผยข้อมูลแบบสมัครใจนั้นสามารถมาจากทั้งกรอบของทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และทฤษฎีความชอบธรรมควบคู่กัน (Fernando และ Lawrence, 2014) ซึ่งทั้งสองทฤษฎีก็เป็นทฤษฎีสำคัญสำหรับใช้อธิบายเรื่องการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญด้วย (Beske และคณะ, 2019)

ผลการศึกษาของมัทนชัย สุทธิพันธุ์ (2558) ในบริบทประเทศไทยดังกล่าวสอดคล้องกับงานศึกษาของ Kuasirikun และ Sherer (2004) ที่นำข้อมูลจากรายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนไทยในปีพ.ศ. 2536 จำนวน 63 บริษัท และในปีพ.ศ. 2542 จำนวน 84 บริษัทมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และได้ผลสรุปว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมมีเพิ่มขึ้นเช่นกัน แต่การเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมยังค่อนข้างน้อยอยู่ นอกจากนี้งานวิจัยชิ้นนี้ยังเน้นว่าการเปิดเผยข้อมูลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมของไทยยังมีคุณภาพในด้านการ

---

[44] เป็นการเปิดเผยข้อมูล และวัดผลการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

[45] ระหว่างรัฐบาลหรือเอกชน เช่น หากหน่วยงานของรัฐบาลถือหุ้นสามัญมากกว่าร้อยละ 51 ถือว่าบริษัทนั้นมีลักษณะของเจ้าของ (ownership status) เป็นรัฐบาล

สื่อสารที่ไม่ดีพอ นอกจากนี้ Kuasirikun และ Sherer (2004) ยังสรุปเพิ่มเติมว่ากฎหมายทางสังคมและสิ่งแวดล้อม และการตรวจสอบโดยสาธารณะยังไม่ส่งผลให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กรที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้เกิดขึ้นในช่วงที่ประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนอาจยังไม่ถูกให้ความสำคัญในวงกว้างมากนัก ทำให้อาจไม่สะท้อนแนวปฏิบัติและมาตรฐานของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในบริบทของไทยในปัจจุบันได้ ซึ่งหากมีการสำรวจเพิ่มเติม ในแง่ของระยะเวลาจะทำให้เห็นแนวโน้มและสาเหตุของการรายงานความยั่งยืนของไทยในมุมมองที่แตกต่างออกไป ด้วยเหตุผลนี้อาจทำให้ผลสรุปจากงานวิจัยดังกล่าวไม่สอดคล้องกับมุมมองของ Vinnari และ Laine (2013) ในประเด็นที่ว่าการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนในแง่การจัดทำรายงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขององค์กรเป็น*นวัตกรรมทางการบริหาร*ที่จะดำเนินไปได้ต้องอาศัยการสนับสนุนจากปัจจัยภายใน และแรงกดดันภายนอก ซึ่งจะเห็นว่ากฎหมายทางสังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงคุณค่าที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมมีส่วนให้องค์กรหันมาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม หรือความยั่งยืนมากขึ้น

นอกจากนี้ Bebbington et al. (2009) ยังเน้นว่าบริบททางสังคมส่งผลให้ผู้บริหารในองค์กรเลือกที่จะทำ หรือไม่ทำรายงานความยั่งยืน ซึ่งเป็นการบ่งชี้ถึงแรงจูงใจในการจัดทำรายงานความยั่งยืนไปพร้อม ๆ กับชี้ประเด็นเรื่องการพัฒนาของแนวปฏิบัติดังกล่าวด้วย โดยมุมมองนี้ได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีเกี่ยวกับสถาบัน (Institutional Theory) ที่มุ่งความสนใจไปที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมองค์กรที่เป็นไปตามสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และเป็นแนวคิดที่มุ่งตอบคำถามว่าทำไมรายงานความยั่งยืนถึงเป็นแนวปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับ และกระบวนการในการยอมรับเกิดขึ้นได้อย่างไร งานวิจัยใหม่ ๆ ที่ใช้มุมมองนี้ เช่น Farooq and De Villers (2019) ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงขององค์กรที่มาจากกระบวนการรายงานความยั่งยืนของบริษัทในออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ 30 แห่ง มุมมองนี้สอดคล้องกับงานของ Vinnari และ Laine (2013) ที่กล่าวไปข้างต้นว่าการพัฒนาของการเปิดเผยข้อมูล และจัดทำรายงานความยั่งยืนต้องอาศัยการสนับสนุนจากปัจจัยภายใน และแรงกดดันภายนอกองค์กรไปพร้อมกัน

ประเด็นการกำกับดูแลการเปิดเผยข้อมูล มีประเด็นที่สำคัญ คือ การมองเรื่องการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นลักษณะการบังคับเปิดเผย (Mandatory) หรือลักษณะตามความสมัครใจ (Voluntary) อย่างไรก็ตามถึงลักษณะการกำกับดูแลทั้งสองจะมีการแบ่งชัดในเรื่องของความสมัครใจ แต่ในบทความวิชาการก็ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับความกำกวมของการเปิดเผยตามกฎข้อบังคับ และตามความสมัครใจ (Larrinaga และ Juliette, 2021) เพราะการแบ่งเส้นระหว่างกฎ และความสมัครใจมันไม่แน่ชัดในบริบทนี้ (Schneider และคณะ, 2018) เช่น ในกรณีที่มีกฎหมายแต่ไม่สามารถบังคับใช้กับองค์กรได้ กับ กรณีที่ถึงแม้ไม่มีกฎหมายแต่ธรรมเนียมปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ นั่นหมายความว่าถึงแม้มีการบังคับเปิดเผย แต่องค์กรก็อาจจะไม่ทำตามกฎระเบียบนั้น ในขณะเดียวกันหากธรรมเนียมปฏิบัติเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันการเปิดเผยข้อมูลก็อาจมีขึ้นโดยไม่ต้องมีกฎหมายบังคับก็ได้ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก Bebbington และคณะ (2012) พบว่าการบังคับใช้กฎหมายการเปิดเผยข้อมูลของประเทศสเปนส่งผลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลได้ไม่ดีเท่ามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลที่ใช้หลักความสมัครใจของสหราชอาณาจักร เพราะถึงแม้จะไม่มีกฎข้อบังคับ แต่การเคลื่อนไหวของแนวคิด และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ยังสามารถก่อให้เกิดระบบที่ไม่เป็นทางการอื่น ๆ ขึ้นมาได้ ถึงแม้กลุ่มประเทศในยุโรปจะมีกฎให้บริษัทจดทะเบียนหรือบริษัทขนาดใหญ่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน หรือประเด็นทางสิ่งแวดล้อม แต่กฎหมายเหล่านั้นเป็นแบบ “Comply or Explain” รวมถึงไม่ค่อยมีการบังคับใช้ หรือมีบทลงโทษอย่างจริงจังหากไม่ปฏิบัติตาม

(Larrinaga และ Juliette, 2021) นอกจากนี้องค์กรที่มีแรงจูงใจที่จะเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจ จะปฏิบัติตามกฎระเบียบมากกว่าด้วย (Peters และ Romi, 2013)

กฎในการกระตุ้นให้องค์กรจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องนั้นอาจเป็นไปโดยใช้กฎเกณฑ์ที่ไม่ได้มีผลผูกพันทางกฎหมาย (Soft law) เช่น GRI เป็นผู้เล่นหลักที่ออกแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสำคัญทั่วโลก โดย GRI Standard สามารถถือได้ว่าเป็น Soft law ในรูปแบบหนึ่ง โดยการจัดทำรายงานความยั่งยืนตามแนวปฏิบัตินี้อาจถูกตรวจสอบบ้างเป็นครั้งคราวจาก GRI เอง หรือจากองค์กรอื่นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น KPMG Survey หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท ซึ่งการเป็น Soft law แบบนี้เป็นลักษณะเฉพาะอย่างหนึ่งของการจัดทำรายงานความยั่งยืน

ยิ่งไปกว่านั้นประเด็นที่บริษัทต้องเปิดเผยในรายงานความยั่งยืนบางประเด็นเป็นประเด็นที่ไม่สามารถถูกควบคุมได้โดยรัฐบาลระดับชาติอย่างเดียว (เช่น ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ) จึงต้องอาศัยผู้เล่นในหลายภาคส่วนเพื่อเข้ามาสร้างธรรมเนียมปฏิบัติ และบรรทัดฐานเพื่อควบคุมประเด็นเหล่านั้น ในปี ค.ศ. 2022 นี้จะเห็นภาพชัดเจนขึ้นถึงการรวมตัวของผู้ออกมาตรฐานเกี่ยวกับการจัดทำรายงานความยั่งยืนต่าง ๆ (เช่น ISSB) จะเป็นผู้เล่นที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเด็นเหล่านี้ รวมถึงสร้างธรรมเนียมปฏิบัติของการจัดทำรายงานความยั่งยืนในระดับสากลด้วย ประเด็นนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Amel-Zadeh and Serafeim (2018) ที่สำรวจความเห็นของบริษัทที่ทำธุรกิจลงทุนว่าพวกเขาใช้ข้อมูล ESG มากน้อยแค่ไหนในการตัดสินใจลงทุน ผลการสำรวจพบว่าข้อมูลดังกล่าวเกี่ยวข้อง และมีประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุน แต่ทั้งนี้การใช้ข้อมูลพวกนี้จะขึ้นอยู่กับผู้เล่น และปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น ความต้องการของลูกค้าที่จะมาใช้บริการลงทุน การวางกลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ รวมถึงความใส่ใจในประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนต่าง ๆ นอกจากนี้ผลสำรวจยังเน้นว่าในขณะนี้มาตรฐานการจัดทำรายงานยังไม่ดีพอที่จะทำให้ข้อมูลประเภทนี้ของแต่ละบริษัทสามารถเปรียบเทียบกันได้ดีนัก

2.5.4 การเปลี่ยงแปลงการดำเนินงานขององค์กรที่มีผลมาจากการจัดทำรายงานความยั่งยืน

Laughlin (1991) มองว่าองค์กรเป็นระบบที่มีส่วนประกอบของระบบย่อย ๆ มากมาย และมองว่าการเปลี่ยนแปลงขององค์กรเกิดจากทั้งการเปลี่ยนแปลงของระบบใหญ่ ๆ และ/หรือ การเปลี่ยนแปลงจากระบบย่อย ๆ นี้ จากข้อสังเกตนี้สามารถสะท้อนได้ว่าการจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเปิดเผยข้อมูลก็มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กรในหลายระดับ Bouten และ Hoezee (2013) จึงได้นำแนวคิดนี้ของ Laughlin (1991) มาศึกษาการเปลี่ยนแปลงขององค์กรในประเทศเบลเยี่ยมจากการที่องค์กรนั้นมีแรงกระทบจากระบบการรายงานข้อมูลทางสิ่งแวดล้อม และระบบการบัญชีเพื่อบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม แนวคิดอื่น ๆ ที่ใช้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในองค์กรที่มาจากแนวปฏิบัติการจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเปิดเผย เช่น แนวคิด Levers of control หรือแนวคิดที่เป็นเครื่องมือที่นำพากลยุทธ์ไปสู่การเปลี่ยนแปลงจริง (เช่นงานของ Rodrigue และคณะ (2013) ที่นำแนวคิดนี้มาศึกษาการใช้ตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมขององค์กร และการนำมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปใช้ในกระบวนการคิดขององค์กรด้วย)

นอกจากนี้แนวคิดจากทฤษฎีอื่น ๆ เช่น Actor-network theory (ANT) ที่นำมาเป็นกรอบในการศึกษายังช่วยลดข้อจำกัดของกรอบคำถามที่คณะผู้วิจัยใช้ จากคำถามที่ว่าการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน*ช่วยให้ข้อมูลในการตัดสินใจ*ของผู้บริหารอย่างไร เป็น การเก็บข้อมูลดังกล่าว*ส่งผลต่อการตัดสินใจ*ของผู้บริหารอย่างไร คำถามในส่วนหลังนี้เป็นการมองว่าการเปิดเผยข้อมูลมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์องค์กร หรือการตัดสินใจในการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น งานของ Georg และ Justesen (2017) พบว่าการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ

ประเด็นด้านความยั่งยืนขององค์กรมีผลต่อการตัดสินใจวางแผนการสร้างอาคารใหม่ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะการเก็บข้อมูลนั้นทำให้องค์กรเห็นข้อมูลที่กระทบต่อวิสัยทัศน์องค์กรด้วย มุมมองแบบนี้เป็นมุมมองที่ช่วยทำให้นักวิจัยมองการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นการทำเพื่อสร้างอนาคตที่พึงประสงค์มากกว่ามองย้อนไปในอดีตว่าแนวปฏิบัติดังกล่าวเป็นการสะท้อนการดำเนินงานในอดีตขององค์กรเท่านั้น

2.5.5 การกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ (Materiality analysis)

การประเมินประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญขององค์กร หรือ การวิเคราะห์สาระสำคัญ (materiality analysis) กำลังเป็นแนวปฏิบัติที่ได้รับความสนใจและสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางแผนกลยุทธ์ รวมถึงใช้สื่อสารกับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เดิมทีการวิเคราะห์สาระสำคัญมีพื้นฐานจากทฤษฎีผู้ถือหุ้น (Shareholder Theory) ที่มองว่าองค์กรเปิดเผยประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญต่อเจ้าของเงินลงทุนในกิจการหรือผู้ถือหุ้น ต่อมาขยายเป็นทฤษฎีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder Theory) ที่มองว่าองค์กรควรให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจด้วย

นอกจากนี้ มาตรฐานและแนวปฏิบัติสากลของการรายงานความยั่งยืนก็ต่างให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากยิ่งขึ้น โดยตามคู่มือของ GRI หลักของการระบุเรื่องที่มีนัยสำคัญ (material topics) จะครอบคลุม 2 มิติ คือ ประเด็นที่มีผลกระทบที่สำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินการขององค์กร และต่อการประเมินและตัดสินใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วน <IR> จะให้ความสำคัญกับเรื่องที่มีหรืออาจมีผลกระทบต่อความสามารถขององค์กรในการสร้างมูลค่าทั้งระยะสั้น กลาง และยาว ฉะนั้นวัตถุประสงค์ของการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญจึงเป็นการกำหนดสิ่งที่สำคัญอย่างแท้จริงต่อผลการดำเนินงาน ความมุ่งมั่น และกลยุทธ์ที่ยั่งยืนของบริษัท (Calabrese และคณะ, 2017) ซึ่งจะช่วยให้องค์กรขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะทำให้เกิดกลยุทธ์ที่ครอบคลุมไปถึงประเด็นด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ สามารถบูรณาการประเด็นด้านความยั่งยืนกับการดำเนินธุรกิจโดยรวม สามารถเข้าใจความเสี่ยงและโอกาสของการดำเนินธุรกิจเพื่ออยู่รอดและเติบโตในระยะยาว สามารถบริหารจัดการทรัพยากรของบริษัทได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมไปถึงการวิเคราะห์ความสนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสื่อสารได้อย่างตรงจุด[46]

การกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญจึงเป็นพื้นฐานของการเปิดเผยข้อมูลขององค์กรทุกรูปแบบ[47] ประเด็นหรือข้อมูลจะมีนัยสำคัญก็ต่อเมื่อข้อมูลนั้นมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้ข้อมูล เพราะฉะนั้นการพิจารณาว่าประเด็นไหนมีนัยสำคัญสำหรับองค์กรหนึ่ง ๆ ก็ขึ้นอยู่กับบริบทของผู้ใช้ข้อมูล หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่อย่างไรก็ตามผู้ที่จะตัดสินใจสุดท้ายว่าจะเปิดเผยข้อมูลใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวองค์กรเอง ดังนั้นการประเมินประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญขององค์กร หรือ การทำ Materiality analysis เป็นแนวปฏิบัติที่กำลังได้รับความสนใจ และเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร รวมถึงในการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

---

[46] https://www.setsustainability.com/libraries/1020/item/materiality-assessment-application

[47] https://www.forbes.com/sites/bobeccles/2020/01/17/dynamic-materiality-and-core-materiality-a-primer-for-companies-and-investors/?sh=290d51322e6a

สาระสำคัญ หรือประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กร (materiality) สามารถแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบตามทิศทางของผลกระทบ ได้แก่ Single materiality ที่พิจารณาเฉพาะผลกระทบจากภายนอกที่มีต่อองค์กร ขณะที่ Double materiality จะพิจารณาทั้งผลกระทบที่ภายนอกมีต่อองค์กรและผลกระทบที่องค์กรมีต่อภายนอกด้วย เช่น ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศสามารถเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญต่อองค์กร และการดำเนินธุรกิจขององค์กรเองก็สามารถมีนัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดเกี่ยวกับ Dynamics materiality ที่มองว่าเนื้อหาหรือประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กรสามารถถูกปรับเปลี่ยนได้เมื่อเวลาผ่านไป ดังนั้นองค์กรจะสื่อสารถึงประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญต่อสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

ความสำคัญของ Materiality analysis ขององค์กรได้ถูกเน้นย้ำโดยการกล่าวถึงแนวคิด Double materiality ของ EU Non-Financial Reporting Directive (European Commission, 2019, หน้า 6)[48] ที่แบ่งประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กรออกเป็นสองมุมมองในการจัดทำรายงานของข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน โดย 2 มุมมองนั้น คือ 1) Financial materiality และ 2) Environmental & social materiality

Financial materiality เป็นมุมที่มองถึงผลกระทบที่องค์กรจะได้รับจากความเสี่ยง (หรือโอกาส) ที่มาจากประเด็นที่มีนัยสำคัญทางสิ่งแวดล้อม และสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น ข้อมูลจากมุมมองส่วนนี้จะเน้นไปที่ผู้ถือหุ้นในฐานะผู้ใช้ข้อมูลเป็นหลัก ในขณะเดียวกัน Environmental & social materiality จะมองถึงมุมที่ว่า การดำเนินธุรกิจขององค์กรมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมอย่างไร โดยข้อมูลจากมุมมองส่วนนี้จะเป็นที่สนใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ นอกเหนือจากผู้ถือหุ้นขององค์กร ทั้งนี้จะเห็นว่า Financial materiality สามารมองได้ว่าเป็น Single materiality เพราะเป็นการพิจารณาผลกระทบจากปัจจัยภายนอกต่อองค์กร เพราะฉะนั้น Double materiality จึงเป็นการมองทั้งมุมของ Financial materiality และ Environmental & social materiality ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น

ถึงแม้ว่า Directive ดังกล่าวจะมีการมองประเด็นที่มีนัยสำคัญ 2 มุม แต่มาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติการรายงานความยั่งยืนอื่น ๆ อย่างเช่น TCFD จะใช้มุมมอง Financial materiality เป็นหลัก ส่วน GRI จะเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญซึ่งตรงกับมุมมอง Environmental & social materiality เป็นหลัก (Michelon, 2021)

ถึงแม้มุมมองทั้งสองมุมมองจะช่วยเสริมกัน แต่การมองความเสี่ยงในด้าน Financial materiality อย่างเดียวก็มีข้อเสียที่ว่า ประเด็นอะไรที่ไม่ส่งผลต่อผลประกอบการในด้านการเงินในระยะสั้น อาจจะส่งผลต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ก็ได้ ประเด็นดังกล่าวก็อาจไม่ถูกให้ความสำคัญจนกว่ามันจะกระทบผลประกอบการในด้านการเงินขององค์กร

งานล่าสุด “Dynamic Materiality: Measuring What Matters” โดย Thomas Kuh, Andre Shepley, Greg Bala, และ Michael Flowers (2020) พบว่าเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทค่อนข้างมากในการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินว่าองค์กรจะกำหนดประเด็นใดเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กร ในงานชิ้นนี้แนวคิดเรื่อง Dynamic materiality ได้ถูกกำหนดขึ้น โดยแนวคิด Dynamic materiality นั้นแสดงถึงประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญขององค์กรเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลา นัยสำคัญของประเด็นหนึ่ง ๆ อาจมี

[48] European Commission, 2019. Guidelines on reporting climate-related information (accessed via https://ec.europa.eu/finance/docs/policy/190618-climate-related-information-reporting-guidelines_en.pdf)

การเปลี่ยนแปลงช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งความเร่งด่วนของประเด็นนั้น และการให้ความสำคัญกับประเด็นนั้น ๆ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยงานของ Kuh และคณะ (2020) ดังกล่าว นั้นได้เก็บข้อมูลขององค์กรใน Russell 3000 ในช่วงปี ค.ศ. 2009 ถึงค.ศ. 2019 แล้วพบว่าประเด็นที่มีนัยสำคัญมีการเปลี่ยนแปลงจริง โดยการเปลี่ยนแปลงนี้กระทบต่อจำนวนการเปิดเผยข้อมูลขององค์กร ผลการสำรวจยังยืนยันว่าประเด็นที่มีนัยสำคัญของแต่ละอุตสาหกรรมก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเช่นกันจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น คุณค่าที่สังคมให้กับประเด็นหนึ่ง ๆ รวมถึงกฎหมายข้อบังคับ การเปลี่ยนแปลงนี้นอกจากจะเห็นในระดับของอุตสาหกรรมแล้ว ยังลงไปถึงระดับองค์กรแต่ละแห่งด้วย นอกจากนี้ผลการสำรวจยังเน้นถึงประเด็นที่มีนัยสำคัญที่ถูกให้ความสำคัญในปัจจุบัน 3 เรื่องหลัก ได้แก่ การปล่อยก๊าซเรือนกระจก การปฏิบัติต่อแรงงาน และจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ โดยจะสังเกตได้ว่า 3 ประเด็นนี้เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล

นอกจากนี้รายงานของ World Economic Forum “Embracing the New Age of Materiality: Harnessing the Pace of Change in ESG”[49] เกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวเน้นว่ากระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญเป็นกระบวนการที่สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของประเด็นดังกล่าวที่องค์กรต้องอาศัยการตอบสนองเชิงรุก เพราะการมองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของประเด็นที่มีนัยสำคัญไม่เพียงแต่ทำให้องค์กรเห็นประเด็นที่จะกระทบกับการดำเนินกิจการในปัจจุบันเท่านั้น แต่องค์กรควรต้องเห็นแนวโน้มของประเด็นในอนาคตที่จะทำให้การประเมินความเสี่ยง และโอกาสแม่นยำขึ้นด้วย

จากการเปลี่ยนแปลงของประเด็นที่มีนัยสำคัญในระดับองค์กรหนึ่ง ๆ เราสามารถพูดได้ว่าการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญนั้นเป็นสิ่งที่เจาะจงกับตัวองค์กร และผู้รับข้อมูลนั้น ๆ นอกจากจะเจาะจงกับองค์กรแล้วยังเจาะจงกับสถานการณ์ในห้วงเวลาต่าง ๆ ด้วย เพราะฉะนั้นการรับฟัง เข้าใจ และเข้าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความสำคัญมากในกระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กร ในปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดว่าองค์กรควรจะประเมินประเด็นที่มีนัยสำคัญบ่อยแค่ไหน โดยองค์กรอาจทำกระบวนการนี้ทุกปี หรือทุกสองปีเป็นต้น

ในขณะที่ประเด็นที่มีนัยสำคัญเป็นพื้นฐานของการเปิดเผยข้อมูล และจัดทำรายงานความยั่งยืน สิ่งที่สำคัญกว่ารายชื่อของประเด็นเหล่านั้น คือ กระบวนการได้มาซึ่งประเด็นเหล่านั้น โดยกระบวนการต้องมีการเก็บข้อมูลเพื่อกำหนดประเด็นดังกล่าว ที่สอดคล้องกับการกำกับดูแลองค์กร และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เหมาะสม การใช้แนวคิดการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญเพื่อการจัดทำรายงานความยั่งยืน โดยไม่ได้เชื่อมกับการกำกับดูแลองค์กร ข้อมูลที่มี หรือกลยุทธ์องค์กรเป็นสิ่งที่อาจจะจำกัดการมองเห็นโอกาส และความเสี่ยงที่แท้จริงขององค์กร

ดังนั้นการทำ Materiality analysis นี้มีความสำคัญมากที่ทำให้เกิดการตั้งคำถาม และการมีส่วนร่วมของผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในการกำหนด และเข้าใจประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กรในการจัดทำรายงานความยั่งยืนดังกล่าว รวมถึงทำให้เกิดการเคลื่อนไหวของนักลงทุนที่ให้ความสำคัญกับประเด็นเพื่อความยั่งยืนมากขึ้น นอกจากนี้กระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญนี้ ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการภายในองค์กร หรือ กลยุทธ์ รวมถึงพฤติกรรมขององค์กรด้วย

จากบทความ “บทบาทของ IR ในการสื่อสารประเด็นด้าน ESG” นิพจน์ ไกรลาศโอฬาร[50] ได้ให้มุมมองไว้ว่าประเด็น ESG ที่มีนัยสำคัญของบริษัทที่ดำเนินการในบริบทประเทศไทยมี 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็น

---

[49] https://www.datamaran.com/blog/new-age-materiality-wef-paper/

[50] https://www.setsustainability.com/download/85o3cj91upyfagw

การดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท ประเด็นเรื่องสินบนและคอร์รัปชัน และประเด็นการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งนักลงทุนมองประเด็นด้าน ESG ว่าเป็นความเสี่ยงที่บริษัทต้องจัดการอย่างเหมาะสม เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการของบริษัท อย่างไรก็ดีขณะนี้ยังมีงานวิจัยไม่มากนักโดยเฉพาะ งานวิจัยในประเทศไทยที่สังเกตประเด็นการจัดทำ Materiality analysis นี้ในรายงานความยั่งยืน รวมถึงบริษัทจดทะเบียนหลาย ๆ แห่ง ก็ยังไม่ได้เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนี้อย่างละเอียดนัก เช่น การบ่งชี้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้าร่วมกระบวนการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ รวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการทำ Materiality analysis ดังนั้นการเข้าใจถึงกระบวนการ และแนวคิดของบริษัทจดทะเบียนในการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ จึงส่งผลให้คุณค่าของรายงานความยั่งยืนเพิ่มขึ้น และเป็นประโยชน์กับผู้ใช้รายงานมากขึ้น (Eccles และคณะ, 2012) รวมถึงทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจของผู้บริหารที่จะเลือกเปิดเผย หรือไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนมากขึ้นด้วย (Unerman และ Zappettini, 2014)

Beske และคณะ (2020) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อสำรวจรายงานความยั่งยืน (รวมถึงรายงานแบบบูรณาการ หรือ integrated reports) ของบริษัทจดทะเบียนในเยอรมันนีเพื่อสำรวจเกี่ยวกับการรายงาน Materiality analysis ของบริษัทกลุ่มดังกล่าวว่ามีการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร บริษัทกลุ่มที่สำรวจนี้ใช้วิธีอะไรในการบ่งชี้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร โดยงานวิจัยชิ้นนี้เน้นสำรวจรายงานของบริษัทจดทะเบียน 33 แห่ง ในเยอรมันนีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557-2560 ผลการสำรวจพบว่ารายงานส่วนใหญ่มีการกล่าวถึงประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ แต่รายงานส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับการได้มาซึ่งประเด็นนั้น ๆ นอกจากนี้งานวิจัยของ Fasan และ Mio (2017) และ Gerwanski และคณะ (2019) ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ Materiality analysis และลักษณะของคณะกรรมการบริหารขององค์กร ผลการวิจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการตั้งคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการ Materiality analysis ซึ่งเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการกำหนดขอบข่ายของการจัดทำรายงานความยั่งยืน

งานวิจัยโครงการนี้มีความเห็นในแนวทางเดียวกันกับการเสนอแนะของ Unerman และ Zappettini (2014) ว่างานวิจัยเกี่ยวกับรายงานความยั่งยืนควรให้ความสำคัญกับการศึกษาการเปิดเผยกระบวนการ Materiality analysis โดยเน้นสำรวจการเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการควบคู่ไปกับผลของกระบวนการ ไม่ใช่มุ่งดูแค่ประเด็นสำคัญ หรือดูแค่ Materiality matrix เท่านั้น รวมถึงการเข้าไปเก็บข้อมูลเชิงลึกจากองค์กรผู้จัดทำรายงานในแง่การตัดสินใจบ่งชี้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ Materiality analysis นี้เป็นอย่างไร องค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีกระบวนการเจรจากันหรือไม่อย่างไรในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญดังกล่าว กระบวนการ Materiality analysis นี้นอกจากจะเป็นส่วนสำคัญในการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญขององค์กรแล้ว ยังอาจจะเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดขอบข่ายของการจ้างผู้สอบทานอิสระมาให้ความมั่นใจต่อข้อมูลในรายงานความยั่งยืนด้วย (Canning, M. และคณะ, 2019)

2.5.6 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ

Thomson และ Bebbington (2005) กล่าวว่าการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน รวมถึงการจัดทำรายงานความยั่งยืนเป็นการโต้ตอบกันระหว่างหลาย ๆ ฝ่าย ซึ่งกระบวนการดังกล่าวต้องสะท้อนการมีส่วนร่วม

ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการเรียนรู้ร่วมกันของหลาย ๆ ฝ่ายอย่างเพียงพอ ต่อมาความสำคัญของการโต้ตอบกันนี้ถูกเน้นย้ำโดย Bebbington et al. (2007) อีกครั้งว่าองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องเรียนรู้ร่วมกัน และมีการโต้ตอบกันเพื่อสร้างกรอบความรับผิดรับชอบที่มีการตกลงร่วมกันที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง งานวิจัยอื่น ๆ ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดทำรายงาน หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน เน้นย้ำถึงเรื่องกระบวนการขององค์กรที่เปิดให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงการจัดฉากตามกระบวนการเท่านั้น (Solomon and Solomon, 2006) Brown และ Tregidga (2017) กล่าวว่าบางกระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมามีส่วนร่วมที่นำมาสู่ข้อตกลงอันชอบธรรมระหว่างองค์กร และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น อาจจะเป็นกระบวนการที่มองข้ามข้อจำกัดที่ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางกลุ่มอาจได้รับการให้ความสำคัญไม่เพียงพอ เพราะไม่ได้สื่อสารในเรื่องที่ถูกให้ความสนใจนัก

สมพร กมลศิริพิชัยพร และวิทย์ สุนทรนันท์ (2550) พบว่าธนาคาร สถาบันการเงิน และหน่วยงานของรัฐที่กำกับดูแลอุตสาหกรรม เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนของบริษัทค่อนข้างมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มดังกล่าวมีมุมมองของการบริหารจัดการความยั่งยืนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ส่วนเรื่องการผนวกประเด็นความยั่งยืนให้เข้ากับระบบการบริหารจัดการองค์กร พบว่ามี 2 มุมมองต่างกัน มุมแรกเป็นมุมมองจากภาคธุรกิจซึ่งมองว่าไม่มีความสำคัญมากนัก เนื่องจากแต่ละองค์กรมีเงื่อนไขและรูปแบบการดำเนินธุรกิจต่างกัน วิธีการหรือแนวทางเพื่อบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์จึงเป็นเรื่องเฉพาะตัว ขณะที่มุมมองจากภาครัฐที่กำกับดูแลตลาดทุนและอุตสาหกรรมมองว่ามีความสำคัญมากเนื่องจากการมีข้อมูลด้านการบริหารจัดการเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนานโยบายเพื่อส่งเสริมและขับเคลื่อนองค์กรสู่ความยั่งยืน งานวิจัยดังกล่าวสรุปว่าอุปสรรคที่ขัดขวางการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมต่อการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจะแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่ม โดยอุปสรรคสำคัญไม่ได้เกิดจากการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มีอิทธิพลต่อผู้บริหารองค์กร (ยกเว้น ผู้มีส่วนได้เสียประเภทนักลงทุนรายย่อยที่มีอิทธิพลน้อยต่อผู้บริหาร) หรือขาดความชอบธรรมที่จะผลักดันแนวคิดและการปฏิบัติด้านการรายงานความยั่งยืน แต่อยู่ที่ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำรายงานความยั่งยืนมากกว่า

2.6 สรุปการทบทวนงานวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการตั้งประเด็นสำคัญ ได้แก่ บทบาทของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน ลักษณะการจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กร ปัจจัยที่มีอิทธิผลต่อการเปิดเผยข้อมูล และการกำกับดูแล การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนส่งผลอย่างไรต่อการดำเนินการขององค์กร รวมถึงกระบวนการการกำหนดประเด็นสำคัญ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการดังกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการทบทวนเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย[51] ในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544-2564) มีจำนวนเอกสารและงานวิจัยจำนวนไม่น้อย ส่วนมากเป็นวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรการศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบัญชี เช่น งานของปัทมภรณ์ เกาะลอย และสุนีย์

[51] ด้วยคำค้น เช่น “การรายงานความยั่งยืน” “การเปิดเผยข้อมูล” “Sustainability reporting” และ “Disclosure of information”

วัฒนะ เป็นต้น และจากฐานข้อมูลอื่น ๆ ได้แก่ งานวิจัยที่อยู่ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) บางส่วน เช่น งานของ มัทนชัย สุทธิพันธุ์ และสมพร กมลศิริพิชัยพร และวิทย์ สุนทรนันท์ รายงานสถานภาพความยั่งยืนของกิจการ จัดทำโดยสถาบันไทยพัฒน์ และงานที่ถูกตีพิมพ์ในวารสารวิชาการทั้งไทยและนานาชาติ เป็นต้น

งานวิจัยในบริบทประเทศไทยส่วนมากที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กรเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยข้อมูลในรายงานประจำปี และเน้นการสำรวจที่ตอบคำถามสำคัญข้างต้นในบริบทของไทย รวมถึงมีข้อเสนอให้ปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนขององค์กรในหลายประเด็น อย่างไรก็ตามงานวิจัยที่เน้นถึงประเด็นแรงจูงใจขององค์กรในการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนแทบไม่มีเลย นอกจากนี้จากการศึกษาตัวอย่างเอกสารและงานวิจัยที่ผ่านมา ในภาพรวมพบว่าหลายงานยังคงขาดประเด็นเชิงลึกที่การเก็บข้อมูลแบบการนับจำนวนคำ หรือการนับตัวชี้วัดที่บริษัทเปิดเผยไม่สามารถให้คำตอบได้ดังเช่น การเก็บข้อมูลจากสัมภาษณ์ รวมถึงการเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจงประเด็นในรายงานความยั่งยืนของบริษัท เพื่อสำรวจการเปิดเผยเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำรายงาน การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมาย SDGs ประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน เป็นต้น

ถึงแม้ว่าลักษณะงานวิจัยของโครงการนี้มีส่วนคล้ายคลึงกับงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศในแง่เกี่ยวกับการศึกษารายงานความยั่งยืนขององค์กรต่าง ๆ แต่งานวิจัยนี้เน้นศึกษา และเก็บข้อมูลแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลในรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558-2564 ที่จะทำให้เห็นพัฒนาการของการจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน ข้อมูลดังกล่าวจะทำให้เห็นแนวโน้ม และความพร้อมในการจัดทำรายงาน ซึ่งตลาดหลักทรัพย์ฯ และหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาต่อยอดข้อบังคับ/ตัวอย่างที่ดี/คำแนะนำ/คำอธิบายเพิ่มเติมในคู่มือจัดทำรายงานประจำปี 56-1 One Report หรือรายงานความยั่งยืนได้ด้วย ในส่วนของข้อมูลที่บ่งชี้ว่าบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างบางแห่งอาจจะไม่ได้จัดทำรายงานความยั่งยืนแยกออกมาจากรายงานประจำปี ข้อมูลในส่วนนี้ก็สามารถนำไปเทียบกับการเปิดเผยข้อมูลใน 56-1 One Report ในอนาคตได้ ว่าบริษัทเหล่านั้นมีการเปิดเผยรายละเอียดของประเด็นเกี่ยวกับความยั่งยืนใน 56-1 One Report มากน้อยเพียงใด หรือเลือกที่จะเปิดเผยว่า “ยังไม่ได้จัดทำ” ด้วย

การเก็บข้อมูลในลักษณะที่เป็น Panel Data ตามช่วงเวลาดังที่กล่าวไป นอกจากจะทำให้เห็นแนวโน้มในอดีตที่เป็นข้อมูลที่สำคัญแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อเพื่อทำให้เข้าใจถึงบริบทและเห็นภาพการสนองหรือตอบรับของบริษัทต่อนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรายงานข้อมูลด้านความยั่งยืนในช่วงที่ผ่านมาได้ ข้อมูลแนวโน้มที่วิเคราะห์ภายใต้โครงการวิจัยนี้จะช่วยให้เห็นภาพว่าหลังจากปีที่เริ่มมีการดำเนินนโยบาย มีโครงการต่าง ๆ หรือมีการสนับสนุน ส่งผลต่อพัฒนาการด้านการจัดทำรายงานอย่างไรบ้าง นอกจากนี้งานวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาลักษณะของรายงานที่ต่างออกไปเพิ่มเติม โดยได้รวมลักษณะสำคัญของรายงานที่จะทำการศึกษา ได้แก่ การรายงานและจัดลำดับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การเปิดเผยเกี่ยวกับการทำ Materiality analysis และการใช้ผู้สอบทานอิสระ รวมถึงมีการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกถึงกระบวนการตัดสินใจ และการผนวกรวมประเด็นความยั่งยืนเข้าไปในการทำธุรกิจขององค์กรด้วย

2.7 แผนผังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรม มาตรฐาน รวมถึงรางวัล และดัชนีที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กร รูปที่ 2.4 แสดงแผนผังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน โดยในแผนผังดังกล่าวจะแบ่งกลุ่มผู้เล่นสำคัญออกเป็น 5 กลุ่มใหญ่ด้วยกัน ได้แก่

กลุ่มที่ 1: ผู้ออกมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำรายงานความยั่งยืน
กลุ่มที่ 2: ผู้ออกรางวัล และดัชนีเกี่ยวกับการจัดทำรายงานความยั่งยืน
กลุ่มที่ 3: องค์กรที่จัดทำรายงานความยั่งยืน
กลุ่มที่ 4: ผู้สอบทาน และให้ความเห็นแก่การเปิดเผยข้อมูลขององค์กร
กลุ่มที่ 5: ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ

รูปที่ 2.4 แผนผังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน

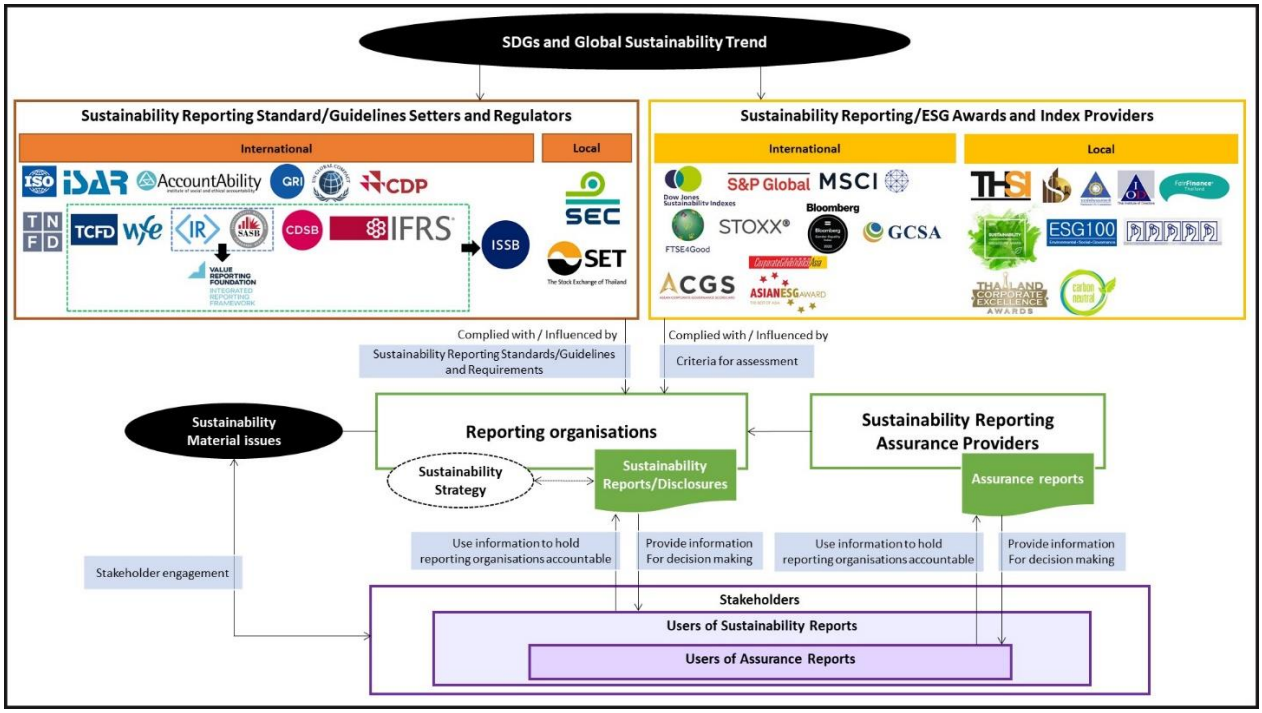

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จากแผนผังจะเห็นว่าผู้เล่นในกลุ่มที่ 1 มีหลากหลายองค์กรตามที่ได้กล่าวไปในการทบทวนมาตรฐาน กรอบแนวคิด และแนวทางปฏิบัติข้างต้น นอกจากนี้จะเห็นว่าผู้เล่นในกลุ่มนี้มีการรวมตัวเพื่อสร้างองค์กรใหม่ขึ้น โดยมีเหตุมาจากความพยายามที่จะสร้างระบบการเปิดเผยข้อมูลที่องค์กรทั่วโลกสามารถใช้ได้ รวมถึงเป็นระบบที่เอื้อให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่มีความสอดคล้อง และเปรียบเทียบกันได้มากขึ้นสำหรับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน โดยองค์กรล่าสุดที่กำเนิดขึ้นมา คือ International Sustainability Standards Board (ISSB) ที่เป็นชุดกรรมการที่ถูกตั้งขึ้นภายใต้ IFRS Foundation โดยจะเข้ามารับผิดชอบในเรื่องการพัฒนามาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืน ที่เรียกว่า IFRS Sustainability Disclosure Standards โดยร่วมกับ CDSB, TCFD, VRF และ WEF จัดตั้งคณะทำงานที่เรียกว่า Technical Readiness Working Group (TRWG) เพื่อให้คำแนะนำ และรวบรวมข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาต้นแบบมาตรฐานการ

เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืนให้กับ ISSB ต่อไป การรวมตัวในลักษณะนี้ก็เป็นที่น่าจับตามองมาตรฐานที่จะออกมาใหม่ภายใต้ ISSB จะส่งผลต่อการใช้มาตรฐานอื่น ๆ

ผู้เล่นกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จะมีอิทธิพลในการกำหนดรูปแบบ และการเปิดเผยข้อมูลขององค์กร เพราะนอกจากองค์กรจะต้องปฏิบัติตามข้อบังคับการเปิดเผยข้อมูลในส่วนที่เป็นกฎหมาย หรือระเบียบบังคับแล้ว องค์กรอาจจะได้รับแรงกดดันจากแนวโน้มการเปิดเผยข้อมูลที่องค์กรในอุตสาหกรรมเดียวกันใช้ ทำให้เกิดการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้ระบบนั้น ๆ ตามด้วย นอกจากนี้รางวัลและดัชนีต่าง ๆ ถึงจะเป็นการเข้าร่วมโดยสมัครใจ แต่ก็เป็นสิ่งที่หลายองค์กรได้รับอิทธิพลของแนวทางการประเมินในการเปิดเผยข้อมูล หรือจัดทำรายงานความยั่งยืนเพื่อให้ได้รับการประเมินที่ดี หรือถูกรวมเข้าไปในดัชนีนั้น ๆ ดังที่กล่าวไปข้างต้นว่า ข้อกำหนด หรือแนวทางการเปิดเผยข้อมูลที่มีลักษณะเป็น Soft law ในรูปแบบหนึ่ง ก็สามารถกระตุ้นให้องค์กรจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ถึงแม้กฎเกณฑ์นั้นไม่ได้มีผลผูกพันทางกฎหมาย

เนื่องจากประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืนสามารถจำแนกออกเป็นประเด็นย่อยได้มากมาย ดังนั้นในการจัดทำรายงานความยั่งยืนขององค์กรหนึ่ง ๆ สิ่งที่สำคัญคือการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญต่อองค์กร ในกระบวนการนี้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งที่สำคัญมากในการกำหนดประเด็นดังกล่าวร่วมกันกับองค์กร เมื่อมีการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญแล้ว บางองค์กรก็มีการนำประเด็นนั้น ๆ ไปผนวกรวมกับกลยุทธ์องค์กรเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานที่ตอบโจทย์ประเด็นสำคัญนั้น ๆ อย่างแท้จริง นอกเหนือการนำประเด็นนั้น ๆ ไปใช้เพื่อการเปิดเผยข้อมูล และการจัดทำรายงานเพียงอย่างเดียว

เมื่อองค์กรที่จัดทำรายงานมีการเปิดเผยข้อมูล หรือจัดทำรายงานความยั่งยืนแล้วอาจมีการให้ผู้สอบทานอิสระเข้ามาตรวจสอบกระบวนการ และข้อมูลที่องค์กรเปิดเผย โดยการให้ผู้สอบทานอิสระเข้ามาตรวจสอบนั้นองค์กรมีสิทธิในการกำหนดขอบเขต หรือชุดข้อมูลที่ต้องการให้มีการตรวจสอบและให้ความเห็นโดยผู้สอบทาน ปัจจุบันการตรวจสอบ และให้ความเห็นต่อข้อมูลในลักษณะดังกล่าวยังไม่ได้เป็นกฎข้อบังคับในประเทศไทย เพราะฉะนั้นขอบเขต และลักษณะการใช้ผู้สอบทานนี้โดยทั่วไปจะขึ้นอยู่กับความต้องการ และทรัพยากรขององค์กร รวมถึงแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อองค์กรด้วย

บทที่ 3: ผลการสำรวจรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน

ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed method) โดยมีวิธีการวิจัยหลัก 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนจากรายงานของบริษัท โดยผลลัพธ์ของการวิเคราะห์จะอยู่ในรูปแบบของข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ และส่วนที่ 2 เป็นการใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บริษัทจดทะเบียนเพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นกรณีศึกษา โดยการเก็บข้อมูลในส่วนที่ 2 จะขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากส่วนแรก

ในส่วนแรกจะเป็นการเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืน กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่อยู่ใน SET100 โดยใช้รายชื่อบริษัทจากรอบการทบทวนที่ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ เผยแพร่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2564 สำหรับการคำนวณดัชนีในช่วงระหว่าง 1 มกราคม – 30 มิถุนายน พ.ศ. 2565[52] รายชื่อบริษัทที่อยู่ในดัชนีดังกล่าว และเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนอยู่ในภาคผนวกที่ 1[53]

ทางคณะผู้วิจัยจะใช้รายชื่อของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มดังกล่าวเก็บข้อมูลย้อนไปตั้งแต่พ.ศ. 2558 จนถึง พ.ศ. 2564 โดยจัดทำฐานข้อมูลของรายงานประจำปี รายงานความยั่งยืน และรายงานที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน ฐานข้อมูลดังกล่าวสามารถเข้าถึงได้ที่ https://drive.google.com/drive/u/1/folders/1RsSNVfUchPW6t7vHeD6XMBpn_ZMbbS74

3.1 ประเด็นข้อมูลที่เก็บจากรายงานความยั่งยืน

ประเด็นข้อมูลที่จะเก็บรวบรวมครอบคลุมประเด็นหลัก ๆ 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำรายงาน
ส่วนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน หรือกรอบการรายงานที่ใช้
ส่วนที่ 3: ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นใน SDGs
ส่วนที่ 4: การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่นำเสนอในรายงานความยั่งยืน
ส่วนที่ 5: การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ

ทั้ง 5 ส่วนประกอบไปด้วยชุดข้อมูล 52 ชุดข้อมูล (มี 47 ชุดข้อมูลที่ไม่ซ้ำกัน เพราะข้อมูลชุดที่ 9-13 จะถูกรายงานซ้ำในส่วนที่ 1 และส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อการตรวจสอบข้อมูลที่เก็บมาได้) ประเด็นการเก็บข้อมูลถูกแสดงอยู่ในตารางที่ 3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเก็บข้อมูล และการบันทึกข้อมูลในแต่ละชุดข้อมูลจะถูกแสดงรายละเอียดอยู่ในภาคผนวกที่ 2 ไฟล์ข้อมูลดิบสามารถเข้าถึงได้ตามลิงค์ฐานข้อมูล

[52] https://www.set.or.th/th/market/constituents.html

[53] ข้อมูลนี้เป็นผลการวิเคราะห์จากข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนที่ดาวโหลดผ่านเว็บไซต์ทางการของบริษัทในช่วงระหว่างวันที่ 22 มีนาคม - 9 พฤษภาคม 2565 ข้อมูลความยั่งยืนที่บริษัทอัพโหลดภายหลังจึงไม่ถูกรวมในฐานข้อมูลการและการวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้

ตารางที่ 3.1 ประเด็นในการเก็บข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดทำรายงาน		
1	SR	บริษัทมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแยกออกจากรายงานประจำปีหรือไม่
2	IR	บริษัทมีการจัดทำรายงานแบบบูรณาการ (Integrated report) หรือไม่
3	DJSI	บริษัทถูกจัดอยู่ใน DJSI Index หลักบ้างหรือไม่
4	FTSE	บริษัทถูกจัดอยู่ใน FTSE4Good Index หรือไม่
5	MSCI	บริษัทถูกจัดอยู่ใน MSCI ESG Rating หรือไม่ และถูกจัดอยู่ในอันดับใด
6	THSI	บริษัทถูกจัดอยู่ใน THSI Index หรือไม่
7	THSS	บริษัทถูกจัดอยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืนหรือไม่
8	ESG	บริษัทมีการเชื่อมโยง ESG กับ risk management หรือไม่
9	GRI*	บริษัทมีการเปิดเผย GRI content index หรือไม่
10	SRA*	บริษัทมีการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผยหรือไม่
11	SDG*	บริษัทมีการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในรายงานที่จัดทำหรือไม่
12	SE*	บริษัทมีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรายงาน หรือในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญหรือไม่
13	MM*	บริษัทมีการเปิดเผย Materiality Matrix หรือไม่
ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน หรือกรอบการรายงานที่ใช้		
14	GRI*	บริษัทมีการเปิดเผย GRI content index หรือไม่
15	GRIM	บริษัทได้จัดทำ GRI disclosure ร่วมกับการ mapping services ไปยังข้อมูลที่เปิดเผยในรายงานด้วยหรือไม่
16	SDG_GRI	บริษัทได้เชื่อมโยง SDGs กับ GRI content index ด้วยหรือไม่
17	SDG_MEA	บริษัทได้ระบุและเชื่อมโยง SDGs กับ goals และ indicators ในการดำเนินธุรกิจหรือไม่
18	NDC	บริษัทได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อ Paris Agreement หรือไม่
19	TCFD	บริษัทมีการดำเนินการตามกรอบของ TCFD หรือไม่
20	CDP	บริษัทมีการใช้แบบประเมิน CDP บ้างหรือไม่
21	GHG_S1	บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางตรงหรือไม่
22	GHG_S2	บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมจากการใช้พลังงานหรือไม่
23	GHG_S3	บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมอื่น ๆ นอกเหนือจากขอบเขตที่ 1 และ 2 หรือไม่
24	CNT	บริษัทมีการประกาศเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนหรือไม่ และจะบรรลุเป้าหมายที่ปีใด
24.1	CNBY	บริษัทใช้ปีใดเป็นปีฐานของเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน
25	NZT	บริษัทมีการประกาศเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์หรือไม่ และจะบรรลุเป้าหมายที่ปีใด
25.1	NZBY	บริษัทใช้ปีใดเป็นปีฐานของเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์
ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นใน SDGs		
26	SDG*	บริษัทมีการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในรายงานที่จัดทำหรือไม่

27	SDG_PRI	บริษัทมีการลำดับความสำคัญของ SDGs หรือไม่
28	SDG_GOAL	บริษัทมีการกล่าวถึง SDGs ที่ให้ความสำคัญ สำหรับปีนี้หรือไม่
ส่วนที่ 4 การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่นำเสนอในรายงานความยั่งยืน		
29	SRA*	บริษัทมีการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผยหรือไม่
30	APN	บริษัทใช้หน่วยงานใดเป็นผู้สอบทานหลักต่อรายงานความยั่งยืนหรือรายงานแบบบูรณาการที่เผยแพร่
31	ASCOP	รายงานของผู้สอบทานได้ให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนบางส่วนหรือทั้งรายงาน
32	ASCOP_SE	การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียถูกรวมอยู่ในรายงานของผู้สอบทานหรือไม่
33	ASCOP_MA	กระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญถูกรวมอยู่ในรายงานของผู้สอบทานหรือไม่
34	ASCOP_MI	ประเด็นที่ถูกกำหนดว่ามีนัยสำคัญถูกรวมอยู่ในรายงานของผู้สอบทานบ้างหรือไม่
35	ALEV	รายงานของผู้สอบทานมีระดับการให้ความเชื่อมั่นที่ระดับใด
36	AGRI	รายงานของผู้สอบทานได้เชื่อมโยงกับ GRI content index หรือไม่
37	ASTD	รายงานของผู้สอบทานใช้มาตรฐานอะไรประกอบการให้ความเชื่อมั่นในข้อมูลที่เปิดเผย
38	AADD	รายงานของผู้สอบทานมีการแจ้งถึงผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือไม่
ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ		
39	SE*	บริษัทมีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรายงาน หรือในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญหรือไม่
40	SE_STD	บริษัทได้ใช้มาตรฐานในการจัดทำ stakeholder engagement บ้างหรือไม่
41	SE_PRO	บริษัทได้เปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ
42	SE_FRE	บริษัทมีรอบของการจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นช่วงระยะเวลาเท่าใด (ที่เชื่อมโยงกับ Materiality Matrix)
43	MM*	บริษัทมีการเปิดเผย Materiality Matrix หรือไม่
44	MI_CC	บริษัทมีการกำหนดให้ Climate Change เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
45	MI_BIO	บริษัทมีการกำหนดให้ Biodiversity เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
46	MI_WM	บริษัทมีการกำหนดให้ Waste/Pollution เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
47	MI_HR	บริษัทมีการกำหนดให้ Human Rights เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
48	MI_GEN	บริษัทมีการกำหนดให้ Gender เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
49	MI_HS	บริษัทมีการกำหนดให้ Health and Safety เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
50	MI_ANTI	บริษัทมีการกำหนดให้ Anti-corruption เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
51	MI_SC	บริษัทมีการกำหนดให้ Supply chain เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix บ้างหรือไม่
52	MI_MEA	บริษัทมีการตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัด สำหรับประเด็นที่มีนัยสำคัญบ้างหรือไม่

* ประเด็นที่ถูกจัดไว้ในชุดข้อมูลการรายงานทั่วไป และชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.2 ผลวิเคราะห์การเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืน

ถึงแม้บริษัทกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลเป็นบริษัทจดทะเบียนใน SET100 แต่การใช้รายชื่อบริษัทจากรอบการทบทวนที่ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ เผยแพร่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2564 ทำให้การเก็บข้อมูล

ย้อนหลังของบริษัทที่มีรายชื่อจดทะเบียนในปีพ.ศ. 2564 อาจเป็นบริษัทที่ยังไม่จดทะเบียนในปีก่อนหน้า และทำให้อาจไม่มีการเปิดเผยข้อมูล หรือจัดทำรายงานประจำปี

ดังนั้นข้อมูลที่เป็นฐานการคำนวณบริษัทที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมดจะขึ้นอยู่กับว่าบริษัทเป็นบริษัทจดทะเบียนในปีนั้น ๆ หรือมีการเปิดเผยรายงานประจำเป็นสู่สาธารณชนหรือไม่ (P1 ตามตารางที่ 3.1) นอกจากนี้การวิเคราะห์ผลจากการเก็บข้อมูลในส่วนนี้ยังอิงกับประชากรในกลุ่มย่อยด้วย เช่น การรายงานผลเกี่ยวกับ SDGs ที่บริษัทจดทะเบียนเน้นในแต่ละปีก็จะใช้กลุ่มประชากรเป็นบริษัทที่มีการกล่าวถึง SDGs การเปิดเผยข้อมูล (P3) หรือ การรายงานผลเกี่ยวกับลักษณะการใช้ผู้สอบทานในเชิงลึกก็จะใช้กลุ่มประชากรเป็นบริษัทที่มีการใช้ผู้สอบทานภายนอก (P4) เป็นต้น (ภาคผนวกที่ 2 แสดงรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลการเก็บข้อมูลแต่ประเด็น)

ตารางที่ 3.2 สรุปกลุ่มประชากรในการวิเคราะห์ข้อมูล

	จำนวนประชากรกลุ่มหลัก และกลุ่มย่อย (บริษัท)	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
P1	บริษัทที่จดทะเบียนใน SET100 หรือมีการเปิดเผยรายงาน	83	85	87	89	97	99	100
P2	บริษัทที่มีการเปิดเผย GRI Index	30	36	38	43	51	59	66
P3	บริษัทที่มีการกล่าวถึง SDGs ในการเปิดเผยข้อมูล	12	31	37	48	63	74	90
P4	บริษัทที่มีการใช้ผู้สอบทานภายนอก	13	13	17	20	22	26	33
P5	บริษัทที่มีการเปิดเผย Materiality Matrix	31	32	36	45	54	62	80

ที่มา: คณะผู้วิจัย

3.2.1 ลักษณะของการจัดทำรายงานความยั่งยืน

จากข้อมูลปีพ.ศ. 2558-2564 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มตัวอย่างมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนเป็นเล่มแยกจากรายงานประจำปีเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดช่วงที่เก็บข้อมูลจนมามีสัดส่วนสูงสุดที่ 53% ของบริษัทที่จดทะเบียนใน SET100 หรือมีการเปิดเผยรายงาน ในปีพ.ศ. 2563 และสัดส่วนนี้ตกลงมาเล็กน้อยอยู่ที่ 51% ในปีพ.ศ. 2564 ซึ่งน่าจะเป็นผลมาจากการที่บางบริษัทจดทะเบียนไม่ได้ทำรายงานความยั่งยืนเป็นเล่มแยกหลังจากที่นโยบาย One Report ถูกบังคับใช้ หากมองถึงจำนวนบริษัทที่มีการใช้ผู้สอบทานจากภายนอกมาให้ความมั่นใจรายงานความยั่งยืนพบว่าสัดส่วนของบริษัทที่ใช้ผู้สอบมีมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนนี้ยังค่อนข้างต่ำ โดยในปีพ.ศ. 2558 มีบริษัทเพียง 16% จากกลุ่มตัวอย่าง และเพิ่มมาเป็น 33% ในปีพ.ศ. 2564

รูปที่ 3.1 อัตราส่วนของบริษัทที่จัดทำรายงานความยั่งยืน และใช้ผู้สอบทานอิสระ

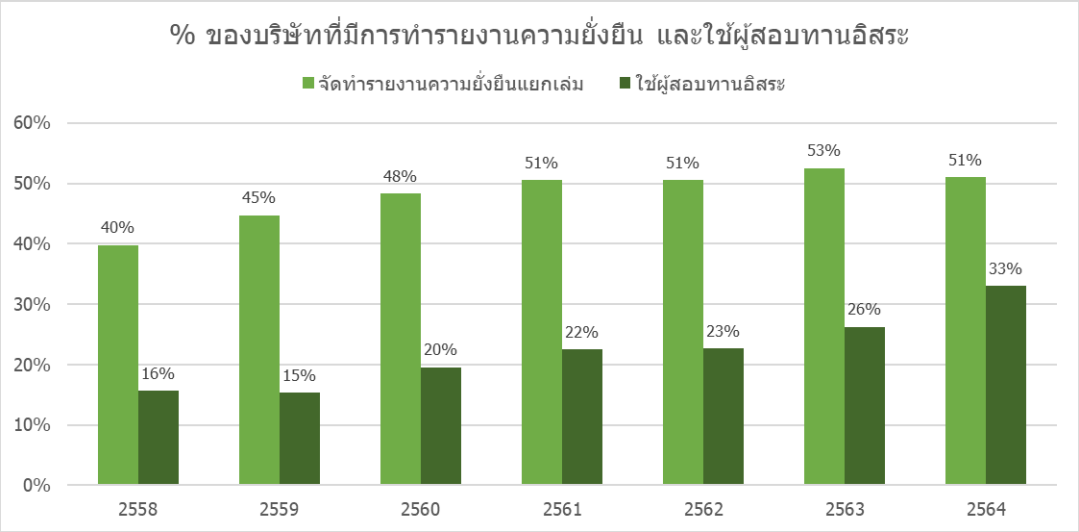

ที่มา: คณะผู้วิจัย

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะที่ทำให้ผู้อ่านเห็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่บริษัทมีข้อมูลหรือให้ความสำคัญอาจมองถึงว่าบริษัทมีการกล่าวถึง SDGs ในรายงานหรือไม่ รวมถึงมีการเปิดเผย GRI Content Index หรือ Materiality Matrix หรือไม่ด้วย รูปที่ 3.2 แสดงถึงอัตราส่วนของบริษัทที่กล่าวถึง SDGs เปิดเผย GRI Content และ Materiality Matrix

ในส่วนของการกล่าวถึง SDGs จะเห็นว่าปีพ.ศ. 2558 มีเพียง 14% ของบริษัทที่งหมดจากกลุ่มตัวอย่างเท่านั้นที่กล่าวถึง SDGs ในรายงานของบริษัท หลังจากปีพ.ศ. 2561 จำนวนบริษัทที่กล่าวถึง SDGs ในรายงานก็มีอัตราส่วนที่ก้าวกระโดดมาเป็น 54% และมีอัตราส่วนของบริษัทที่กล่าวถึง SDGs ในรายงานสูงถึง 90% ในปีพ.ศ. 2564 การกล่าวถึง SDGs ในมุมหนึ่งอาจเป็นการช่วยบริษัทในการมองประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนให้รอบด้านมากขึ้น อย่างไรก็ตามบางบริษัทอาจเพียงแค่กล่าวถึงโดยไม่มีการเชื่อมเป้าหมายด้านความยั่งยืนนั้น ๆ เข้ากับตัวชี้วัดขององค์กรอย่างจริงจัง ประเด็นที่เพิ่มเติมเกี่ยวกับ SDGs จะอยู่ในส่วนที่ 3.2.3

GRI หรือ Global Reporting Initiative คือ กรอบการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่เป็นที่นิยมมากที่สุด และในการใช้กรอบนี้ผู้รายงานต้องเปิดเผย GRI Content Index ที่ช่วยทำให้บริษัทได้ตรวจสอบว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนขององค์กรประเด็นในบ้างที่ควรต้องเปิดเผย รวมถึงเป็นเครื่องมือให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น ๆ ในรายงานได้ ซึ่งการใช้ GRI Content Index นี้จะช่วยให้ทั้งผู้ให้ข้อมูลและผู้ใช้ข้อมูลเห็นถึงโครงสร้างข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนขององค์กรชัดเจนขึ้น จากข้อมูลที่ทาง คณะผู้วิจัยรวบรวมมาพบว่าในปัจจุบันบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยจากกลุ่มตัวอย่างใน SET100 มีเพียง 66% เท่านั้นที่เปิดเผย GRI Content Index ในปีพ.ศ. 2564 จากแนวโน้มจะเห็นว่าบริษัทที่เปิดเผย GRI Content Index น่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ส่วนสุดท้ายจากรูปที่ 3.2 จะเห็นว่าสัดส่วนของบริษัทจดทะเบียนใน SET100 มีการเปิดเผย Materiality Matrix มากขึ้นเรื่อย ๆ จากอยู่ที่ 37% ในปีพ.ศ. 2558 ขึ้นมาที่ 80% ในปีพ.ศ. 2564 ซึ่ง Materiality Matrix นี้จะเป็นเครื่องมือในการแสดงถึงประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญของบริษัทที่ได้มาจากกระบวนการรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ และแสดงให้เห็นถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน และระดับการให้ความสำคัญในประเด็นนั้น ๆ เมื่อเทียบกับประเด็นอื่นของแต่ละบริษัท

รูปที่ 3.2 อัตราส่วนของบริษัทที่กล่าวถึง SDGs เปิดเผย GRI Content และ Materiality Matrix

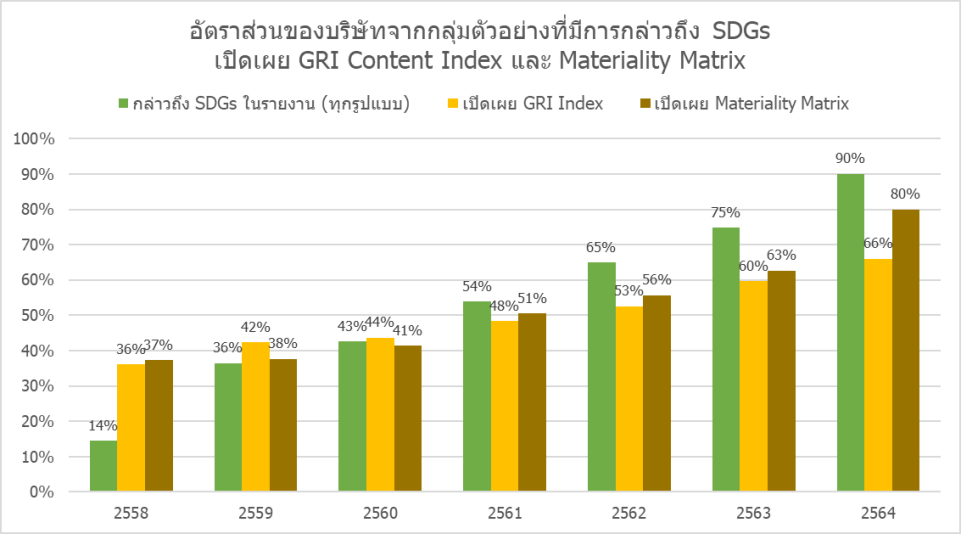

ที่มา: คณะผู้วิจัย

เป็นที่น่าสังเกตว่าสัดส่วนของบริษัทที่เปิดเผย Materiality Metrix เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดในปีพ.ศ. 2564 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้พัฒนาเครื่องมือ Materiality Assessment Application และประชาสัมพันธ์ให้บริษัทจดทะเบียนใช้ในการบ่งชี้ประเด็นที่มีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามบางบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลว่ามีการทำกระบวนการการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ แต่ในรายงานไม่ปรากฏ Materiality Matrix ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้ข้อมูลไม่เห็นถึงการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นต่าง ๆ ที่ชัดเจน ๆ ขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นถึงแม้ 64% ของบริษัทที่เปิดเผย Materiality Matrix ในปีพ.ศ. 2564 จะมีการเชื่อมโยงประเด็นที่มีนัยสำคัญทุกประเด็นบน Materiality Matrix กับตัวชี้วัด แต่ 34% ของกลุ่มบริษัทดังกล่าวเชื่อมโยงประเด็นที่มีนัยสำคัญบน Materiality Matrix เพียงบางประเด็นเท่านั้นกับตัวชี้วัด และ 3% ของบริษัทในกลุ่มดังกล่าวที่ไม่มีการเชื่อมโยงประเด็นบน Materiality Matrix กับตัวชี้วัดเลย

ในส่วนของการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรนั้น จะเห็นว่าองค์กรเกือบทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างมีการกล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อย่างไรบางองค์กรมีการพูดถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แต่หลายองค์กรยังขาดการเปิดเผยถึงกระบวนการ รวมถึงช่องทางในการรับฟัง และการโต้ตอบประเด็นที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กรให้ความสำคัญ รูปที่ 3.3 แสดงถึงอัตราส่วนของบริษัทที่มีการเปิดเผยกระบวนการมีส่วนร่วม และโต้ตอบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

รูปที่ 3.3 อัตราส่วนของบริษัทที่มีการเปิดเผยกระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

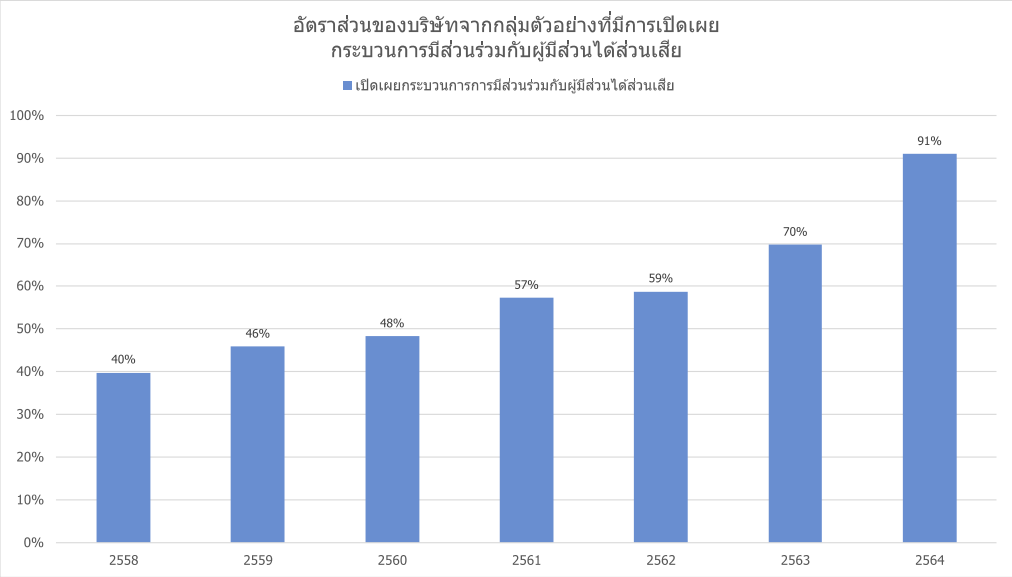

ที่มา: คณะผู้วิจัย

นอกจากนี้ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนนั้น หลายบริษัทมีการเชื่อมโยงประเด็นต่าง ๆ กับความเสี่ยงขององค์กรซึ่งจะนำไปสู่การเก็บข้อมูล และตั้งเป้าหมายการดำเนินงานเกี่ยวกับประเด็นทางสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลมากขึ้น (ESG) ซึ่งอาจนำไปสู่แผนงาน และแนวปฏิบัติที่ช่วยเพิ่มผลกระทบทางบวก และลดผลกระทบทางอ้อมจากการดำเนินงานของบริษัทได้ รูปที่ 3.4 แสดงถึงแนวโน้มในช่วง 7 ปีที่ผ่านมาว่าบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างมีการเชื่องโยงประเด็นทางสิ่งแวดล้อม สังคม และธรรมาภิบาลเข้ากับการบริหารความเสี่ยงมากขึ้น

รูปที่ 3.4 อัตราส่วนของบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเชื่อมประเด็นเกี่ยวกับ ESG เข้ากับการบริหารความเสี่ยง

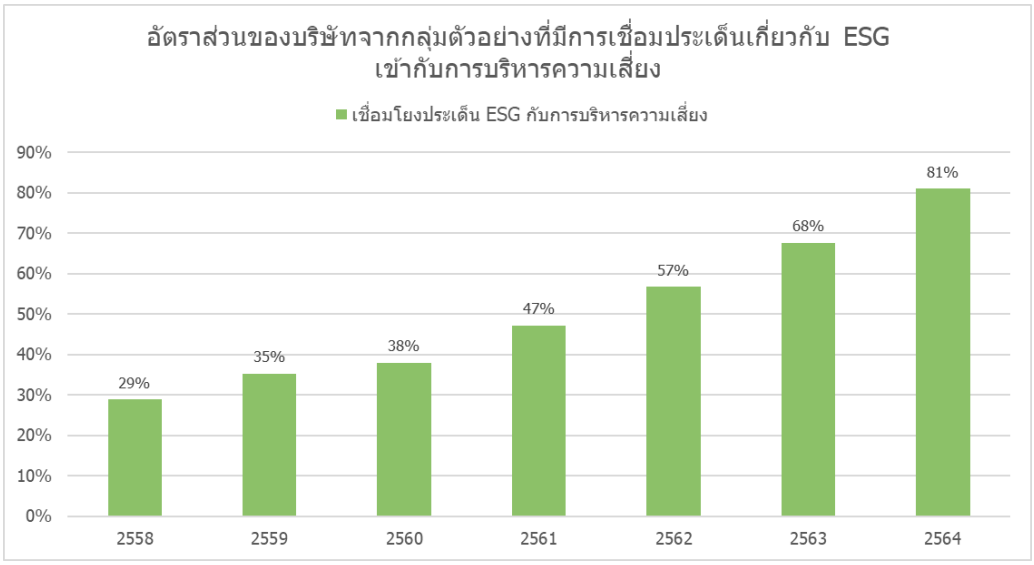

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จากข้อมูลในส่วนนี้จะเห็นได้ว่าจำนวนของบริษัทกลุ่มตัวอย่างที่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนเป็นเล่มแยกจากรายงานประจำปีตลอดช่วงระยะเวลา 7 ปีมีอัตราเพิ่มขึ้นแต่ไม่มากนัก เช่นเดียวกับแนวโน้มของการใช้ผู้สอบทานอิสระ อย่างไรก็ตามหากดูแนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลในลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ได้อิงกับรูปแบบการจัดทำรายงานจะพบว่า แนวโน้มของการเปิดเผยข้อมูลบ่งชี้เนื้อหา หรือความละเอียดของข้อมูลที่เพิ่มขึ้น เช่น การกล่าวถึง SDGs การเปิดเผย GRI Content Index การเปิดเผย Materiality Matric รวมถึงการเปิดเผยถึงกระบวนการรับฟัง/โต้ตอบผู้มีส่วนได้ส่วนเสียขององค์กร และการเชื่อมโยงประเด็น ESG เข้ากับการบริหารความเสี่ยง เป็นต้น ในอนาคตคาดว่าเนื้อหาของการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนขององค์กรอาจมีความเข้มข้นขึ้น แต่อาจไม่ได้หมายความว่าบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทยจะทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มมากขึ้น เพราะนโยบาย One Report อาจเป็นเครื่องมือที่ทำให้บริษัทจดทะเบียนหันมาเปิดเผยข้อมูลในรายงานเล่มเดียวมากขึ้น

3.2.2 มาตรฐาน หรือกรอบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน

หากมองถึงมาตรฐาน หรือกรอบเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างใช้ ทางคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกล่าวถึง SDGs และการเปิดเผย GRI Content Index ที่แสดงถึงการใช้กรอบ GRI ในการเปิดเผยข้อมูลตามที่กล่าวไปข้างต้น นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐาน หรือกรอบอื่น ๆ อีกเช่น Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) Carbon Disclosure Project (CDP) รวมถึงเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดเผยก๊าซเรือนกระจกในแต่ละขอบเขตของบริษัทในกลุ่มตัวอย่างด้วย และในส่วนนี้ยังมีข้อมูลเกี่ยวกับการประกาศความมุ่งมั่นของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการแสดงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายจาก Paris Agreement รวมถึงเป้าหมาย Carbon Neutrality และ Net Zero ด้วย

ตารางที่ 3.3 สรุปสัดส่วนของบริษัทที่ใช้กรอบการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ

กรอบ	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564
SDGs	14%	36%	43%	54%	65%	75%	90%
GRI	36%	42%	44%	48%	53%	60%	66%
CDP	8%	11%	9%	10%	9%	14%	15%
TCFD	0%	0%	1%	3%	7%	12%	33%

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จะเห็นว่าในช่วงปีแรกของการเก็บข้อมูล กรอบ GRI หรือ Global Reporting Initiative คือ กรอบการจัดทำรายงานความยั่งยืนที่เป็นที่นิยมมากที่สุด ส่วน SDGs ไม่เชิงเป็นกรอบการเปิดเผยข้อมูล แต่เป็นกรอบในการบ่งชี้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนอย่างรอบด้าน SDGs ประกาศใช้ช่วงปีค.ศ. 2015 และเป็นกรอบที่ได้รับความนิยมมากขึ้นในการมองประเด็นด้านความยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตามข้อมูลในส่วนนี้จะนับการกล่าวถึง SDGs ทุกรูปแบบ รายละเอียดเกี่ยวกับกรอบ SDGs จะถูกกล่าวเพิ่มเติมในส่วนถัดไป

สำหรับกรอบ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ก๊าซเรือนกระจก หรือประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะมีสองกรอบด้วยกัน คือ

CDP และ TCFD ในส่วนของ CDP บริษัทจากกลุ่มเป้าหมายไม่ได้ใช้กรอบนี้มากนัก ส่วน TCFD เป็นกรอบการเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่งมีการเริ่มใช้กันในปีพ.ศ. 2560 ซึ่งในปีแรกจะเห็นว่ามีเพียง 1% ของบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างเท่านั้นที่ใช้กรอบนี้ แต่จากกระแสของ COP26 และการสนับสนุนกรอบ TCFD ของก.ล.ต. และตลาดหลักทรัพย์ฯ อีกทั้งแนวโน้มที่ TCFD จะเป็นกรอบการเปิดเผยข้อมูลที่อาจกลายเป็นภาคบังคับในหลายประเทศทำให้แนวโน้มการใช้กรอบ TCFD เพิ่มมากขึ้นในรอบปีที่ผ่านมา โดยในปีพ.ศ. 2564 มีบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างใช้กรอบนี้ถึง 33%

หากมองที่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจกของบริษัทในกลุ่มตัวอย่างโดยมองข้อมูลตามขอบเขต ได้แก่ Scope 1: การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางตรงขององค์กร (Direct GHG Emissions) Scope 2: การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมจากการใช้ไฟฟ้า (Energy Indirect GHG Emission) และ Scope 3: การปล่อยก๊าซเรือนกระจกทางอ้อมอื่น ๆ (Other Indirect GHG Emission) จะเห็นว่าการเปิดเผยข้อมูล Scope 3 มีน้อยกว่า Scope 1 และ Scope 2 เพราะข้อมูล Scope 3 มีความท้าทายในการวัด และเก็บข้อมูล มากกว่า Scope อื่น ๆ แต่การเปิดเผยข้อมูลชุดนี้ของบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เห็นได้ชัด คือ หลังพ.ศ. 2561 เป็นต้นมาที่กระแสการรณรงค์เรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีมากขึ้นทั้งในระดับประเทศ และระดับสากล

รูปที่ 3.5 อัตราส่วนของบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจกในแต่ละขอบเขต

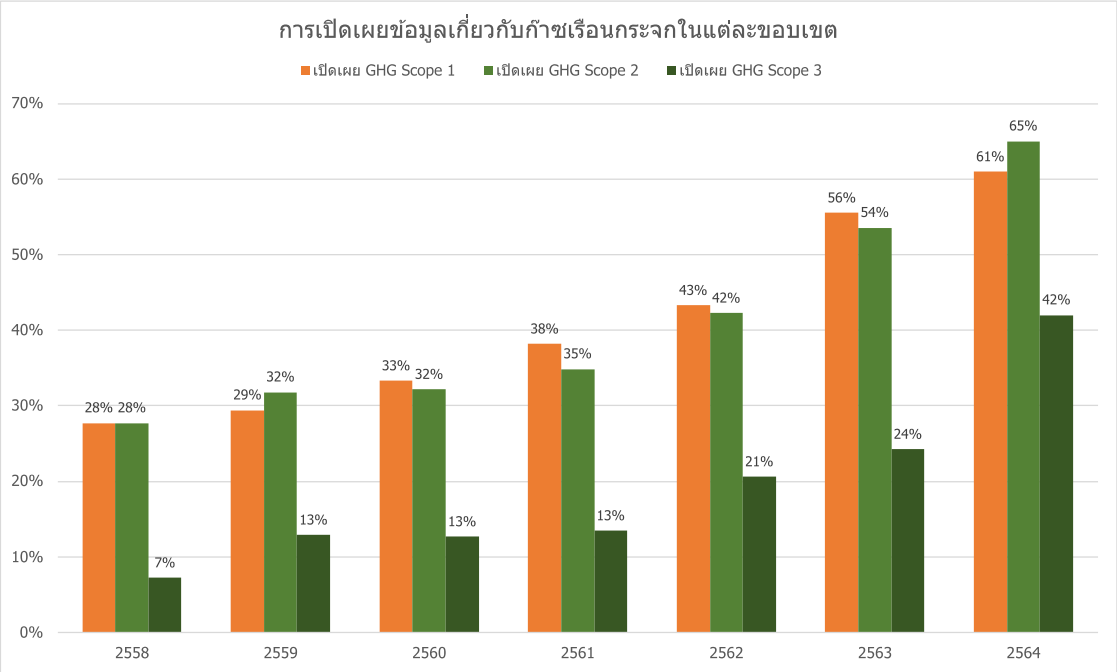

ที่มา: คณะผู้วิจัย

การประกาศความมุ่งมั่นของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการแสดงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายจาก Paris Agreement ว่าเป็นแรงผลักดันหนึ่งที่ทำให้เกิดการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับก๊าซเรือนกระจก รวมถึงความต้องการในการตั้งเป้าหมาย Carbon Neutrality และ Net Zero ขององค์กรก็อาจเป็นอีกปัจจัยเช่นกันที่ทำให้องค์กรโดยเฉพาะองค์กรขนาดใหญ่หันมาให้ความสำคัญมากขึ้นกับการเก็บข้อมูลดังกล่าว

จากรูปที่ 3.6 จะเห็นว่าบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีการประกาศความมุ่งมั่นเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจากการเปิดเผยข้อมูลในปีพ.ศ. 2564 น่าจะเป็นผลมาจากกระแสของงาน COP26 ที่หลายประเทศ และองค์กรทั่วโลกต่างก็มีการประกาศเป้าหมายและความมุ่งมั่นเช่นกัน

รูปที่ 3.6 อัตราส่วนของบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลความมุ่งมั่น และเป้าหมายเกี่ยวกับ Carbon Neutrality และ Net Zero

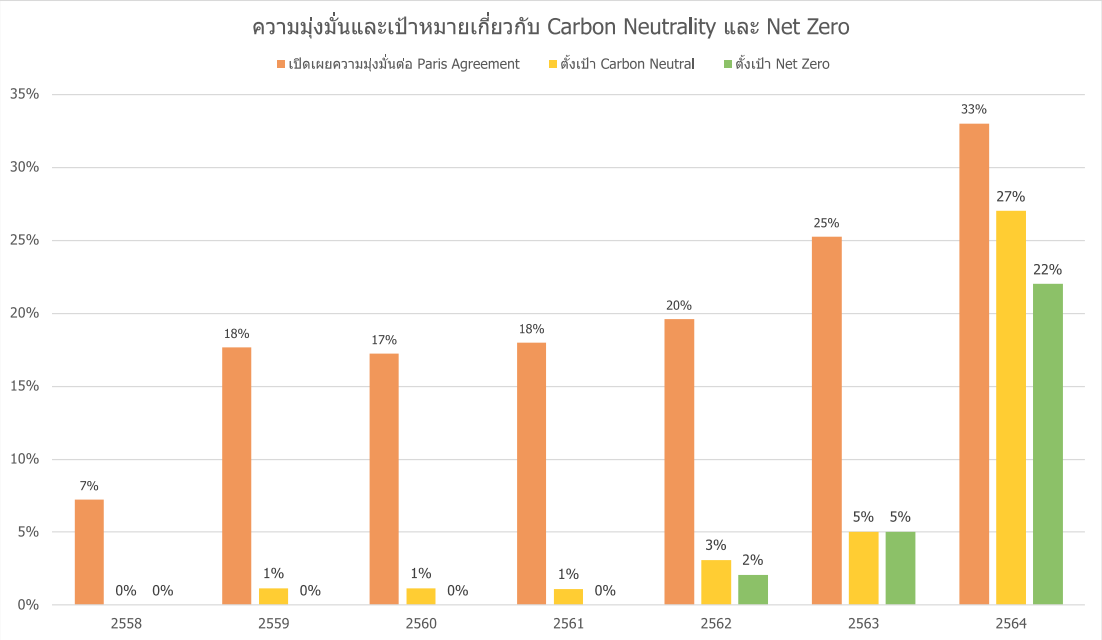

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ถึงแม้ข้อมูลข้างต้นจะบ่งชี้ถึงการตั้งเป้าหมาย และสร้างความมุ่งมั่นต่าง ๆ แต่จากการเก็บข้อมูลพบว่าแต่ละบริษัทจะมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายการบรรลุ Carbon Neutrality และ Net Zero โดยมีรายละเอียด และแนวทางที่แตกต่างกัน รวมถึงความชัดเจนเกี่ยวกับประเด็น Carbon Neutrality และ Net Zero ที่บางบริษัทเปิดเผยยังไม่มีความชัดเจนว่าเป้าหมายดังกล่าวรวมถึงการดำเนินการในส่วนไหนบ้าง หรือรวมการปล่อยก๊าซใน Scope ไหนบ้าง รวมถึงนโยบายการใช้เครื่องมือในการ Offset และปีฐานในการคำนวณ บางบริษัทก็ยังไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้อย่างชัดเจนควบคู่ไปกับเป้าหมายดังกล่าว

3.2.3 การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ SDGs

จากจำนวนบริษัทในกลุ่มตัวอย่างที่กล่าวถึง SDGs ในการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละปีตามรูปที่ 3.2 ข้างต้น หากแบ่งการกล่าวถึง SDGs ของบริษัทเหล่านั้นออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ 1) การกล่าวถึงลอย ๆ แบบไม่ได้มีการลงรายละเอียดถึงเป้าหมายหนึ่ง ๆ 2) การกล่าวถึง แบบเจาะจงไปที่บางเป้าหมายเท่านั้น และ 3) การกล่าวถึงแบบเจาะจงไปทุกเป้าหมาย จากข้อมูลจะพบว่าบริษัทจากกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่จะเจาะจงกล่าวถึง SDGs บางเป้าหมายเท่านั้น โดยเฉพาะเป็นเป้าหมายที่เชื่อมกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

หากมองบริษัทกลุ่มที่มีการกล่าวถึง SDGs ในการเปิดเผยข้อมูล จะเห็นว่ามีบริษัทในกลุ่มนี้จำนวนไม่มากที่มีการจัดลำดับความสำคัญว่าเป้าหมาย SDGs เป้าหมายใดมีความสำคัญมากน้อยกว่ากัน ทั้งนี้บางบริษัทก็

มีการจัดอันดับความสำคัญของเป้าหมาย SDGs ควบคู่ไปกับการทำ Materiality Matrix โดยระบุ SDGs ที่สอดคล้องกับประเด็นที่มีนัยสำคัญแต่ละประเด็นด้วย หรือบางบริษัทก็มีการจัดลำดับความสำคัญของ SDGs แบบเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มเป้าหมายหลัก และกลุ่มเป้าหมายรอง เป็นต้น ข้อมูลจากรูปที่ 3.7 ยังบ่งชี้ถึงจำนวนบริษัทที่กว่างถึง SDGs และมีการเชื่อมโยง SDGs เข้ากับตัวชี้วัดขององค์กร เพื่อเพิ่มความชัดเจนในการส่งเสริมการบรรลุเป้าหมายนั้น ๆ ด้วย จะเห็นว่าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 มีบริษัทที่กล่าวถึง SDGs ในการเปิดเผยข้อมูลมากกว่า 80% ที่มีการเชื่อม SDGs เข้ากับตัวชี้วัดขององค์กร

รูปที่ 3.7 อัตราส่วนบริษัทที่เปิดเผย SDGs ที่มีการจัดลำดับความสำคัญ หรือมีการเชื่อม SDGs เข้ากับตัวชี้วัด

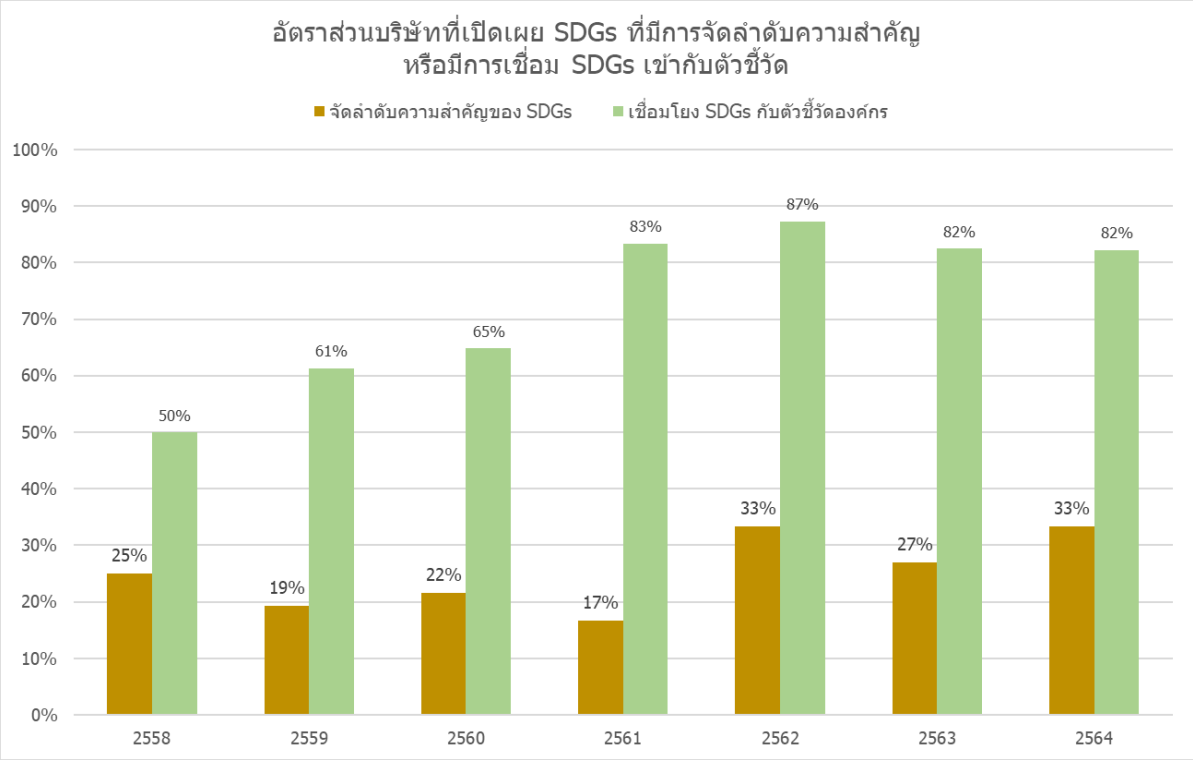

ที่มา: คณะผู้วิจัย

จากที่บริษัทที่กล่าวถึง SDGs ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนส่วนใหญ่มีการเปิดเผย SDGs บางประเด็น และบางส่วนมีการจัดลำดับความสำคัญของแต่ละเป้าหมายให้สอดคล้องกับการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลการกล่างถึง SDGs ในแต่ละเป้าหมายของบริษัทจดทะเบียนที่มีการพูดถึงประเด็นเกี่ยวกับ SDGs ในรายงาน พบว่าในปีพ.ศ. 2564 เป้าหมายที่มีการกล่าวถึงมากเป็น 3 อันดับแรก คือ เป้าหมายที่ 8: การจ้างงานที่มีคุณค่าและการเติบโตทางเศรษฐกิจ เป้าหมายที่ 13: การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายที่ 12: แผนการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ตามลำดับ ถึงแม้เป้าหมายที่ 8 จะถูกพูดถึงค่อนข้างมากเช่นกันตลอดช่วงเก็บข้อมูล แต่จะเห็นได้ว่าการกล่าวถึงเป้าหมายที่ 13 และเป้าหมายที่ 12 ถูกให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เช่นเดียวกับเป้าหมายที่ 7 พลังงานสะอาดที่ทุกคนเข้าถึงได้ ที่เราสามารถสังเกตได้ถึงแนวโน้มความสำคัญเพราะถูกกล่าวถึงมากขึ้นในปีปัจจุบันเมื่อเทียบกับช่วงปีพ.ศ. 2558 ส่วนเป้าหมายที่ถูกพูดถึงน้อยที่สุดในปีปัจจุบัน คือ เป้าหมายที่ 2: ขจัดความหิวโหย (ข้อมูลเป้าหมายอื่น ๆ สามารถเข้าถึงได้ที่ชุดข้อมูลดิบที่ทางคณะผู้วิจัยจัดทำขึ้น)

รูปที่ 3.8 การกล่าวถึง SDGs ในแต่ละเป้าหมาย ช่วงพ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2564

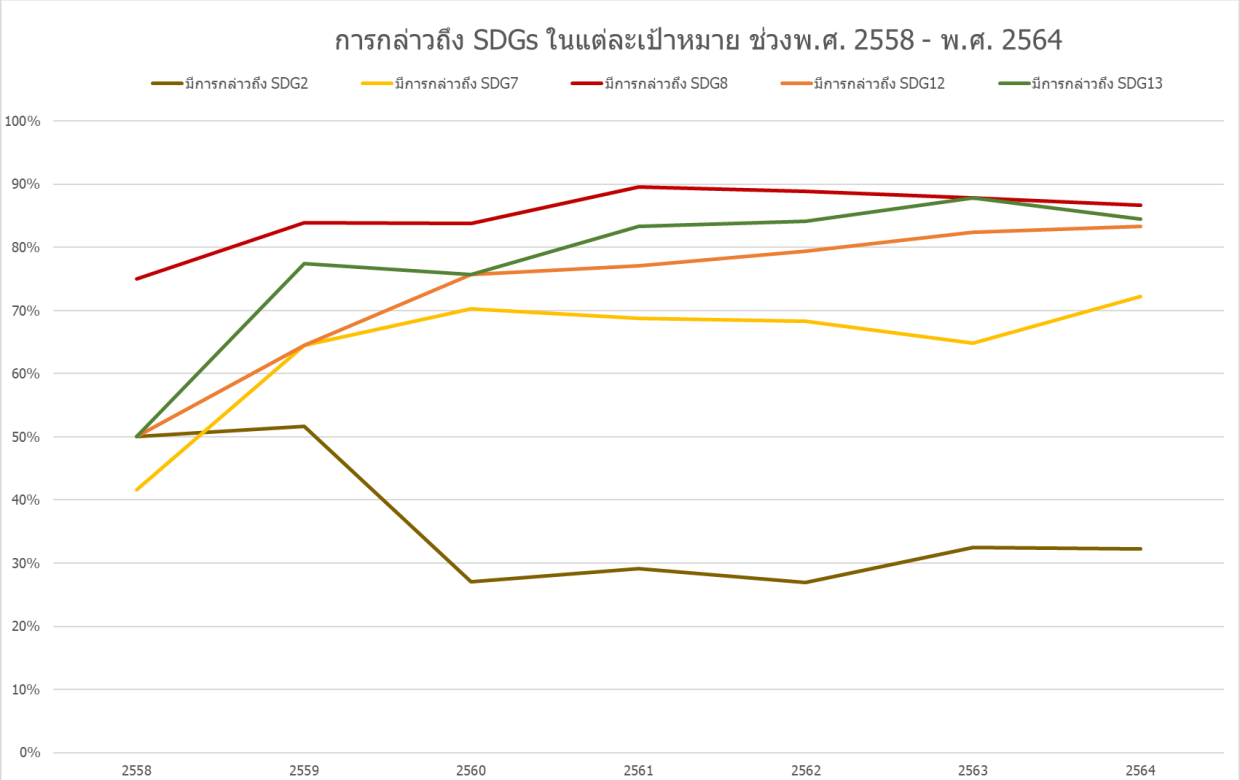

ที่มา: คณะผู้วิจัย

3.2.4 การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความมั่นใจกับข้อมูลที่เปิดเผย

จากข้อมูลในรูปที่ 3.1 จะเห็นว่าในปีพ.ศ. 2564 บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนมีการใช้ผู้สอบทานภายนอกเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น นอกจากนี้เมื่อพูดถึงขอบเขตของการสอบทานข้อมูล และการให้ความมั่นใจสำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่ถูกเปิดเผยนั้น การให้ความมั่นใจส่วนใหญ่จะมีขอบเขต (Scope of assurance engagement) ที่จำกัดและเฉพาะเจาะจงกับบางตัวชี้วัดเท่านั้น ดังนั้นผู้ใช้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานกำกับดูแล หรือนักลงทุนอาจต้องดูว่าข้อมูลที่เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กรได้ถูกรวมเข้าไปในขอบเขตของการสอบทานด้วยหรือไม่

นอกจากนี้เมื่อเทียบกับการตรวจสอบข้อมูลในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนที่มีการตรวจสอบ และการให้ความมั่นใจจากผู้สอบบัญชีในระดับที่เป็นการให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล (Reasonable Assurance) ซึ่งเป็นระดับที่สูงกว่าการให้ความเชื่อมั่นอย่างจำกัด (Limited Assurance) ซึ่งการให้ความเชื่อมั่นอย่างจำกัดนี้มักใช้กับการให้ความมั่นใจการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน สำหรับรายงานของผู้สอบทานบางฉบับอาจเห็นการให้ความเชื่อมั่นทั้งสองระดับปะปนกัน ในกรณีนี้บางตัวชี้วัดผู้สอบทานจะให้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล โดยเฉพาะตัวชี้วัดที่มีนัยสำคัญ และมีการวัดเป็นระบบชัดเจน และบางตัวชี้วัดผู้สอบทานจะให้ความเชื่อมั่นอย่างจำกัด

สำหรับผู้สอบทานที่ได้รับความนิยมจากข้อมูลของบริษัทที่มีการใช้ผู้สอบทานภายนอกพบว่าตลอดช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูล LRQA เป็นหน่วยงานรับรองที่ได้รับความนิยมที่สุด โดย LRQA เป็นหน่วยงานอิสระที่ให้บริการด้านการตรวจรับรอง หรือให้ความมั่นใจในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นความยั่งยืน หน่วยงานที่เป็นผู้สอบทานอื่น ๆ จากข้อมูลรวมถึง SGS สถาบันไทยพัฒน์ TUV Nord และบริษัทสอบบัญชีอย่าง Deloitte, KPMG และ EY ก็มีรายชื่ออยู่ในชุดข้อมูลที่เก็บมาเช่นกัน

มาตรฐานการสอบทานที่ใช้กันอย่างแพร่หลายได้แก่ **ISAE 3000**[54] และ **ISAE 3410**[55] รวมถึง **AA1000AS** ในรายงานของผู้สอบทานบางฉบับอาจเห็นการใช้มาตรฐานการสอบทานเหล่านี้ปนกัน ซึ่งสามารถทำได้เพราะแต่ละมาตรฐานดังกล่าวไม่มีความขัดแย้งซึ่งกันและกัน สามารถใช้ร่วมกันได้ ผู้สอบทานบางรายมีกระบวนการสอบทานเป็นของตัวเองที่มีการผนวกมาตรฐานข้างต้น และมาตรฐานอื่น ๆ เข้าไปด้วย

แนวปฏิบัติการสอบทานและให้ความมั่นใจข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน หรือข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงินกำลังอยู่ในช่วงเริ่มต้น เนื่องจากแนวปฏิบัตินี้ยังเป็นแบบสมัครใจ และมีต้นทุนเพิ่มเติมที่ผู้เปิดเผยข้อมูลต้องแบกรับ หากประโยชน์ของการว่าจ้างผู้สอบทานยังไม่เด่นชัดมากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่มที่เกิดขึ้น หรือไม่มีการสนับสนุน หรือออกเป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดเจน บริษัทอาจยังไม่ต้องการเสียต้นทุนในส่วนนี้เพิ่มเติม

3.2.5 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ

บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ Materiality Matrix ส่วนมากจะมีการเปิดเผยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ตามความชัดเจนของกระบวนเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ โดยเฉพาะการเปิดเผยเกี่ยวกับความถี่ในการจัดกระบวนการรับฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงความชัดเจนเกี่ยวกับผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นที่มีนัยสำคัญ และ Materiality Matrix การเปิดเผยข้อมูลของบางบริษัทมีการเปิดเผยอย่างชัดเจนว่ามีการทำกระบวนการนี้ทุก ๆ กี่ปี เช่น ทำทุก 1-2 ปี หรือ ปรับทุก 5 ปี เป็นต้น ในขณะที่บางแห่งไม่มีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้ และ Materiality Matrix แสดงผลที่เหมือนกันทุกปี ซึ่งอาจอนุมานได้ว่าองค์กรมีการทำกระบวนการรับฟัง แต่ Materiality Matrix ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือองค์กรไม่ได้ทำกระบวนการรับฟังใหม่ในปีนั้น ๆ และใช้ Materiality Matrix ของปีก่อนหน้า ซึ่งกระบวนการในส่วนนี้มีความสำคัญมากเพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้บริษัทบ่งชี้ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับองค์กรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกให้ความสำคัญ และประเด็นเหล่านี้จะเป็นจุดตั้งต้นในการทำโครงสร้างการเปิดเผยข้อมูล รวมถึงจัดทำระบบเก็บข้อมูล และประเมินผลตัวชี้วัดเพิ่มเติมหากองค์กรยังไม่เคยเก็บข้อมูลในประเด็นนั้น ๆ มาก่อน

ทางคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มตัวอย่าง โดยสังเกตประเด็นที่มีนัยสำคัญที่ถูกแสดงใน Materiality Matrix ที่บริษัทมีการเปิดเผย ดังนั้นหากบริษัทมีการกล่าวถึงประเด็นที่สังเกตดังกล่าว แต่ไม่มีการแสดงว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix ก็จะไม่ถูกนับว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ เหตุผลที่ทางคณะผู้วิจัยใช้แนวทางนี้ในการเก็บข้อมูลเนื่องจากในปัจจุบันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนมีความหลากหลาย และการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทต่าง ๆ มีปริมาณมาก ทำให้ข้อมูลที่อาจเป็นส่วนสำคัญถูกข้อมูลอื่น ๆ บดบัง หรือถูกลดความสำคัญไป ดังนั้นในการเก็บข้อมูลในส่วนนี้ทางคณะผู้วิจัยจะดูว่าบริษัทมีการจัดทำ Materiality Matrix เพื่อแสดงประเด็นที่มีนัยสำคัญหรือไม่ และจากนั้นจะ

[54] Assurance Engagements Other than Audits or Reviews of Historical Financial Information

[55] Assurance Engagements on Greenhouse Gas Statements

เก็บข้อมูลว่าประเด็นที่สังเกตถูกรวมใน Materiality Matrix ทางตรง หรือเป็นการกล่าวถึงหัวข้อนั้น ๆ โดยอ้อม และสุดท้ายจะเก็บข้อมูลเพิ่มเติมว่า ประเด็นที่ถูกแสดงใน Materiality Matrix ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญได้ถูกเชื่อมโยงกับรายละเอียดตัวชี้วัดเพื่อจัดการกับประเด็นดังกล่าวหรือไม่

ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลประกอบด้วย 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) ความหลากหลายทางชีวิภาพ 3) การจัดการของเสีย 4) สิทธิมนุษยชน 5) ความเสมอภาคทางเพศ 6) อาชีว-อนามัย และความปลอดภัย 7) การต่อต้านการทุจริต และ 8) ห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจในบริบทปัจจุบันทั้งสิ้น การเก็บข้อมูลในช่วงพ.ศ. 2558 – พ.ศ. 2564 จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของการให้ความสำคัญกับประเด็นนั้น ๆ จากข้อมูลในภาพรวมจะเห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และความเสมอภาคทางเพศ ยังไม่ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญอย่างชัดเจน

หากมองที่ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการจัดการของเสีย จะเห็นว่าประเด็นเรื่องการจัดการของเสียเป็นประเด็นที่ถูกบ่งชี้ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix มากที่สุด และในการเปิดเผยข้อมูลประเด็นนี้มักจะมีข้อมูลหรือตัวชี้วัดที่แน่ชัดจากองค์กร ในส่วนของประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น ในปีล่าสุดจะเห็นว่ามีสัดส่วนลดลง ทั้งนี้เป็นเพราะมีองค์กรจำนวนเพิ่มขึ้นที่เปิดเผย Materiality Matrix ในปีพ.ศ. 2564 แต่อาจไม่รวมประเด็นนี้เข้าไปเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญอย่างชัดเจนด้วย ส่วนประเด็นทางด้านความหลากหลายทางชีวภาพที่ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญตาม Materiality Matrix มีอัตราส่วนที่ลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการวัดผลค่อนข้างยาก และองค์กรในหลายอุตสาหกรรมอาจมองไม่เห็นความเชื่อมโยงของการดำเนินธุรกิจเข้ากับความเสี่ยง / โอกาสที่เกี่ยวกับประเด็นด้านความหลากหลายทางชีวภาพ

รูปที่ 3.9 ประเด็นที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix

ที่มา: คณะผู้วิจัย

ในส่วนของประเด็นทางด้านสังคมนั้น ประเด็นที่เก็บข้อมูลจะมีประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาคทางเพศ และอาชีวอนามัยและความปลอดภัย จะเห็นว่าประเด็นที่เกี่ยวกับอาชีวอนามัย และความปลอดภัยนั้นเป็นประเด็นที่ถูกบ่งชี้ค่อนข้างมากว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ ส่วนประเด็นที่เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศนั้น ถึงแม้อาจมองว่าเป็นประเด็นที่อยู่ภายใต้ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน แต่ก็มีการบ่งชี้ค่อนข้างน้อยว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ บางรายงานสามารถอนุมานจากหัวข้อย่อยของประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนว่ารวมถึงประเด็นความเสมอภาคทางเพศได้ แต่ในบางรายงานประเด็นที่แสดงใน Materiality Matrix หรือในรายละเอียดถึงแม้จะมีประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน แต่ประเด็นเรื่องความเสมอภาคทางเพศ ที่เชื่อมไปถึงตัวชี้วัดค่อนข้างน้อย

รูปที่ 3.10 ประเด็นที่เกี่ยวกับสังคมที่ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix

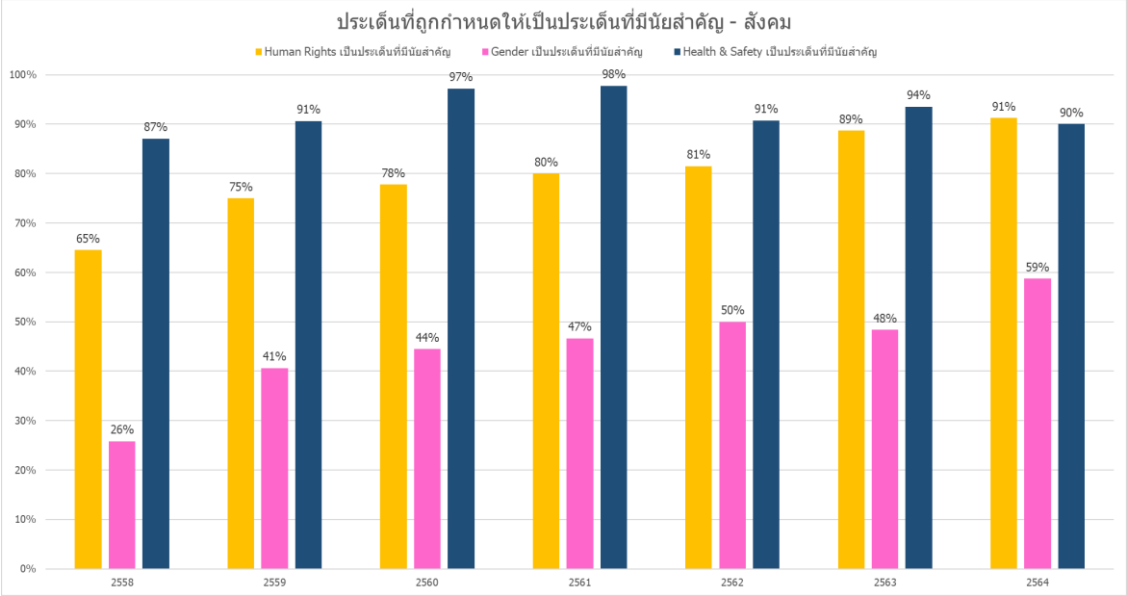

ที่มา: คณะผู้วิจัย

สองประเด็นสุดท้ายที่ทางคณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจาก Materiality Matrix ของบริษัท คือ ประเด็นด้านการต่อต้านการทุจริต และห่วงโซ่อุปทาน พบว่าทั้งสองประเด็นถูกบ่งชี้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญจากบริษัทจำนวนมาก ทั้งนี้ในส่วนของประเด็นด้านการต่อต้านการทุจริตหลายบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลในส่วนนี้ แต่ไม่ได้ถูกนำเข้ามาไว้ใน Materiality Matrix ก็จะไม่ได้รับคะแนนในข้อนี้ตามเหตุผลที่ให้ไว้ข้างต้น ซึ่งเมื่อเทียบกับประเด็นอื่น ๆ ในด้านสิ่งแวดล้อม และสังคมจะเห็นว่าสองประเด็นนี้มีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก และถูกบ่งชี้ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix มาตั้งแต่ช่วงปีแรกในการเก็บข้อมูล

รูปที่ 3.11 ประเด็นที่เกี่ยวกับการกำกับดูแล และห่วงโซ่อุปทานที่ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix

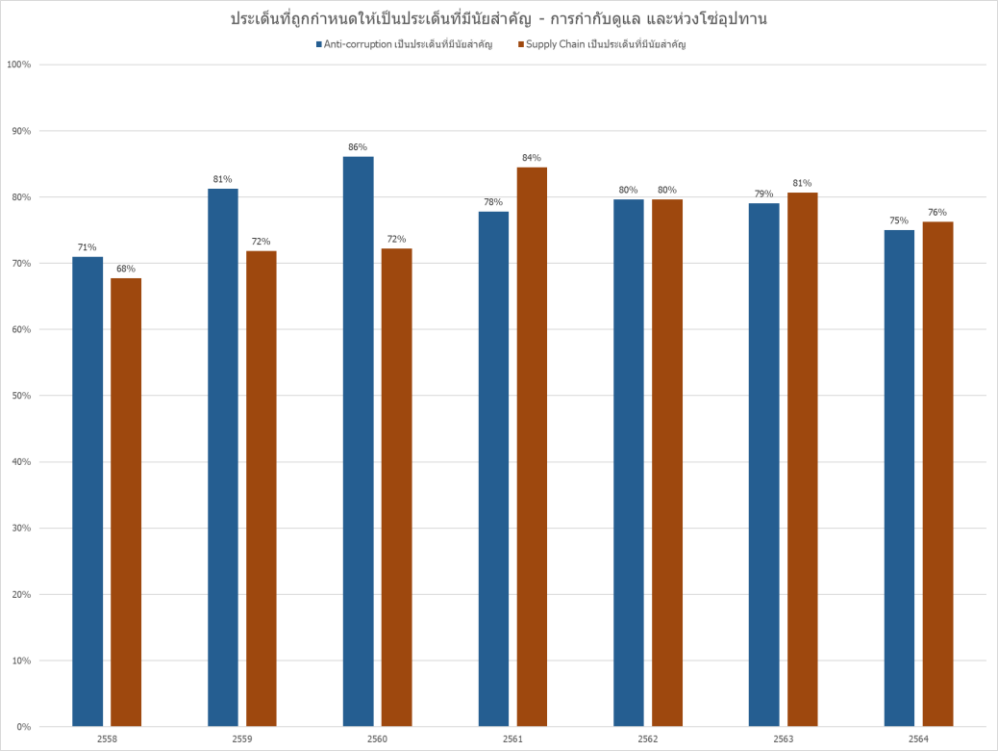

ที่มา: คณะผู้วิจัย

นอกจากการสังเกตประเด็นที่ถูกบ่งชี้ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix แล้ว ทางคณะผู้วิจัยยังได้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเชื่อมโยงประเด็นที่บริษัทระบุใน Materiality Matrix ไปสู่ตัวชี้วัดขององค์กร ซึ่งส่วนนี้มีความสำคัญอย่างมาก เพราะการที่ระบุว่าประเด็นหนึ่ง ๆ มีนัยสำคัญแล้ว ประเด็นนั้น ๆ ต้องเชื่อมโยงการเปิดเผยข้อมูลที่แสดงถึงการลดผลกระทบเชิงลบ และ / หรือเพิ่มผลกระทบเชิงบวกขององค์กรในประเด็นนั้น ๆ ด้วย

จากข้อมูลพบว่าแนวโน้มขององค์กรที่เปิดเผย Materiality Matrix และเชื่อมโยงทุกประเด็นใน Materiality Matrix เข้ากับตัวชี้วัดมีปริมาณมากขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างจาก 45% ในปีพ.ศ. 2558 เพิ่มเป็น 64% ในปีพ.ศ. 2564 โดยการเชื่อมโยงประเด็นใน Materiality Matrix เข้ากับตัวชี้วัดต่าง ๆ จะสอดคล้องกับโครงสร้างการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทด้วย ทำให้การเปิดเผยข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และผู้ใช้ข้อมูลสามารถติดตามประเด็นข้อมูล และเห็นการจัดลำดับความสำคัญของบริษัทได้ง่ายขึ้น

จะเห็นว่าสัดส่วนของบริษัทที่ไม่มีการเชื่อมโยงประเด็นใน Materiality Matrix เข้ากับตัวชี้วัดใด ๆ เลยเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปีปัจจุบันเมื่อเทียบกับปีแรก เหตุผลอาจเป็นเพราะมีบริษัทจำนวนมากขึ้นที่จัดทำ Materiality Matrix และเปิดเผยข้อมูลนี้ในรายงานของบริษัท แต่ยังไม่ได้เชื่อมโยงการจัดทำ Materiality Matrix เข้ากับการเปิดเผยข้อมูลโดยรวมอย่างแท้จริง ซึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่สามารถพัฒนาได้ เพื่อให้ข้อมูลที่เปิดเผยอ่านง่าย และเอื้อกับการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ จะสามารถตรวจสอบ สอบถาม และเปรียบเทียบข้อมูลในแต่ละเล่มรายงานได้ดีขึ้นด้วย

รูปที่ 3.12 การเชื่อมประเด็นที่มีนัยสำคัญเข้ากับตัวชี้วัดใน Materiality Matrix

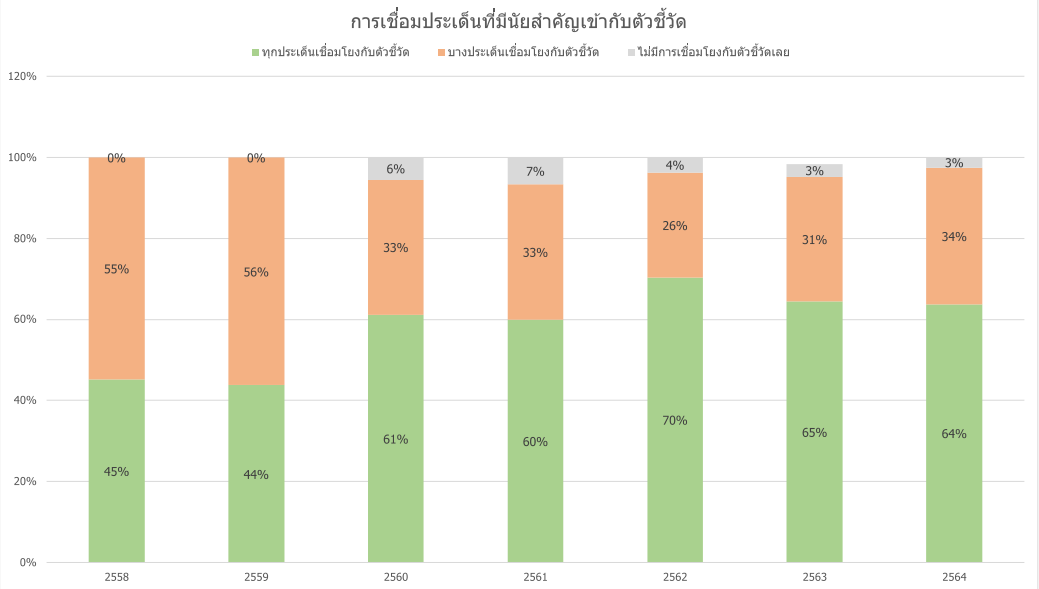

ที่มา: คณะผู้วิจัย

3.3 สรุปผลการเก็บข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนแยกตามรายกลุ่มอุตสาหกรรม และหมวดธุรกิจ

ผลการศึกษาที่ได้ สามารถแบ่งบริษัทได้เป็น 8 กลุ่มอุตสาหกรรม และ 28 หมวดธุรกิจย่อยโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.4 การแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรม (8 กลุ่ม) และหมวดธุรกิจ (28 หมวด)

กลุ่มอุตสาหกรรม	Industry Group Name	หมวดธุรกิจ	Sector Name
เกษตรและอาหาร	**Agro & Food Industry**	ธุรกิจการเกษตร	Agribusiness
		อาหารและเครื่องดื่ม	Food & Beverage
สินค้าอุปโภคบริโภค	**Consumer Products**	แฟชั่น	Fashion
		ของใช้ในครัวเรือนและสำนักงาน	Home & Office Products
		ของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์	Personal Products & Pharmaceuticals
การเงิน	**Financials**	ธนาคาร	Banking
		เงินทุนและหลักทรัพย์	Finance & Securities
		ประกันภัยและประกันชีวิต	Insurance
สินค้าอุตสาหกรรม	**Industrials**	ยานยนต์	Automotive
		วัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร	Industrial Materials & Machinery
		กระดาษและวัสดุการพิมพ์	Packaging
		ปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์	Paper & Printing Materials
		บรรจุภัณฑ์	Petrochemicals & Chemicals
		เหล็กและผลิตภัณฑ์โลหะ	Steel & Metal Products
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	**Property & Construction**	วัสดุก่อสร้าง	Construction Materials

กลุ่มอุตสาหกรรม	Industry Group Name	หมวดธุรกิจ	Sector Name
		บริการรับเหมาก่อสร้าง	Construction Services
		กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทรัสต์เพื่อการลงทุนในอสังหาริมทรัพย์	Property Development
		พัฒนาอสังหาริมทรัพย์	Property Fund & REITs
ทรัพยากร	**Resources**	พลังงานและสาธารณูปโภค	Energy & Utilities
		เหมืองแร่	Mining
บริการ	**Services**	พาณิชย์	Commerce
		การแพทย์	Health Care Services
		สื่อและสิ่งพิมพ์	Media & Publishing
		บริการเฉพาะกิจ	Professional Services
		การท่องเที่ยวและสันทนาการ	Tourism & Leisure
		ขนส่งและโลจิสติกส์	Transportation & Logistics
เทคโนโลยี	**Technology**	ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์	Electronic Components
		เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	Information & Communication Technology

ที่มา: ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย[56]

จะเห็นว่าบางหมวดธุรกิจไม่ได้อยู่ในขอบเขตการศึกษา เช่น หมวดธุรกิจเหมืองแร่และหมวดธุรกิจแฟชั่น รายชื่อบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ใน SET100 และกลุ่มอุตสาหกรรม และหมวดธุรกิจของแต่ละบริษัทดูข้อมูลเพิ่มเติมที่ภาคผนวก 1

3.3.1 กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร

หมวดธุรกิจการเกษตร

STA เป็นเพียงบริษัทเดียวในหมวดธุรกิจการเกษตร ที่พบว่ามีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มทุกปี และเริ่มจัดทำ One Report ในปีพ.ศ. 2564 มีการถูกจัดให้อยู่ใน THSI index และรายชื่อหุ้นยั่งยืน ขณะที่การถูกจัดอยู่ในดัชนีด้านความยั่งยืนของสากลยังไม่พบ (DJSI FTSE4Good และ MSCI ESG Rating) บริษัทยังไม่เคยเปิดเผยถึงการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management พร้อมกับการประเมินที่ชัดเจน โดยประเด็นที่ยังขาดคือด้าน Governance risk ซึ่งตั้งแต่ปีพ.ศ. 2560 - 2564 บริษัทได้กล่าวถึงเพียง Anti-corruption policy ใน Compliance risk

บริษัทมีการใช้ GRI content index ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 และมีการเชื่อมโยง content index กับ SDGs ด้วย (ปีพ.ศ. 2559 และช่วงปีพ.ศ. 2561 - 2564) แต่ยังไม่มีการใช้ GRI services การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนพบว่ามีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 – 2564 (มีเพียงปีพ.ศ. 2560 ที่ไม่ระบุ Goal) โดยในปีล่าสุดพ.ศ. 2564 ได้กล่าวถึงทั้งสิ้น 15 SDGs ยกเว้น SDG 2 (Zero Hunger) และ SDG 14 (Life Below Water) ในปีพ.ศ. 2561 – 2564 ได้เชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมายและตัวชี้วัดของการดำเนินธุรกิจด้วย แต่ยังไม่มีการลำดับความสำคัญ STA มีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการทุกปีและเชื่อมโยงกับ

[56] โครงสร้างและนิยามกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ฉบับวันที่ 1 ธันวาคม 2564 https://www.set.or.th/th/market/index/set/industry-sector-profile

กระบวนการการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท เช่นกัน ทั้งนี้ ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix พบว่าค่อนข้างครอบคลุมประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ ยกเว้น ประเด็น Biodiversity และบริษัทพึ่งเปิดเผยถึงการตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัด สำหรับประเด็นที่มีนัยสำคัญทุกประเด็นในปีพ.ศ. 2563 และปีพ.ศ. 2564 ส่วนการใช้ผู้สอบทานอิสระพบว่าถูกใช้ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2564 จัดทำโดย LRQA เป็นการให้ความเชื่อมั่นเฉพาะการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่ยังไม่มีการให้ความเชื่อมั่นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการจัดทำ Materiality assessment

ปีพ.ศ. 2562 บริษัทเริ่มเปิดเผยการปล่อยก๊าซเรือนกระจก แต่เป็นเพียงขอบเขตที่ 1 และ 2 เท่านั้น และปีพ.ศ. 2564 STA มีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality และ Net zero ตามเป้าหมายของสากลและประเทศไทย “decarbonization of business operations to support global and Thailand’s carbon neutrality and net-zero emission goals” แต่ยังไม่มีการประกาศถึงปีที่จะบรรลุเป้าหมายและปีฐาน

หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

เป็นหมวดธุรกิจที่ประกอบด้วย 7 บริษัท ได้แก่ CBG CPF MINT OSP RBF TU และ TVO หมวดธุรกิจนี้ มีเพียง 4 บริษัท คือ CPF MINT TU และ TVO ที่จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีและจัดทำตลอดระยะช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล (ปีพ.ศ. 2558 – 2564) ขณะที่การจัดทำ One Report ส่วนมากบริษัทในหมวดธุรกิจนี้เริ่มทำในปีพ.ศ. 2563 ในส่วนของผลของการเป็นส่วนหนึ่งของดัชนีด้านความยั่งยืน พบว่ามี 3 บริษัท คือ CPF MINT และ TU ที่ได้มีชื่อในดัชนีที่ทางทีมวิจัยสำรวจ ได้แก่ DJSI FTSE4Good MSCI THSI Index และ THSI Stock list ค่อนข้างครบถ้วน บริษัทอื่น ๆ อาจมีชื่ออยู่ในบางดัชนีเท่านั้น เช่น CBG มีชื่อยู่ใน MSCI ESG Rating ในปีพ.ศ. 2564 หรือ TVO ที่มีชื่อใน THSI index และถูกจัดอยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืน

จากการสำรวจข้อมูลในรายงานของบริษัท การเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับ ESG กับ Risk management ของบริษัทในหมวดธุรกิจนี้ พบว่าในปัจจุบันของการสำรวจ คือ ปีพ.ศ. 2564 มีเพียง RBF ที่ยังมีการเชื่อมเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับ ESG กับ Risk management ไม่ชัดเจนนัก ขณะที่ CPF MINT และ TU มีการเปิดเผยข้อมูลการประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ ESG อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 ตัวอย่างของความสี่ยงที่ถูกกล่าวถึง เช่น ความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ความเสี่ยงด้านการละเมิดสิทธิมนุษยชน ความเสี่ยงด้านน้ำ และการเชื่อมโยง ESG ในการจัดการกับคู่ค้าธุรกิจ (Supply chain ESG management approach)

การเปิดเผย GRI content index พบว่ามี 4 บริษัทในหมวดธุรกิจที่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าว ได้แก่ CPF MINT TU และ TVO ซึ่ง TU เคยใช้ GRI Service ด้วย โดยปีพ.ศ. 2558 บริษัทใช้ Content Index Service ปีพ.ศ. 2559 - 2560 ใช้ Materiality Service ในส่วนของภาพรวมบริษัทในหมวดธุรกิจที่มีการเปิดเผยการเชื่อมโยง SDGs กับ GRI Content Index นั้น พบว่ามีเพียง 2 บริษัทที่เคยจัดทำ คือ MINT (ในปีพ.ศ. 2558 - 2559) และ TVO (ในปีพ.ศ. 2561 - 2562) อย่างไรก็ตามถึงแม้บริษัทดังกล่าวไม่ได้เชื่อม SDGs กับ GRI Content Index โดยตรง แต่ว่ายังมีการกล่าวถึง SDGs ในรายงานอยู่ตลอด

การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย พบว่ามีเพียง CPF ที่มีการใช้ผู้สอบทานอิสระและใช้ LRQA โดยตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 การรายงานความเชื่อมั่นของผู้สอบทานทุกปีแม้จะอยู่ในระดับ Limited แต่ก็ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กระบวนการกำหนดประเด็น

ที่มีนัยสำคัญ และมีประเด็นที่ถูกกำหนดว่ามีนัยสำคัญถูกรวมอยู่ในรายงานของผู้สอบทาน ทั้งนี้ในระยะหลัง ๆ ก็มีอีก 2 บริษัทที่เริ่มใช้ผู้สอบทานอิสระแล้ว คือ MINT (พ.ศ. 2564) และ TU (พ.ศ. 2561 - 2564) แต่รายงานผู้สอบทานของ MINT ไม่ได้รวมการให้ความเชื่อมั่นต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญในขอบเขตของการตรวจสอบ

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่ามีเพียง CBG ที่ยังไม่มีการกล่าวถึงและ RBF มีการกล่าวถึงแต่ไม่ได้ระบุเป้าหมาย SDGs ที่ชัดเจน ส่วนบริษัทอื่น ๆ มีการระบุเป้าหมาย SDGs ที่ชัดเจนแล้ว และมี 2 บริษัทที่ระบุทั้ง 17 SDGs ในรายงาน คือ CPF และ TU

SDGs ที่บริษัทในหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มกล่าวถึงค่อนข้างเหมือนกันในปีล่าสุด พ.ศ. 2564 ได้แก่ SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SDG 8 (Decent Work and Economic Growth) SDG 9 (Industry, Innovation, and Infrastructure) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) SDG 13 (Climate Action) SDG 14 (Life Below Water) SDG 15 (Life on Land) SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions) และ SDG 17 (Partnerships to achieve the Goal)

ทั้งนี้ OSP TU และ TVO มีการลำดับความสำคัญของ SDGs ที่เลือกมาใช้ในรายงานอย่างชัดเจน สำหรับภาพรวมเรื่องการรายงานเรื่อง SDGs เป็นที่น่าสังเกตว่า SDG 2 (Zero Hunger) เป็นเป้าหมายที่ไม่ถูกกล่าวถึงมากนักในหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มและหมวดธุรกิจการเกษตร หรือในกลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร

การกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรายงาน พบว่าปัจจุบันปีพ.ศ. 2564 ทุกบริษัทในกลุ่มธุรกิจมีการเปิดเผยพร้อมบอกถึงกระบวนการกันแล้ว แต่ในกรณีของ MINT รายละเอียด Stakeholder Engagement จะอยู่บนเวปไซต์ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 เป็นต้นมา โดยในปีก่อนหน้ารายละเอียดในส่วนนี้จะถูกรวมอยู่ในรายงานความยั่งยืนด้วย ส่วนกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญและการจัดทำ Materiality Matrix พบว่ามีเพียง RBF ที่ยังไม่ได้จัดทำ ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ที่บริษัทในหมวดธุรกิจนี้กล่าวถึงกันมากที่สุด ได้แก่ Climate change, Waste/Pollution, Human rights, Gender, Health and safety และ Supply chain อย่างไรก็ตาม มีบางบริษัทที่ตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัด สำหรับประเด็นที่มีนัยสำคัญบางประเด็นเท่านั้น คือ CBG และ OSP โดย CBG ได้เปิดเผยประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix เพียงปีเดียว คือในปีพ.ศ. 2564 และประเด็นที่ยังไม่เชื่อมกับตัวชี้วัด คือ Supply chain management ส่วน OSP ได้เปิดเผยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 ซึ่งในสองปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2563 - 2564) ประเด็นที่ยังไม่เชื่อมกับตัวชี้วัด เช่น Political uncertainties & Regulations และ Information Protection & Cybersecurity เป็นต้น

การประกาศความมุ่งมั่นต่อประเด็นทีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่าในปีพ.ศ. 2564 มีเพียง CPF ที่ยังคงเปิดเผยข้อมูลที่เชื่อมความมุ่งมั่นขององค์กรต่อเป้าหมาย Paris Agreement ส่วนการประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality พบว่ามีเพียง MINT ที่ประกาศในปีพ.ศ. 2564 โดยบริษัทได้ตั้งเป้า “Net-zero Carbon organization” ที่ปีพ.ศ. 2593 (หรือปีค.ศ. 2050) ขณะที่การประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero ยังไม่พบในหมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม

บริษัท CPF MINT และ TU มีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกครบทั้งสามขอบเขตแล้ว และยังมีบริษัทที่ยังไม่เคยเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1, 2, หรือ 3 เลย คือ CBG และ

RBF ซึ่งทั้งสองบริษัทคาดว่าจะเปิดเผยข้อมูลในปีพ.ศ. 2565 และปีพ.ศ. 2566 ตามลำดับ การดำเนินการตามแนวทางของ TCFD พบได้ในรายงานของ CPF MINT และ TU ส่วนการใช้แบบประเมิน CDP พบได้ในรายงานของ CPF และ MINT

3.3.2 กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค

หมวดธุรกิจของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์

จาก SET100 ที่งานวิจัยชิ้นนี้สำรวจ STGT เป็นบริษัทเดียวที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค และถูกจัดอยู่ในกลุ่มธุรกิจของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์ ปีพ.ศ. 2563 บริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนควบคู่รายงานประจำปีตลอด แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนมาจัดทำ One Report ในปีพ.ศ. 2564 ก็ตาม บริษัทมีการใช้ GRI content index ทุกปี และมีการเชื่อมโยง SDGs กับ Content index แต่ยังไม่มีการใช้ GRI services การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่ามีการระบุ Goal ที่ชัดเจนทุกปี โดยในปีพ.ศ. 2563 มีทั้งหมด 16 SDGs ยกเว้น SDG 14 (Life Below Water) และปีพ.ศ. 2564 มีครบทุก 17 SDGs ซึ่งบริษัทได้มีการเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมายและตัวชี้วัดของกลยุทธ์บริษัทด้วย แบ่งเป็น 4 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ Sustainability for Supply Chain and Fair Trade, Human rights, Animal Welfare, Responsibility & Sharing และ The Environmentally Friendly Technologies

บริษัทมีการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการทุกปี และเปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญทุกปี เช่นกัน ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ที่บริษัทกล่าวถึง ได้แก่ Climate change, Waste/Pollution, Human rights, Gender, Health and safety, Anti-corruption และ Supply chain ยกเว้นประเด็น Biodiversity ที่ยังไม่พบ STGT ยังไม่เคยใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย แต่บริษัทได้กล่าวว่ามีการทบทวนและใช้มาตรฐานรองรับแล้ว “This report contains a key review of each segment's management (GRI 102-32) to ensure that the information reported is accurate, complete, and comprehensively responds to all stakeholder groups. Greenhouse gas emissions, a key sustainability issue, are verified by external agencies, being a third-party (GRI 102-56) that specializes in independent audits and assurances to give confidence, increased credibility, transparency and ensure compliance with ISO 14064 corporate carbon footprint guidelines.”

การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่าปีพ.ศ. 2563 - 2564 มีการเปิดเผยเพียงขอบเขตที่ 1 และ 2 ส่วนขอบเขตที่ 3 ถูกกล่าวถึงใน Materiality matrix ของบริษัทแล้ว และปีพ.ศ. 2564 บริษัทได้มีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality และ Net Zero โดยยังไม่มีการตั้งเป้าหมายปีใด ๆ

3.3.3 กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน

หมวดธุรกิจธนาคาร

ประกอบด้วย 8 บริษัท ได้แก่ BBL KBANK KKP KTB SCB TCAP TISCO และ TTB ธุรกิจนี้ถือเป็นธุรกิจที่มีความก้าวหน้าในเรื่องการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนมากที่สุดของอุตสาหกรรมการเงิน สังเกตได้จาก 1) ทุกบริษัทมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีอยู่บ่อยครั้ง ขณะที่บริษัท TCAP

เปิดเผยว่าอยู่ในระหว่างเตรียมการ 2) มีการเชื่อมโยง ESG กับ risk management และมีการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 (ยกเว้น BBL และ TTB) 3) มีการใช้ GRI content index ยกเว้น TCAP ที่ยังไม่เปิดเผย ส่วน KBANK มีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่ค่อนข้างมาก ละเอียด และจัดระเบียบข้อมูลในรายงานได้เป็นอย่างดีเมื่อเทียบกับบริษัทอื่นในอุตสาหกรรมการเงิน เพราะ KBANK มีการใช้ GRI disclosure และ mapping services ร่วมด้วย และ 4) อุตสาหกรรมธนาคารได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการ และ 5) มีการจัดทำ materiality matrix กันทุกบริษัท

กว่าครึ่งของธุรกิจมีกล่าวถึง SDGs ในรายงานและได้ลำดับความสำคัญด้วยผ่านการเชื่อมโยงโดยอ้อมกับ Materiality Matrix ที่บริษัทได้จัดทำ ปีล่าสุดพ.ศ. 2564 SDGs ที่ธุรกิจธนาคารกล่าวถึงมากที่สุด ได้แก่ SDG 1 (No Poverty) SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SDG 5 (Gender Equality) SDG 6 (Clean Water and Sanitation) SDG 7 (Affordable and Clean Energy) SDG 8 (Decent Work and Economic Growth) SDG 9 (Industry, Innovation and Infrastructure) SDG 10 (Reduced Inequality) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) SDG 13 (Climate Action) และ SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions)

ประเด็นของการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย พบว่ามีบริษัทกว่าครึ่งอุตสาหกรรมที่จัดทำ โดยส่วนมากผู้ให้ความเชื่อมั่นจะเป็นบริษัทในกลุ่ม BIG4 (Deloitte และ EY) และ LRQA ซึ่งจากการสำรวจในรายงานพบว่ามีความแตกต่างกันที่กลุ่ม BIG4 จะไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกระบวนการการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ นอกจากนี้ รายงานของผู้สอบทานในกลุ่ม BIG4 จะรายงานถึงผู้บริหารของบริษัทเท่านั้น ขณะที่ LRQA จะรวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วย

อีกข้อสังเกตของรายงานความยั่งยืนที่อ่านง่ายเห็นได้จาก BBL และ KBANK เป็น 2 บริษัทในธุรกิจธนาคารที่ใช้มาตรฐานในการจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นั่นคือ มาตรฐาน AA1000SES ทำให้การเปิดเผยถึงกระบวนการนี้มีรายละเอียดที่ชัดเจนและมีพัฒนาการอยู่สม่ำเสมอ สุดท้ายประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix พบว่าหมวดธุรกิจนี้ส่วนมากเปิดเผยได้ครอบคลุมทุกประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ ยกเว้น ประเด็นของ Biodiversity ที่ยังเป็นเพียงการถูกกล่าวถึง (buzzword) ในรายงาน และปีพ.ศ. 2564 มีเพียง KBANK ที่มีรายละเอียดของ Biodiversity ชัดเจนแล้ว

ในหมวดธุรกิจนี้ พบว่า KBANK ได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 ตามมาด้วยบริษัท BBL ที่เริ่มเปิดเผยในปีพ.ศ. 2562 SCB TCAP TISCO และ TTB เริ่มเปิดเผยในปีพ.ศ. 2564 บริษัทที่มีการใช้ TCFD และ CDP ในปัจจุบัน คือ KBANK และ SCB การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของธุรกิจนี้ส่วนใหญ่จะเจาะจงไปที่ขอบเขตที่ 1 และ 2 เป็นส่วนใหญ่ ขอบเขตที่ 3 พบเพียงบางบริษัท ได้แก่ BBL KBANK KTB SCB และ TTB ประเด็นการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality พบว่ามีเพียง SCB และ TTB ที่ตั้งเป้าไว้ในปีพ.ศ. 2593 แม้จะยังไม่เปิดเผยปีฐาน ส่วนบริษัทอื่น ๆ ได้แก่ BBL และ KBANK มีการเปิดเผยความมุ่งมั่นนี้ผ่าน TGO certificate ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 - 2562 ขณะที่การประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero emissions มีเพียง KBANK ที่ได้ตั้งเป้าไว้ว่าภายในปีพ.ศ. 2573 โดยจะ Net zero ในการดำเนินงานของบริษัทเอง (GHG scope 1 และ 2) และมีปีฐาน คือปีพ.ศ. 2563 ส่วน TTB มีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero emissions ตามประกาศของไทย คือ ภายในปีพ.ศ. 2608 แต่ยังไม่กล่าวถึงปีฐาน นอกจากนี้ มีบางบริษัทเช่นกันที่อ้างถึงการไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและ Net zero emissions แต่ยังไม่ได้ตั้งเป้าหมายที่ชัดเจน รวมถึงปีฐานที่จะใช้ด้วย

หมวดธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์

ประกอบด้วย 8 บริษัท ได้แก่ AEONTS BAM JMT KTC MTC SAWAD THANI และ TIDLOR ธุรกิจนี้มีทั้งบริษัทที่จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มและแบบรวมในรายงานประจำปีเป็นจำนวนเท่า ๆ กัน บริษัทที่จัดทำรายงานแบบแยกเล่มแล้ว ได้แก่ AEONTS (เริ่มในปีพ.ศ. 2560) BAM (เริ่มในปีพ.ศ. 2564) KTC (เริ่มในปีพ.ศ. 2561) และ MTC (เริ่มในปีพ.ศ. 2560) ขณะที่การจัดทำ One Report ส่วนมากบริษัทเริ่มกันในปีพ.ศ. 2564 บริษัทในกลุ่มธุรกิจนี้ค่อนข้างมีความรวดเร็วในการนำ ESG เข้ามาเป็นประเด็นหนึ่งในการรายงานปัจจัยเสี่ยงของบริษัท สังเกตได้จากมีบริษัทกว่าครึ่งที่เริ่มกล่าวถึงประเด็น ESG ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 - 2562 ประเด็นที่พบ เช่น ความเสี่ยงจากการถูกฉ้อโกง ความเสี่ยงจากการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เป็นต้น โดยบริษัทที่มีความก้าวหน้าเรื่องการเปิดเผยความเสี่ยงข้างต้นมากที่สุด คือ AEONTS และรองลงมา คือ KTC และ MTC ส่วนบริษัทกว่าครึ่งของอุตสาหกรรมที่ยังเปิดเผยความเสี่ยงไม่ครอบคลุมประเด็นของ ESG นั้น อันเนื่องมาจากบริษัทเน้นที่การเปิดเผยความเสี่ยงทางด้านการเงินและเครดิตมากกว่า ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมยังไม่พบ อย่างไรก็ตาม ปีพ.ศ. 2564 หมวดธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์เริ่มมีการเชื่อมโยง ESG กับ risk management มากขึ้นแล้ว ยกเว้น JMT ที่ยังขาดการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน

การใช้ GRI content index ประกอบการจัดทำรายงาน พบว่าธุรกิจนี้ยังไม่ใช้อย่างแพร่หลาย บริษัทที่นำมาใช้แล้ว ได้แก่ AEONTS KTC MTC และ THANI ทั้งนี้ จากทั้ง 4 บริษัทมีเพียง AEONTS ที่ยังไม่เคยเปิดเผย Materiality matrix จึงไม่ทราบแน่ชัดว่าประเด็นความยั่งยืนอะไรบ้างที่มีนัยสำคัญต่อตัวบริษัทและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งบริษัทตอบสนองต่อประเด็นเหล่านั้นอย่างไร ประเด็นของการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในรายงาน พบว่ามีหลาย SDGs ด้วยกัน ที่พบเห็นมาก ในปีพ.ศ. 2564 เช่น SDG 1 (No Poverty) SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SDG 5 (Gender Equality) SDG 8 (Decent Work and Economic Growth) SDG 9 (Industry, Innovation and Infrastructure) SDG 10 (Reduced Inequality) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) SDG 13 (Climate Action) และ SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions) ทั้งนี้ ปีพ.ศ. 2562 บริษัท BAM ได้มีการเชื่อมโยงไปถึง 17 SDGs แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าในปีพ.ศ. 2564 BAM ก็ไม่ได้เชื่อมโยงแต่ละ SDG เช่นกัน เป็นเพียงการกล่าวถึงอย่างกว้าง ๆ เท่านั้น

ประเด็นของการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement ดูเหมือนว่าจะยังไม่เป็นที่แพร่หลายในธุรกิจนี้ รวมทั้งการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality และ Net zero emissions เองก็เช่นกัน ขณะที่ KTC มีความก้าวหน้าในประเด็นนี้ค่อนข้างมาก เช่น เป็นบริษัทเดียวที่ได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 - 2564 และมีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอย่างครบถ้วนทั้งสามขอบเขตตั้งแต่ปีพ.ศ. 2563 ตามมาด้วยบริษัท MTC ที่เป็นเพียงบริษัทเดียวที่ใช้แบบประเมิน CDP และเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งสามขอบเขต สุดท้าย มีเพียง 3 บริษัทในอุตสาหกรรมนี้ที่กำลังดำเนินการศึกษาแนวทางการใช้ TCFD ได้แก่ AEONTS KTC และ THANI

ประเด็นของการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย พบว่าเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่ยังไม่แพร่หลายในธุรกิจการเงินและหลักทรัพย์ โดยมีเพียง MTC ที่เคยได้รับความเชื่อมั่นโดย KPMG ในปีพ.ศ. 2563 ต่อข้อมูลสิ่งแวดล้อมบางตัวเท่านั้น แบบ limited level มีการให้ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการจัดทำ Materiality matrix และ Stakeholder engagement ส่วนในปีพ.ศ. 2564 พบว่า MTC ไม่มีการใช้ผู้สอบทานอิสระแต่อย่างใด ปีพ.ศ. 2563 ทุกบริษัทได้เริ่มเปิดเผยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมทั้ง

กระบวนการแล้วและบริษัทที่ได้เชื่อมโยงกับกระบวนการการจัดทำ Materiality matrix ด้วย ได้แก่ JMT KTC MTC THANI และ TIDLOR โดยมีรอบของการจัดทำอยู่ที่ปีละครั้ง ส่วนประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ของหมวดธุรกิจนี้ที่เปิดเผยพบว่าค่อนข้างมีหลายประเด็น ยกเว้นเรื่องของ Biodiversity ที่ยังไม่พบ

หมวดธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต

ประกอบด้วย 2 บริษัท คือ BLA และ TQM การจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มออกจากรายงานประจำปีพบว่า BLA ได้จัดทำเป็นปีสุดท้าย คือปีพ.ศ. 2563 เนื่องจากปีพ.ศ. 2564 ได้รวมไว้กับ One Report ขณะที่ TQM พบว่ายังคงจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม แม้ว่าจะมี One Report ก็ตาม ในภาพรวมของรายงานธุรกิจนี้เริ่มใช้ ESG เข้ามาเป็นแนวทางการจัดการความเสี่ยงกันบ้างแล้วในปีหลัง ๆ แม้ว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมจะยังไม่ชัดเจน และการจัดทำรายงานยังขาดการใช้ GRI content index จึงทำให้เนื้อหาของรายงานโดยเฉพาะเนื้อหาของประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ตามอ่านได้ยาก เนื่องจากไม่ทราบแน่ชัดว่าแต่ละประเด็นกระจายอยู่ตามส่วนไหนของรายงานบ้าง และยังขาดการจัดทำ boundaries ที่บริษัทรายงานจึงไม่ทราบว่าขอบเขตของการรายงานประเด็นที่มีนัยสำคัญเหล่านั้นกว้างแค่ไหน เช่นกัน

ธุรกิจนี้มีการเปิดเผยการเชื่อมโยง SDGs เข้ากับการดำเนินธุรกิจ และลำดับความสำคัญของ SDGs ต่าง ๆ โดยอ้อมผ่านประเด็นที่มีนัยสำคัญใน materiality matrix ที่เปิดเผย และมี SDGs หลายตัวด้วยกันที่ธุรกิจเปิดเผยในรายงาน ในปีพ.ศ. 2564 SDGs ที่เปิดเผยเหมือนกัน ได้แก่ SDG 8 (Decent Work and Economic Growth) SDG 9 (Industry, Innovation and Infrastructure) SDG 10 (Reduced Inequality) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) SDG 13 (Climate Action) และ SDG 17 (Partnerships to achieve the Goal) บริษัท TQM มีการรายงานเกี่ยวกับข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกบ้างแล้ว และเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อ carbon neutrality จากการได้รับ TGO certificate ส่วน BLA ยังไม่พบการรายงานใด ๆ นอกจากนี้ ทั้งสองบริษัทยังไม่มีการใช้ TCFD และ CDP

ช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2563 หมวดธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตเริ่มเปิดเผยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมเปิดเผยถึงกระบวนการ ซึ่งมีรอบของการจัดทำกระบวนการทุกปีและเชื่อมโยงเข้ากับ Materiality analysis ด้วย แม้ว่าการจัดทำกระบวนการนั้น จะยังไม่เคยใช้มาตรฐานใด ๆ ร่วมก็ตาม ทั้งนี้ จากการที่อุตสาหกรรมยังไม่เคยใช้ GRI content index และเปิดเผยเรื่อง boundaries ประเด็นเรื่องการตั้งประเด็นที่มีนัยสำคัญ จึงค่อนข้างตรวจสอบยากว่าหัวข้อใดบ้างของรายงานที่ถูกจัดว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ และมีข้อสังเกตอย่างหนึ่งในประเด็นของ Anti-corruption ธุรกิจนี้มีการเปิดเผยข้อมูลแต่อาจไม่ได้จัดอยู่ในประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ขณะที่ปีพ.ศ. 2564 บริษัท TQM เริ่มใช้ GRI content index แล้วในรายงานความยั่งยืน สุดท้ายธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตยังไม่มีการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย

3.3.4 กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม

หมวดธุรกิจวัสดุอุตสาหกรรมและเครื่องจักร

ประกอบด้วย 1 บริษัท คือ STARK เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ปีพ.ศ. 2562 เริ่มจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มและ One Report ในปีพ.ศ. 2564 โดยในปีนี้ บริษัทยังได้เริ่มเชื่อมโยง ESG กับการ

ดำเนินธุรกิจ อย่างไรก็ตาม STARK ยังไม่มีการใช้ GRI content index การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผย การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการ และการจัดทำ Materiality matrix ส่วนประเด็นของการประกาศความมุ่งมั่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่ามีความมุ่งมั่นที่จะบรรลุเป้าหมาย Carbon neutrality ภายในปีพ.ศ. 2593 แต่ยังไม่เปิดเผยข้อมูลปีฐาน

หมวดธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์

เป็นหมวดธุรกิจที่มีพัฒนาการการนำเสนอข้อมูลความยั่งยืนมากที่สุดในอุตสาหกรรมนี้ ประกอบด้วย 2 บริษัท คือ IVL และ PTTGC ทั้งสองบริษัทมีการจัดทำรายงานแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีตลอดระยะเวลาที่เก็บข้อมูล (ปีพ.ศ. 2558 - 2564) โดย IVL จัดทำเป็นรายงานความยั่งยืน ส่วน PTTGC จัดทำเป็นแบบบูรณาการ ทั้งสองบริษัทเริ่มจัดทำ One report ในปีพ.ศ. 2563 (PTTGC) และในปีพ.ศ. 2564 (IVL) ตามลำดับ ธุรกิจนี้มีการใช้ GRI content index การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผย การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในรายงาน การเปิดเผยถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการ และการจัดทำ Materiality matrix กันแล้ว

การใช้ GRI Content Index พบว่า PTTGC มีการใช้ Materiality Disclosures service ร่วมด้วยทุกปี ส่วนการเชื่อมโยง GRI content index กับ SDGs ยังไม่พบในทั้งสองบริษัท ปีพ.ศ. 2558 และช่วงปีพ.ศ. 2561 - 2564 PTTGC ได้กล่าวถึง SDGs ครบทุกเป้าหมายและมีการลำดับความสำคัญ โดยบริษัทได้แบ่ง SDGs เป็นสองกลุ่ม คือ Major SDGs และ Supporting SDGs ซึ่งแตกต่างจากบริษัทใน SET100 อื่น ๆ รวมถึง IVL ทั้งนี้ ปีพ.ศ. 2564 PTTGC กล่าวถึง SDGs ทั้งหมด 17 SDGs ขณะที่ IVL กล่าวถึงทั้งหมด 14 SDGs ยกเว้น SDG 1 (No Poverty) SDG 2 (Zero Hunger) SDG 10 (Reduced Inequality) และ SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions)

การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย พบว่า PTTGC ใช้บริการของ LRQA ตลอดช่วงปีที่เก็บข้อมูล ส่วน IVL เคยใช้ LRQA (ในปีพ.ศ. 2558) จากนั้นเปลี่ยนมาใช้ TUV Nord (ในปีพ.ศ. 2559 - 2564) รายงานของผู้สอบทานของหมวดธุรกิจนี้มีการให้ความเชื่อมั่นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้ หลังจากที่ IVL เปลี่ยนมาใช้ TUV Nord พบว่าประเด็นที่ถูกกำหนดว่ามีนัยสำคัญทุกประเด็นถูกรวมอยู่ในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย (ในปีพ.ศ. 2559 - 2562) และยังได้รับความเชื่อมั่นแบบ Mixed level (ในปีพ.ศ. 2559 - 2564)

PTTGC และ IVL ได้เปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเชื่อมโยงกับการจัดทำ Material Assessment ทุกปี (ปีพ.ศ. 2564 IVL กล่าวว่าได้จัดทำกระบวนการนี้ทุก 2 ปี) ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ที่ธุรกิจหมวดนี้เปิดเผย พบว่ามีครบทุกประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ ยกเว้นประเด็น Biodiversity ที่เคยถูกตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ (PTTGC ในปีพ.ศ. 2558 - 2559 และ IVL ในปีพ.ศ. 2558 - 2562)

ธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์ มีการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement ทุกปี ยกเว้น IVL ในปีพ.ศ. 2561 ทั้งสองบริษัทยังได้ดำเนินงานการตามแนวทางของ TCFD (PTTGC ในปีพ.ศ. 2564 IVL ในปีพ.ศ. 2561 - 2564) และใช้แบบประเมิน CDP ด้าน Climate change (PTTGC ในปีพ.ศ. 2558 – 2564 IVL ในปีพ.ศ. 2559 - 2564) การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกพบว่า PTTGC ค่อนข้างล่าช้ากว่า IVL

โดย PTTGC เปิดเผยข้อมูลครบทั้งสามขอบเขตในปีพ.ศ. 2564 การประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality พบว่าปีพ.ศ. 2563 IVL มีเป้าหมายที่จะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 ปีฐานคือปีพ.ศ. 2563 และยังไม่ได้ประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero emission ส่วน PTTGC พบว่ามีความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero carbon emission โดยจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 และเป้าหมาย Net zero ภายในปีพ.ศ. 2593 เช่นกัน

หมวดธุรกิจบรรจุภัณฑ์

มีเพียง 1 บริษัท คือ SCGP เริ่มจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีในปีพ.ศ. 2562 และจัดทำ One report ในปีพ.ศ. 2563 โดยจากการจัดทำรายงานแบบแยกเล่มสังเกตได้ว่าการเปิดเผยข้อมูลมีพัฒนาการมากยิ่งขึ้น โดยบริษัทได้เริ่มเชื่อมโยง ESG เข้ากับ Risk management พร้อมทั้งมีการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน มีการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และจัดทำ Materiality matrix ส่วนในปีพ.ศ. 2563 SCGP มีการใช้ GRI content index การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผย และการเปิดเผยถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการ

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการระบุ SDG เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปีพ.ศ. 2564 ระบุถึง 14 SDGs ยกเว้น SDG 2 (Zero Hunger) SDG 10 (Reduced Inequality) และ SDG 14 (Life Below Water) นอกจากนี้ บริษัทยังได้เชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของการดำเนินธุรกิจ และกับ GRI content index ด้วย

ในปีพ.ศ. 2563 บริษัทเริ่มใช้ผู้สอบทานอิสระคือ KPMG และเปลี่ยนมาเป็น Deloitte ในปีถัดมา ซึ่งพบว่าขอบเขตการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลของ Deloitte ไม่ได้รวมการให้ความเชื่อมั่นต่อกระบวยการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และรายงานของผู้สอบทานก็ไม่ได้เชื่อมโยงตัวชี้วัดกับ GRI content Index

ประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พบว่า SCGP ได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 และในปีพ.ศ. 2564 ได้ประกาศเป้าหมาย Net Zero emissions ว่าจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 มีปีฐานคือปีพ.ศ. 2563 ซึ่งบริษัทได้เปิดเผยถึงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1-2 และมีการดำเนินการตามแนวทางของ TCFD แล้ว

3.3.5 กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง

หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้าง

ประกอบด้วย 3 บริษัท EPG SCC และ TASCO มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีทุกบริษัท โดย SCC เริ่มในปีพ.ศ. 2558 TASCO เริ่มในปีพ.ศ. 2561 และ EPG เริ่มในปีพ.ศ. 2564 ส่วนการจัดทำ One Report บริษัท SCC เป็นบริษัทแรกที่เริ่มจัดทำในปีพ.ศ. 2563 ขณะที่ EPG และ TASCO เริ่มจัดทำปีพ.ศ. 2564 ในหมวดธุรกิจนี้ มีการเปิดเผยถึงการใช้ GRI content index การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการจัดทำ Materiality matrix อย่างแพร่หลาย การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยยังคงพบเพียงบริษัทเดียว คือ SCC โดยบริษัทได้ใช้ผู้สอบทานตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของหมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้าง พบว่ามีการนำ SDG เข้าและออกอยู่เรื่อย ๆ และมีการเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดของการดำเนินธุรกิจทุกปี โดยตลอด 5 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2560 - 2564) SDGs ที่ไม่เคยถูกกล่าวถึงเลยในธุรกิจนี้ คือ SDG 2 (Zero Hunger)

ทั้งสามบริษัทได้เปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ โดย EPG ได้ใช้มาตรฐาน AA1000SES ในปีพ.ศ. 2564 ส่วน SCC เคยใช้ในปีพ.ศ. 2560 เช่นกัน ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ของหมวดธุรกิจนี้ พบว่ามีค่อนข้างครบทุกประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ ยกเว้น ประเด็นของ Gender และ Anti-corruption ที่ยังไม่ชัดเจนนัก นอกจากนี้ หมวดธุรกิจยังมีการตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัด สำหรับประเด็นที่มีนัยสำคัญบางประเด็นเท่านั้น และในปีพ.ศ. 2564 ทุกบริษัทเริ่มเปิดเผยการตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัดครบทุกประเด็นที่มีนัยสำคัญกันแล้ว

หมวดธุรกิจวัสดุก่อสร้าง มีการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement ครบแล้ว แม้ว่า EPG และ TASCO จะพึ่งเริ่มในปีพ.ศ. 2564 ส่วน SCC เปิดเผยความมุ่งมั่นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 บริษัท SCC ยังมีความก้าวหน้าในเรื่องการเปิดเผยข้อมูล โดยมีการดำเนินการตามแนวทางของ TCFD (ในปีพ.ศ. 2560 และช่วงปี 2562 - 2564) และใช้แบบประเมิน CDP ด้าน Climate change (ในปีพ.ศ. 2560 และช่วงปี 2563 - 2564) ตามมาด้วย TASCO ที่เริ่มดำเนินการตามแนวทางของ TCFD ในปีพ.ศ. 2564 นอกจากนี้ SCC ก็ได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero emission แล้ว ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 ซึ่งมีเป้าหมายที่จะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 ส่วน TASCO ได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality ในปีพ.ศ. 2564 โดยมีปีที่จะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2573 ทั้งนี้ SCC และ EPG มีการเปิดเผยถึงการปล่อยก๊าซเรือนกระจกครบทั้งสามขอบเขตแล้ว ยกเว้น TASCO

หมวดธุรกิจบริการรับเหมาก่อสร้าง

ประกอบด้วย 2 บริษัท คือ CK และ STEC โดยทั้งสองบริษัทมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน CK มีความก้าวหน้าในการเปิดเผยข้อมูลมากกว่า ผ่านการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 และจัดทำ One Report ในปีพ.ศ. 2563 ขณะที่ STEC ยังไม่เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มและยังไม่เปิดเผยข้อมูลที่สอดคล้องกับงานวิจัยกำลังศึกษาด้วย

CK มีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management พร้อมประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน (ปีพ.ศ. 2562 – 2564) มีการใช้ GRI content index (ปีพ.ศ. 2558 – 2564) การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปีพ.ศ. 2562 - 2564) การเปิดเผยถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการ (ปีพ.ศ. 2558 - 2564) และการจัดทำ Materiality matrix (ปีพ.ศ. 2562 - 2564) แต่ยังไม่เคยใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผย

ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ที่ CK รายงาน พบว่ามีประเด็นค่อนข้างครบถ้วน ยกเว้นประเด็น Biodiversity ที่ยังไม่เคยถูกตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม Materiality matrix ในช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2564 นั้น มีประเด็นและการจัดอันดับประเด็นต่าง ๆ เหมือนกันทั้ง 3 ปี จึงไม่สามารถระบุได้ว่าบริษัทมีการจัดทำ Materiality analysis เพื่อกำหนดประเด็นดังกล่าวทุกปี หรือมีรอบความถี่ของการจัดทำทุกกี่ปี

การประกาศถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris agreement, Carbon neutrality และ Net zero emission ยังไม่พบในหมวดธุรกิจนี้ และ CK มีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพียงขอบเขตที่ 2 เท่านั้น

หมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์

หมวดธุรกิจนี้ประกอบด้วย 10 บริษัท ได้แก่ AMATA AP AWC CPN LH ORI QH SIRI SPALI และ WHA โดย CPN ค่อนข้างมีความก้าวหน้าในการเปิดเผยข้อมูลมากที่สุดในหมวดธุรกิจนี้ ถึงแม้ว่าบริษัทจะไม่ได้จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปี แต่มีรายละเอียดข้อมูลที่เกี่ยวข้องค่อนข้างมาก โดยข้อมูลบางส่วนจะอยู่บนเว็ปไซต์ของบริษัท

การจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มพบได้ในบริษัท AMATA (ปีพ.ศ. 2558 - 2564) AWC (ปีพ.ศ. 2563 - 2564) ORI (ปีพ.ศ. 2562) SIRI (ปีพ.ศ. 2559 - 2564) SPALI (ปีพ.ศ. 2558 - 2562) และ WHA (ปีพ.ศ. 2562 - 2564) ทั้งนี้ในปีพ.ศ. 2563 เป็นต้นมาเป็นที่น่าสังเกตว่า ORI และ SPALI ไม่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม แต่มีการเปิดเผยข้อมูลผ่าน One Report แทน

ในปีพ.ศ. 2564 บริษัทในหมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์มีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management พร้อมประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจนเกือบครบทุกบริษัทแล้ว ยกเว้น QH ที่ยังเห็นการเชื่อมโยงนี้ไม่ชัดเจนนัก บริษัทในหมวดธุรกิจนี้ที่เปิดเผย GRI content index ได้แก่ AMATA AWC CPN ORI SIRI SPALI และ WHA ส่วนการเชื่อมโยง GRI content index กับ SDGs มีเพียง CPN ที่จัดทำอย่างต่อเนื่องทุกปีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 โดยได้เปิดเผยข้อมูลบนเว็ปไซต์ของบริษัท

การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผยยังไม่เป็นที่แพร่หลายในบริษัทที่อยู่ในหมวดธุรกิจนี้ มีเพียง 2 บริษัทที่ใช้แล้ว คือ AWC (ปีพ.ศ. 2563 - 2564) และ CPN (ปีพ.ศ. 2560 - 2564) โดยทั้งคู่ใช้ผู้ LRQA เป็นผู้สอบทาน มีการให้ความเชื่อมั่นครบทุกประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ และรายงานของผู้สอบทานก็แจ้งถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยทุกปี

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่ามี SDGs หลายเป้าหมายที่บริษัทในหมวดธุรกิจนี้ได้กล่าวถึง หากสังเกตจากข้อมูลในปีพ.ศ. 2564 จะพบเป้าหมายที่ถูกล่าวถึง ดังนี้ SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SDG 5 (Gender Equality) SDG 6 (Clean Water and Sanitation) SDG 7 (Affordable and Clean Energy) SDG 8 (Decent Work and Economic Growth) SDG 9 (Industry, Innovation and Infrastructure) SDG 11 (Sustainable Cities and Communities) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) SDG 13 (Climate Action) และ SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions) ทั้งนี้ CPN เป็นเพียงบริษัทเดียวที่มีการจัดลำดับความสำคัญของ SDGs ในปีพ.ศ. 2564 ขณะที่ AP และ QH ยังไม่เคยกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในรายงานมาก่อน

สำหรับการเปิดเผย Materiality matrix พบว่า AP และ QH เป็น 2 บริษัทที่ยังไม่ได้เปิดเผย Materiality matrix สำหรับ SIRI ได้มีการเปิดเผย และกล่าวถึงประเด็นที่มีนัยสำคัญในรายงาน แต่ยังไม่เห็นการเปิดเผย Materiality matrix สำหรับบริษัทที่เปิดเผย Materiality matrix และประเด็นที่มีนัยสำคัญนั้นพบว่าประเด็นที่ทางทีมวิจัยสังเกตบริษัทที่เปิดเผยจะกล่าวถึงหลายประเด็น ยกเว้น ประเด็นเรื่อง Biodiversity และ Gender ที่ยังมีการกล่าวถึงไม่ชัดเจนนัก

การเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris agreement พบได้ใน AMATA AWC และ CPN ในช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2564 ส่วนการเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality พบได้ใน AWC โดยตั้งเป้าว่าจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2573 และ CPN โดยตั้งเป้าว่าจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 การเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Net zero emission พบได้ใน AMATA โดยตั้งเป้าว่าจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2583 และ CPN โดยตั้งเป้าว่าจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 ซึ่งการตั้งเป้าดังกล่าวยังไม่พบข้อมูลการกำหนดปีฐาน

สำหรับ AWC CPN และ WHA มีการดำเนินการตามแนวทางของ TCFD แล้ว และมีเพียง AWC ที่ใช้แบบประเมิน CDP (Climate change) การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก พบว่ามีเพียง AMATA CPN ORI และ SIRI ที่รายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งสามขอบเขตแล้ว

3.3.6 กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร

หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค

กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร มีเพียงหมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค ประกอบด้วย 22 บริษัท ได้แก่ ACE BANPU BCP BCPG BGRIM BPP CKP EA EGCO ESSO GPSC GULF GUNKUL IRPC OR PTG PTT PTTEP RATCH SPRC SUPER และ TOP การจัดทำรายงานความยั่งยืนพบว่าปีพ.ศ. 2564

1) มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแยกออกจากรายงานประจำปี จำนวน 9 บริษัท (BANPU BGRIM BPP CKP EA GUNKUL PTG RATCH และ SPRC)
2) มีการจัดทำรายงานแบบบูรณาการ (Integrated report) จำนวน 3 บริษัท (BCP GPSC และ TOP) และ
3) ไม่ได้จัดทำรายงานความยั่งยืนแยกออกจาก One Report จำนวน 10 บริษัท (ACE BCPG EGCO ESSO GPSC GULF IRPC OR PTT และ SUPER)

ทั้งนี้ OR เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เมื่อปีพ.ศ. 2563 และกำลังเตรียมตัวจัดทำรายงานความยั่งยืน นอกจากนี้ การมี One Report ยังทำให้บางบริษัทหยุดการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม บริษัทเหล่านั้น ได้แก่ BCPG (เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2562 - 2563) EGCO (เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2561 - 2562) GULF (เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2561 - 2563) IRPC (เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2558 - 2563) PTT (เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2558 - 2562) และ PTTEP (เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2558 - 2562)

การเชื่อมโยง ESG กับ risk management และมีการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน ถูกแพร่หลายในปีพ.ศ. 2564 โดยมีเพียง 3 บริษัทที่ยังไม่ได้เปิดเผยถึงการประเมิน (ACE ESSO และ SUPER) การเปิดเผย GRI content index ประกอบการจัดทำรายงาน พบว่ามีการใช้อย่างแพร่หลายในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรเช่นกัน โดยมี 10 บริษัทที่เริ่มใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 ประกอบด้วย BANPU BCP EGCO GPSC IRPC PTT PTTEP RATCH SPRC และ TOP นอกจากนี้ มี 4 บริษัทที่เคยใช้ GRI services ได้แก่ BANPU (ปีพ.ศ. 2558 - 2559) BCP (ปีพ.ศ. 2558 - 2560) IRPC (ปีพ.ศ. 2558) และ PTTEP (ปีพ.ศ. 2558 - 2559)

บริษัทส่วนใหญ่ได้เชื่อมโยง SDGs เข้ากับการดำเนินธุรกิจในปีพ.ศ. 2564 ยกเว้น OR ปีพ.ศ. 2564 SDGs ที่บริษัทกล่าวถึงมากที่สุด ได้แก่ SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SDG 6 (Clean Water and Sanitation) SDG 7 (Affordable and Clean Energy) SDG 8 (Decent Work

and Economic Growth) SDG 9 (Industry, Innovation and Infrastructure) SDG 11 (Sustainable Cities and Communities) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) และ SDG 13 (Climate Action)

การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผย พบว่ามีมากกว่าครึ่งอุตสาหกรรม ได้แก่ BANPU BCP BGRIM BPP CKP EGCO GPSC GULF IRPC OR PTT PTTEP RATCH และ TOP ผู้สอบทานอิสระส่วนใหญ่ที่ใช้ คือ BIG4 LRQA และ SGS ทั้งนี้ มีเพียง 5 บริษัท (BPP IRPC GULF PTT และ PTTEP) ที่ปีหลัง ๆ ยังไม่ได้เปิดเผยถึงการให้ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการการจัดทำ stakeholder engagement และ Materiality analysis ของบริษัท

การกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรายงาน พบว่าบริษัทส่วนมากในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรปีหลัง ๆ มีการบอกถึงกระบวนการแล้ว ยกเว้น GULF และ SUPER บริษัทที่เปิดเผยถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จะมีการเปิดเผย เช่น ความคาดหวังและการตอบสนองต่อความคาดหวังเหล่านั้นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม และยังมีบางบริษัทที่ได้นำมาตรฐาน AA1000SES (AA1000 Stakeholder Engagement Standard) มาใช้ด้วย ได้แก่ BANPU BPP GPSC OR และ PTT

กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรที่จัดทำ Materiality Matrix แล้ว ในปีพ.ศ. 2564 มีทั้งหมด 18 บริษัท (ยกเว้น ACE ESSO และ SUPER) ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่บริษัทเปิดเผยกันมากที่สุด ได้แก่ Climate change, Waste/Pollution, Human rights, Health and safety, Anti-corruption และ Supply chain ซึ่งมีบริษัท BANPU EGCO GPSC และ PTT ค่อนข้างเปิดเผยครบทุกประเด็นที่มีนัยสำคัญที่งานวิจัยสำรวจ อย่างไรก็ตาม ประเด็น Gender มีกว่า 8 บริษัทที่ยังไม่ได้เปิดเผยถึงการตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ

การเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement พบว่าปีพ.ศ. 2564 มี 8 บริษัทที่เปิดเผยความมุ่งมั่น ได้แก่ BCPG CKP EGCO ESSO GPSC GUNKUL PTT และ PTTEP และยังมีบางบริษัทที่เดิมเคยประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement จากนั้นได้เปลี่ยนเป็นการกล่าวถึง COP26 แทน เช่น BANPU (เคยเปิดเผยความมุ่งมั่นปีพ.ศ. 2558 - 2563) BGRIM (เคยเปิดเผยความมุ่งมั่นปีพ.ศ. 2561 - 2563) IRPC (เคยเปิดเผยความมุ่งมั่นปีพ.ศ. 2560 - 2563) และ RATCH (เคยเปิดเผยความมุ่งมั่นปีพ.ศ. 2558 และ 2559) ส่วนบริษัทที่ยังไม่เคยเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement เลยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 มี 6 บริษัท ได้แก่ AEC BPP EA GULF OR PTG และ SUPER

PTT เป็นบริษัทแรกที่มีการดำเนินการตามแนวทางของ TCFD ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2561 และในปีพ.ศ. 2563 มี BANPU และ GULF ที่เริ่มดำเนินการตามมา กระทั่งปีพ.ศ. 2564 มีกว่า 12 บริษัทที่มีการดำเนินการตามแนวทางของ TCFD ส่วนการใช้แบบประเมิน CDP พบว่ามีเพียง 7 บริษัทตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 โดยปีพ.ศ. 2558 BANPU และ PTTEP เป็นบริษัทริเริ่มและเปิดเผยมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในช่วงปีแรก ๆ บริษัทจะใช้ CDP (Climate change) จากนั้นปีหลัง ๆ ขยับเป็น CDP (Water) และ CDP (Forests) ตามลำดับ

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 มี 10 บริษัทที่เปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1 และ 2 ในจำนวนนี้ มีเพียง 3 บริษัทที่เปิดเผยขอบเขตที่ 3 ด้วย คือ IRPC PTT และ PTTEP และตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 - 2564 บริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กระทั่งในปีพ.ศ. 2564 มี 20 บริษัทที่เปิดเผยขอบเขต 1 และ 2 แล้ว และในจำนวนนี้ มี 15 บริษัทที่เปิดเผยครบสามขอบเขต ข้อสังเกตอย่างหนึ่ง คือ มีบางบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกไม่แยกขอบเขตที่ 1 และ 2 อย่างชัดเจน (เปิดเผยข้อมูลของขอบเขตที่ 1 รวมกับขอบเขตที่ 2) บริษัทเหล่านั้น เช่น BCPG และ

ESSO นอกจากนี้ ในช่วงปีหลัง ๆ พ.ศ. 2562 - 2564 บริษัท EGCO GPSC OR และ PTTEP ได้นำข้อมูลความยั่งยืนต่าง ๆ ไปเปิดเผยบนเว็บไซต์ของบริษัทเอง ส่วน AEC และ SUPER เป็นเพียงสองบริษัทในอุตสาหกรรมที่ยังไม่เคยเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรมีการปรับตัวต่อประเด็นทางด้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศค่อนข้างเร็วเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ สังเกตได้จากการประกาศเป้าหมาย Carbon neutrality ของกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร พบว่าช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2564 มีหลายบริษัทที่ได้ประกาศความมุ่งมั่นแล้ว ได้แก่ BCP (ภายในปีพ.ศ. 2573) BCPG (ภายในปีพ.ศ. 2571) EA (ภายในปีพ.ศ. 2588 และปีฐานคือปีพ.ศ. 2563) EGCO (ภายในปีพ.ศ. 2593 และปีฐานคือปีพ.ศ. 2563) ESSO (ภายในปีพ.ศ. 2593) GPSC (ภายในปีพ.ศ. 2593) GULF (ภายในปีพ.ศ. 2593 และปีฐานคือปีพ.ศ. 2562) OR (ภายในปีพ.ศ. 2573) PTG (ภายในปีพ.ศ. 2613) PTT (ภายในปีพ.ศ. 2583) และ TOP (ภายในปีพ.ศ. 2593)

ส่วนการประกาศเป้าหมาย Net zero emission พบว่ามี BANPU (ภายในปีพ.ศ. 2603) BCP (ภายในปีพ.ศ. 2593) BCPG (ภายในปีพ.ศ. 2573) BGRIM (ภายในปีพ.ศ. 2593) CKP (ภายในปีพ.ศ. 2593) EA (ภายในปีพ.ศ. 2588 และปีฐานคือปีพ.ศ. 2563) EGCO (ภายในปีพ.ศ. 2608) ESSO (ภายในปีพ.ศ. 2608) GPSC (ภายในปีพ.ศ. 2603) GULF (ภายในปีพ.ศ. 2608 และปีฐานคือปีพ.ศ. 2562) IRPC (ภายในปีพ.ศ. 2593) OR (ภายในปีพ.ศ. 2593) PTT (ภายในปีพ.ศ. 2593 และปีฐานคือปีพ.ศ. 2564) และ TOP (ภายในปีพ.ศ. 2603) จะเห็นได้ว่ามีบริษัทที่ประกาศเพียงปีเป้าหมายแต่ยังไม่ได้ประกาศปีฐานที่จะใช้เปรียบเทียบด้วย

3.3.7 กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ

หมวดธุรกิจพาณิชย์

บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมวดธุรกิจนี้ประกอบด้วย 9 บริษัท ได้แก่ COM7 CPALL CRC DOHOME GLOBAL HMPRO MEGA RS และ SINGER บริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนอย่างเข้มข้นในหมวดธุรกิจพาณิชย์ คือ CPALL และ HMPRO ถึงแม้ HMPRO จะไม่ได้จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีแต่มีส่วนของการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนแยกเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน และมีเนื้อหาที่ค่อนข้างละเอียด โดย CPALL และ HMPRO ถือเป็นเพียงสองบริษัทในหมวดธุรกิจนี้ที่เข้าร่วมการประเมิน หรือถูกจัดอยู่ในดัชนีความยั่งยืนต่าง ๆ ที่ทางทีมวิจัยเก็บข้อมูล ไม่ว่าจะเป็น DJSI index, FTSE4Good index, MSCI ESG Rating, THSI index และ THSI stock list

การจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มยังไม่เป็นที่แพร่หลายในธุรกิจนี้มากนัก มีเพียง 3 บริษัทที่จัดทำ ได้แก่ COM7 ในปีพ.ศ. 2564 CPALL ในปีพ.ศ. 2559 - 2564 และ CRC ในปีพ.ศ. 2563 - 2564 ขณะที่บริษัทอื่น ๆ ยังคงเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนโดยเป็นส่วนหนึ่งของรายงานประจำปี ทั้งนี้ ในช่วงที่หน่วยงานกำกับดูแลให้บริษัทจดทะเบียนเปิดเผยข้อมูลตาม 56-1 One Report จะเห็นได้ว่าหลายบริษัทมีการเริ่มใช้มาตรฐาน/กรอบการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนเพิ่มขึ้น เช่น มีการเปิดเผย GRI content index หรือการกล่าวถึง SDGs ในรายงาน รวมถึงมีการการเชื่อมโยงประเด็นด้าน ESG กับ Risk management ในส่วนของการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยนั้นยังไม่แพร่หลายสำหรับบริษัทในหมวดธุรกิจนี้มากนัก มีเพียง CPALL ที่ใช้ผู้สอบทานอิสระ โดยสังเกตได้จากรายงานของผู้สอบทานที่มีมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2560 - 2564

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือ SDGs ในรายงานของบริษัทในหมวดธุรกิจพาณิชย์พบว่าในปีพ.ศ. 2564 บริษัทค่อนข้างให้ความสำคัญกับทั้ง 17 เป้าหมายและหลายบริษัทมีการกล่าวถึง SDGs ทุกเป้าหมายในรายงาน ได้แก่ COM7 CPALL GLOBAL และ HMPRO และบริษัทดังกล่าวได้เชื่อมโยงเป้าหมาย SDGs เข้ากับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจด้วย บางบริษัทมีการกล่าวถึงบางเป้าหมายเท่านั้น เช่น CRC มีการกล่าวถึง SDGs ทุกเป้าหมายยกเว้นเป้าหมายที่ SDG 6 (Clean Water and Sanitation) ส่วน MEGA RS และ SINGER กล่าวถึงทุกเป้าหมายยกเว้นเป้าหมายที่ SDG 14 (Life Below Water) และ SDG 15 (Life on Land) ส่วน DOHOME เป็นเพียงบริษัทเดียวในหมวดธุรกิจที่ยังไม่มีการระบุเป้าหมาย SDGs ในรายงาน นอกจากการกล่าวถึงประเด็น SDGs แล้วบางบริษัทก็ได้มีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย SDGs ที่ระบุอีกด้วย บริษัทที่มีการจัดลำดับความสำคัญได้แก่ COM7 CPALL CRC และ MEGA ซึ่งส่วนมากเป็นการจัดลำดับความสำคัญผ่านการเชื่อมโยงเข้ากับการกำหมดประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท

สำหรับรายงานความยั่งยืนปีพ.ศ. 2564 ทุกบริษัทในหมวดธุรกิจที่มีการจัดทำ Materiality matrix ได้เปิดเผยถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญด้วย ยกเว้น SINGER ที่ยังไม่ได้จัดทำหรือเปิดเผย Materiality matrix

หากมองถึงประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัทในหมวดธุรกิจนี้ จะเห็นว่าประเด็นทางด้าน Climate change และ Biodiversity อาจยังไม่ถูกเน้นมากนัก แต่ประเด็นด้าน Waste หรือ Pollution เป็นประเด็นที่เกือบทุกบริษัทได้ระบุให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix แล้ว นอกจากนี้ COM7 CPALL CRC GLOBAL และ HMPRO มีการตั้งเป้าหมายหรือกำหนดตัวชี้วัดสำหรับประเด็นที่มีนัยสำคัญที่ถูกระบุอยู่ใน Materiality Matrix ทุกประเด็นด้วย

สำหรับการประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris agreement พบว่ามีเพียง COM7 CPALL และ HMPRO ที่ประกาศความมุ่งมั่นดังกล่าวในรายงานของบริษัท โดยทั้งสามบริษัทเปิดเผยความมุ่งมั่นในปีพ.ศ. 2563 - 2564 ส่วนการใช้กรอบ TCFD ในการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้นจะพบได้ในรายงานของ CPALL (พ.ศ. 2562 - 2564) CRC (พ.ศ. 2564) และ HMPRO (พ.ศ. 2563 - 2564) ส่วนการใช้แบบประเมิน CDP จะพบได้ที่ CPALL (พ.ศ. 2563 - 2564) และ HMPRO (พ.ศ. 2564)

การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายของบริษัทในหมวดธุรกิจนี้ มีเพียง CPALL CRC และ HMPRO ที่เปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกครบทั้งสามขอบเขตแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่า CPALL และ HMPRO ค่อนข้างมีความพร้อมในการการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนและการใช้มาตรฐาน/กรอบการรายงานต่าง ๆ ที่เป็นไปตามกรอบการเปิดเผยข้อมูลสากลหากเทียบกับบริษัทอื่นในหมวดธุรกิจเดียวกัน

การประกาศการบรรลุเป้าหมาย Carbon neutrality ของบริษัทในหมวดธุรกิจนี้ จะมี CPALL และ RS ที่ประกาศการบรรลุเป้าหมายภายในปีพ.ศ. 2573 หรือค.ศ. 2030 ส่วน MEGA ก็ประกาศการบรรลุเป้าหมายภายในปี 2573 หรือค.ศ. 2030 เช่นกันและ MEGA ได้ระบุปีฐานคือปีพ.ศ. 2564 ด้วย

สำหรับการประกาศการบรรลุเป้าหมาย Net zero emission มีเพียง CPALL แห่งเดียวที่ประกาศ ในรายงานความยั่งยืน ทั้งนี้ปีพ.ศ. 2563 บริษัทเคยประกาศปีที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวไว้คือพ.ศ. 2573 หรือค.ศ. 2030 โดยประกาศว่า "the Company has set a target in carbon emission from the Company’s operations to be Net Zero Carbon by 2030" ต่อมาในปีพ.ศ. 2564 ทาง CPALL ได้เปลี่ยนปีการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวเป็นพ.ศ. 2593 หรือค.ศ. 2050

หมวดธุรกิจการแพทย์

ประกอบด้วย 4 บริษัท BCH BDMS BH และ CHG เป็นหมวดธุรกิจที่ค่อนข้างเปิดเผยข้อมูลน้อยสุดในกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ การจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม พบได้ใน 2 บริษัท คือ BDMS (ปีพ.ศ. 2558 - 2564) และ BH (ปีพ.ศ. 2563 - 2564) ซึ่งยังคงจัดทำควบคู่กับ One Report ด้วย การเชื่อมโยง ESG กับ Risk management ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในธุรกิจนี้ โดยมีเพียง BDMS ที่ได้เชื่อมโยงพร้อมกับการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจนในปีพ.ศ. 2562 - 2564 การใช้ GRI content index พบเพียง BDMS และ BH การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและระบุ SDGs อย่างชัดเจน พบเพียง BCH BH และ CHG ทั้งนี้ BDMS เป็นเพียงบริษัทเดียวที่ยังไม่ระบุ SDGs และจัดทำ Materiality matrix

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของหมวดธุรกิจการแพทย์ พบว่ามีหลาย SDGs ที่ถูกกล่าวถึงยกเว้น SDG 2 (Zero Hunger) และ SDG 14 (Life Below Water) นอกจากนี้ ยังไม่มีบริษัทที่ลำดับความสำคัญของ SDGs และเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจ

ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix พบว่าบริษัทส่วนมาก กำหนดให้ประเด็น Waste/Pollution และ Human rights เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ ขณะที่ประเด็นอื่น ๆ ยังไม่ชัดเจนและยังไม่ถูกกำหนด เช่น ประเด็น Biodiversity และ Supply chain เป็นสองประเด็นที่บริษัทในธุรกิจการแพทย์ยังไม่กำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ ทั้งนี้ มีเพียง BCH ที่กำหนดให้ “Climate change management” เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญสำหรับ Materiality matrix ปีพ.ศ. 2564

การเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement / Carbon neutrality / Net zero emission ยังไม่พบในหมวดธุรกิจการแพทย์ รวมถึงการดำเนินการตามแนวทางของ TCFD และการใช้แบบประเมิน CDP ส่วนการเปิดเผยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1 และ 2 มีเพียงบริษัท BDMS

หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์

ประกอบไปด้วย 4 บริษัท คือ BEC MAJOR PLANB และ VGI โดย BEC และ VGI เป็นเพียงสองบริษัทที่จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 (ตลอดระยะเวลา BEC เรียกว่า CSR report และบริษัทได้เปลี่ยนเป็นการรายงานความยั่งยืนใน One Report แทนในปีพ.ศ. 2564) MAJOR จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มในช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2564 PLANB ยังไม่เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์ยังเป็นหมวดธุรกิจหนึ่งที่ยังไม่เคยถูกจัดอยู่ในดัชนีความยั่งยืนสากล (DJSI index, FTSE4Good index และ MSCI ESG Rating) และ VGI เป็นเพียงบริษัทเดียวที่เริ่มใช้ผู้สอบทานอิสระในปีพ.ศ. 2564

การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนพร้อมระบุ SDGs มี 3 บริษัท ได้แก่ BEC MAJOR และ VGI โดยปีพ.ศ. 2564 MAJOR ได้ระบุทั้ง 17 SDGs VGI ระบุ 15 SDGs ยกเว้น SDG 1 (No Poverty) และ SDG 2 (Zero Hunger) ส่วน BEC ระบุเพียง 5 SDGs ได้แก่ SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SDG 12 (Responsible Consumption and Production) SDG 13 (Climate Action) และ SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions) การลำดับความสำคัญของ SDGs ยังไม่พบในหมวดธุรกิจนี้ ขณะที่การเชื่อม SDGs เข้ากับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจ มีครบทั้งสามบริษัทแล้ว คือ BEC MAJOR และ VGI

ปีพ.ศ. 2564 ทุกบริษัทได้เปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญและจัดทำ Materiality matrix ยกเว้น PLANB ที่เปิดเผยเพียงประเด็นที่มีนัยสำคัญ ตลอดช่วงระยะเวลาที่ศึกษาปีพ.ศ. 2558 - 2564 พบว่าหมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์มีการกำหนดหลายประเด็นให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ยกเว้น Biodiversity ที่ยังไม่เคยถูกกล่าวถึงและ Gender ที่ยังไม่ชัดเจน

การเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement / Carbon neutrality / Net zero emission ยังไม่เป็นที่แพร่หลายสำหรับหมวดธุรกิจนี้มากนัก มีเพียง PLANB ที่เปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement ในปีพ.ศ. 2564 การดำเนินการตามแนวทาง TCFD มีเพียง VGI ในปีพ.ศ. 2564 ขณะที่การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกครบทั้งสามขอบเขตก็พบเพียง VGI เช่นกัน

หมวดธุรกิจการท่องเที่ยวและสันทนาการ

มีเพียงบริษัทเดียว คือ CENTEL ซึ่งรายงานความยั่งยืนแบบรวมในรายประจำปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 และเริ่มจัดทำ One report ในปีพ.ศ. 2563 บริษัทมีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 แต่มีการประเมินความเสี่ยงที่ชัดเจนเริ่มในปีพ.ศ. 2561 CENTEL มีการใช้ GRI content index (ปีพ.ศ. 2561 - 2564) การกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปีพ.ศ. 2560 - 2564) และการกล่าวถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ (ปีพ.ศ. 2561 - 2564) อย่างไรก็ตาม บริษัทยังไม่เคยใช้ผู้สอบทานอิสระ และเข้าร่วมดัชนีความยั่งยืนระดับประเทศเท่านั้น (THSI index และ THSI stock list)

บริษัทมีการเปลี่ยนแปลงการกล่าวถึง SDGs ในรายงานตลอด กระทั่งปีพ.ศ. 2564 เปิดเผย 8 SDGs ได้แก่ SDG 1 (No Poverty) SDG 3 (Good Health and Well-being) SDG 4 (Quality Education) SGD 5 (Gender Equality) SDG 8 (Decent Work and Economic Growth) SDG 10 (Reduced Inequality) SDG 13 (Climate Action) และ SDG 16 (Peace and Justice Strong Institutions) CENTEL ได้เชื่อมโยง SDGs เข้ากับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจแล้วในปีพ.ศ. 2561 - 2564 แต่ยังไม่มีการลำดับความสำคัญของ SDGs

การเปิดเผยถึงกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บริษัทเริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ. 2562 โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้กำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัทด้วย และพบว่า มีประเด็นค่อนข้างครบถ้วน ยกเว้นประเด็น Biodiversity ที่ยังไม่ชัดเจน

บริษัทยังไม่เคยเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement / Carbon neutrality / Net zero emission แต่มีการดำเนินการตามแนวทาง TCFD และเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกครบทั้งสามขอบเขตแล้วในปีพ.ศ. 2564

หมวดธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์

ประกอบด้วย 6 บริษัท ได้แก่ AOT BEM BTS KEX RCL และ TTA การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน พบว่า BTS มีความก้าวหน้ามากที่สุดในหมวดธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ และ AOT รองลงมา ซึ่งเป็นสองบริษัทที่จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 ขณะที่ BEM เคยจัดทำ

รายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มในปีพ.ศ. 2561 และปีพ.ศ. 2563 นอกจากนี้ มีเพียง AOT BEM และ BTS ถูกจัดอยู่ในดัชนีความยั่งยืนสากลแล้ว (DJSI index, FTSE4Good index และ MSCI ESG Rating)

หมวดธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ มีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management พร้อมกับการประเมินความเสี่ยงที่ชัดเจนแล้วในปีพ.ศ. 2564 ยกเว้น KEX (จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เมื่อปีพ.ศ. 2563) ที่ยังขาดการประเมิน การใช้ GRI content index พบว่ามีเพียง 5 บริษัท ได้แก่ AOT BEM (เคยใช้ในปีพ.ศ. 2561) BTS KEX และ TTA อย่างไรก็ตาม หลังจากที่ AOT และ KEX เริ่มเปิดเผย GRI content index ในเว็ปไซต์ของบริษัท แต่ GRI content index ของปีพ.ศ. 2564 หาข้อมูลไม่พบ การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผย พบว่ายังไม่แพร่หลายในธุรกิจนี้ โดยมีเพียง BTS ที่เปิดเผยแล้วตั้งแต่ปีพ.ศ. 2563 - 2564 มีผู้สอบทาน คือ LRQA แต่ยังไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกระบวนการการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท

ปีพ.ศ. 2564 พบว่ามีเพียง 3 บริษัทที่ได้ระบุ SDGs อย่างชัดเจนในรายงาน คือ AOT BTS และ TTA โดยมีหลาย SDGs ที่ทั้งสามบริษัทกล่าวถึง ยกเว้น SDG 1 (No Poverty) และ SDG 2 (Zero Hunger) ที่ยังไม่แพร่หลาย การลำดับความสำคัญของ SDGs พบเพียง BTS ที่จัดทำโดยทางอ้อมผ่านการโยงกับประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท

ประเด็นที่มีนัpสำคัญใน Materiality matrix ของธุรกิจนี้ พบว่าส่วนมากมีครบถ้วนทุกประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ ยกเว้น Biodiversity มีเพียง BEM ที่ตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญแล้วในปีพ.ศ. 2563 - 2564 ส่วนการตั้งเป้าหมาย/ตัวชี้วัด สำหรับประเด็นที่มีนัยสำคัญทุกประเด็น ในปีพ.ศ. 2564 พบเพียง 2 บริษัท คือ BTS และ TTA

การเปิดเผยความมุ่งมั่งต่อ Paris Agreement นั้นมี AOT (ที่เปิดเพียงปีพ.ศ. 2559 และ 2562) KEX เปิดเผยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2563 และ BTS ที่เริ่มเปิดเผยปีพ.ศ. 2564 นอกจากนี้ยังมีเพียง BTS เพียงบริษัทเดียวที่สนับสนุน TCFD และใช้แบบประเมิน CDP (Climate Change) เริ่มต้นในปีเดียวกันกับการเปิดเผยความมุ่งมั่น การเปิดเผย GHG ขอบเขต 1-2 เริ่มต้นปี AOT ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 (แต่หายไปปีพ.ศ. 2561 และ 2564) ปีถัดมา BTS เริ่มเปิดเผย กระทั่งล่วงมาถึงปีพ.ศ. 2562 ที่ TTA เริ่มเปิด ทั้งนี้ BTS และ TTA เปิดเผย GHG ขอบเขต 3 ปีพ.ศ. 2564 ในประเด็นเป้าหมาย Carbon neutrality นั้นมีเพียง BTS ที่ได้รับการรับรองจาก TGO ในปีพ.ศ. 2564 ส่วน Net zero emission ไม่มีบริษัทไหนที่ประกาศความมุ่งมั่นดังกล่าว

การประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement พบในสามบริษัท ได้แก่ AOT (ปีพ.ศ. 2559 และปีพ.ศ. 2562) BTS (ปีพ.ศ. 2564) และ KEX (ปีพ.ศ. 2563 และ 2564) มีเพียง BTS ที่ดำเนินการตามแนวทาง TCFD และใช้แบบประเมิน CDP แล้ว การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกพบเพียง BTS และ TTA สุดท้าย การให้ความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality มีเพียง BTS ที่เปิดเผยผ่านการประกาศเป็น Carbon neutral โดยได้รับการรับรองจาก TGO ในปีพ.ศ. 2564

3.3.8 กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี

หมวดธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

ประกอบด้วย 2 บริษัท คือ HANA และ KCE ซึ่งทั้งสองบริษัทยังไม่เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปี การเชื่อมโยง ESG กับ Risk management พร้อมทั้งการประเมินความเสี่ยงที่

ชัดเจนธุรกิจนี้กล่าวถึงในช่วงปีพ.ศ. 2562 - 2564 นอกจากนี้ มองว่าหมวดธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ค่อนข้างเปิดเผยข้อมูลล่าช้ากว่าหมวดธุรกิจอื่นในกลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี รวมถึงใน SET100 โดยหากเปรียบเทียบเพียง 2 บริษัท HANA และ KCE พบว่ามีเพียง HANA ที่กล่าวถึงและระบุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและจัดทำ Materiality matrix แล้วในปีพ.ศ. 2563 - 2564 ส่วนการใช้ GRI content index และการใช้ผู้สอบทานอิสระยังไม่พบในทั้งสองบริษัทนี้

HANA ได้ระบุ 12 SDGs ในรายงาน ยกเว้น SDG 1 (No Poverty) SDG 2 (Zero Hunger) SDG 14 (Life Below Water) SDG 15 (Life on Land) และ SDG 17 (Partnerships to achieve the Goal) บริษัทยังไม่ได้ลำดับความสำคัญของ SDGs แต่มีการเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมาย/ตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจแล้ว

ปีพ.ศ. 2564 เป็นปีแรกที่ HANA ได้เปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ และที่ผ่านมาปีพ.ศ. 2563 - 2564 ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ของบริษัท พบว่ามีเพียงประเด็น Climate change, Human rights และ Health and safety ที่ถูกตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญอย่างชัดเจนตลอด ขณะที่ Waste/Pollution เริ่มปรากฏในปีล่าสุดพ.ศ. 2564 ประเด็น Biodiversity ยังไม่พบ

การเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement / Carbon neutrality / Net zero emission ยังไม่พบหมวดธุรกิจชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1 และ 2 HANA มีการเปิดเผยข้อมูลแล้ว ขณะที่ KCE อยู่ในขั้นเตรียมการ

หมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในหมวดธุรกิจนี้ประกอบด้วย 6 บริษัท ได้แก่ ADVANC DTAC INTUCH JAMART SYNEX และ TRUE โดยมี ADVANC และ TRUE ที่จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปีตลอดช่วงเวลาที่เก็บข้อมูลหรือตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 บริษัทที่เคยจัดทำรายงานแบบแยกเล่ม คือ DTAC (พ.ศ. 2559 - 2562 หลังจากนั้นได้รวมรายงานความยั่งยืนไว้ใน 56-1 One Report) และ INTUCH (พ.ศ.2558 - 2560) ส่วนทาง JMART และ SYNEX ยังไม่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม

ในภาพรวมของการเชื่อมโยงประเด็นด้าน ESG กับ Risk management นั้น บริษัทในหมวดธุรกิจนี้อาจยังไม่แพร่หลาย โดยในปีพ.ศ. 2564 มีเพียง 3 บริษัทที่กล่าวถึงประเด็น ESG ว่าเป็นประเด็น Risk management ได้แก่ ADVANC DTAC และ TRUE

การเปิดเผยถึงการใช้ GRI content index ในรายงานของบริษัทมีเพียง 4 บริษัทจากบริษัทในกลุ่มหมวดธุรกิจนี้ โดยบริษัทที่มีการใช้และเปิดเผย GRI content index มาโดยตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2559 ได้แก่ ADVANC DTAC INTUCH และ TRUE ในด้านของการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยทางทีมวิจัยสังเกตได้เพียง 3 บริษัท ได้แก่ ADVANC DTAC และ TRUE การกล่าวถึงและระบุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมีเพียง 2 บริษัทที่ยังไม่เปิดเผย ได้แก่ JMART และ KCE

หากมองที่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ Materiality matrix จะเห็นว่าบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างในหมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างแพร่หลาย โดยบริษัทที่เคยเปิดเผยถึง Materiality matrix คือ DTAC (ในปีพ.ศ. 2560 และพ.ศ. 2562) และ SYNEX (ในปีพ.ศ. 2558) ทั้งนี้ในช่วงปี 2563 - 2564 DTAC มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนไปเปิดเผยบนเว็ปไซต์ของบริษัทค่อนข้างมาก เช่น GRI content index

รายงานของผู้สอบทานอิสระ ผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืน และประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท นอกจากนี้ ข้อมูลในเว็บไซต์ของ DTAC ปี 2563 ถูกอัพเดทเป็น 2564 การตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังบางประเด็นของปี 2563 จึงทำได้ยาก

TRUE เป็นเพียงบริษัทเดียวที่มีการใช้มาตรฐาน AA1000SES (หรือ Stakeholder Engagement Standard) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 และใช้อย่างต่อเนื่อง หากมองประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ของบริษัทในหมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าประเด็นที่บริษัทในอุตสาหกรรมยังไม่ค่อยถูกตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ คือ ประเด็นที่เกี่ยวกับความหลากหมายทางชีวภาพ (Biodiversity) ประเด็นเรื่องเพศ (Gender) และประเด็นด้าน Supply chain เช่น TRUE เปิดเผยประเด็นที่มีนัยสำคัญอย่างครบถ้วนทุกปีตามที่ทีมวิจัยศึกษา ยกเว้นประเด็นความหลากหมายทางชีวภาพ (Biodiversity) ที่เคยถูกตั้งให้เป็นกลยุทธ์หนึ่งของบริษัทในช่วงปีพ.ศ. 2560 - 2563 แต่ยังไม่เคยถูกตั้งให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ส่วน DTAC ในปีพ.ศ. 2563 - 2564 ได้เปลี่ยนจากการเปิดเผย Materiality matrix เป็น 7 เสาหลัก ผ่านเอกสารชื่อว่า "Responsible Business" โดยมีการเปิดเผยผ่านเว็บไซต์และมีเอกสารประกอบ

การใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่เปิดเผย พบว่า ADVANC เคยใช้ผู้สอบทานเป็น SGS ในปีพ.ศ. 2561 – 2563 ก่อนเปลี่ยนมาเป็น LRQA ส่วน DTAC ใช้ผู้สอบทานเป็น LRQA ในปีพ.ศ. 2564 (สำหรับปีพ.ศ. 2563 ไม่ทราบแน่ชัดเนื่องจากข้อมูลในเว็ปไซต์ที่บริษัทเปิดเผยไม่ถูกอัพเดพ) นอกจากนี้ TRUE ได้เคยใช้ผู้สอบทานเป็น LRQA (ในปีพ.ศ. 2558 - 2560) และเปลี่ยนเป็น TUV Nord รายงานของผู้สอบทานของ TRUE มีการให้ความเชื่อมั่นครบถ้วนทุกประเด็นที่งานวิจัยสำรวจ ยกเว้นช่วงที่บริษัทเปลี่ยนมาใช้ TUV Nord นี้ที่พบว่ารายงานของผู้สอบทานไม่มีการแจ้งถึงผู้บริหารและ/หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัท ขณะที่ ADVANC พบว่าหลังจากใช้ LRQA รายงานของผู้สอบทานไม่ได้ให้ความเชื่อมั่นต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ

การกล่าวถึงและระบุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของหมวดธุรกิจนี้พบว่ามีหลากหลาย SDGs โดยเป้าหมายที่ธุรกิจยังคงกล่าวถึงค่อนข้างน้อยในปีพ.ศ. 2564 คือ SDG 14 (Life Below Water) และ SDG 15 (Life on Land) การลำดับความสำคัญของ SDGs ยังไม่พบในธุรกิจนี้ ส่วนการเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมายหรือตัวชี้วัดในการดำเนินธุรกิจพบในสามบริษัท ได้แก่ TRUE ADVANC และ DTAC

การประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Paris Agreement พบว่ามีสองบริษัทที่ได้เปิดเผยอย่างต่อเนื่อง คือ ADVANC (ปีพ.ศ. 2559 - 2564) และ TRUE (ปีพ.ศ. 2560 - 2564) ส่วน DTAC เริ่มเปิดเผยในปีพ.ศ. 2564 การดำเนินการตามแนวทาง TCFD พบใน DTAC (ปีพ.ศ. 2564) และ TRUE (ปีพ.ศ. 2562 - 2564) และการใช้แบบประเมิน CDP มีเพียงบริษัท TRUE ที่ใช้ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 – 2564 การเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกยังไม่เป็นที่แพร่หลายนักในธุรกิจนี้ มีเพียง DTAC และ TRUE ที่เปิดเผยครบทั้งสามขอบเขตแล้ว

การประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality มีเพียง TRUE โดยปีพ.ศ. 2564 บริษัทเปิดเผยว่าปีที่จะบรรลุ คือ ภายในปีพ.ศ. 2573 (หรือค.ศ. 2030) และปีฐานคือปีพ.ศ. 2563 ขณะที่ปีพ.ศ. 2564 TRUE ไม่เปิดเผยถึงปีฐาน ส่วนเป้าหมาย Net zero emission พบว่า TRUE มีปีที่จะบรรลุ คือ ภายในปีพ.ศ. 2593 (หรือค.ศ. 2050) และอย่างช้าสุด คือ ภายในปีพ.ศ. 2613 (หรือค.ศ. 2070) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า TRUE เป็นบริษัทที่ค่อนข้างพร้อมในการเปิดเผยข้อมูลเป็นอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับบริษัทอื่น ๆ ในหมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ทั้งนี้ มีบางบริษัท เช่น DTAC แม้จะยังไม่มีการเปิดเผยถึงความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย Carbon neutrality และ Net zero emission แต่เริ่มมีการเคลื่อนไหวบ้างแล้ว สังเกตได้จากปีพ.ศ. 2563 บริษัทได้ใช้แนวทางของ Science-Based Targets Initiative (SBTi) เพื่อกำหนดเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกให้ได้ 30 – 50 เปอร์เซ็นต์ ภายในปีพ.ศ. 2573 (หรือค.ศ. 2030) โดยมีปีฐาน คือปีพ.ศ. 2562 โดยคาดว่าเป็นแรงผลักดันจาก GSMA Climate Change Roadmap ซึ่งเป็นกลุ่มที่ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมโทรคมนาคมทั่วโลกมีแนวทางลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

บทที่ 4: กรณีศึกษาจากบริษัทจดทะเบียน

4.1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล: ข้อมูลจากการสัมภาษณ์องค์กร

การสัมภาษณ์องค์กร จะเป็นข้อมูลช่วยสนับสนุนให้เกิดความเข้าใจในเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานความยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัทจดทะเบียน ตลอดจนการปฏิบัตินั้นได้นำมาสู่การปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ขององค์กรด้านความยั่งยืนอย่างไร ในการคัดเลือกบริษัทจดทะเบียนเพื่อมาเป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก คณะผู้วิจัยจะเลือกอย่างน้อย 10 บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน และเลือกโดยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานของบริษัทจดทะเบียนในส่วนแรกเป็นเกณฑ์ประกอบในการเลือกด้วย กล่าวคือเลือกทั้งบริษัทที่ทำได้ดีในแต่ละหัวข้อการจัดทำรายงานที่สังเกตได้ เช่น เลือกทั้งบริษัทที่มีการรายงาน SDGs และเชื่อมโยง SDGs ไว้กับตัวชี้วัดที่ชัดเจน และเลือกทั้งบริษัทที่อาจสังเกตได้ว่ามีสิ่งที่ต้องปรับปรุงค่อนข้างมากจากการเปิดเผยข้อมูล เช่น จะมีการกล่าวถึง SDGs แต่ไม่มีแผนการดำเนินงานหรือเป้าประสงค์ที่ชัดเจน หรือ เลือกทั้งบริษัทที่อยู่ใน DJSI Index และ ไม่อยู่ใน DJSI Index คละกัน เป็นต้น

การคัดเลือกบริษัทโดยใช้วิธีการข้างต้นอาจช่วยทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนบริษัทที่ไม่กระจุกตัวอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน หรือมีแต่บริษัทที่ได้รับรางวัล หรือมีแต่บริษัทที่มีการจัดทำรายงานความยั่งยืนในเกณฑ์ดีเยี่ยมเท่านั้น ซึ่งในกรณีหลัง อาจช่วยบรรเทาปัญหาความเอนเอียงในการคัดเลือก (Selection Bias) ได้ โดยความเอนเอียงดังกล่าวมักเกิดจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการวิเคราะห์โดยที่ไม่มีการสุ่ม (Randomization)

ในเบื้องต้นทางคณะวิจัยได้เลือกบริษัทจดทะเบียนทั้ง 10 แห่ง ดังนี้ MINT STGT SCB AEONTS IVL AP BCP HMPRO VGI และ ADVANC โดยความแตกต่างสามารถสรุปโดยใช้ 12 เกณฑ์ ว่ามีปีใดบ้างที่บริษัทได้เปิดเผยข้อมูล ได้แก่

- บริษัทมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแยกออกจากรายงานประจำปีหรือไม่ (Sep SD)
- บริษัทมีการจัดทำรายงานแบบบูรณาการหรือไม่ (Sep IR)
- บริษัทถูกจัดอยู่ใน DJSI Index หลักบ้างหรือไม่ (DJSI)
- บริษัทถูกจัดอยู่ใน FTSE4Good Index หรือไม่ (FTSE4GOOD)
- บริษัทถูกจัดอยู่ใน MSCI ESG Rating หรือไม่ (MSCI)
- บริษัทถูกจัดอยู่ใน THSI Index หรือไม่ (THSI)
- บริษัทถูกจัดอยู่ในรายชื่อหุ้นยั่งยืนหรือไม่ (THSS)
- บริษัทมีการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนหรือไม่ (SDGs)
- บริษัทมีการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผยหรือไม่ (Assurance)
- บริษัทมี Materiality Matrix หรือไม่ (MM)
- บริษัทมีการประกาศเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอนหรือไม่ (CN target) และ
- บริษัทมีการประกาศเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์หรือไม่ (NZ target)

ตารางที่ 4.1 ลักษณะของการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์

#	สัญลักษณ์	หมวดธุรกิจ	กลุ่มอุตสาหกรรม	ปีที่บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูล (พ.ศ.)					
				ทำ SD แยก	ทำ IR แยก	Assurance	DJSI	FTSE4GOOD	MSCI
1	MINT	Food&Beverage	Agro&Food Industry	2558-2564		2564	2558-2564	2559-2564	2561-2564
2	STGT	Personal Products&Pharmaceuticals	Consumer Products	2563-2564					
3	SCB	Banking	Financials	2558-2564		2558-2563	2561-2564	2561-2564	2559-2564
4	AEONTS	Finance&Securities	Financials	2560-2564					
5	IVL	Petrochemicals&Chemicals	Industrials	2558-2564		2558-2564	2560-2564	2559-2564	2559, 2561-2564
6	AP	Property Development	Property&Construction						
7	BCP	Energy&Utilities	Resources	2558-2564	2562-2564	2558-2564			2564
8	HMPRO	Commerce	Services				2560-2564	2559-2564	2558-2564
9	VGI	Media&Publishing	Services	2558-2564		2564			
10	ADVANC	Information&Comm Technology	Technology	2558-2564		2561-2564	2558-2559, 2562-2564	2559-2564	2561-2564
#	สัญลักษณ์	หมวดธุรกิจ	กลุ่มอุตสาหกรรม	ปีที่บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูล (พ.ศ.)					
				THSI	THSS	SDGs	MM	ตั้งเป้า CN	ตั้งเป้า NZ
1	MINT	Food&Beverage	Agro&Food Industry	2561-2564	2558-2564	2558-2564	2558-2564	2564	
2	STGT	Personal Products&Pharmaceuticals	Consumer Products		2564	2563-2564	2563-2564		
3	SCB	Banking	Financials	2561-2564	2559-2564	2559-2564	2558-2564	2564	
4	AEONTS	Finance&Securities	Financials			2561-2564			
5	IVL	Petrochemicals&Chemicals	Industrials	2561-2564	2558-2564	2558-2564	2558-2564	2563-2564	
6	AP	Property Development	Property&Construction						
7	BCP	Energy&Utilities	Resources	2561-2564	2558-2564	2558-2564	2558-2564	2560, 2562-2564	2564
8	HMPRO	Commerce	Services	2561-2564	2558-2564	2560-2564	2558-2564		
9	VGI	Media&Publishing	Services		2564	2559-2560, 2562-2564	2558-2564		
10	ADVANC	Information&Comm Technology	Technology	2561-2564	2558-2564	2558-2564	2558-2564		

ที่มา: คณะผู้วิจัย

1) **บริษัท ไมเนอร์ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (มหาชน) หรือ MINT (กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม)** บริษัทจัดทำรายงานความยั่งยืนแยกจากรายงานประจำปีตลอดช่วงระยะเวลาที่เก็บข้อมูล ส่วน One Report เริ่มจัดทำในปีพ.ศ. 2563 ปีพ.ศ. 2561 บริษัทมีการตั้งกลยุทธ์ระยะยาว 5 ปี ที่ทำให้ประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งทำให้บริษัทมีการโฟกัสกับประเด็นเหล่านั้นมากขึ้น MINT ยังมีการนำข้อมูลบางส่วนไปเปิดเผยที่เพจบนเว็ปไซต์ ซึ่งหากมีการอัพเดทข้อมูลจะทำให้ผู้อ่านรายงานไม่สามารถติดตามข้อมูลย้อนหลังได้ นอกจากนี้ MINT ยังได้ประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย “Net-zero Carbon Organization” ซึ่งจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593
2) **บริษัท ศรีตรังโกลฟส์ จำกัด (มหาชน) หรือ STGT (กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค หมวดธุรกิจของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์)** เป็นบริษัทเดียวที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค บริษัทเข้าจดทะเบียนในปีพ.ศ. 2563 และมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม ปีพ.ศ. 2564 มีการจัดทำ One Report ในภาพรวมการเปิดเผยข้อมูล พบว่าบริษัทมีการใช้ GRI content index กล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพร้อมกระบวนการ และการจัดทำ Materiality matrix (โดยประเด็นที่มีนัยสำคัญมีครบถ้วน ยกเว้นประเด็น Biodiversity) ส่วนการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผยยังไม่พบ
3) **ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หรือ SCB (กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน หมวดธุรกิจธนาคาร)** บริษัทมีรายงานความยั่งยืนแยกจากรายงานประจำปีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 และ One Report เริ่มจัดทำตั้งแต่ปีพ.ศ. 2563 ทั้งนี้ การใช้ GRI standards ควบคู่กับการเปิดเผยข้อมูลต้นทุนเพื่อแสดงคุณค่าทั้ง 6 ด้าน ตามแนวทาง Integrated Reporting (IR) พบเพียงในปีพ.ศ.

2561 และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา SCB ถูกจัดอยู่ใน DJSI, FTSE4Good และ THSI ปีพ.ศ. 2564 ยังได้เริ่มเปิดเผยถึง SASB Index[57] และได้แนบแหล่งของข้อมูลที่เชื่อมไปยังหน้ารายงานความยั่งยืนและรายงานประจำปีของบริษัท SCB เป็นหนึ่งในไม่กี่ธนาคารที่มีความมุ่งมั่นเรื่องการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 และจัดทำข้อมูลของขอบเขตที่ 1 และ 2 อย่างต่อเนื่อง ปีพ.ศ. 2564 มีการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อ Carbon Neutrality ภายในปีพ.ศ. 2593 แต่ยังขาดปีฐานที่บริษัทจะใช้ ส่วนประเด็น Net Zero target บริษัทกล่าวว่าจะมีการรายงานในปีถัดไปหรือปีพ.ศ. 2565 นอกจากนี้ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2564 บริษัทยังได้ปรับโครงสร้างการดำเนินธุรกิจด้วยการจัดตั้งบริษัท SCB^{X} เป็นบริษัทหลักของกลุ่มอีกด้วย

4) **บริษัท อิออน ธนสินทรัพย์ (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) หรือ AEONTS (กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน หมวดธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์)** บริษัทมีผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการ เป็นคนสัญชาติญี่ปุ่นตลอดช่วงระยะเวลาปีพ.ศ. 2558 - 2564 ปีพ.ศ. 2558 และปีพ.ศ. 2559 รายงานประจำปีที่บริษัทจัดทำขึ้นยังไม่มีการรายงานเรื่อง CSR[58] ต่อมาปีพ.ศ. 2560 รายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มถูกจัดทำขึ้นครั้งแรก เรียกว่ารายงาน CSR และปีพ.ศ. 2561 เปลี่ยนชื่อเป็นรายงานความยั่งยืน ส่วนปีพ.ศ. 2563 บริษัทได้เริ่มจัดทำ One Report และยังคงจัดทำรายงานความยั่งยืนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน AEONTS ยังไม่เคยจัดทำ Materiality matrix แต่มีหลักในการดูแลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คือ AEON Basic Principle (peace, people, and community) ทั้งนี้ กว่า 5 ปี ที่ AEONTS ได้จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปี (ปีพ.ศ. 2560 - 2564) แต่ก็ยังไม่พบว่าบริษัทเข้าจัดอันดับความยั่งยืนใด ๆ (DJSI, FTSE4Good, MSCI ESG Rating, THSI และ THSS) จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นความยั่งยืนอะไรที่มีนัยสำคัญต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทและตัวบริษัทเอง รวมทั้งแรงจูงใจของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทคืออะไรและแตกต่างจากบริษัทสัญชาติไทยอย่างไร

5) **บริษัท อินโดรามา เวนเจอร์ส จำกัด (มหาชน) หรือ IVL (กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม หมวดธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์)** ตลอดช่วงที่เก็บข้อมูลมีการทำรายงานความยั่งยืนแยกจากรายงานประจำปีตลอด และปีพ.ศ. 2563 – 2564 มีการใช้กรอบ <IR> ในการจัดทำรายงานด้วย ส่วน One Report เริ่มจัดทำในปีพ.ศ. 2564 บริษัทค่อนข้างมีข้อมูลครบถ้วนตามที่งานวิจัยชิ้นนี้กำลังสำรวจ อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจ คือ คาดว่าบริษัทมีการจัดทำ Materiality matrix ใหม่ทุกปี และในปีพ.ศ. 2564 เปิดเผยว่าการทำ Materiality matrix ล่าสุด คือ ปีพ.ศ. 2563 และจะมีการจัดทำใหม่อีกครั้งในปีพ.ศ. 2565 ส่วนประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix พบว่า IVL มีการเลือก Key topics โดยในปีแรก ๆ ไม่ได้เป็นประเด็นที่อยู่ทางส่วนขวาบนของ Materiality matrix ทั้งหมด และต่อมาประเด็นที่เลือกจะอยู่ในส่วนขวาบนทั้งหมด นอกจากนี้บริษัทยังได้ถูกจัดอยู่ในดัชนีความยั่งยืน DJSI (ปีพ.ศ. 2560 - 2564), FTSE4GOOD (ปีพ.ศ. 2559 - 2564), MSCI ESG Rating (ปีพ.ศ. 2559 และช่วงปี 2561 - 2564), THSI (ปีพ.ศ. 2561 - 2564)

---

[57] Sustainability Accounting Standards Board (SASB) Index

[58] เว็ปไซต์ของบริษัทมีการปรับปรุงในช่วงปลายปีพ.ศ. 2565 ซึ่งคณะผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลรายงานความยั่งยืนก่อนหน้านั้น ข้อมูลจากรายงาน CSR ของบริษัทในช่วงปีพ.ศ. 2558 – 2559 จึงไม่ถูกกล่าวถึง https://investor.aeon.co.th/en/home

และ THSS (ปีพ.ศ. 2558 - 2564) ซึ่งยกเว้นปีพ.ศ. 2560 ที่ไม่พบว่าบริษัทถูกประเมิน MSCI ESG Rating สุดท้าย ปีพ.ศ. 2563 บริษัทมีการประกาศความมุ่งมั่นต่อเป้าหมาย “Carbon Neutrality” ซึ่งจะบรรลุภายในปีพ.ศ. 2593 และปีพ.ศ. 2564 เปลี่ยนเป็นคำว่า “Net-zero Carbon Organization” ด้วยปีเป้าหมายเดิม

6) **บริษัท เอพี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน) หรือ AP (กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง หมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์)** บริษัทยังไม่เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปี (ปีพ.ศ. 2558 มีเนื้อหาอยู่ภายใต้ CSR และตั้งแต่ปีพ.ศ. 2559 มีเนื้อหา Sustainable Development) และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา บริษัทเน้นการเปิดเผยนโยบายและการดำเนินงานต่าง ๆ ขณะที่ข้อมูลทางสถิติของผลการดำเนินงานด้านความยั่งยืนยังไม่พบ กระทั่งปีพ.ศ. 2564 บริษัทเริ่มจัดทำรายงานแบบแยกเล่มเป็นครั้งแรกพร้อมจัดทำ One Report
7) **บริษัท บางจาก คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) หรือ BCP (กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค)** จัดทำรายงานความยั่งยืนในช่วงปีพ.ศ. 2558 - 2561 จากนั้นได้เปลี่ยนเป็นการจัดทำรายงานแบบบูรณาการ ส่วน One Report เริ่มในปีพ.ศ. 2563 BCP ค่อนข้างมีความก้าวหน้าในการเปิดเผยข้อมูล สังเกตได้จาก มีการเปิดเผยกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ การจัดทำ Materiality Matrix รวมถึงการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผยตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 นอกจากนี้ยังเป็นบริษัทแรก ๆ ในอุตสาหกรรมทรัพยากรที่ได้ตั้งเป้าหมาย Carbon neutrality และ Net zero แล้ว อย่างไรก็ตาม บริษัทยังไม่เคยถูกจัดอยู่ใน DJSI Index และ FTSE4Good Index ส่วน MSCI ESG Rating พึ่งได้รับการประเมินครั้งแรกในปีพ.ศ. 2564
8) **บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) หรือ HMPRO (กลุ่มกลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจพาณิชย์)** ตลอดช่วงระยะเวลาปีพ.ศ. 2558 - 2564 บริษัทยังไม่เคยจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม รายงานความยั่งยืนแบบบูรณาการ และเปิดเผยถึงการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผย ขณะที่การเข้าร่วมรางวัลและดัชนีความยั่งยืนมีอยู่อย่างสม่ำเสมอ ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 HMPRO ใช้ GRI Framework และเปิดเผย Materiality matrix โดยบริษัทมีกลยุทธ์หลัก 5 ด้าน ซึ่งครอบคลุมประเด็น 1) ผลิตภัณฑ์และบริการ 2) สังคมและชุมชน 3) พนักงาน 4) การบริหารจัดการ และ 5) การพัฒนาประสิทธิภาพ
9) **บริษัท วีจีไอ จำกัด (มหาชน) หรือ VGI (กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์)** บริษัทได้จัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มจากรายงานประจำปี (ใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กันภายในเล่ม) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2558 - 2564 ส่วน One Report ถูกจัดทำในปีพ.ศ. 2564 การเปิดเผยถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า VGI ไม่มีการกล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในปีพ.ศ. 2558 และปีพ.ศ. 2561 ส่วนปีที่ได้กล่าวถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (ปีพ.ศ. 2559 - 2560 และปีพ.ศ. 2562 - 2564) พบว่าได้ระบุและเชื่อมโยง SDGs กับเป้าหมายและตัวชี้วัดการดำเนินธุรกิจเพียงปีพ.ศ. 2562 - 2564 (เชื่อมโยงโดยอ้อมผ่านประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัทและในปีพ.ศ. 2564 ได้เชื่อมโยงกับเป้าหมายความยั่งยืนระยะยาว “2020/21 - 2024/25 Long-Term Sustainability Targets”) นอกจากนี้ แม้บริษัทมีการใช้ GRI content index ตลอดระยะเวลาปีพ.ศ. 2558 - 2564 แต่มีการเชื่อมโยง Content index กับ SDGs เพียงปีพ.ศ. 2564

10) บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) หรือ ADVANC (กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี หมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) ตลอดช่วงระยะเวลาปีพ.ศ. 2558 - 2564 บริษัทมีการจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม มีการรายงานถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและการจัดทำ Materiality Matrix นอกจากนี้ ADVANC เป็นเพียงไม่กี่บริษัทในหมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่เริ่มตั้ง Climate Action เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญหนึ่งใน Materiality Matrix สำหรับการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลที่เปิดเผยพบว่าเริ่มในปีพ.ศ. 2561 โดยใช้ SGS จนกระทั่งปีล่าสุดได้เปลี่ยนเป็น LRQA

สำหรับกลุ่มเป้าหมายภายในบริษัทที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกนั้นมีดังนี้ 1. ส่วนงานด้านกลยุทธ์องค์กร 2. ส่วนงานที่เป็นผู้รวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน 3. ส่วนงานที่มีหน้าที่วิเคราะห์ และกำหนด Materiality ของบริษัท (ซึ่งอาจแตกต่างไปในแต่ละองค์กร) 4. ส่วนงานสื่อสารองค์กร[59] นอกจากนี้ หากได้รับอนุญาต จากบริษัทจดทะเบียนที่เก็บข้อมูล คณะผู้วิจัยจะขอสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของบริษัทด้วย เช่น พนักงาน สหภาพแรงงาน คู่ค้า หรือ เจ้าหนี้ เป็นต้น

ในการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทจดทะเบียน คณะผู้วิจัยมุ่งหวังที่จะหาความเชื่อมโยงว่าการจัดทำรายงานความยั่งยืนหรือการเข้าร่วมในดัชนีเพื่อความยั่งยืนต่าง ๆ มีผลต่อการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์องค์กรของบริษัทด้านความยั่งยืนอย่างไร รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นสำคัญและพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร โดยประเด็นคำถามสำหรับใช้ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึกบริษัทจะแบ่งเป็น 5 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนที่ 1 การจัดทำรายงานและกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน ส่วนที่ 2 อิทธิพลของรางวัลและดัชนีต่าง ๆ ต่อการจัดทำรายงานและกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ ส่วนที่ 4 การตั้งเป้าหมาย การวัดผล และรายงานผลประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืน และส่วนที่ 5 การให้คำมั่นสัญญาในการทำให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การใช้ผู้สอบทานอิสระ และประเด็นอื่น ๆ (รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับชุดคำถามอยู่ในภาคผนวกที่ 3)

4.2. รายละเอียดข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ทางทีมวิจัยได้ติดต่อขอสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานความยั่งยืนของบริษัทที่สุ่มมาจากเกณฑ์ข้างต้น รวมถึงมีการติดต่อขอสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย ทางทีมวิจัยได้เข้าเก็บข้อมูลจากบริษัทจำนวน 10 แห่ง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 4 แห่ง ด้วยการสัมภาษณ์ทั้งหมด 18 ครั้ง และการได้รับข้อมูลจากการเขียนตอบอีก 2 ครั้ง นอกจากนี้ทางทีมวิจัยยังได้เก็บข้อมูลเพิ่มเติมจาก Opportunity Day ในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปีพ.ศ. 2565 เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบในการทำกรณีศึกษาด้วย[60] ตารางที่ 4.2 แสดงข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ (ข้อมูลดิบจากการสัมภาษณ์ที่อยู่ในรูปของการสรุปใจความแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 5)

---

[59] ในแต่ละองค์กรอาจจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้แตกต่างกันออกไป โครงการนี้จะเน้นขออนุญาตเก็บข้อมูลกับผู้ที่รับผิดชอบ หรือบุคลากรในแต่ละฟังก์ชันการดำเนินงานเป็นหลัก

[60] ในช่วงที่ทีมวิจัยยื่นขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลจากบริษัทที่ทางทีมสุ่มมา มีบริษัทประมาณ 9 แห่งที่ทางทีมวิจัยได้มีการติดต่อไปได้ปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ หรือร่วมเป็นกรณีศึกษาของโครงการโดยให้เหตุผลในด้านทรัพยากรเวลา และบุคคลากรที่จำกัดทำให้ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล รวมถึงบริษัทบางแห่งให้เหตุผลในการปฏิเสธว่าองค์กรอยู่ในช่วงมีการเปลี่ยนแปลงจึงไม่สะดวกให้ข้อมูลในขณะนี้

ตารางที่ 4.2 รายละเอียดข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

#	Case	บริษัท	หน่วยงาน	หมวดธุรกิจ/กลุ่มอุตสาหกรรม	วันที่
1	1/1	MINT	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม/กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร	21 พฤศจิกายน 2565
2	1/2	MINT	ทีมกลยุทธ์	หมวดธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม/กลุ่มอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร	20 มกราคม 2566
3	2/1	STGT	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจของใช้ส่วนตัวและเวชภัณฑ์/กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค	12 ธันวาคม 2565 (ตอบโดยการเขียน)
4	3/1	SCB	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจธนาคาร/กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	26 ตุลาคม 2565
5	3/2	SCB	ทีมนักลงทุนสัมพันธ์	หมวดธุรกิจธนาคาร/กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	28 พฤศจิกายน 2565
6	3/2	SCB	ทีมทรัพยากรมนุษย์	หมวดธุรกิจธนาคาร/กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	29 พฤศจิกายน 2565
7	4/1	AEONTS	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์/กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	18 พฤศจิกายน 2565
8	4/2	AEONTS	ทีมนักลงทุนสัมพันธ์	หมวดธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์/กลุ่มอุตสาหกรรมการเงิน	20 มกราคม 2566 (ตอบโดยการเขียน)
9	5/1	IVL	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจปิโตรเคมีและเคมีภัณฑ์/กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม	3 พฤศจิกายน 2565
10	6/1	AP	ทีมเลขานุการบริษัท (ที่ดูแลงานด้านความยั่งยืน)	หมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์/กลุ่มอุตสาหกรรมอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	16 ธันวาคม 2565
11	7/1	BCP	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค/กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	25 พฤศจิกายน 2565
12	7/2	BCP	ทีมนักลงทุนสัมพันธ์ และบัญชีการเงิน	หมวดธุรกิจพลังงานและสาธารณูปโภค/กลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร	17 มกราคม 2566
13	8/1	HMPRO	ทีมนักลงทุนสัมพันธ์ กลยุทธ์และความยั่งยืน	หมวดธุรกิจพาณิชย์/กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	3 มีนาคม 2566
14	9/1	VGI	ทีมความยั่งยืน	หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์/กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	29 พฤศจิกายน 2565
15	9/2	VGI	ทีมนักลงทุนสัมพันธ์	หมวดธุรกิจสื่อและสิ่งพิมพ์/กลุ่มอุตสาหกรรมบริการ	16 ธันวาคม 2565
16	10/1	ADVANC	ทีมนักลงทุนสัมพันธ์ กลยุทธ์และความยั่งยืน	หมวดธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร/กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยี	13 มีนาคม 2566
17	S1	บริษัทหลักทรัพย์	นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ / นายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์	บริษัทหลักทรัพย์	20 ธันวาคม 2565
18	S2	กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ	ผู้บริหารฝ่ายส่งเสริมการลงทุนเพื่อความยั่งยืน	ผู้สอบทานอิสระ	21 ธันวาคม 2565
19	S3	ผู้สอบทานอิสระ	สายงานที่เกี่ยวกับความยั่งยืน	ผู้สอบทานอิสระ	5 มกราคม 2566
20	S4	SET Issuer	ผู้อำนวยการ Issuer department/division	ตลาดหลักทรัพย์	23 มกราคม 2566

4.3. สรุปกรณีศึกษา

จากกรณีศึกษาทั้งหมด 10 กรณีศึกษา รายละเอียดการวิเคราะห์ผลของแต่ละกรณีศึกษาโดยละเอียดจะแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 6 โดยในการวิเคราะห์กรณีศึกษาแต่ละกรณีในภาคผนวกที่ 6 ดังกล่าวจะมีการพูดถึงจุดเด่น และความท้าทายในกระบวนการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนองค์กร (ตารางที่ 4.3) รวมถึงแนวปฏิบัติที่ดีที่หน่วยงานอื่นอาจนำไปใช้ และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกำกับดูแล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากกรณีศึกษาด้วย (ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 4.3 สรุปจุดเด่น และความท้าทายในกระบวนการเปิดเผยข้อมูลจากข้อมูลแต่ละกรณีศึกษา

กรณีศึกษา	จุดเด่นในกระบวนการเปิดเผยข้อมูล	ความท้าทายในกระบวนการเปิดเผยข้อมูล
MINT	- การมีกระบวนการสำหรับรวบรวมข้อมูลความยั่งยืนจากแผนกต่าง ๆ และความคาดหวังที่ชัดเจนช่วยสร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างหน่วยงานเจ้าของข้อมูลกับทีมที่จัดทำรายงานความยั่งยืน - การกำหนด KPIs และเป้าหมายที่ชัดเจน โดยเชื่อมกับส่วนงานหรือกระบวนการทางธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง - การพิจารณาเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับ SDGs ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานของบริษัท และเชื่อมโยง SDGs ดังกล่าวกับประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ และตัวชี้วัดที่ชัดเจนจะช่วยให้บริษัทมีการดำเนินธุรกิจที่ยั่งยืนพร้อมกับการบรรลุเป้าหมาย SDGs - โครงสร้างองค์กรที่ทีมที่รับผิดชอบเรื่องการเปิดเผยข้อมูล มีการทำงานร่วมกับทีมกลยุทธ์	- ประเด็นความยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมและการตั้ง KPIs สำหรับประเด็นดังกล่าวยังคงเป็นความท้าทาย - เช่นเดียวกับองค์กรขนาดใหญ่หลายองค์กร การสื่อสารภายในองค์กรเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนให้ทั้งองค์กรมองเห็นภาพเดียวกัน
STGT	- ใช้การเปิดเผยข้อมูล และรายงานความยั่งยืนเป็นเครื่องมือในการสรุปผลการดำเนินงานให้หน่วยงานภายในแต่ละฝ่ายทราบเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน	- การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนที่สะท้อนให้เห็นผลประโยชน์เชิงตัวเลข หรือตัวเลขทางการเงินมากยิ่งขึ้น
SCB	- เริ่มการเปิดเผยข้อมูลที่กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ - การนำประเด็นที่มีนัยสำคัญเป็นแกนหลักในการจัดทำรายงานความยั่งยืน ส่งผลให้ข้อมูลที่เปิดเผยสามารถสื่อสารและให้ความสำคัญกับประเด็นที่บริษัทกำลังมุ่งมั่นได้ - การพัฒนาฐานข้อมูลของฝ่ายงานต่าง ๆ ที่เป็นระบบ เช่น ฐานข้อมูลของฝ่าย People and Culture ทำให้การส่งข้อมูลที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนเป็นไปได้ง่ายขึ้น	- การสร้างความเข้าใจของบุคคลากรในองค์กรเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืน และทำให้ประเด็นด้านความยั่งยืนผนวกเข้าไปในการดำเนินการทุกแผนก - การเปลี่ยนแปลงขององค์กรจากธนาคารเป็นบริษัทโฮลดิ้งส์ หรือ SCB^{X} ทำให้มีการปรับเปลี่ยนของบุคคลากรทีมความยั่งยืน - หากในอนาคตมองว่าเป็นบริษัทโฮลดิ้งส์ ทีมความยั่งยืนและทีม IR ต้องเข้าใจธุรกิจที่หลากหลายขึ้น และเก็บข้อมูลเพิ่มมากขึ้น
AEONTS	- การใช้กรอบ หรือมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนมาเป็นกรอบในการจัดระเบียบข้อมูลที่มีอยู่แล้ว และจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ - การใช้แก่นการดำเนินงานขององค์กรอย่างปรัชญา AEON Basic Principle มาผนวกเข้ากับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัท ทำให้ข้อมูลมีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริษัทแม่	- นโยบายต่าง ๆ ของบริษัทยังคงต้องตามบริษัทแม่ที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งอาจทำให้การนำนโยบายและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนตามกรอบใหม่ ๆ มาใช้ต้องรอขออนุมัติก่อน - การยกระดับการเปิดเผยข้อมูล และแนวคิดที่เป็นประเด็นด้าน CSR ให้มาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนองค์กร
IVL	- การจัดทำซอฟต์แวร์ และฐานข้อมูล ESG ภายในที่ทำให้การรวบรวมข้อมูลเป็นไปได้ง่าย และแม่นยำ รวมถึงง่ายต่อการที่หน่วยงานภายในต่าง ๆ จะนำไปใช้ต่อด้วย - รูปแบบการเปิดเผยข้อมูลไม่ได้จำกัดอยู่ที่รายงานความยั่งยืน แต่ยังมีการเปิดเผยข้อมูลในรูปแบบหน้าเวปไซต์ IVL ESG Profile ทำให้การใช้ข้อมูลของผู้มีส่วนได้ส่วน	- เนื่องจากข้อมูลของบริษัทค่อนข้างมาก ทำให้มีความท้าทายในเรื่องระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาที่ผู้สอบทานต้องใช้ในการสอบทานข้อมูล - ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนค่อนข้างมาก จึงมีความท้าทายในด้านการเก็บข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ

AP	ถึงแม้บริษัทจะเพิ่งเริ่มดำเนินการเกี่ยวกับกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน และยังไม่มีทีมความยั่งยืนเป็นทีมแยกชัดเจน แต่มีการตั้งคณะทำงานเฉพาะขึ้นมาซึ่งมีบุคลากรจากหลายแผนกเข้ามาช่วยรวบรวมข้อมูล และวางแผนงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังเลือกใช้ทีมที่ปรึกษาจากภายนอกเข้ามาช่วยในการพัฒนาการเก็บ และเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนและพัฒนากระบวนการเก็บข้อมูล และการดำเนินงานต่อไป	หากมองถึงกลุ่มลูกค้าของบริษัทซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญแล้ว กลุ่มลูกค้ายังอาจให้ความสำคัญไม่มากนักในเรื่องประเด็นด้านความยั่งยืน แต่ให้ความสำคัญในด้านราคาของสินค้า และคุณภาพของวัสดุ ซึ่งอาจทำให้ธุรกิจในหมวดธุรกิจพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ยังให้ความสำคัญไม่มากนักในด้านประเด็นความยั่งยืน
BCP	- มีหน่วยงานกำกับดูแลด้านความยั่งยืน รวมถึงคณะทำงานหลายหน่วยงาน ที่มีหน้าที่ชัดเจนทำให้มีการทำงาน และกระจายงานอย่างเป็นระบบ โดยโครงสร้างการกำกับดูแลด้านความยั่งยืนจะเน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการขับกลยุทธ์ความยั่งยืน นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องไปใช้ตัดสินใจ ไม่เพียงเน้นเรื่องการเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำรายงานความยั่งยืนเท่านั้น - ฝ่ายการเงินและบัญชี ซึ่งเป็นศูนย์กลางของข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการตัดสินใจต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลที่ไม่ใช่ข้อมูลทางการเงิน โดยเชื่อมกับเส้นทางของข้อมูลทางการเงินที่เกิดขึ้น ทำให้เห็นภาพการผนวกข้อมูลทั้งสองส่วนเข้าด้วยกันในการตัดสินใจ - กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีการจัดทำเองทุกปี แต่ทุก ๆ 3 ปี จะมีการให้บริษัทที่ปรึกษาเข้ามาช่วยประเมินกระบวนการ	- การจัดทำรายงานแบบบูรณาการ มีความท้าทายในเรื่องของช่วงเวลา เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลทางการเงินที่สอบทานแล้วมาประกอบด้วย - การวางผังโครงสร้างองค์กรที่เน้นการกำกับดูแล และการดำเนินงานด้านความยั่งยืนแบบองค์รวมมากขึ้น เนื่องจากทุกฝ่ายในองค์กรมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนและต้องมีการดำเนินงานร่วมกัน การแบ่งฝ่ายแบบแยกส่วนงานอย่างชัดเจนจึงเป็นความท้าทาย
HMPRO	- การประสานงานร่วมกันระหว่างทีมความยั่งยืนที่รับผิดชอบเรื่องการเปิดเผยข้อมูล และทีมกลยุทธ์ ทำให้ประเด็นด้านความยั่งยืนผนวกเข้าไปในกลยุทธ์องค์กร และถูกนำไปใช้ในการดำเนินงานของฝ่ายงานอื่น ๆ - การให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนไปใช้วิเคราะห์ต่อเพื่อสร้างประโยชน์ทางธุรกิจให้บริษัท ไปพร้อมกับสร้างผลกระทบเชิงบวกให้สิ่งแวดล้อม และสังคม	- ปัจจุบันมีกรอบ และมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูล รวมถึงดัชนีด้านความยั่งยืนต่าง ๆ ค่อนข้างมากทำให้เกิดความท้าทายในด้านการเลือกใช้กรอบต่าง ๆ และด้านต้นทุนการเก็บ และเปิดเผยข้อมูลที่เพิ่มขึ้น - การพิจารณาเลือกใช้ผู้สอบทานอิสระต่อข้อมูลด้านความยั่งยืนที่ตอบโจทย์บริษัททางด้านราคา และด้านความเข้าใจในธุรกิจของบริษัทอย่างแท้จริง
VGI	- การจัดตั้งคณะการทำงานที่เป็นตัวแทนจากฝ่ายงานต่าง ๆ เพื่อทำงานร่วมกับทีมความยั่งยืนทั้งการเก็บข้อมูล และระดมความเห็นในการจัดทำกลยุทธ์และเป้าหมายด้านความยั่งยืน - การให้ความสำคัญกับกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญก่อนจัดทำรายงานความยั่งยืน - ใช้ SDGs เป็นเครื่องมือนำในการมองประเด็นด้านความยั่งยืน และการมองแบบ Top-down ที่เชื่อมเป้าหมาย SDGs กับกิจกรรมที่ตอบโจทย์ SDGs แต่ละข้อ และเชื่อม SDGs กับประเด็นที่มีนัยสำคัญ และรวมถึงตัวชี้วัดที่ชัดเจนได้	- การตั้งเป้าหมายที่มีความท้าทาย และชัดเจน - การตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับประเด็นทางด้านสังคม - ความพยายามในการตอบโจทย์ประเด็น SDGs ทั้ง 17 เป้าหมาย
ADVANC	- บริษัทมีการเชื่อมประเด็นที่มีนัยสำคัญกับกรอบกลยุทธ์องค์กร ทำให้การดำเนินงานด้านความยั่งยืนเป็นไปในทิศทางเดียวกับกลยุทธ์องค์กร - การทำงานร่วมกันระหว่างทีมความยั่งยืนกับฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านความยั่งยืน ส่งผลให้การตั้งเป้าหมาย และการเก็บข้อมูลทำได้สะดวกขึ้น รวมถึงทำให้การดำเนินงานเกี่ยวกับความยั่งยืนในระดับปฏิบัติการเกิดขึ้นจริง และสอดคล้องกับกลยุทธ์องค์กร - การเปิดเผยข้อมูลสะท้อนการมองประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กรให้เชื่อมกับประเด็นทางธุรกิจ และมองว่ามีความต่างจากแนวคิด CSR แบบดั้งเดิม	- การเสริมสร้างความเข้าใจด้านความยั่งยืนต่อพนักงานโดยรวม และฝ่ายงานที่ได้รับโครงการด้านความยั่งยืนไปดำเนินการ - การกำหนดเป้าหมายด้านความยั่งยืนให้เหมาะสมกับฝ่ายงานที่ทั้งสองฝั่งต้องมีความรู้ทั้งด้านความยั่งยืนและด้านการดำเนินธุรกิจ - การกำหนดเป้าหมาย Net Zero ที่มีความท้าทายในแง่การขาดทิศทางการเปลี่ยนผ่านสู่การใช้พลังงานสะอาดที่ชัดเจน

ที่มา: คณะผู้วิจัย

หากมองในภาพรวมแล้วบริษัทที่ดำเนินการอยู่ในบางอุตสาหกรรม โดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากร และกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรม มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนค่อนข้างมาก และมีความก้าวหน้าในแนวคิดและระบบเก็บข้อมูล การตั้งเป้าหมาย รวมถึงการดำเนินงานด้านความยั่งยืน ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะแรงกดดันจากการถูกจับตามองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่าง ๆ มากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้บริษัทที่มีการดำเนินงานที่เกี่ยวพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อยู่ต่างประเทศก็มีความตื่นตัวในเรื่องการดำเนินงานเรื่องความยั่งยืนองค์กรเช่นกัน

ขณะเดียวกันบางบริษัทแม้ไม่ได้อยู่กลุ่มอุตสาหกรรมข้างต้น แต่มีความก้าวหน้าในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน และการดำเนินงานด้านความยั่งยืน อาจเป็นผลมาจากวัฒนธรรมองค์กรที่ในอดีตประเด็นด้านความยั่งยืนถูกผลักดันมาจากฝ่าย IR และมีการยกระดับแนวคิดด้าน CSR ของบริษัทให้เป็นแนวคิดด้านความยั่งยืนที่ผนวกเข้าไปในกลยุทธ์ และกระบวนการของบริษัท ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของบริษัทให้ตอบโจทย์ด้านความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม บางบริษัทยังอยู่ในอุตสาหกรรมที่มีแรงกดดันจากกฎระเบียบ หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่มากนักในประเด็นด้านความยั่งยืนยิ่งไปกว่านั้นหากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มสำคัญ เช่น กลุ่มลูกค้า ยังไม่ให้ความสำคัญกับประเด็นด้านความยั่งยืนเท่าที่ควรในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ การดำเนินงานด้านความยั่งยืน รวมถึงการเก็บและเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวก็อาจไม่ได้ถูกให้ความสำคัญมากนักเมื่อเทียบกับกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีแรงกดดันจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากกว่า

ส่วนต่อไปจะเป็นการนำเสนอใจความสำคัญภาพรวมที่ได้จากกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่ง โดยแบ่งตาม 5 หัวข้อหลัก ดังนี้

1) กลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กรและการจัดทำรายงานความยั่งยืน
2) รางวัลและดัชนีต่าง ๆ กับการจัดทำรายงาน และกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน
3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ
4) การตั้งเป้าหมาย การวัดผล และรายงานผลประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืน
5) การใช้ผู้สอบทานอิสระ และประเด็นอื่น ๆ

4.3.1 กลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กรและการจัดทำรายงานความยั่งยืน

โครงสร้างและกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร:

การดำเนินงานด้านความยั่งยืนของบริษัทไม่ได้จำกัดเพียงการจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนเท่านั้น แต่อาจขยายไปถึงการนำประเด็นด้านความยั่งยืนเข้าสู่การดำเนินงานของฝ่ายงานต่าง ๆ ของบริษัทด้วย จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บริษัท 10 แห่งทำให้เห็นว่าโครงสร้างองค์กรมีบทบาทสำคัญต่อการนำนโยบายด้านความยั่งยืนขององค์กรสู่การดำเนินงานในระดับต่าง ๆ ขององค์กร ซึ่งจากกรณีศึกษาของบริษัททั้ง 10 แห่งสามารถสังเกตโครงสร้างองค์กรที่เชื่อมกับการดำเนินงานด้านความยั่งยืน หรือฝ่ายงานที่ทำงานเกี่ยวกับความยั่งยืนองค์กรได้ ดังนี้

องค์กรส่วนใหญ่จากกรณีศึกษาทั้ง 10 แห่งมีฝ่ายงานความยั่งยืนแยกออกมาโดยเฉพาะ โดยพบได้ใน 8 บริษัทจากกลุ่มตัวอย่าง ในกรณีที่ไม่มีฝ่ายงานด้านความยั่งยืนชัดเจน งานด้านความยั่งยืนองค์กรอาจถูกริเริ่มหรือขับเคลื่อนมาจากฝ่ายเลขานุการองค์กรอย่างกรณีของ AP หรือส่วนงานด้านความยั่งยืนที่ดำเนินงานภายใต้ฝ่ายอื่นอย่างในกรณีของ AEONTS เป็นต้น

ฝ่ายความยั่งยืนดังกล่าวมีบทบาทหลักคือ การจัดทำรายงานความยั่งยืน การจัดทำกลยุทธ์ความยั่งยืน รวมไปถึงการประสานงานกับฝ่ายงานอื่น ๆ เพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืน และนำพาหรือสื่อสารนโยบายด้านความยั่งยืนไปสู่ระดับฝ่ายปฏิบัติการ

จากหน้าที่ข้างต้นจะเห็นว่าฝ่ายงานด้านความยั่งยืนควรต้องมีการทำงานร่วมกับฝ่ายงานอื่น ๆ ที่หลากหลาย เพื่อเพิ่มความราบรื่นต่อการดำเนินงานร่วม ตัวอย่างเช่น ADVANC จะมีฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายความยั่งยืนต่าง ๆ ทำงานร่วมกับทีมความยั่งยืนผ่านการทำงานความเข้าใจประเด็นด้านความยั่งยืน และประเด็นด้านธุรกิจเพื่อปรับเป้าหมาย และการดำเนินงานให้เหมาะกับความพร้อมของฝ่ายงานที่เกี่ยวข้อง ที่สำคัญฝ่ายงานที่รับผิดชอบด้านความยั่งยืนองค์กรควรต้องมีการทำงานร่วมกับฝ่ายกลยุทธ์ เพื่อให้นโยบายด้านความยั่งยืนถูกผนวกเข้าไปในกลยุทธ์องค์กร ไม่ได้เป็นการแยกส่วนในการตัดสินใจด้านความยั่งยืน และด้านการดำเนินธุรกิจ ซึ่งแต่ละบริษัทก็มีวิธีการเชื่อมโยง หรือการประสานการทำงานกันที่หลากหลาย เช่น MINT ที่ทีมความยั่งยืนมีการตั้งเป้าหมายด้านความยั่งยืนเพื่อเสนอไปยังทีมกลยุทธ์องค์กร และมีการตั้งเป้าหมายที่สอดคล้องกับฟังก์ชั่นงานของแต่ละหน่วยงานที่เป็นหน่วยปฏิบัติ หรือ HMPRO ที่ทีมความยั่งยืน และทีมกลยุทธ์อยู่ภายใต้กลุ่มงานเดียวกันทำให้การกำหนดกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน และกลยุทธ์ภาพรวมองค์กรดำเนินไปด้วยกันได้ เป็นต้น

บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างบางส่วนได้ตั้งคณะทำงานด้านความยั่งยืน โดยคณะทำงานดังกล่าวมักจะประกอบด้วยสมาชิกจากหลากหลายฝ่ายงาน เพื่อให้นโยบายด้านความยั่งยืนแทรกซึมลงไปในแต่ละฝ่ายปฏิบัติการ นอกจากคณะทำงานด้านความยั่งยืน บางองค์กรก็ได้ตั้งคณะทำงานเฉพาะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมในกรณีที่มีประเด็นความยั่งยืนเฉพาะประเด็นใหม่ที่ท้าทาย อาทิ การมุ่งสู่ Net Zero ตัวอย่างเช่น BCP ได้มีการตั้งคณะทำงาน Net Zero Division เพื่อการบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ เพื่อการตั้งเป้าติดตามผล และประสานความร่วมมือที่ต้องอาศัยหลายส่วนงานในองค์กร

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลจากกรณีศึกษาที่น่าสนใจอย่างองค์กรที่เป็นบริษัทในเครือที่สามารถใช้ทรัพยากรของบริษัทแม่มาช่วยเสริมในงานด้านความยั่งยืนได้ ถ้าทรัพยากรบุคคลของบริษัทเองยังไม่เพียงพอ โดยบริษัทแม่อาจมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรที่ดูแลงานด้านความยั่งยืนเข้ามาดูแลบริษัทลูก ควบคู่ไปกับการส่งผ่านความรู้และนโยบายเพื่อเพิ่มความสอดคล้องแก่นโยบายด้านความยั่งยืนของบริษัทในเครือ เช่นในกรณีศึกษา VGI ที่เป็นบริษัทภายใต้ BTSG ก็มีการใช้บุคลากรที่เป็นบุคลากรของ BTSG ที่มาดูแลประเด็นด้านความยั่งยืนของบริษัทโดยเฉพาะ

ข้อมูลจากกรณีศึกษาที่น่าสนใจอีกประการคือ การพัฒนาการดำเนินงานด้านกิจกรรมเพื่อสังคมของบริษัท หรือ CSR สู่การดำเนินงานภายใต้แนวคิดด้านความยั่งยืน บางบริษัทจากกรณีศึกษาให้ข้อมูลว่าการยกระดับ CSR ให้เป็นการดำเนินงานด้านความยั่งยืนนั้นเป็นความท้าทายขององค์กร โดยต้องสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในองค์กรอย่างทั่วถึงในการชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของแนวคิดทั้งสอง รวมถึงต้องได้แรงสนับสนุนจากผู้บริหารด้วย ซึ่งประเด็นการสนับสนุนจากผู้บริหาร หรือ Tone from the top เป็นที่พูดถึงอย่างมากจากกรณีศึกษาด้วย

ทั้งนี้องค์ประกอบหยิบยกมาเป็นเพียงภาพรวมของ 10 บริษัทที่ทีมวิจัยเลือกมาเป็นกรณีศึกษา โดยโครงสร้างองค์กรแต่ละแห่งที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความยั่งยืนก็จะมีรายละเอียดภายในที่แตกต่างกันไป

กลยุทธ์ความยั่งยืนขององค์กรและการจัดทำรายงานความยั่งยืน:

นอกเหนือจากโครงสร้างขององค์กรที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนแล้ว กลยุทธ์ความยั่งยืนและการจัดทำรายงานความยั่งยืน หรือการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนก็อาจมีความสัมพันธ์กันด้วย ประเด็นที่เห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างคือ การเก็บข้อมูลความยั่งยืนที่อาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการวัดผล หรือการดำเนินงานขององค์กร

ระบบการเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืนของแต่ละบริษัทมีความแตกต่างกัน โดยอาจแบ่งระบบการเก็บข้อมูลได้เป็น 3 รูปแบบหลัก คือ 1) การพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เป็นฐานข้อมูลส่วนกลาง ที่ฝ่ายงานอื่น ๆ สามารถส่งข้อมูลความยั่งยืนแก่ทีมความยั่งยืนได้โดยตรง 2) มีฐานข้อมูลที่เก็บข้อมูลด้านความยั่งยืนในส่วนของซอฟต์แวร์ส่วนกลาง และการเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืนบางประเด็นแบบแยกส่วนในโปรแกรม Excel และ 3) ใช้โปรแกรม Excel ในการเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน ซึ่งการเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืนที่มีการผนวกเข้าไปในระบบส่วนกลางมากเท่าไหร่ จะทำให้การใช้ข้อมูลนั้นในการตัดสินใจทั้งในระดับองค์กร และระดับปฏิบัติการได้ง่ายขึ้น

จากกรณีศึกษาได้เปิดเผยว่าการจัดเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืน โดยเฉพาะการใช้กรอบการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ เข้ามาช่วยมีประโยชน์ในแง่ที่ว่าทำให้บริษัททราบข้อมูลย้อนหลังทั้งสิ่งที่ดำเนินไปแล้วจากประเด็นในกรอบดังกล่าว และช่องว่างส่วนที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติม บริษัทเพิ่งเริ่มดำเนินงานด้านความยั่งยืนอย่างจริงจังอย่าง AP และ AEONTS ก็ได้เน้นประเด็นดังกล่าวในการสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้เห็นว่ากระบวนการเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืนเพื่อเปิดเผยข้อมูลตามกรอบต่าง ๆ นั้น ช่วยสร้างหลัก หรือระบบให้บริษัททำความเข้าใจถึงข้อมูลที่บริษัทมี หรือการดำเนินงานที่ทำไปแล้ว และจุดที่ต้องพัฒนาต่อในอนาคต สำหรับบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนมาสักพักแล้วให้ข้อมูลว่าการจัดเก็บข้อมูลด้านความยั่งยืนนั้น เป็นตัวช่วยในการประเมินกลยุทธ์และความยั่งยืนองค์กร กล่าวคือ ฝ่ายงานอื่น ๆ สามารถดึงข้อมูลที่มีไปใช้ประโยชน์ได้ รวมถึงทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น และตอบโจทย์ด้านความยั่งยืนมากขึ้นด้วย เช่น HMPRO ที่ทราบถึงต้นทุนค่าไฟที่สูงขึ้น จึงติดตั้งแผงโซล่าเซลล์เพิ่ม ย้อนกลับมาตอบโจทย์ด้านความยั่งยืนผ่านการลด GHG ขอบเขตที่ 2 และฝั่งกลยุทธ์ผ่านต้นทุนค่าไฟที่ลดลง เป็นต้น

บริษัทจากกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นถึงประเด็นด้านความท้าทายจากการเปิดเผยข้อมูล และการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กร ดังนี้ 1) มาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนในปัจจุบันมีจำนวนมาก และมีมาตรฐานใหม่ออกมาเรื่อย ๆ จึงสร้างคำถามแก่บริษัทว่าควรเริ่มต้น หรือมุ่งเน้นการใช้มาตรฐานไหนบ้าง 2) การเชื่อมโยงประเด็นจากกรอบ SDGs เข้ากับการดำเนินงานของบริษัท ที่บริษัทกล่าวถึงการนำกรอบนี้ไปใช้ในรูปแบบต่าง ๆ 3) การสื่อสารการดำเนินงานด้านความยั่งยืนไปสู่ฝ่ายงานต่าง ๆ ในองค์กร โดยให้เห็นภาพความยั่งยืนขององค์กรไปในทางเดียวกับฝ่ายความยั่งยืน เพื่อให้การขับเคลื่อนด้านความยั่งยืนทำได้ทั้งองค์กร รวมถึงนำเรื่องความยั่งยืนเข้าสู่ระบบปฏิบัติการของฝ่ายงานอื่น ๆ

4.3.2 รางวัลและดัชนีต่าง ๆ กับการจัดทำรายงาน และกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน

บริษัทจากกรณีศึกษากล่าวว่ารางวัลและดัชนีด้านความยั่งยืนต่าง ๆ เป็นจุดเริ่มต้นที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารบริษัท หรือบุคลากรภายในหันมาสนใจการดำเนินงานด้านความยั่งยืน และยังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารภายในองค์กรด้วย กล่าวคือ รางวัลและดัชนีเหล่านี้เอื้อให้คณะกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานเห็นผลลัพธ์จากการดำเนินงานด้านความยั่งยืน อย่างไรก็ดี รางวัลและดัชนีข้างต้นอาจไม่สะท้อนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กรทั้งหมด โดยเฉพาะในระดับปฏิบัติการ เหตุผลหนึ่งที่นักลงทุนสถาบันชี้ให้เห็นว่า หากบริษัทตอบคำถามจากการประเมินได้ดีก็อาจทำให้คะแนนและลำดับในดัชนีหนึ่ง ๆ ของบริษัทดีขึ้นได้ ดังนั้นบริษัทไม่ควรยึดติดกับการเพิ่มคะแนนในดัชนีใดดัชนีหนึ่งมากเกินไป โดยเน้นการใช้ทรัพยากรของทีมความยั่งยืนในการสร้างความสมดุลระหว่างการเพิ่มคะแนน และการดำเนินงานด้านความยั่งยืนในระดับปฏิบัติการด้วย

บางบริษัทที่เพิ่งเริ่มเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน หรือหันมาให้ความสำคัญด้านการดำเนินงานด้านความยั่งยืนองค์กรอาจมองว่าระบบการให้รางวัลและการประเมินของดัชนีด้านความยั่งยืนต่าง ๆ เป็นประโยชน์สำหรับบริษัทในแง่การให้กรอบในการเก็บข้อมูล และมุ่งเน้นประเด็นที่สำคัญโดยยึดรางวัลและดัชนีเหล่านั้นเป็นหลักว่าข้อมูลใดควรเริ่มต้นเก็บ และให้ความสำคัญ นอกจากนี้บางบริษัทยังให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่าประโยชน์ของการเข้าร่วมประเมินตามกรอบรางวัลและดัชนีความยั่งยืนต่าง ๆ ยังทำให้บริษัทได้เปรียบเทียบ (benchmark) การเปิดเผยข้อมูล และการดำเนินงานกับบริษัทต่าง ๆ ที่ได้รับการประเมินด้วย ทั้งบริษัทในอุตสาหกรรมเดียวกันหรือบริษัทต่างอุตสาหกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินการในอนาคต

ทั้งนี้ มีเสียงสะท้อนของบางบริษัทถึงความไม่สอดคล้องกันของผลลัพธ์ และตัวชี้วัดในดัชนีสากลต่าง ๆ รวมถึงการประเมินที่อาจไม่เข้ากับบริบทของประเทศไทย ซึ่งประเด็นนี้ก็ถูกยกมาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเผยข้อมูลได้กรอบการรายงาน GRI Standards เช่นกัน โดยเฉพาะข้อมูลประเด็นการสร้างสมดุลทางเพศต่อผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ แม้บริษัทไม่ได้มีมาตรการกีดกัน และสนับสนุนเพื่อสร้างสมดุลแล้ว แต่บางสายงานก็มีสัดส่วนบุคลากรเพศหนึ่งมากกว่าอีกเพศหนึ่ง เนื่องจากโครงสร้างตลาดแรงงาน ซึ่งประเด็นนี้ทางบริษัทที่ให้ความเห็นกล่าวว่าอยากให้มองบริษัทประเทศเข้าร่วมด้วย มากกว่าสนใจเพียงผลลัพธ์จากกรอบการรายงานหรือการประเมินต่าง ๆ เพียงอย่างเดียว

4.3.3 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ

จากกรณีศึกษาของบริษัททั้ง 10 แห่งพบว่าบริษัททุกแห่งได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเกือบทุกแห่งจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง บางแห่งจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้วยตัวเอง ในขณะที่บางแห่งใช้บริการบริษัทที่ปรึกษาในการจัดกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น SCB และ BCP ที่ใช้บริการที่ปรึกษาเวลาจัดทำรอบใหญ่ทุก 3 ปี โดยแต่ละแห่งมีรอบการจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่แตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ช่องทางหรือเครื่องมือที่ใช้ยังอาจต่างกันไปด้วย

บริษัทส่วนใหญ่ได้เล่าถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนักลงทุนว่าในช่วง 3 ปีที่ผ่านมานักลงทุนในไทย โดยเฉพาะนักลงทุนสถาบันได้ให้ความสนใจแก่ประเด็นด้านความยั่งยืนของบริษัทเพิ่มมากขึ้น โดยความสนใจดังกล่าวมาพร้อมกับชุดคำถามที่นักลงทุนส่งให้แก่บริษัทเพื่อสอบถามถึงประเด็นเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม บางบริษัทได้ชี้ให้เห็นความแตกต่างของชุดคำถามจากกองทุนในประเทศไทย และกองทุนของต่างประเทศว่าคำถามจากกองทุนต่างประเทศมักเป็นคำถามเพิ่มเติมเชิงลึกหลังจากที่อ่านรายงานของบริษัทมาแล้ว ขณะที่คำถามจากกองทุนในประเทศยังเป็นการถามแนวเช็คลิสต์ที่ข้อมูลส่วนใหญ่อาจสามารถค้นได้จากรายงานความยั่งยืนและ One report ของบริษัท นอกจากนี้หากเทียบความสนใจของกลุ่มนักลงทุนสถาบันกับนักลงทุนรายย่อยต่อประเด็นด้านความยั่งยืนของบริษัท ความสนใจของนักลงทุนรายย่อยต่อความสนใจด้านความยั่งยืนยังมีไม่มากนัก นักลงทุนรายย่อยจะให้ความสนใจด้านผลการดำเนินงานของบริษัทที่กระทบต่อราคาหุ้นเป็นหลัก

นอกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มนักลงทุนแล้ว บางบริษัทยังมีการกล่าวถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มที่เป็น NGOs ต่าง ๆ โดยมีกรณีที่น่าสนใจจากบางบริษัทที่เล่าว่ามีทีมเฉพาะ ชื่อว่าทีม Advocacy ที่จะช่วยสื่อสารกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มที่เป็น NGOs ที่ทำงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนของบริษัท เนื่องจากบริษัทมีโรงงานกระจายอยู่หลายประเทศ และเป็นอุตสาหกรรมที่น่าจับตามองของ NGOs จึงจัดตั้งทีมดังกล่าวขึ้นมาเพื่อสื่อสาร และให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มดังกล่าว

หลังจากการทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแล้ว หลาย ๆ บริษัทก็ได้นำความเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาทำการประเมินประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ (Materiality analysis หรือ Materiality assessment) ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่กล่าวว่ามีการทบทวนประเด็นที่มีนัยสำคัญทุกปี แต่อาจจัดทำการประเมินประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญทั้งกระบวนการใหม่ในทุก 3-5 ปี เนื่องจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะมีประเด็นใหม่ ๆ ที่กระทบการดำเนินงานของบริษัท และอาจส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงประเด็นที่มีนัยสำคัญได้ อย่างไรก็ตามยังไม่มีกฎตายตัวว่ากระบวนการนี้ควรทำบ่อยแค่ไหน ทำให้ช่วงเวลาที่บริษัทปรับหรือจัดทำกระบวนการดังกล่าวอาจต่างกันออกไป นอกจากนี้บางบริษัทยังใช้บริการที่ปรึกษามาช่วยจัดทำการประเมินประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญ บริษัทที่มีการจ้างที่ปรึกษาให้เหตุผลว่าบริษัทที่ปรึกษาจะเข้ามาช่วยให้มุมมองและเสนอแนวทางใหม่ ๆ แก่บริษัทได้

จากการสัมภาษณ์บริษัทยังพบว่าประเด็นที่มีนัยสำคัญที่บริษัทเล่าถึงมักเป็นแนวทางหรือประเด็นใหม่ ๆ ที่ได้รับความสนใจจากบริษัท และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรืออาจเป็นประเด็นที่บริษัทเพิ่งเริ่มต้นให้ความสำคัญอย่างความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) ก็มีการเล่าถึงบ้างในช่วงการสัมภาษณ์ ในขณะเดียวกันประเด็นที่มีนัยสำคัญที่บริษัทดำเนินมาอยู่ก่อนแล้ว โดยเฉพาะด้านธรรมาภิบาล เช่น การต่อต้านคอร์รัปชัน (Anti-Corruption) อาจไม่ได้รับการเล่าถึงมากนัก

4.3.4 การตั้งเป้าหมาย การวัดผล และรายงานผลประเด็นที่เกี่ยวกับความยั่งยืน

ด้านการตั้งเป้าหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านความยั่งยืนนั้น การตั้งเป้าหมายที่ถูกพูดถึงค่อนข้างมากคือ เป้าหมายการบรรลุความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) หรือการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ (Net Zero) โดยแต่ละบริษัทจากกรณีศึกษามีการตั้งเป้าหมาย และความก้าวหน้าในการตั้งเป้าหมายที่แตกต่างกัน เช่น บางบริษัทมีความตระหนักต่อความสำคัญของเป้าหมายข้างต้น แต่ยังไม่ได้ตั้งปีที่จะบรรลุเป้าหมาย บางบริษัทแสดงความมุ่งมั่นโดยกำหนดปีที่ต้องการบรรลุเป้าหมายแล้ว แต่ยังไม่มีข้อมูลประกอบอื่น ๆ ที่ละเอียดมาก (เช่น ข้อมูลปีฐาน และแผนการที่ชัดเจนเพื่อบรรลุเป้าหมาย) บางบริษัทยังไม่กำหนดปีที่จะบรรลุเป้าหมาย แต่มีการเริ่มวางแผนว่าจะปรับการดำเนินงานเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายในอนาคตอย่างไร (เช่น แผนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก) หรือบางบริษัทอาจกำหนดปีเป้าหมายแล้ว และมีแผนงานชัดเจนเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายข้างต้น

ความต่างด้านความก้าวหน้าของการตั้งเป้าหมายดังกล่าว สอดคล้องกับความพร้อมด้านการเก็บข้อมูลของบริษัท และกลยุทธ์องค์กรด้านความยั่งยืนของบริษัท ในส่วนของข้อมูลหลายบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตที่ 1-3 ก็อาจมีแนวโน้มที่จะประกาศเป้าหมาย นอกจากนี้ความก้าวหน้าในการสื่อสารนโยบายด้านความยั่งยืน และการตั้งเป้าด้านความยั่งยืนที่ถูกสื่อสารไปยังฝ่ายต่าง ๆ ยังสอดคล้องกับการตั้งเป้าหมายดังกล่าวด้วย เช่น BCP ที่นำฝ่ายการเงินและบัญชีมาให้ข้อมูลกับทีมวิจัยว่า ฝ่ายดังกล่าวเข้ามามีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูล และคำนวณปริมาณการปล่อยและดูดกลับก๊าซเรือนกระจก (carbon footprint) ขององค์กรโดยเก็บข้อมูลจากเส้นทางการเบิกเงิน ที่อนาคตจะพัฒนาสู่ Carbon Budget ที่ละเอียดขึ้น

นอกเหนือจากเป้าหมายที่กล่าวมาแล้ว หลาย ๆ บริษัทได้เชื่อมประเด็นความยั่งยืนเข้าสู่ฟังก์ชันต่าง ๆ ขององค์กรผ่าน KPIs ที่เกี่ยวข้องกับส่วนงานนั้น ๆ ทำให้ประเด็นด้านความยั่งยืนที่ถูกแปลงมาเป็น KPIs ไม่ได้เพิ่มภาระแก่หน่วยงานต่าง ๆ แต่ถูกผนวกเข้ากับงานที่ทำ ทำให้สามารถตั้ง KPIs ด้านความยั่งยืนในระดับปฏิบัติการที่เหมาะสมกับฝ่ายงานได้

4.3.5 การใช้ผู้สอบทานอิสระ และประเด็นอื่น ๆ

บริษัทในกลุ่มตัวอย่างเกินกว่าครึ่งใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผย บริษัทที่ใช้ผู้สอบทานรวมถึงที่วางแผนว่าจะใช้ผู้สอบทานในอนาคตให้ข้อมูลถึงเกณฑ์การเลือกผู้สอบทานที่คล้ายกันว่า ต้องมีความเชี่ยวชาญ รวมไปถึงประสบการณ์ และความเข้าใจกรอบการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนอย่าง GRI Standards และเข้าใจถึงอุตสาหกรรมที่บริษัทดำเนินการอยู่ ปัจจัยรองลงมาในการเลือกผู้สอบทานอิสระคือ ปัจจัยทางด้านราคา นอกจากนี้ยังมีบางบริษัทพิจารณาการเลือกผู้สอบทานอิสระจากความสามารถในการให้คำแนะนำ พร้อมเสนอมุมมองใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการทำงานของบริษัท บางบริษัทมีการกล่าวถึงการเลือกใช้ผู้สอบทานอิสระในบริบทของการสอบทานข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกว่าจะเลือกใช้ผู้สอบทานที่ขึ้นทะเบียนกับอบก. บางบริษัทที่ยังไม่ได้ใช้ผู้สอบทานอิสระ เช่น AP กล่าวว่ากำลังพิจารณาใช้ผู้สอบทานอิสระในอนาคต แต่กำลังอยู่ในช่วงศึกษาข้อมูล

ส่วนการเลือกขอบเขตการให้ความเชื่อมั่นนั้น บริษัทส่วนใหญ่คัดเลือกโดยคำนึงว่าตัวชี้วัดไหนควรให้ความสำคัญก่อน ทำให้การให้ความเชื่อมั่นของข้อมูลจากผู้สอบทานส่วนใหญ่เป็นการให้ความเชื่อมั่นแบบเจาะจงบางตัวชี้วัด บริษัทหลายแห่งให้ข้อมูลว่าขอบเขตการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลมักมาจากการประเมิน DJSI ที่

เป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญในการพิจารณาเลือกขอบเขตการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลของบริษัท ยังไม่มีบริษัทใดกล่าวอย่างชัดเจนว่าเลือกขอบเขตการให้ความเชื่อมั่นโดยอิงจากประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท

บทที่ 5 ข้อเสนอแนะจากผลงานวิจัย

ข้อมูลจากรายงานความยั่งยืน หรือรายงานประจำปีของบริษัท และข้อมูลจากการสัมภาษณ์องค์กรที่นำเสนอมาข้างต้น นำมาสู่ข้อเสนอแนะแก่บริษัทจดทะเบียนในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน รวมถึงการเชื่อมการเปิดเผยเข้ากับการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กร นอกจากข้อเสนอแนะต่อบริษัทจดทะเบียนแล้วในบทนี้ยังมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกำกับดูแล ตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ด้วย ในส่วนท้ายของบทนี้จะเป็นการนำเสนอข้อเสนอแนวทางการใช้ฐานข้อมูลจากงานวิจัยนี้ร่วมกับฐานข้อมูล S&P Capital IQ ที่ทางกองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนสามารถเข้าถึงได้ด้วย ตารางที่ 5.1 แนวสรุปแนวปฏิบัติที่ดีที่หน่วยงานอื่นอาจพิจารณานำไปใช้ และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกำกับดูแลจากกรณีศึกษา

5.1 ข้อเสนอแนะสำหรับบริษัทจดทะเบียน

ในส่วนนี้จะเป็นข้อเสนอแนะต่อบริษัทจดทะเบียน หรือหน่วยงานที่จัดทำรายงานความยั่งยืน โดยข้อเสนอแนะในส่วนนี้จะแบ่งเป็นสองส่วนคือ ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนกลุ่มตัวอย่าง โดยจะแบ่งข้อเสนอแนะเป็น 5 ส่วนด้วยกันตามชุดข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวม และข้อเสนอแนะที่มาจากการเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษา

5.1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปในการจัดทำรายงาน

1) **รูปแบบ และช่องทางการเปิดเผยข้อมูล:** การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนอาจไม่ต้องจำกัดอยู่ที่การจัดทำรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่ม บริษัทอาจพิจารณาเปิดเผยข้อมูลใน 56-1 One Report หรือเปิดเผยในเว็บไซต์ของบริษัทเพิ่มเติมได้ ทั้งนี้การเปิดเผยข้อมูลบนเว็บไซต์ของบริษัทมีข้อควรระวังคือการเข้าถึงข้อมูลในปีก่อน ๆ หน้าของผู้ใช้ข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบ ที่ในบางกรณีหน้าเว็บไซต์ข้อมูลปีก่อนหน้าอาจหายไป หรือลิงค์เข้าสู่เว็บไซต์หน้าดังกล่าวไม่สามารถใช้ได้
2) **เปิดเผยข้อมูลสองภาษา**: การเปิดเผยข้อมูลของบางบริษัทอาจจัดทำรายงานโดยใช้ภาษาไทยเท่านั้น บริษัทอาจพิจารณาจัดทำรายงานเป็นภาษาอังกฤษเพิ่มเติม ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับผู้ใช้ข้อมูลที่เป็นชาวต่างชาติ นอกจากนี้การที่เนื้อหาในรายงานสามารถค้นหาคำที่ต้องการได้ (Searchable) จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้ข้อมูลที่ต้องการหาข้อมูลประเด็นเฉพาะ
3) **การใช้กรอบการประเมินรางวัล หรือดัชนีด้านความยั่งยืนเป็นหลักเริ่มต้น:** จากการยื่นประเมินหุ้นยั่งยืน (THSI) กับตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือการประเมินแบบสากลอื่น ๆ อาจเป็นตัวผลักดันให้บริษัททราบถึงประเด็นด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวข้อง และเป็นที่ได้รับความสนใจจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกประเทศ

5.1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้มาตรฐาน หรือกรอบการเปิดเผยข้อมูล

1) **การใช้กรอบการเปิดเผยข้อมูลเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และประเมินช่องว่างของข้อมูลความยั่งยืน:** หากบริษัทอยู่ระหว่างการพิจารณาเลือกใช้กรอบการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืน นอกเหนือจากการเปิดเผยข้อมูลใน 56-1 One Report อาจเริ่มเลือกใช้มาตรฐาน หรือกรอบการเปิดเผยข้อมูลที่มีลักษณะเป็น Principle-based with metrics เช่น GRI standards ซึ่ง

จะช่วยเปิดเผยประเด็นความยั่งยืนทั่วไป และประเด็นที่มีนัยสำคัญสำหรับธุรกิจในอุตสาหกรรมที่บริษัทดำเนินการอยู่

2) **การตั้งเป้าหมาย และความมุ่งมั่นต่าง ๆ**: หลายบริษัทที่มีการประกาศเป้าหมาย Carbon neutrality หรือ Net zero แต่อาจยังขาดการให้ข้อมูลประกอบที่เพียงพอเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลเห็นภาพการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว เช่น ข้อมูลปีฐาน หรือแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนรองรับ เป็นต้น การประกาศความมุ่งมั่นรวมถึงมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน จะช่วยลดความเสี่ยงทางด้านชื่อเสียงที่อาจถูกเรียกได้ว่าเป็นการฟอกเขียว (Greenwashining) ได้

5.1.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับใช้กรอบ SDGs ในการเปิดเผยข้อมูล

1) **ความท้าทายในการเชื่อม SDGs กับประเด็นความยั่งยืนองค์กร:** การใช้กรอบ SDGs ประกอบกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทมีค่อนข้างหลากหลายรูปแบบ หากบริษัทพิจารณาใช้กรอบ SDGs มาช่วยในการเปิดเผยข้อมูล บริษัทอาจต้องทำความเข้าใจถึงแนวคิด เป้าหมาย และตัววัดต่าง ๆ ของ SDGs ด้วย นอกจากนี้อาจจับคู่ประเด็น SDGs กับประเด็นที่มีนัยสำคัญขององค์กร กำหนดเป็นเป้าหมาย และสื่อสารผลการดำเนินงานเหล่านั้นให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบ
2) **การจัดลำดับความสำคัญของประเด็น SDGs ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจขององค์กร:** บริษัทที่ต้องการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย SDGs ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ อาจเริ่มจากการมอง SDGs เป้าหมายที่บริษัทคาดว่าการดำเนินธุรกิจขณะนี้เกี่ยวข้องโดยตรง ไม่ว่าจะเป็นช่วยส่งเสริมเป้าหมาย หรือการดำเนินงานของบริษัทกระทบการพัฒนาของเป้าหมายนั้น ๆ โดยอาจมอง SDGs ประเด็นอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้องทางอ้อมเป็นเป้าหมายรอบนอกที่บริษัทสนับสนุนได้เช่นกัน

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ผู้สอบทานอิสระ

1) **ขอบเขตของการให้ความมั่นใจของข้อมูลจากการใช้ผู้สอบทานอิสระ:** บริษัทที่กำลังพิจารณาใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผย อาจพิจารณาขอบเขตของการสอบทานในประเด็นที่หน่วยงานกำกับดูแลให้ความสำคัญก่อน หรือประเด็นที่บริษัทมีข้อมูลอยู่แล้ว เช่น ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เป็นต้น อย่างไรก็ตามบริษัทควรขยายขอบเขตการสอบทานให้รวมตัวชี้วัดที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นที่มีนัยสำคัญต่าง ๆ เข้าไปในขอบเขตที่ผู้สอบทานจะเข้ามาให้ความมั่นใจด้วย
2) **การสอบทานกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกระบวนการการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ:** เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการตั้งต้นที่สำคัญในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน ไปจนถึงการวางกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนขององค์กร ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวควรถูกรวมอยู่ในขอบเขตการสอบทานด้วย

5.1.5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ

1) **การเปิดเผยกระบวนการประเมินประเด็นที่มีนัยสำคัญ:** บางบริษัทอาจเน้นการเปิดเผยผลลัพธ์ของกระบวนการดังกล่าวในรูปแบบของประเด็นที่มีนัยสำคัญ หรือ Materiality Matrix แต่อาจ

ไม่ได้จัดทำ หรือเปิดเผยกระบวนการประเมินประเด็นที่มีนัยสำคัญ Materiality Assessemt/Materiality Analysis อย่างเป็นระบบ บริษัทควรต้องพิจารณาเปิดเผยกระบวนการดังกล่าวควบคู่ไปกับประเด็นที่มีนัยสำคัญด้วย บริษัทสามารถเริ่มต้นด้วยการจัดทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้ได้ข้อมูลความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่ม และอาจมีการใช้เครื่องมือวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางธุรกิจเพื่อกำหนดกลยุทธ์ด้านความยั่งยืน (Materiality Assessment Application) ของตลาดหลักทรัพย์เพิ่มเติม[61] นอกจากนี้ บางบริษัทยังได้ใช้มาตรฐาน AA1000SES (AA1000 Stakeholder Engagement Standard) ร่วมด้วย พร้อมเชื่อมโยงเข้ากับกระบวนการจัดทำ Materiality Matrix ส่งผลให้เนื้อหาเชื่อมโยงกันมากขึ้น นอกจากนี้ควรเปิดเผยนโยบายการทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix ว่ามีการทำบ่อยแค่ไหน เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลได้ทราบถึงประเด็นที่บริษัทให้ความสำคัญในปีนั้น ๆ

2) **การบ่งชี้รายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นที่มีนัยสำคัญให้ชัดเจน:** การเปิดเผยประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix ของบริษัทอาจมองได้ 2 รูปแบบ คือ การตั้งประเด็นแบบเจาะจง (เช่น ประเด็น Climate change) และการตั้งประเด็นแบบกว้าง (เช่น Environmental management ที่รวมประเด็น Climate change อยู่ด้วย) ซึ่งการตั้งชื่อแบบกว้างอาจทำให้ผู้ใช้ข้อมูลเห็นถึงประเด็นที่มีนัยสำคัญแบบเจาะจงไม่ชัดเจนนัก บริษัทที่ตั้งประเด็นที่มีนัยสำคัญที่เป็นหัวข้อแบบกว้างควรอธิบายขอบเขตของหัวข้อ (Topic Boundary) เพิ่มเติม ว่าการรายงานประเด็นที่มีนัยสำคัญหัวข้อนี้ครอบคลุมถึงหัวข้อย่อย ๆ อะไรบ้าง
3) **การใช้ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่บ่งชี้มาได้เป็นแกนในการเปิดเผยข้อมูล**: บริษัทควรพิจารณาใช้ประเด็นที่มีนัยสำคัญที่บ่งชี้มาได้เป็นแกนในการเปิดเผยข้อมูลหรือจัดทำรายงานความยั่งยืน บางบริษัทมีการทำ Materiality Matrix แต่ประเด็นที่มีนัยสำคัญกับโครงสร้างเนื้อหาที่บริษัทรายงานยังไม่ค่อยมีความสอดคล้องกัน เช่น ประเด็นที่มีนัยสำคัญไม่ได้เชื่อมกับนโยบาย/เนื้อหา หรือเรื่องราวที่บริษัทเปิดเผย ทั้งนี้ แม้ว่าบางประเด็นที่ถูกบ่งชี้ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญบริษัทอาจยังไม่มีความพร้อมของข้อมูล หรือตัวชี้วัดที่ชัดเจน แต่บริษัทสามารถอธิบายในรายงานถึงความคืบหน้าในการจัดเตรียมข้อมูล และตัวชี้วัดได้

5.1.6 ข้อเสนอแนะจากกรณีศึกษา

1) **การมีคณะกรรมการที่ดูแลด้านความยั่งยืนองค์กร:** ปัจจุบันหลายบริษัทที่ดำเนินงานด้านความยั่งยืน นอกจากตั้งฝ่ายงานความยั่งยืนแล้ว ยังตั้งคณะกรรมการด้านความยั่งยืนขึ้นมาเพื่อทำงานร่วมกัน หรือบางบริษัทอาจรวมคณะกรรมการที่ทำหน้าที่นี้เข้าไปอยู่กับคณะกรรมการที่ดูแลเรื่องบรรษัทภิบาล ทั้งนี้ คณะกรรมการชุดนี้อาจถูกตั้งคำถามต่อความเชี่ยวชาญด้านความยั่งยืนได้ ดังนั้นบริษัทควรพิจารณาการคัดเลือกคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ด้านความยั่งยืน ทั้งในภาพรวมและประเด็นเฉพาะ
2) **การตั้งคณะทำงานด้านความยั่งยืนองค์กร:** สำหรับบริษัทที่มีทรัพยากรจำกัดและต้องการเริ่มต้นดำเนินงานด้านความยั่งยืนนั้น อาจพิจารณาตั้งคณะทำงานที่รวบรวมสมาชิกจากหลายฝ่ายเพื่อดำเนินงานด้านความยั่งยืนแทนที่จะตั้งฝ่ายงานด้านความยั่งยืนขึ้นมา เพราะการตั้งคณะทำงาน

[61] https://www.setsustainability.com/libraries/1020/item/materiality-assessment-application

อาจใช้ทรัพยากรน้อยกว่าการตั้งฝ่ายงานใหม่ และยังเป็นการเปิดโอกาสให้ฝ่ายงานภายในอื่น ๆ มาเรียนรู้และพัฒนาร่วมกันปูทางสู่การเชื่อมความยั่งยืนสู่การปฏิบัติการร่วมกัน บริษัทควรจัดสรรภาระงานของบุคลากรที่มาทำงานในคณะทำงานให้เหมาะสม และมองว่าไม่ใช่การเพิ่มภาระนอกเหนือจากงานประจำของพนักงาน แต่ควรมองว่าเป็นการลงทุนเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่การดำเนินงานด้านความยั่งยืนที่จะสร้างประโยชน์แก่องค์กรในอนาคต และเพิ่มเติมทักษะบุคลากรเดิมมากขึ้น ช่วงแรกของการตั้งคณะทำงานบริษัทอาจเลือกบางฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนเพื่อนำร่องคณะทำงานก่อน บริษัทอาจวิเคราะห์ฝ่ายงานข้างต้นผ่านเครื่องมืออย่าง การวิเคราะห์ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain Analysis) การตั้งคณะทำงานไม่จำกัดเพียงกลุ่มบริษัทข้างต้นเท่านั้น แต่หมายรวมถึงอีกหลายบริษัทที่จัดตั้งฝ่ายงานความยั่งยืนแล้ว อาจพิจารณาจัดตั้งคณะทำงานเพิ่มเข้ามาเพื่อทำงานร่วมกัน รวมถึงขยายความเข้มข้นการดำเนินงานด้านความยั่งยืนในระดับปฏิบัติการพร้อมคำนึงถึงความพร้อมของฝ่ายงานเหล่านี้

3) **การใช้กรอบการประเมินรางวัล หรือดัชนีด้านความยั่งยืนในการจัดการข้อมูลด้านความยั่งยืนองค์กร:** ดังที่แสดงผ่านข้อสรุปกลุ่มบริษัทตัวอย่างไปแล้วว่า การเข้าร่วมรางวัลและดัชนีต่าง ๆ ในช่วงเริ่มต้นของการสร้างความตระหนักในเรื่องความยั่งยืนองค์กร ทำให้การสื่อสารสู่ผู้บริหารและพนักงานราบรื่นมากขึ้น อย่างไรก็ดีเมื่อมีการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมาสักระยะหนึ่ง หลายบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีการตั้งคำถามต่อการใช้ทรัพยากรในการได้คะแนนหรือลำดับที่เพิ่มขึ้น และมีความกังวลเรื่องการพึ่งพิงผลการประเมินจากบริษัทประเมินรายใดรายหนึ่ง กล่าวคือ หลายรางวัล หรือดัชนีแม้สะท้อนคะแนนและอันดับที่เพิ่มขึ้นของบริษัท แต่ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะบริษัทตอบคำถามได้ดีขึ้น อาจไม่ได้สะท้อนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนของบริษัทในระดับปฏิบัติการมากนัก ดังนั้นบริษัทควรจัดสรรทรัพยากรที่ใช้ด้านการทำงานเกี่ยวกับความยั่งยืนองค์กรให้สมดุลระหว่างการเพิ่มคะแนนดัชนีความยั่งยืน และการดำเนินงานความยั่งยืนในระดับปฏิบัติการ

4) **การกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญโดยคำนึงถึงแนวโน้มในอนาคต:** จากกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่มักจัดทำ Materiality analysis ทั้งกระบวนการทุก 3-5 ปี แต่บริษัทตรวจสอบประเด็นที่มีนัยสำคัญทุกปี เห็นได้ว่าบริษัทเหล่านี้มีความยืดหยุ่นต่อการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ กล่าวคือ แม้ประเด็นที่มีนัยสำคัญเปลี่ยนแปลงไม่บ่อย แต่เมื่อมีประเด็นใหม่ ๆ กระทบการดำเนินงาน บริษัทก็พร้อมปรับและเปลี่ยนตามความเหมาะสม ดังนั้นกระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัทไม่ควรมองข้ามความยืดหยุ่น กล่าวคือเมื่อมีประเด็นใหม่ ๆ ทั้งระดับประเทศและสากลที่กระทบกับบริษัท เช่น กฎหมาย PDPA (Personal Data Protection Act) บริษัทควรจัดทำกระบวนการใหม่ ที่ยืดหยุ่นเอื้อต่อการทบทวนประเด็นในทุกปี

5) **ปรับปรุงความพร้อมของข้อมูลก่อนกำหนดเป้าหมาย:** จากการสัมภาษณ์บริษัทพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มักเล่าถึงประเด็นที่บริษัทกำลังมุ่งความสนใจในปัจจุบันนั่นคือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ จึงหนีไม่พ้นการตั้งเป้าหมายด้านความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero) ซึ่งรัฐบาลไทยประกาศจะบรรลุปีเป้าหมายในปี พ.ศ. 2593 และ 2608 ตามลำดับ เป็นการดีที่หลายบริษัทตระหนักถึงความสำคัญข้างต้นว่าเป็นทั้งความสำคัญระดับประเทศและสากล จึงได้ประกาศเป้าหมายออกมาเช่นกัน ทั้งนี้สังเกตได้ว่าบางบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงปีเป้าหมายที่ประกาศไว้ สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ดังนั้นบริษัทควรตรวจสอบความพร้อมของข้อมูลก่อนที่จะประกาศปีเป้าหมายมา เพราะการปรับ

เป้าหมายโดยไม่ให้ข้อมูลประกอบที่ชัดเจนอาจถูกกล่าวว่าเป็นการฟอกเขียว (Greenwashing) มากไปกว่านี้บริษัทควรเปิดเผยกลยุทธ์ไปสู่เป้าหมายเพิ่มเติมด้วย

6) **การเลือกใช้ผู้สอบทานอิสระ:** ในปัจจุบันการใช้ผู้สอบทานอิสระของบริษัทจดทะเบียนอาจยังไม่แพร่หลายนัก แต่มีแนวโน้มการใช้เพิ่มขึ้น บริษัทอาจเริ่มใช้ผู้สอบทานอิสระเพื่อให้ความมั่นใจในกลุ่มตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีนัยสำคัญก่อน แล้วค่อย ๆ ขยายขอบเขตการสอบทานเมื่อมีความพร้อมของข้อมูล และทรัพยากรเพิ่มขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะทางนโยบาย สำหรับหน่วยงานกำกับดูแล

ในส่วนนี้จะเป็นข้อเสนอแนะทางนโยบายสำหรับหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการออกกฎระเบียบ หรือแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูล

1) ในปัจจุบันมาตรฐานและกฎเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน รวมถึงการประเมินต่าง ๆ มีค่อนข้างมาก และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด หากทางหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางการแนะนำมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่บริษัทในประเทศไทยควรปฏิบัติตามจะเป็นประโยชน์ในการเลือกใช้มาตรฐานที่เหมาะสม

2) ในปัจจุบันยังไม่มีข้อกำหนดถึงระยะเวลาการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน หากบริษัทเปิดเผยแบบแยกเล่ม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาออกคำแนะนำเกี่ยวกับช่วงเวลาที่บริษัทจะเผยแพร่รายงานความยั่งยืนแบบแยก (ถ้ามี) โดยเฉพาะหากมีการอ้างถึงข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มใน One Report เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลจาก One Report ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และทันการณ์

3) การให้ความสำคัญกับการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญด้านความยั่งยืนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนใน 56-1 One Report ในขณะนี้ทางตลาดหลักทรัพย์ฯ มีเครื่องมือ SET Application for Materiality Assessment สำหรับสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ หน่วยงานกำกับดูแล และตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจเน้นเพิ่มความสำคัญของกระบวนการดังกล่าวในการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน และแนะให้บริษัทมีการเชื่อมโยงประเด็นเหล่านั้นกับตัวชี้วัดขององค์กรมากขึ้น

4) ประเด็นที่มีนัยสำคัญตามรายอุตสาหกรรมที่กำหนดในการประเมินการเปิดเผยข้อมูลอาจไม่เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท ทำให้เมื่อถูกประเมินการเปิดเผยข้อมูลตามกรอบที่กำหนดอาจส่งผลให้เห็นว่าบริษัทยังเปิดเผยข้อมูลได้ไม่ลึกหรือไม่ดีพอ ทั้ง ๆ ที่ ประเด็นดังกล่าวไม่ได้เป็นประเด็นที่ถูกบ่งชี้ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัททำให้มีการพูดถึงไม่มากนัก หรือยังไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นนั้น ๆ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาถึงบริบทของบริษัทต่าง ๆ ที่แตกต่างกันด้วย เช่นเดียวกัน กฎเกณฑ์หรือกรอบในประเทศไทยที่ปรับใช้มาจากมาตรฐานหรือดัชนีในระดับมาตรฐานสากล ควรมีการคำนึงถึงบริบทของประเทศควบคู่ไปด้วย

5) การให้แนวทางด้านความถี่ในการจัดทำ Materiality analysis เนื่องจากในปัจจุบันบริษัทที่เปิดเผยข้อมูลอาจมีความถี่ในการทบทวนประเด็นที่มีนัยสำคัญต่างกันออกไป อาจให้แนวทางการ

พิจารณาเป็นรายอุตสาหกรรม หรือแนวทางการมองเหตุการณ์ที่อาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของประเด็นที่มีนัยสำคัญดังกล่าว

6) การแนะแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความมุ่งมั่นเพื่อบรรลุเป้าหมาย Carbon Neutraility หรือ Net Zero โดยในปัจจุบันบริษัทต่าง ๆ อาจมีการเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายดังกล่าวโดยใช้คำที่แตกต่างกันออกไป และอาจหมายถึงเป้าหมายที่ไม่สอดคล้องกัน รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นหากบริษัทมีการเปิดเผยเป้าหมายดังกล่าว เช่น ข้อมูลปีฐาน หรือข้อมูลแผนการดำเนินการในแต่ละช่วงปีเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ประกาศไว้ หรือรายละเอียดเพิ่มเติมหากบริษัทมีการปรับเป้าหมายดังกล่าว เป็นต้น
7) การกำหนดเกณฑ์ในการใช้ผู้สอบทานอิสระเพื่อให้ความมั่นใจต่อข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนองค์กร หากหน่วยงานกำกับดูแลจะพิจารณาออกข้อบังคับให้บริษัทจดทะเบียนใช้ผู้สอบทานอิสระ อาจกำหนดขอบเขตเป็นประเด็นรายตัวชี้วัดที่สำคัญก่อน และอาจต้องพิจารณา หรือสำรวจความพร้อมของบริษัท ในด้านข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยก่อนที่จะมีการบังคับใช้ข้อกำหนดดังกล่าว

5.2.2 การให้การสนับสนุน หรือการช่วยเหลือบริษัทจดทะเบียน

1) หน่วยงานกำกับดูแล หรือตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจพิจารณาการสนับสนุนทางการเงิน หรือสร้างแรงจูงใจที่ส่งเสริมบริษัทจดทะเบียนที่ต้องการใช้บริการที่ปรึกษาด้านความยั่งยืนเพื่อปรับปรุงการรายงานความยั่งยืน และกระบวนการทำงานด้านความยั่งยืนภายในขององค์กร เช่น การอุดหนุนค่าบริการที่ปรึกษาด้านความยั่งยืน และจัดทำรายชื่อ/ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของบริษัทที่ปรึกษาแก่บริษัทจดทะเบียน เช่นเดียวกับการพิจารณาสนับสนุนในลักษณะที่คล้ายกันของการใช้ผู้สอบทานอิสระ

5.2.3 การเสริมศักยภาพ

1) หน่วยงานกำกับดูแล ตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจพิจารณาช่วยเหลือบริษัทจดทะเบียนขนาดเล็กในแง่ของการอบรมในประเด็นข้อกำหนดด้านการเปิดเผยข้อมูลตามกรอบใหม่ ๆ การจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพดังกล่าวอาจขยายไปสู่การเตรียมความพร้อมแก่บริษัทขนาดกลางและเล็ก (SMEs) เรื่องการเก็บ จัดเตรียม และใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนด้วย นอกจากนี้การให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือ SMEs ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านธุรกิจสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กร เพราะ SMEs ต่าง ๆ อาจอยู่ในห่วงโซ่คุณค่าของบริษัทขนาดใหญ่ด้วย

2) หน่วยงานกำกับดูแล ตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจพิจารณาจัดอบรมบริษัทจดทะเบียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับความท้าทายในการเก็บข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และประเด็นการตั้งเป้าหมาย Carbon Neutrality หรือ Net zero ของกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพราะแต่ละอุตสาหกรรม และองค์กรมีลักษณะ และความท้าทายที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจง

3) หน่วยงานกำกับดูแล ตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจมีการให้ความรู้แก่ภาคเอกชนเพื่อรับรู้ถึงแนวทางการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงระเบียบที่จะเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งช่วยวางแนวทางการปรับตัว รวมถึงการสื่อสารกับบริษัทขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น รวมถึง

ประเด็นเรื่องการเก็บภาษีการปล่อยคาร์บอนในอนาคตด้วยที่หน่วยงานกำกับดูแลควรมีให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องแก่ภาคเอกชนล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ ในประเด็นที่ว่าภาคอุตสาหกรรมใดคือเป้าหมายแรก ธุรกิจควรปรับตัวอย่างไรเพิ่มเติม รวมถึงจะมีบทลงโทษหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

5.2.4 การสร้าง Ecosystem และประเด็นอื่น ๆ

1) ESG Data Platform ที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ กำลังพัฒนาอยู่เป็นการเริ่มต้นที่ดีในการรวบรวมข้อมูลด้านความยั่งยืนแก่หน่วยงาน และบุคคลที่สนใจ เพราะรายงานความยั่งยืนอาจมีข้อมูลมากและหาข้อมูลเฉพาะเจาะจงได้ยาก ทั้งนี้แพลตฟอร์มเพิ่งเริ่มต้นได้ไม่นานอาจต้องใช้เวลาปรับปรุงในเรื่องความเป็นมิตรต่อผู้ใช้งานและความยืดหยุ่นของข้อมูลที่บางทีไม่สอดรับกับการคำนวณหรือเก็บข้อมูลของบางองค์กร

2) หน่วยงานกำกับดูแล และตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจพิจารณาความสอดคล้องของข้อกำหนดใน 56-1 One Report ให้สอดคล้องกับข้อมูลที่บริษัทต้องกรอกใน ESG Data Platform ในอนาคต เพราะข้อมูลบางส่วนที่บริษัทต้องกรอกใน ESG data platform แต่ไม่ได้เป็นข้อบังคับ ให้เปิดเผยใน One Report นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนดังกล่าวอาจสร้างความเข้าใจผิดแก่ผู้รับสารได้หากไม่เข้าใจคำจำกัดความ หรือบริบทที่ชัดเจน เช่น ข้อมูลความแตกต่างด้านค่าจ้างระหว่างเพศ เป็นต้น

3) สร้างความเข้าใจให้ผู้บริโภคสำหรับประเด็นด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวกับสินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดแรงขับเคลื่อน และความต้องการต่อสินค้า ผลิตภัณฑ์ และโครงการที่เป็นมิตรต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น รวมถึงทำให้ผู้บริโภคซึ่งเป็นหนึ่งในผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญเกิดการตั้งคำถามและขอข้อมูลจากบริษัทด้วย

4) ปัจจุบันผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ความเห็นต่อการเปิดเผยข้อมูล หรือการดำเนินงานด้านความยั่งยืนของบริษัทผ่านสื่อโซเชียลค่อนข้างมาก ในบางครั้งความเห็นจากช่องทางดังกล่าวอาจไม่สะท้อนในกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่บริษัทจัดทำแบบเป็นทางการ ดังนั้นการพัฒนามี Stakeholder engagement platform รวม อาจเป็นประโยชน์ต่อการรวมรวบข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายของบริษัทได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นช่องทางในวงกว้างให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นต่อบริษัท

5) การเพิ่มศักยภาพ และสร้างที่ปรึกษา รวมถึงผู้สอบทานข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่เป็นบริษัทสัญชาติไทยเพิ่มขึ้น และส่งเสริมผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะทางอาชีพเป็นที่ปรึกษา และผู้สอบทานเพื่อให้บริษัทที่ต้องการรับบริการมีทางเลือกมากขึ้นทั้งในแง่ความเชี่ยวชาญ และราคาของบริการข้อมูลดังกล่าว

ตารางที่ 5.1 สรุปแนวปฏิบัติที่ดี และข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกำกับดูแลจากข้อมูลแต่ละกรณีศึกษา

กรณีศึกษา	แนวปฏิบัติที่ดี ที่หน่วยงานอื่นอาจนำไปใช้	ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานกำกับดูแล
MINT	- ทีมความยั่งยืนซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดทำรายงานความยั่งยืน จัดทำและเสนอ KPIs ด้านความยั่งยืน มีการทำงานร่วมกับทีมกลยุทธ์องค์กร และฝ่ายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การขับเคลื่อนทั้งองค์กรในประเด็นดังกล่าวเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม - การตั้ง KPIs ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนต้องมีการตั้งให้เชื่องโยงกับการดำเนินงานของแต่ละฝ่ายในองค์กร เพื่อทำให้ประเด็นด้านความยั่งยืนสอดคล้อง และแทรกซึมเข้าไปในกระบวนการทำงาน มากกว่าการมองว่าเป็นส่วนเพิ่ม หรือภาระเพิ่มที่ไม่เกี่ยวกับงาน โดยตั้งทั้ง KPIs และเป้าหมายด้วย - การพิจารณาประเด็น SDGs เป็นการพิจารณาที่คำนึงถึงการดำเนินการของธุรกิจอย่างจริงจัง มีการตั้งเป้าหมาย และตัวชี้วัดและ KPIs ที่สอดคล้องกับ SDGs ที่เลือกเน้น และเชื่อมโยงประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญขององค์กรเข้ากับ SDGs ด้วย - การอัพเดทและแชร์ข้อมูลของหน่วยธุรกิจที่อยู่ในภูมิภาคที่ต่างกันของธุรกิจในเครือ ทำให้หน่วยธุรกิจดังกล่าวเรียนรู้ที่จะรับมือกฎระเบียบ ความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เปลี่ยนแปลงไปได้ทันท่วงที เช่น กฎหมาย และความคาดหวังของผู้บริโภคในมิติสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยอาจยังไม่เข้มข้นเท่าต่างประเทศ การแชร์ข้อมูลส่วนนี้ของบริษัทในเครือทำให้หน่วยธุรกิจในไทยสามารถเรียนรู้ และนำมาปรับใช้เพื่อรับมือความท้าทายในอนาคตได้ - การมองประเด็นด้านความยั่งยืนแบบรอบด้าน และเป็นโอกาสของธุรกิจ โดยดำเนินงานด้านความยั่งยืนในลักษณะที่องค์กรได้ประโยชน์ด้วย เช่น แผนงานด้านความยั่งยืนที่ช่วยพัฒนาทักษะพนักงาน และลดต้นทุนบริษัทควบคู่กัน - การพิจารณาการใช้ผู้สอบทานอิสระ โดยพิจารณาทั้งในแง่ความพร้อมของข้อมูล และความคาดหวังต่อกระบวนการการสอบทานนอกเหนือไปจากการได้รับการรับรอง	- หน่วยงานกำกับดูแลควรมีการเผยแพร่/ประกาศถึงข้อบังคับเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่คาดว่าจะบังคับใช้ในอนาคต หรือเป็นแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นเป็นระยะ หากมีแผนประกาศบังคับใช้ควรกำหนดระยะเวลาล่วงหน้าอย่างชัดเจนเพื่อให้บริษัทจดทะเบียนได้มีเวลาปรับตัวและเตรียมความพร้อม - หากในอนาคตมีการออกกฎประเด็นการใช้ผู้สอบทานอิสระสำหรับข้อมูลด้านความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียน หน่วยงานกำกับดูแลอาจต้องสำรวจความพร้อมของบริษัท ในด้านข้อมูลความยั่งยืนที่เปิดเผยก่อนที่จะมีการบังคับใช้ข้อกำหนดดังกล่าว
STGT	- ใช้การเปิดเผยข้อมูล และรายงานความยั่งยืนเป็นเครื่องมือในการสรุปผลการดำเนินงานให้หน่วยงานภายในแต่ละฝ่ายทราบเพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงาน - ในกระบวนการระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย บริษัทพิจารณาจากความสำคัญ และอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินธุรกิจ โดยบริหารความสัมพันธ์ตามการประเมินดังกล่าว เช่น การบริหารความสัมพันธ์แบบใกล้ชิด และการบริหารความสัมพันธ์แบบเน้นรักษาความพึงพอใจ	- มาตรฐานและกฎเกณฑ์การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืน รวมถึงการประเมินต่าง ๆ มีค่อนข้างมาก และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอด หากทางหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางการแนะนำมาตรฐานหรือกฎเกณฑ์ที่บริษัทในประเทศไทยควรปฏิบัติตามจะเป็นประโยชน์ในการเลือกใช้มาตรฐานที่เหมาะสม
SCB	- การมีโครงสร้างการกำกับดูแลด้านความยั่งยืนที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านความยั่งยืนขององค์กรถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยผลักดันให้นโยบายความยั่งยืนเกิดขึ้นได้ รวมถึงการเชื่อมประเด็นความยั่งยืนกับ KPIs จะช่วยให้เป้าหมายด้านความยั่งยืนและเป้าหมายใหญ่ขององค์กรเกิดขึ้นได้พร้อมกัน - เริ่มการเปิดเผยข้อมูลที่กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญ และยึดประเด็นดังกล่าวเป็นแกนการจัดทำรายงาน - เน้นถึงความสำคัญของกิจกรรม และเรื่องราวของแต่ละฝ่ายปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืน ทำให้ในแต่	ประเด็นที่มีนัยสำคัญตามรายอุตสาหกรรมที่กำหนดในการประเมินการเปิดเผยข้อมูลอาจไม่เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัท ทำให้เมื่อถูกประเมินการเปิดเผยข้อมูลตามกรอบที่กำหนดอาจส่งผลให้เห็นว่าบริษัทยังเปิดเผยข้อมูลได้ไม่ลึกหรือไม่ดีพอ ทั้ง ๆ ที่ประเด็นดังกล่าวไม่ได้เป็นประเด็นที่ถูกบ่งชี้ว่าเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญของบริษัททำให้มีการพูดถึงไม่มากนัก หรือยังไม่มีการกำหนดตัวชี้วัดของประเด็นนั้น ๆ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาถึงบริบทของบริษัทต่าง ๆ ที่แตกต่างกันด้วย

	ละปีฝ่ายต่าง ๆ ต้องคิดถึงความเกี่ยวโยงระหว่างการดำเนินงานและประเด็นด้านความยั่งยืน	
AEONTS	- ใช้กรอบ หรือมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนมาเป็นกรอบในการจัดระเบียบข้อมูลที่มีอยู่แล้ว และจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ - การผนวกทีมที่ดูแลเรื่องความยั่งยืนเข้าไปในฝ่ายธุรกิจอื่น เช่น การมีฝ่าย Digital Marketing and Sustainability จะช่วยผนวกการพัฒนา และนำเสนอผลิตภัณฑ์ให้แก่ลูกค้าถูกเชื่อมกับประเด็นด้านความยั่งยืน อย่างไรก็ตามการนำฝ่ายความยั่งยืนผนวกเข้ากับ Digital Marketing ยังไม่เห็นแพร่หลายนัก ส่วนใหญ่จะเป็นการผนวกเข้ากับฝ่าย IR หรือฝ่ายกลยุทธ์ เป็นต้น - การพัฒนาแนวคิดเรื่องความยั่งยืนที่ต่อยอดมาจากแนวคิดทาง CSR และมีความพยายามที่จะสื่อสารถึงความแตกต่างระหว่างแนวคิดเรื่องความยั่งยืนองค์กร และ CSR ให้บุคลากรภายในทราบ	หน่วยงานกำกับดูแลควรมีการจัดอบรมหรือสัมมนาให้แก่ทีมผู้บริหารและคณะกรรมการของบริษัทจดทะเบียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ความรู้และเพิ่มเติมในประเด็นด้านความยั่งยืน เนื่องจากการปฏิบัติให้เห็นเป็นแบบอย่างโดยผู้นำองค์กร (Tone From the Top) คือแรงหนุนสำคัญให้การดำเนินงานด้านความยั่งยืนต่าง ๆ ขององค์กรเกิดขึ้นได้อย่างราบรื่น
IVL	- การตั้ง Committee เพื่อบรรลุเป้าหมายเฉพาะ เช่น การตระหนักถึงความสำคัญของการบรรลุเป้าหมาย Net Zero ทำให้บริษัทตั้ง Decarbonization Committee ขึ้น ที่ประกอบด้วยสมาชิกจากทุกหน่วยธุรกิจของบริษัทเพื่อร่วมขับเคลื่อนเป้าหมายดังกล่าว - การใช้รางวัลและดัชนีที่เกี่ยวกับความยั่งยืนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นตัวเปรียบเทียบ หรือเป็น benchmark เพื่อการพัฒนาภายในขององค์กร - การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นซอฟต์แวร์ภายใน ทำให้การเก็บข้อมูลจากหน่วยงานย่อยภายในเป็นไปได้ง่ายขึ้น - การมีหน้าเวปไซต์ IVL ESG Profile ที่รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ESG ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สนใจใช้ข้อมูลเข้ามาดาวน์โหลดข้อมูลที่ต้องการออกไปใช้ได้ ทำให้ประหยัดเวลาในการตอบคำถาม/แบบสอบถามลง และยังเป็นการช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ข้อมูลอีกด้วย	ตลาดหลักทรัพย์ฯ อาจพิจารณาช่วยเหลือบริษัทจดทะเบียนขนาดเล็กในแง่ของการอบรมในประเด็นข้อกำหนดด้านการเปิดเผยข้อมูลตามกรอบใหม่ ๆ การจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพดังกล่าวอาจขยายไปสู่การเตรียมความพร้อมแก่บริษัทขนาดกลางและเล็ก (SMEs) เรื่องการเก็บ จัดเตรียม และใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนด้วย
AP	- การจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจที่รวมผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม แนวทางนี้เหมาะกับหน่วยงานที่อาจยังไม่มีทีมความยั่งยืนเป็นทีมแยกออกมาชัดเจน หรือยังมีทรัพยากร และความรู้ความเชี่ยวชาญที่จำกัด - ให้ความสำคัญกับกระบวนการ Stakeholder engagement และการประเมินประเด็นที่มีนัยสำคัญ (Material Issues) ควบคู่ไปกับการจัดทำรายงานความยั่งยืน - การใช้บริษัทที่ปรึกษาด้านความยั่งยืนเข้ามาช่วยในช่วงเริ่มต้นพัฒนากระบวนการเก็บข้อมูล รวมไปถึงพัฒนาการดำเนินงาน ทำให้บริษัทมีพัฒนาการที่ดีขึ้น	- หน่วยงานกำกับดูแลจัดอบรมบริษัทจดทะเบียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับความท้าทายในการเก็บข้อมูล การปล่อยก๊าซเรือนกระจก และประเด็นการตั้งเป้าหมาย Net zero ของกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพราะแต่ละอุตสาหกรรม และองค์กรมีลักษณะ และความท้าทายที่ค่อนข้างเฉพาะเจาะจง - ส่งเสริมบริษัทจดทะเบียนที่ต้องการใช้บริการที่ปรึกษาด้านความยั่งยืนเพื่อปรับปรุงการรายงานความยั่งยืน และกระบวนการทำงานด้านความยั่งยืนภายในขององค์กร เช่น การอุดหนุนค่าบริการที่ปรึกษาด้านความยั่งยืน และจัดทำรายชื่อ/ข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของบริษัทที่ปรึกษาแก่บริษัทจดทะเบียน - อาจพิจารณาออกคำแนะนำเกี่ยวกับช่วงเวลาที่บริษัทจะเผยแพร่รายงานความยั่งยืนแบบแยก (ถ้ามี) โดยเฉพาะหากมีการอ้างถึงข้อมูลจากรายงานความยั่งยืนแบบแยกเล่มใน One Report เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลจาก One Report ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และทันการณ์

		- สร้างความตระหนักให้สังคมสำหรับประเด็นด้านความยั่งยืนที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย หรืออสังหาริมทรัพย์และการก่อสร้างอื่น ๆ เพื่อสร้างแรงขับเคลื่อน และความต้องการต่อสินค้าผลิตภัณฑ์ และโครงการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคมมากขึ้น
BCP	- มีการตั้งคณะทำงาน Net Zero Division เพื่อการบรรลุเป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นศูนย์ เพื่อตั้งเป้าติดตามผล และประสานความร่วมมือที่ต้องอาศัยหลายส่วนงานในองค์กร - สร้างความตระหนักของพนักงานต่อการลดก๊าซเรือนกระจกผ่านการตั้งเป้าหมายที่อยู่ในวิสัยที่ทำได้ และมีกิจกรรม เครื่องมือ และระบบที่จะเอื้อให้พนักงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ - ฝ่ายการเงิน และบัญชีมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลก๊าซเรือนกระจกที่เป็นส่วนเชื่อมโยงกับข้อมูลทางการเงิน รวมถึงมีการลงทุนพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลที่สอดคล้องกับลักษณะการเก็บข้อมูลดังกล่าว	- มีอีกหลายประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืนองค์กรที่บริษัทจดทะเบียนยังขาดความรู้ และขาดการเชื่อมโยงประเด็นนั้น ๆ เข้ากับการดำเนินธุรกิจ เช่น ประเด็นด้าน Biodiversity หน่วยงานกำกับดูแลอาจมีการจัดทำสื่อเพิ่มเติมเพื่อให้ความรู้แก่บริษัทจดทะเบียน และควรมองถึงการเพิ่มประเด็นเหล่านี้เข้าสู่หลักสูตรการศึกษา หรือหลักสูตรเพิ่มศักยภาพที่เกี่ยวข้อง - เพิ่มจำนวนบริษัทผู้สอบทานข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืนที่เป็นบริษัทสัญชาติไทย และส่งเสริมผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะทางอาชีพเป็นผู้สอบทาน เพื่อให้บริษัทที่ต้องการรับบริการมีทางเลือกมากขึ้นทั้งในแง่ความเชี่ยวชาญ และราคาของบริการสอบทานข้อมูลดังกล่าว
HMPRO	- ทีมความยั่งยืน อยู่ภายใต้กลุ่มงานเดียวกับทีมกลยุทธ์องค์กร และทีมนักลงทุนสัมพันธ์ทำให้การประสานงานระหว่างฝ่ายเพื่อนำประเด็นด้านความยั่งยืนเข้าผนวกเป็นส่วนหนึ่งของกลยุทธ์องค์กรทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถส่งต่อแนวปฏิบัติไปยังส่วนงานอื่น ๆ ในองค์กรได้ - การดำเนินงานด้านความยั่งยืนที่พิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งแง่ของประโยชน์ที่บริษัทจะได้รับ และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การติดตั้งแผงโซล่าเซลล์บนหลังคา ที่นอกจากจะลดต้นทุนค่าไฟแล้ว ยังลดการปล่อย GHG ขอบเขตที่ 2 หรือการทำงานร่วมกับซัพพลายเออร์เพื่อลดบรรจุภัณฑ์ที่นอกจากจะช่วยลดต้นทุน แล้วยังช่วยลดขยะอีกด้วย - หน่วยงานต่าง ๆ บริษัทได้มีเป้าหมายด้านความยั่งยืนชัดเจน รวมถึงมี KPIs ที่เชื่อมกับเป้าหมายนั้น ๆ และมีการติดตามความคืบหน้าของผลการดำเนินงาน - ให้ความรู้แก่ลูกค้า และคู่ค้าเกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนเพื่อสร้างความยั่งยืนของห่วงโซ่คุณค่าของบริษัท	- กฎเกณฑ์ หรือกรอบในประเทศไทยที่ปรับใช้มาจากมาตรฐาน หรือดัชนีในระดับมาตรฐานสากลควรมีการคำนึงถึงบริบทของประเทศควบคู่ไปด้วย - ข้อมูลบางส่วนที่บริษัทต้องกรอกใน ESG data platform แต่ไม่ได้เป็น requirement ให้เปิดเผยใน One Report ผู้ให้สัมภาษณ์สะท้อนถึงข้อมูลดังกล่าวว่าอาจเป็นข้อมูลที่บริษัทไม่อยากเปิดเผยเพราะกังวลข้อมูลรั่วไหลไปถึงคู่แข่งในตลาด นอกจากนี้การเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวอาจสร้างความเข้าใจผิดแก่ผู้รับสารได้หากไม่เข้าใจคำจำกัดความ หรือบริบทที่ชัดเจน เช่น ข้อมูลความแตกต่างด้านค่าจ้างระหว่างเพศ เป็นต้น
VGI	- องค์กรขนาดเล็ก หรือเป็นองค์กรที่ไม่มีแผนตั้งทีมความยั่งยืนแยกออกมา อาจพิจารณาตั้งคณะทำงานที่ดำเนินงานเกี่ยวข้องกับความยั่งยืนที่มีทีมงานจากหลายหน่วยงานในองค์กร ซึ่งจะเพิ่มการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรในแง่ของการเก็บข้อมูล และสื่อสารประเด็นด้านความยั่งยืนไปในแผนกที่ตนอยู่ - การเน้นทำกระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการประเมินประเด็นที่มีนัยสำคัญรวมถึง การทำ Materiality Matrix ต้องวางแผนให้แล้วเสร็จก่อนการทำรายงาน เพราะกระบวนการดังกล่าวข้างต้นเป็นกระบวนตั้งต้นที่สำคัญในการจัดทำรายงาน หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความยั่งยืน - ใช้รางวัล และดัชนีด้านความยั่งยืนเป็นเครื่องมือดึงดูดความสนใจของผู้บริหารต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยั่งยืน และให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการ และการดำเนินงานด้านความ	แนวทางการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนของไทยควรเทียบเคียงได้กับต่างประเทศ หน่วยงานกำกับดูแลอาจมีการเพิ่มความรู้ให้แก่ภาคเอกชนเพื่อรับรู้ถึงแนวทางการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงระเบียบที่จะเปลี่ยนแปลงไป และช่วยวางแนวทางการปรับตัวรวมถึงการสื่อสารกับบริษัทขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งประเด็นเรื่องการเก็บภาษีการปล่อยคาร์บอนในอนาคตด้วยที่หน่วยงานกำกับดูแลควรมีการแจ้งภาคเอกชนล่วงหน้าแต่เนิ่น ๆ ว่าภาคอุตสาหกรรมใดคือเป้าหมายแรก ธุรกิจควรปรับตัวอย่างไรเพิ่มเติม รวมถึงจะมีบทลงโทษหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

	ยั่งยืนที่เกี่ยวข้องนอกเหนือไปจากประเด็นเรื่องรางวัล และดัชนีดังกล่าว	
ADVANC	- การทำงานร่วมกันระหว่างทีมความยั่งยืนกับฝ่ายงานที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายด้านความยั่งยืนที่ประกอบไปด้วยหัวหน้างานจากฝ่ายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกลยุทธ์ด้านความยั่งยืนและเป้าหมายโดยคำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงานที่จะไปดำเนินงานต่อ - การเชื่อมประเด็นที่มีนัยสำคัญกับกรอบกลยุทธ์องค์กร ทำให้การดำเนินงานด้านความยั่งยืนเป็นไปในทิศทางเดียวกับกลยุทธ์องค์กร - การใช้บริการบริษัทที่ปรึกษาเพื่อเก็บเกี่ยวมุมมอง และแนวโน้มด้านความยั่งยืนใหม่ ๆ - การเปลี่ยนผู้สอบทานอิสระหลังจากที่ใช้บริการผู้สอบทานเดิมมาระยะหนึ่งเพื่อเป็นการสำรวจตลาด และเรียนรู้มุมมองใหม่ ๆ ของผู้สอบทานรายใหม่	- บริษัทมีข้อคิดเห็นต่อการทำ ESG Data Platform ของตลาดหลักทรัพย์ฯ ว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการรวบรวมข้อมูลความยั่งยืนแก่ผู้ที่สนใจ เพราะรายงานความยั่งยืนอ่านและหาข้อมูลได้ยาก ทั้งนี้แพลตฟอร์มเพิ่งเริ่มต้นได้ไม่นานยังคงต้องใช้เวลาปรับปรุงในเรื่องความเป็นมิตรต่อผู้ใช้งานและความยืดหยุ่นที่บางทีไม่สอดรับกับการคำนวณหรือเก็บข้อมูลของบางองค์กร - การให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพ และการช่วยเหลือ SMEs ในประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กร

ที่มา: คณะผู้วิจัย

5.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้ฐานข้อมูลจากงานวิจัยร่วมกับฐานข้อมูล S&P Capital IQ

ฐานข้อมูลด้าน Environmental Social and Governance (ESG) เป็นส่วนหนึ่งของฐานข้อมูล S&P Capital IQ ที่มุ่งหวังให้หน่วยงานที่ใช้ข้อมูลของบริษัททั่วโลกผนวกประเด็นด้าน ESG เข้าเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินบริษัท โดยกองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลนี้และต้องการส่งเสริมการใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนี้แก่สถาบันการศึกษา นักวิชาการ หรือหน่วยงานที่สนใจ จึงเป็นที่มาของแนวทางการใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าวร่วมกับข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้ เพื่อสร้างโจทย์งานวิจัยใหม่ ๆ ในอนาคต นอกจากนี้ข้อมูลในส่วนนี้ยังเป็นการชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าว กับข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้ด้วย

5.3.1 ฐานข้อมูลด้าน ESG ของ S&P Capital IQ

ฐานข้อมูลด้าน ESG เป็นส่วนหนึ่งของฐานข้อมูล S&P Capital IQ โดยมีส่วนประกอบหลักที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่งานวิจัยชิ้นนี้สนใจ 3 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

1) ส่วน Climate Analytics โดยในส่วนนี้จะประกอบด้วยข้อมูล ดังนี้

- ข้อมูล Carbon Earning at Risk เป็นชุดข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถประเมินความเสี่ยงของบริษัทต่อสถานการณ์ราคาคาร์บอนในปัจจุบันและในอนาคตได้ ข้อมูลในส่วนนี้มีข้อมูลของบริษัทในด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ขอบเขตที่ 1 หรือขอบเขตที่ 2 รวมถึงข้อมูลประมาณการส่วนต่างราคาคาร์บอนที่บริษัทจ่ายอยู่ในปัจจุบัน และราคาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Unpriced Carbon Cost) และ ข้อมูลราคาดังกล่าวเทียบกับกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักภาษีและดอกเบี้ยของบริษัท (Unpriced Carbon Cost/EBITDA) เป็นต้น
- ข้อมูล Paris Alignment เป็นชุดข้อมูลที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถประเมินได้ว่าแผนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและเป้าหมายของบริษัทสอดคล้องกับข้อตกลงปารีสหรือไม่ ข้อมูลในส่วนนี้มี

ข้อมูล เช่น ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัท[62] ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของบริษัทเทียบกับเป้าหมายการลดอุณหภูมิที่ต่ำกว่า 2°C[63] หรือที่ 2°C[64] (ดังรูป 5.1) ซึ่งมีข้อมูลด้านการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่แตกต่างจากฐานข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยเก็บข้อมูล ซึ่งจะเน้นสำรวจว่าบริษัทได้เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อ Paris Agreement หรือไม่จากการกล่าวของบริษัท (ข้อมูลแสดงผล 0 หรือ 1 คือ ไม่เปิดเผยความมุ่งมั่นต่อ Paris Agreement และเปิดเผยความมุ่งมั่นต่อ Paris Agreement ตามลำดับ) ฉะนั้นหากผู้ใช้ข้อมูล เช่น บริษัทจัดการกองทุน หรือนักลงทุนสถาบันต้องการใช้ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในการประเมินการจัดพอร์ตการลงทุนกับการดำเนินงานตามเป้าหมายข้อตกลงปารีสของบริษัท ฐานข้อมูล S&P Capital IQ จะมีข้อมูลในส่วนเพิ่มตรงนี้

รูปที่ 5.1 ตัวอย่างข้อมูล Paris Alignment ของบริษัท เอสซีบี เอกซ์ จำกัด (มหาชน)

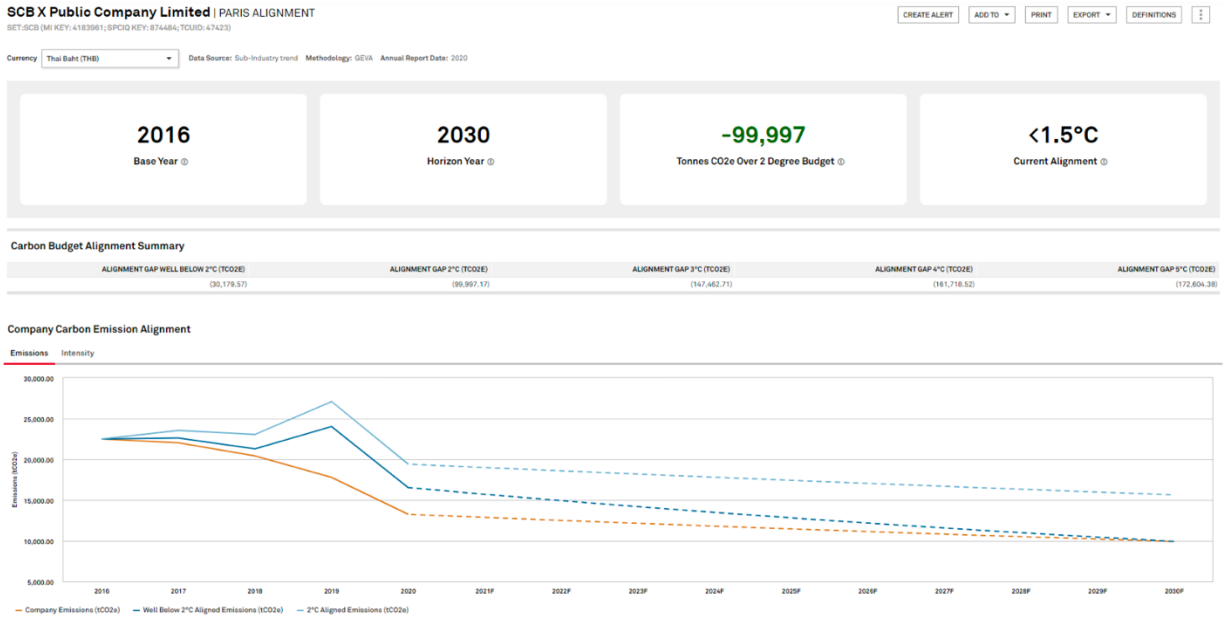

ที่มา: S&P Capital IQ

- ข้อมูล Physical Risk เป็นชุดข้อมูลที่แสดงถึงความเสี่ยงทางกายภาพจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยระดับความเสี่ยงจะถูกประเมินเป็นคะแนนตั้งแต่ 0 – 100 ข้อมูลในส่วนนี้มีข้อมูลความเสี่ยงทางกายภาพต่าง ๆ เช่น ความเสี่ยงจากน้ำท่วม (Coastal Flood Score) ความเสี่ยงจากภัยแล้ง (Drought Score) ความเสี่ยงจากอากาศหนาวจัด (Extreme Cold Score) และความเสี่ยงจากอากาศร้อนจัด Extreme Heat Score เป็นต้น

---

62 **Company Emissions (tCO2e):** Actual or forecasted company emissions for the reported financial year

63 **Well Below 2°C Aligned Emissions (tCO2e):** Company emissions aligned with well below a 2°C outcome for the reported financial year

64 **2°C Aligned Emissions (tCO2e):** Company emissions aligned with a 2°C outcome for the reported financial year

2) ส่วน Environmental Analytics เป็นชุดข้อมูลที่เกี่ยวกับข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีชุดข้อมูลหลักได้แก่ Environmental Profile, Environmental Peer Analysis, Environmental History และ Environmental Briefing Achieve ตัวอย่างของข้อมูลในส่วนนี้ เช่น ข้อมูลต้นทุนทางตรงและทางอ้อมของมลพิษทางอากาศ (Air Pollutants Direct & Indirect Cost) ข้อมูลการปล่อยก๊าซเรือนกระจกขอบเขตต่าง ๆ (GHG Emissions - Scope 1, 2, 3) ข้อมูลการรีไซเคิลของเสีย (Waste Recycled) ข้อมูลการผลิตพลังงานของบริษัท (Company Power Generation) หรือข้อมูลต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมของบริษัทเทียบกับกำไรจากการดำเนินงานก่อนหักภาษีและดอกเบี้ยของบริษัท (Total Environmental Cost/ EBITDA) เป็นต้น

3) ส่วน ESG Profile เป็นชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้าน ESG ขององค์กร ได้แก่ ESG Scores, ESG Scores Raw Data และ ESG Scores History โดยข้อมูลที่เป็นส่วนประกอบของ ESG Scores จากฐานข้อมูลนี้จะเน้นการให้คะแนนในมิติต่าง ๆ ของข้อมูลที่บริษัทเปิดเผย ซึ่งมีจุดประสงค์ต่างกับการเก็บข้อมูลจากรายงานของบริษัทจดทะเบียนที่ทางทีมวิจัยเก็บเพื่อสำรวจภาพรวมถึงความพร้อมของข้อมูลที่บริษัทเปิดเผยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นด้านความยั่งยืนต่าง ๆ โดยไม่ได้เน้นการให้คะแนน ส่วนถัดไปจะเป็นการยกตัวอย่างประเด็นข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลจากฐานข้อมูล S&P Capital IQ และข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้

รูปที่ 5.2 ตัวอย่างของข้อมูลภาพรวม ESG Profile ของบริษัท เอสซีบี เอกซ์ จำกัด (มหาชน)

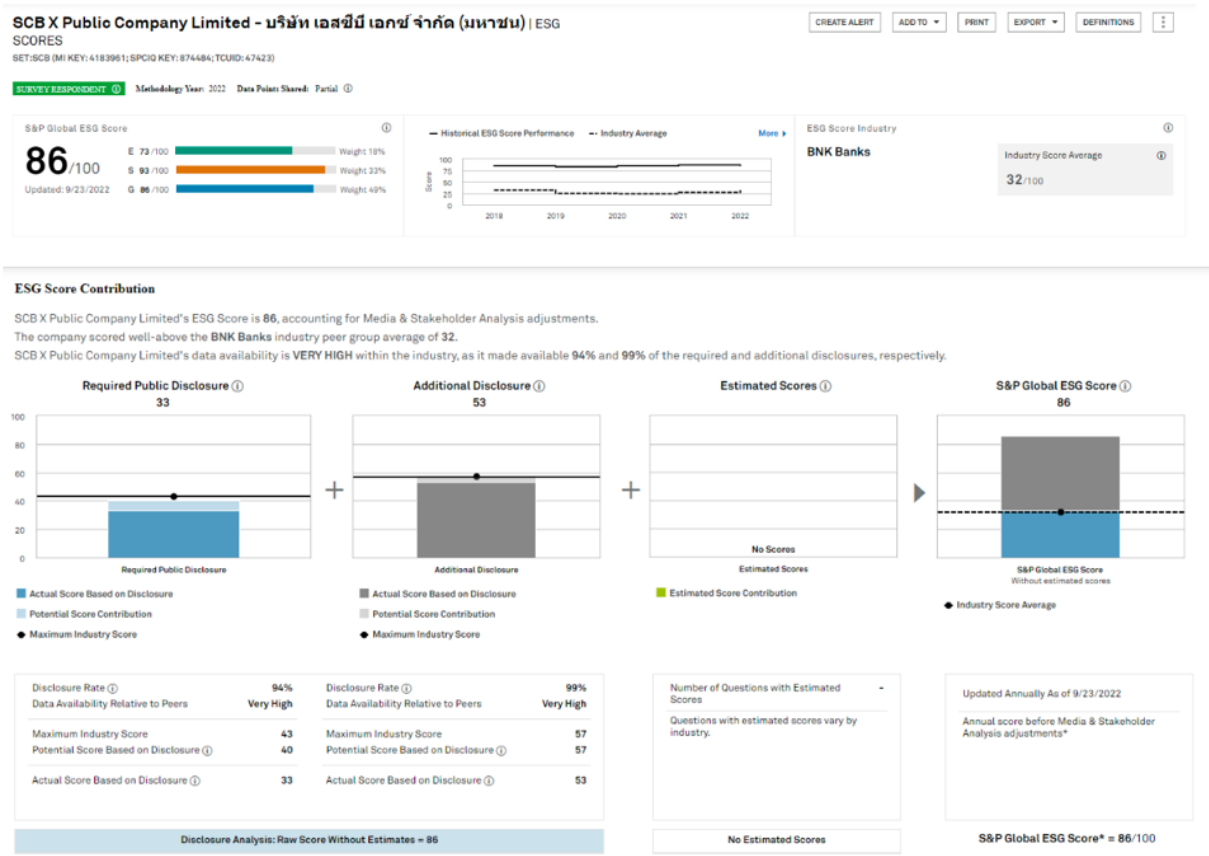

ที่มา: S&P Capital IQ

5.3.2 ความแตกต่างของข้อมูลจากฐานข้อมูล S&P Capital IQ และข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้

1) **ข้อมูลที่เกี่ยวกับ Risk & Crisis Management** โดยฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ ให้ความสำคัญกับความเสี่ยง[65] ได้แก่ Risk Governance, Risk Culture, Sensitivity Analysis & Stress Testing และ Emerging Risks พร้อมสำรวจถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่บริษัทดำเนินการและติดตามความเสี่ยงนั้น เช่น Risk Governance โดยฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ ได้สำรวจถึงคณะทำงานและโครงสร้างที่รับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงขององค์กร[66] เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลที่คณะผู้วิจัยเก็บมาจากรายงานของบริษัทจดทะเบียนซึ่งมีการสำรวจว่าบริษัทมีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management หรือไม่ โดยแบ่งคำตอบของบริษัทออกเป็น 3 ลักษณะ คือ ไม่มีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management มีการอ้างถึงการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management แต่ไม่มีการประเมินความเสี่ยงชัดเจน และมีการเชื่อมโยง ESG กับ Risk management และมีการประเมินความเสี่ยงอย่างชัดเจน

   จะเห็นได้ว่าข้อมูลจากการสำรวจของคณะผู้วิจัยจะเน้นสำรวจการเชื่อมโยงของ Risk Management กับ ประเด็นด้าน ESG ของบริษัทในภาพรวม ซึ่งทำให้เห็นแนวโน้มของการเชื่อมโยงดังกล่าวในช่วงที่เก็บข้อมูล และมีประเด็นย่อยลงไปน้อยกว่าข้อมูลจากฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ

2) **ข้อมูลเกี่ยวกับ Materiality** ฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ มีการสำรวจ 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เกี่ยวกับ Material Issue[67] โดยมีการสำรวจถึงการเปิดเผยกระบวนการ Materiality analysis และ Material Issue 3 หมวดที่มีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจมากที่สุดและการสร้างมูลค่าระยะยาว รวมถึงประเด็นเหล่านั้นมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจและการสร้างมูลค่าระยะยาวต่อบริษัทอย่างไร และ ส่วนที่เกี่ยวกับ Materiality Disclosures[68] โดยสำรวจถึงกระบวนการจัดทำ Materiality analysis และความคืบหน้าในการบรรลุเป้าหมายต่าง ๆ โดยหากเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยจัดทำนั้น ทางคณะผู้วิจัยได้มุ่งสำรวจประเด็นที่มีนัยสำคัญ หรือ Material

---

[65] **Risk & Crisis Management:** The questions in this criterion focus on risk governance, emerging risks, and the incentives, training and empowering employees in order to develop an effective risk culture. Additionally, we perform a real-time check to assess the system with our internal MSA (Media and Stakeholder Analysis).

[66] **Risk Governance:** Please indicate which people, departments and committees are responsible and accountable for enterprise risk management in terms of risk appetite & tolerance as well as risk monitoring & reporting. Please also indicate the expertise and training applicable to non-executive directors as well as the corporate structure of risk management functions.

[67] **Material Issues:** Has your company conducted a materiality analysis to identify the most important material issues (economic, environmental, or social) for your company's performance? Please provide the three most material issues that have the greatest impact on your business and the generation of long-term value. Please indicate how these issues impact your business and serve as sources of long-term value creation for your company.

[68] **Materiality Disclosure:** Do you publicly disclose details of your materiality analysis, including information on how you conduct the materiality analysis process and your progress towards your targets or metrics?

Issue 8 ประเด็นหลักซึ่งกำลังเป็นที่สนใจของธุรกิจ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั่วโลก ได้แก่ Climate change, Biodiversity, Waste/Pollution, Human rights, Gender, Health and Safety, Anti-corruption, และ Supply chain ทางทีมวิจัยจะมีการเก็บข้อมูลจากการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทว่ามีการกำหนดประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญหรือไม่ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ ไม่ได้มีการกำหนดให้ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality Matrix หรือมีการกำหนดให้ประเด็นที่เกี่ยวเนื่อง แต่ไม่ใช่ประเด็นโดยตรงเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix หรือมีการกำหนดให้ประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix

ซึ่งข้อค้นพบจากการสำรวจประเด็นที่มีนัยสำคัญ 8 ประเด็นข้างต้นจะทำให้ทราบว่า ณ ปัจจุบันประเด็นอะไรบ้างที่ทางบริษัทจดทะเบียนใน SET100 มีการให้ความสำคัญ และกำหนดให้เป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญใน Materiality matrix แล้ว โดยข้อมูลดังกล่าวจะแสดงถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการให้ความสำคัญในประเด็นที่สังเกตตลอดระยะเวลาการเก็บข้อมูล และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของบริษัทจดทะเบียนในการพัฒนาคู่มือสำหรับการเปิดเผยข้อมูลเฉพาะประเด็นให้แก่บริษัทจดทะเบียนต่อไป

3) **ข้อมูลเกี่ยวกับ Independent Assurance** จากฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ เป็นการเปิดเผยว่าบริษัทจดทะเบียนมีการใช้ผู้สอบทานอิสระในการให้ความเชื่อมั่นต่อข้อมูลที่เปิดเผยต่อสาธารณะหรือไม่ โดยแบ่งเป็นประเด็นในด้านสิ่งแวดล้อม และสังคม[69,70] และหากเปรียบเทียบกับชุดข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นพบว่ามีการสำรวจรายงานของผู้สอบทานอิสระค่อนข้างละเอียดมากฐานข้อมูลของ S&P Capital IQ โดยคณะผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลว่าแต่ละบริษัทที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ผู้สอบทานในปีใดบ้าง หรือไม่แล้ว ทางคณะผู้วิจัยยังสำรวจถึงระดับการให้ความเชื่อมั่นของผู้สอบทาน ขอบเขตการให้ความเชื่อมั่นของผู้สอบทาน (เช่น การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในขอบเขตของการสอบทานข้อมูล กระบวนการกำหนดประเด็นที่มีนัยสำคัญและประเด็นที่ถูกกำหนดว่ามีนัยสำคัญในของเขตของการสอบข้อมูล) การเชื่อมโยงประเด็นที่สอบทานกับ GRI content index มาตรฐานประกอบการให้ความเชื่อมั่นของผู้สอบทาน และการแจ้งถึงผู้บริหารหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในรายงานของผู้สอบทานซึ่งเป็นการแสดงนัยถึงความรับผิดชอบด้วย โดยข้อมูลที่เกี่ยวกับ Independent Assurance ที่คณะผู้วิจัยจัดเก็บจะช่วยให้ผู้ใช้ข้อมูลเข้าใจภาพรวมขององค์ประกอบ และแนวโน้มของการให้ความเชื่อมั่นข้อมูลในรายงานความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น ซึ่งต่างจากข้อมูลของ S&P Capital IQ ยังไม่ได้มองถึงรายละเอียดในส่วนดังกล่าว

---

[69] **Environmental Reporting – Assurance:** Please indicate below what type of external assurance your company has received in relation to your company's environmental reporting. Please attach supporting evidence indicating where the assurance statement is available in the public domain.

[70] **Social Reporting – Assurance:** Please indicate below what type of external assurance your company has received in relation to your company's social reporting. Please attach supporting evidence, indicating where the assurance statement is available in the public domain.

รูปที่ 5.3 ตัวอย่างข้อมูล ESG (Environmental) ของบริษัท เอสซีบี เอกซ์ จำกัด (มหาชน)

ESG Score Breakdown

73 Environmental Weight 18%

CRITERIA	SCORE	WEIGHT (%)	SCORE COMMENT	REQUIRED PUBLIC / ADDITIONAL DISCLOSURE
Climate Strategy	**84**	**7**	-	-
Climate-Related Targets	74	19	-	Additional Disclosure
Internal Carbon Pricing	80	12	-	Additional Disclosure
Financial Opportunities Arising from Climate Change	100	11	-	Additional Disclosure
Financial Risks of Climate Change	100	11	-	Additional Disclosure
Climate-Related Management Incentives	100	10	-	Additional Disclosure
Climate Change Strategy	100	9	-	Additional Disclosure
Climate Strategy Impacts	75	8	-	Additional Disclosure
TCFD Disclosure	100	5	-	Required Public
Climate Risk Assessment - Physical Risks	55	5	-	Additional Disclosure
Climate Risk Assessment - Transition Risks	60	5	-	Additional Disclosure
Physical Climate Risk Adaptation	50	5	-	Additional Disclosure
Decarbonization Strategy	**37**	**6**	-	-
Net-Zero Targets for Financed Emissions	32	20	-	Required Public
Scope 3 Financed Absolute Emissions	90	14	-	Additional Disclosure
Scope 3 Financed Emission Intensity	78	14	-	Additional Disclosure
Coal Financing Policy	40	13	-	Required Public
Coal Investment Policy	0	13	Not measured	Required Public
Unconventional Oil & Gas Financing Policy	18	13	-	Required Public
Unconventional Oil & Gas Investment Policy	0	13	Not measured	Required Public
Operational Eco-Efficiency	**100**	**3**	-	-
Indirect Greenhouse Gas Emissions (Scope 2)	100	21	-	Additional Disclosure
Emissions from Business Travel	100	20	-	Additional Disclosure
Energy Consumption	100	20	-	Additional Disclosure
Waste Disposal	100	12	-	Additional Disclosure
Water Use	100	12	-	Additional Disclosure
Direct Greenhouse Gas Emissions (Scope 1)	100	10	-	Additional Disclosure
Scope 3 GHG Emissions	100	5	-	Additional Disclosure
Environmental Reporting	**100**	**2**	-	-
Environmental Reporting - Assurance	100	50	-	Required Public
Environmental Reporting - Coverage	100	50	-	Required Public

ที่มา: S&P Capital IQ

รูปที่ 5.4 ตัวอย่างข้อมูล ESG (Social) ของบริษัท เอสซีบี เอกซ์ จำกัด (มหาชน)

93 Social Weight 33%

CRITERIA	SCORE	WEIGHT (%)	SCORE COMMENT	REQUIRED PUBLIC / ADDITIONAL DISCLOSURE
Human Capital Development	**100**	**6**	-	-
Employee Development Programs	100	40	-	Additional Disclosure
Human Capital Return on Investment	100	30	-	Additional Disclosure
Training & Development Inputs	100	30	-	Additional Disclosure
Talent Attraction & Retention	**90**	**6**	-	-
Employee Support Programs	76	20	-	Required Public
Trend of Employee Engagement	94	20	-	Additional Disclosure
Employee Turnover Rate	74	15	-	Additional Disclosure
Long-Term Incentives for Employees	100	15	-	Additional Disclosure
Type of Individual Performance Appraisal	100	10	-	Additional Disclosure
Hiring	100	10	-	Additional Disclosure
Strategic Workforce Planning	100	5	-	Additional Disclosure
People Analytics	100	5	-	Additional Disclosure
Labor Practice Indicators	**88**	**4**	-	-
Workforce Breakdown: Gender	91	20	-	Additional Disclosure
Gender Pay Indicators	87	20	-	Additional Disclosure
Discrimination & Harassment	60	18	-	Required Public
Workforce Breakdown: Other Minorities	100	18	-	Additional Disclosure
Freedom of Association	100	12	-	Required Public
Workforce Breakdown: Race/ Ethnicity & Nationality	100	12	-	Additional Disclosure
Financial Inclusion	**100**	**3**	-	-
Financial Inclusion Products & Services	100	70	-	Additional Disclosure
Financial Inclusion Measurement & Impact	100	30	-	Additional Disclosure
Human Rights	**98**	**3**	-	-
Human Rights Assessment	100	25	-	Additional Disclosure
Human Rights Commitment	100	25	-	Required Public
Human Rights Mitigation & Remediation	100	25	-	Required Public
Human Rights Due Diligence Process	90	25	-	Required Public
Occupational Health & Safety	**91**	**3**	-	-
OHS Programs	100	33	-	Required Public
Absentee Rate	100	27	-	Additional Disclosure
OHS Governance Oversight	75	20	-	Additional Disclosure
OHS Policy	78	20	-	Required Public
Corporate Citizenship & Philanthropy	**95**	**2**	-	-
Corporate Citizenship Strategy	90	50	-	Additional Disclosure
Philanthropic Contributions	100	25	-	Additional Disclosure
Type of Philanthropic Activities	100	25	-	Additional Disclosure
Social Reporting	**100**	**2**	-	-
Social Reporting - Assurance	100	50	-	Required Public
Social Reporting - Coverage	100	50	-	Required Public
Privacy Protection	**90**	**2**	-	-
Privacy Policy: Systems/ Procedures	100	34	-	Additional Disclosure
Breaches of Customer Privacy: Complaints	100	33	-	Additional Disclosure
Customer Privacy Information	70	33	-	Required Public
Customer Relationship Management	**76**	**2**	-	-
Customer Satisfaction Measurement	76	100	-	Additional Disclosure

ที่มา: S&P Capital IQ

รูปที่ 5.5 ตัวอย่างข้อมูล ESG (Governance & Economic) ของบริษัท เอสซีบี เอกซ์ จำกัด (มหาชน)

86 Governance & Economic Weight 49%

CRITERIA	SCORE	WEIGHT (%)	SCORE COMMENT	REQUIRED PUBLIC / ADDITIONAL DISCLOSURE	DATA-POINTS SHARED?	INDUSTRY SCORE AVERAGE	INDUSTRY HIGHEST SCORE	YEAR-ON-YEAR CHANGE
Corporate Governance	**56**	**9**	-	-	-	**52**	**91**	**1**
Board Gender Diversity	45	14	-	Required Public	Yes	40	100	0
Board Structure	20	12	-	Required Public	Yes	52	100	0
Government Ownership	100	8	-	Required Public	Yes	84	100	0
Board Effectiveness	88	7	-	Required Public	Yes	57	100	(2)
Board Diversity Policy	100	7	-	Required Public	Yes	43	100	0
Board Average Tenure	57	6	-	Required Public	Yes	64	100	3
Board Industry Experience	63	6	-	Required Public	Yes	75	100	11
CEO-to-Employee Pay Ratio	70	5	-	Additional Disclosure	No	45	100	0
Dual Class Shares	86	5	-	Required Public	Yes	97	100	7
CEO Compensation - Long-Term Performance Alignment	0	5	Not measured	Required Public	Yes	23	100	0
CEO Compensation - Success Metrics	100	5	-	Required Public	Yes	39	100	0
Family Ownership	100	5	-	Required Public	Yes	96	100	0
Management Ownership	0	5	Not measured	Additional Disclosure	Yes	30	100	0
Management Ownership Requirements	0	5	Not measured	Required Public	Yes	15	100	0
Non-Executive Chairperson/ Lead Director	30	5	-	Required Public	Yes	52	100	0
Sustainable Finance	**86**	**9**	-	-	-	**20**	**95**	**1**
Integration of ESG Criteria in Project Finance	100	12	-	Required Public	Yes	43	100	30
ESG Products & Services for Asset Management	-	11	Not applicable	Additional Disclosure	Yes	26	100	-
ESG Products & Services for Retail Banking	100	11	-	Additional Disclosure	Yes	13	100	25
ESG Products & Services for Wealth Management/ Private Banking	75	11	-	Additional Disclosure	Yes	11	100	(25)
ESG Products & Services for Wholesale/ Corporate/ Investment Banking	76	11	-	Additional Disclosure	Yes	20	100	(24)
Integration of ESG Criteria in Asset Management (BNK/ FBN)	-	11	Not applicable	Required Public	Yes	28	100	-
Integration of ESG Criteria in Retail Banking	70	11	-	Required Public	Yes	20	100	0
Integration of ESG Criteria in Wealth Management/ Private Banking	87	11	-	Required Public	Yes	16	100	(4)
Integration of ESG Criteria in Wholesale/ Corporate/ Investment Banking	92	11	-	Required Public	Yes	33	100	0
Sector Activities (BNK)	-	0	Not applicable	Additional Disclosure	Yes	-	-	-
Business Ethics	**97**	**7**	-	-	-	**40**	**99**	**3**
Codes of Conduct	100	21	-	Required Public	Yes	71	100	0
Corruption & Bribery	100	19	-	Required Public	Yes	38	100	0
Codes of Conduct: Systems/ Procedures	78	12	-	Additional Disclosure	Yes	40	100	22
Anti-Competitive Practices	100	11	-	Additional Disclosure	Yes	29	100	0
Corruption & Bribery Cases	100	11	-	Additional Disclosure	Yes	30	100	0
UN Global Compact Membership	100	10	-	Required Public	Yes	22	100	-
Codes of Conduct: Coverage	100	8	-	Additional Disclosure	Yes	35	100	0
Reporting on breaches	100	8	-	Required Public	Yes	29	100	0
Risk & Crisis Management	**92**	**6**	-	-	-	**31**	**100**	**0**
Risk Governance	100	46	-	Additional Disclosure	Yes	46	100	0
Risk Culture	100	37	-	Additional Disclosure	No	23	100	0
Emerging Risks	50	17	-	Required Public	Yes	9	100	0
Anti-crime Policy & Measures	**100**	**4**	-	-	-	**32**	**100**	**25**
Crime Prevention: Business Policy/ Procedures	100	50	-	Required Public	Yes	40	100	0
Crime Prevention: Provision of Training	100	50	-	Additional Disclosure	Yes	24	100	50
Information Security/ Cybersecurity & System Availability	**100**	**3**	-	-	-	**32**	**100**	**8**
IT Security/ Cybersecurity Governance	100	25	-	Additional Disclosure	Yes	32	100	0
IT Security/ Cybersecurity Process & Infrastructure	100	25	-	Additional Disclosure	No	19	100	32
IT Security/ Cybersecurity Measures	100	20	-	Additional Disclosure	No	56	100	0
IT Security/ Cybersecurity Breaches	100	15	-	Additional Disclosure	No	29	100	0
IT Infrastructure Incidents	100	15	-	Additional Disclosure	No	26	100	0
Materiality	**94**	**3**	-	-	-	**29**	**100**	**0**
Material Issues	92	70	-	Additional Disclosure	Yes	28	100	0
Materiality Disclosure	100	30	-	Required Public	Yes	33	100	0
Policy Influence	**100**	**3**	-	-	-	**19**	**100**	**0**
Contributions & Other Spending	100	62	-	Additional Disclosure	Yes	23	100	0
Largest Contributions & Expenditures	100	38	-	Additional Disclosure	Yes	14	100	0
Tax Strategy	**100**	**3**	-	-	-	**42**	**100**	**0**
Tax Strategy and Governance	100	50	-	Required Public	Yes	18	100	0
Tax Reporting	100	29	-	Required Public	Yes	63	100	0
Effective Tax Rate	100	21	-	Required Public	Yes	72	100	0
Financial Stability & Systemic Risk	**71**	**2**	-	-	-	**71**	**100**	-
Global Systemically Important Banks	71	100	-	Required Public	Yes	71	100	-

The CSA methodology is updated each year to reflect shifting and emerging ESG risks and opportunities in each industry. Throughout a methodology year the number of overall assessed companies increases and the scores of already assessed companies can be adjusted following a Media and Stakeholder Analysis case (corporate controversy) or reassessments of underlying data. This can result in changes to industry averages, even if the company's own scores did not change. As part of the Media and Stakeholder Analysis, S&P Global analysts rely on a wide range of news sources, interactions with companies and information provided by RepRisk, a leading provider of ESG risk intelligence.

ที่มา: S&P Capital IQ

5.3.3 ประเด็นตัวอย่างโจทย์วิจัยที่อาจนำฐานข้อมูล S&P Capital IQ ร่วมกับข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้ไปใช้

ปัจจุบันฐานข้อมูลประเภททุติยภูมิที่เกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กรหรือ ESG ของบริษัทจดทะเบียนที่เป็นข้อมูลสาธารณะยังมีไม่มากนัก ข้อมูลเกี่ยวกับ ESG ดังกล่าวหากมาจากฐานข้อมูลอย่างฐานข้อมูล S&P Capital IQ อาจเข้าถึงได้จำกัด หรือต้องมีการสมัครสมาชิกเพื่อเข้าถึงฐานข้อมูล หากเป็นข้อมูลที่มาจากงานวิจัยที่มีการเผยแพร่ตีพิมพ์โดยส่วนมากนักวิจัยจะไม่ได้เผยแพร่ชุดข้อมูลดิบที่เก็บมา ทำให้การนำข้อมูลที่เกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนองค์กร หรือ ESG ไม่ว่าจะเป็นในแง่มุมของการเปิดเผยข้อมูลขององค์กร หรือข้อมูลผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องขององค์กรไม่ได้ถูกนำไปใช้วิเคราะห์ต่อ สำหรับฐานข้อมูล S&P Capital IQ ที่ทางกองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนเข้าถึงได้ (และให้หน่วยงานที่สนใจสามารถยื่นคำร้องเพื่อข้อมูลได้) และฐานข้อมูลจาก “โครงการสำรวจการจัดทำรายงานความยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการกำหนดประเด็นความยั่งยืนที่มีนัยสำคัญของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย” นี้ เป็นฐานข้อมูล และข้อมูลดิบที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย 100 บริษัท ที่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจขอข้อมูลเพื่อนำไปใช้ต่อยอดงานวิจัย หรือเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนในบริบทของไทยมากขึ้น ตัวอย่างโจทย์วิจัยที่อาจนำข้อมูลจากฐานข้อมูลทั้ง 2 ฐานข้อมูลไปใช้ต่อยอด เช่น

- การให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมหนึ่ง ๆ โดยยกเป็นประเด็นที่มีนัยสำคัญ ส่งผลต่อการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมิติต่าง ๆ ของบริษัทของบริษัทหรือไม่ อย่างไร
- เป้าหมาย SDGs ที่บริษัทกล่าวถึง หรือให้ความสำคัญส่งผลต่อการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมิติต่าง ๆ ของบริษัทของบริษัทหรือไม่ อย่างไร
- การเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนประเด็นต่าง ๆ สอดคล้องหรือไม่อย่างไรกับ ESG Score จากฐานข้อมูล S&P Capital IQ
- การที่บริษัทนำกรอบการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับความยั่งยืนต่าง ๆ มาใช้ ส่งผลต่อ ESG Score และ/หรือผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับความยั่งยืนอย่างไร
- ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนประเด็นต่าง ๆ กับผลการดำเนินงานขององค์กรทั้งในแง่ประเด็นทางการเงิน (รวมถึงต้นทุนทางการเงิน และอันดับเครดิต) และประเด็นที่ไม่ใช่ประเด็นทางการเงิน
- ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลด้านความยั่งยืนประเด็นต่าง ๆ ต่อการปรับตัวต่อความเสี่ยงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- ประเภทของผู้สอบทานส่งผลต่อประเด็นด้านความยั่งยืนต่าง ๆ เช่น การตั้งเป้าหมายการลดก๊าซเรือนกระจก หรือการดำเนินงานด้านความยั่งยืนมิติต่าง ๆ ของบริษัทของบริษัทหรือไม่ อย่างไร
- การบ่งชี้ สร้างคำจำกัดความในบริบท และประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูล และการฟอกเขียว (เช่น การใช้ภาษาที่ไม่ชัดเจน การไม่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่แน่ชัด การขาดความ

ต่อเนื่องในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน และการขาดความน่าเชื่อถือจากข้อมูลที่เปิดเผย เป็นต้น)

ฐานข้อมูล S&P Capital IQ มีข้อมูลประเภท ESG Scores ที่เน้นการให้คะแนนเพื่อเปรียบเทียบ แต่ฐานข้อมูลของโครงการไม่ได้เน้นผลลัพธ์ที่การให้คะแนนเพื่อเปรียบเทียบว่าบริษัทใดมีการเปิดเผยข้อมูลดีกว่ากัน ฉะนั้นผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปสร้างระบบการให้คะแนนของตัวเองได้จากประเด็นการเปิดเผยข้อมูลที่ทางผู้ใช้สนใจ อย่างไรก็ตามฐานข้อมูลที่ทีมวิจัยจัดทำขึ้นมีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนบริษัทที่จำกัดอยู่แค่ 100 บริษัทจากกลุ่มตัวอย่าง และเป็นการประเมินการเปิดเผยข้อมูลไม่ใช่เป็นการเก็บข้อมูลเพื่อประเมินผลการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ ESG ของบริษัท นอกจากนี้ยังอาจมีประเด็นเรื่องการตีความที่เป็นการประเมินเชิงคุณภาพของการเก็บข้อมูลดังกล่าวด้วย ดังนั้นข้อมูลที่ทางคณะผู้วิจัยเก็บมาจึงมีการอ้างอิงไปถึงแหล่งข้อมูลเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถตรวจสอบ หรือปรับการประเมินเพื่อให้ตอบโจทย์ประเด็นวิจัยที่สนใจได้ ส่วนฐานข้อมูล S&P Capital IQ อาจมีข้อมูลจากผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับประเด็นด้านความยั่งยืนอยู่ แต่เนื่องด้วยคุณภาพ และความแม่นยำของข้อมูลบางชุดที่บริษัทเปิดเผยอาจยังไม่เสถียร และยังไม่ผ่านการสอบทาน การใช้ข้อมูลผลการดำเนินงานของบริษัทจากฐานข้อมูลดังกล่าวผู้ใช้ควรต้องทราบถึงแหล่งที่มาของข้อมูลให้ชัดเจนโดยอาจต้องมีการดูสมมติฐาน และแหล่งการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมของข้อมูลแต่ละชุดด้วย

บรรณานุกรม

Amel-Zadeh, A. & Serafeim, G. (2018). Why and How Investors Use ESG Information: Evidence from a Global Survey. *Financial Analysts Journal,* 74**,** 87-103.

ASEAN Capital Markets Forum. (2017). The ASEAN Corporate Governance Scorecard. Retrieved from https://www.theacmf.org/initiatives/corporate-governance/the-asean-corporate-governance-scorecard.

Bebbington, J., Brown, J., Frame, B. & Thomson, I. (2007). Theorizing engagement: the potential of a critical dialogic approach. *Accounting, Auditing & Accountability Journal,* 20**,** 356-381.

Bebbington, J., Higgins, C. & Frame, B. (2009). Initiating sustainable development reporting: evidence from New Zealand. *Accounting, Auditing & Accountability Journal,* 22**,** 588-625.

Bebbington, J., Kirk, E. A. & Larrinaga, C. (2012). The production of normativity: A comparison of reporting regimes in Spain and the UK. *Accounting, Organizations and Society,* 37**,** 78-94.

Berthelot, S., Coulmont, M., and Serret, V. (2012). Do investors value sustainability reports? A Canadian study. Corporate Social Responsibility & Environmental Management, 19(6), 355-363. DOI:10.1002/csr.285

Beske, F., Haustein, E., & Lorson, P. C. (2019). Materiality analysis in sustainability and integrated reports. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*.

Beske, F., Haustein, E. and Lorson, P.C. (2020), Materiality analysis in sustainability and integrated reports, Sustainability Accounting, Management and Policy Journal, Vol. 11 No. 1, pp. 162-186.

Bloomberg. (2022). Gender-Equality Index. Retrieved from https://www.bloomberg.com/gei/resources/.

Bloomberg. (2022). What is the Gender-Equality Index?. Retrieved from https://www.bloomberg.com/gei/about/.

Bouten, L. & Hoozee, S. (2013). On the interplay between environmental reporting and management accounting change. *Management Accounting Research,* 24**,** 333-348.

Brown, J. & Tregidga, H. (2017). Re-politicizing social and environmental accounting through Rancière: On the value of dissensus. Accounting, Organizations and Society, 61, 1-21.

Buhmann, K. (2013). The Danish CSR Reporting Requirement as Reflexive Law: Employing CSR as a Modality to Promote Public Policy Objectives through Law. European Business Law Review, pp. 187-216.

Calabrese, A., Costa, R. and Rosati, F. (2015), A feedback-based model for CSR assessment and materiality analysis, Accounting Forum, Vol. 39 No. 4, pp. 312-327.

Calabrese, A., Costa, R., Ghiron, N. L., & Menichini, T. (2017). Materiality analysis in sustainability reporting: a method for making it work in practice. *European Journal of Sustainable Development*, *6*(3), 439-439.

Canning, M., O'Dwyer, B., and Georgakopoulos, G., (2019) Processes of auditability in sustainability assurance – the case of materiality construction, Accounting and Business Research, Vol 49 No. 1, pp. 1-27.

Cho, C. H., Laine, M., Roberts, R. W. & Rodrigue, M. (2015). Organized hypocrisy, organizational façades, and sustainability reporting. *Accounting, Organizations and Society,* 40**,** 78-94.

Cormier, D. & Magnan, M. (2015). The Economic Relevance of Environmental Disclosure and its Impact on Corporate Legitimacy: An Empirical Investigation. *Business Strategy and the Environment,* 24**,** 431-450.

Corbett, C. J., & Kirsch, D. A. (2001). International diffusion of ISO 14000 certification. *Production and operations management*, *10*(3), 327-342.

De Klerk, M., De Villiers, C., and Van Staden, C. (2015). The influence of corporate social responsibility disclosure on share prices. Pacific Accounting Review (Emerald Group Publishing Limited), 27(2), 208-228. DOI:10.1108/PAR-05-2013-0047

Deegan, C. (2014). An overview of legitimacy theory as applied within the social and environmental accounting literature. *Sustainability accounting and accountability*, 248-272.

Eccles, R. G., Serafeim, G. & Krzus, M. P. (2011). Market Interest in Nonfinancial Information. *Journal of Applied Corporate Finance,* 23**,** 113-127.

Eccles, R.G., Krzus, M.P., Rogers, J. and Serafaim, G. (2012), The need for sector-specific materiality and sustainability reporting standards, Journal of Applied Corporate Finance, Vol. 24 No. 2, pp. 8-14.

Farooq, M. & De Villiers, C. (2019). How sustainability assurance engagement scopes are determined, and its impact on capture and credibility enhancement. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*.

Fasan, M. and Mio, C. (2017), Fostering stakeholder engagement: the role of materiality disclosure in integrated reporting, Business Strategy and the Environment, Vol. 26 No. 3, pp. 288-305.

Fernando, S., & Lawrence, S. (2014). A theoretical framework for CSR practices: Integrating legitimacy theory, stakeholder theory and institutional theory. *Journal of Theoretical Accounting Research*, *10*(1), 149-178.

FTSE Russell. (2021). FTSE4Good Index Series. Retrieved from https://www.ftserussell.com/products/indices/ftse4good.

FTSE Russell. (2021). Sustainable Investment Metrics. Retrieved from https://www.ftserussell.com/sustainable-investment-metrics.

GCSA. (2022). 2021 GCSA Sustainability Reporting Awards Announcement. Retrieved from https://globalcsaward.org/posts/gcsasr2021-01.

GCSA. (2022). Award. Retrieved from https://globalcsaward.org/award?type=basic-practice.

GCSA. (2022). Registration Instructions. Retrieved from https://globalcsaward.org/enterprise/instructions.

Georg, S. & Justesen, L. (2017). Counting to zero: accounting for a green building. *Accounting, Auditing & Accountability Journal,* 30**,** 1065-1081.

Gerwanski, J., Kordsachia, O. and Velte, P. (2019), Determinants of materiality disclosure quality in integrated reporting: empirical evidence from an international setting, Business Strategy and the Environment, pp. 1-21.

Gray, R., Kouhy, R. & Lavers, S. (1995). Constructing a research database of social and environmental reporting by UK companies. *Accounting, Auditing & Accountability Journal,* 8**,** 78-101.

Hahn, R. (2012). Standardizing social responsibility? New perspectives on guidance documents and management system standards for sustainable development. *IEEE Transactions on Engineering Management*, *59*(4), 717-727.

Hahn, R. (2013). ISO 26000 and the standardization of strategic management processes for sustainability and corporate social responsibility. *Business Strategy and the Environment*, *22*(7), 442-455.

Hertin, J., Berkhout, F., Wagner, M., & Tyteca, D. (2008). Are EMS environmentally effective? The link between environmental management systems and environmental performance in European companies. *Journal of environmental planning and management*, *51*(2), 259-283.

Holm, C. & Rikhardsson, P. (2008). Experienced and Novice Investors: Does Environmental Information Influence Investment Allocation Decisions? *European Accounting Review,* 17**,** 537-557.

Islam, M. A., & Deegan, C. (2010). Media pressures and corporate disclosure of social responsibility performance information: a study of two global clothing and sports retail companies. *Accounting and business research*, *40*(2), 131-148.

Kuasirikun, N., & Sherer, M. (2004). Corporate social accounting disclosure in Thailand. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 17, 629-660.

Kuh, T., Shepley, A., Bala, G. & Flowers, M. (2020). *Dynamic Materiality: Measuring What Matters* [Online]. Available: https://papers.ssrn.com/abstract=3521035

Larrinaga, C. S., Juliette (2021). Norm Development in Environmental Reporting. *In:* BEBBINGTON, J., LARRINAGA, C., O'DWYER, B. & THOMSON, I. (eds.) *Routledge Handbook of Environmental Accounting.* Routledge.

Laughlin, R. C. (1991). Environmental Disturbances and Organizational Transitions and Transformations: Some Alternative Models. *Organization Studies,* 12**,** 209-232.

Martin, P. R. & Moser, D. V. (2016). Managers' green investment disclosures and investors' reaction. *Journal of Accounting and Economics,* 61**,** 239-254.

Michelon, G. (2021). Financial markets and environmental information. *In:* BEBBINGTON, J., LARRINAGA, C., O'DWYER, B. & THOMSON, I. (eds.) *Routledge Handbook of Environmental Accounting.* Routledge.

MSCI. (2022). What is an MSCI ESG Rating?. Retrieved from https://www.msci.com/our-solutions/esg-investing/esg-ratings.

QontigoX. (2022). STOXX® Global ESG Leaders. Retrieved from https://www.stoxx.com/index-details?symbol=sxwesgp.

Peters, G. F. & Romi, A. M. (2013). Discretionary compliance with mandatory environmental disclosures: Evidence from SEC filings. *Journal of Accounting and Public Policy,* 32**,** 213-236.

Rikhardsson, P. & Holm, C. (2008). The effect of environmental information on investment allocation decisions – an experimental study. *Business Strategy and the Environment,* 17**,** 382-397.

Riviere-Giordano, G., Giordano-Spring, S. & Cho, C. H. (2018). Does the level of assurance statement on environmental disclosure affect investor assessment? *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal,* 9**,** 336-360.

Rodrigue, M., Magnan, M. & Boulianne, E. (2013). Stakeholders' influence on environmental strategy and performance indicators: A managerial perspective. *Management Accounting Research,* 24**,** 301-316.

S&P Global. (2022). CSA Methodology. Retrieved from https://www.spglobal.com/esg/csa/methodology/.

S&P Global. (2022). DJSI Index Family. Retrieved from https://www.spglobal.com/esg/performance/indices/djsi-index-family#objective.

S&P Global. (2022). DJSI Review History. Retrieved from https://www.spglobal.com/esg/csa/review-history.

Schneider, T. E., Michelon, G. & Paananen, M. (2018). Environmental and Social Matters in Mandatory Corporate Reporting: An Academic Note. *Accounting Perspectives*.

Solomon, J. F. & Solomon, A. (2006). Private social, ethical and environmental disclosure. *Accounting, Auditing & Accountability Journal,* 19**,** 564-591.

Stubbs, W. & Higgins, C. (2018). Stakeholders' Perspectives on the Role of Regulatory Reform in Integrated Reporting. *Journal of Business Ethics,* 147**,** 489-508.

Thai Institute of Directors. (2010). ASEAN Corporate Governance Scorecard (ACGS) 2021. สืบค้นจาก https://www.thai-iod.com/en/projects-2-detail.asp?id=738.

Thai Institute of Directors. (2010). รายงานการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน. สืบค้นจาก http://www.thai-iod.com/th/projects-2.asp.

Thomson, I. & Bebbington, J. (2005). Social and environmental reporting in the UK: a pedagogic evaluation. *Critical Perspectives on Accounting,* 16**,** 507-533.

Tregidga, H. Laine, M. (2021). Stand-Alone and Integrated Reporting. *In:* BEBBINGTON, J., LARRINAGA, C., O'DWYER, B. & THOMSON, I. (eds.) *Routledge Handbook of Environmental Accounting.* Routledge.

Unerman, J. and Zappettini, F. (2014), "Incorporating materiality considerations into analysis of absence from sustainability reporting", Social and Environmental Accountability Journal, Vol. 34 No. 3, pp. 172-186.

Van de Kerkhof, M., & Wieczorek, A. (2005). Learning and stakeholder participation in transition processes towards sustainability: Methodological considerations. *Technological forecasting and social change*, *72*(6), 733-747.

Vílchez, V., Darnall, N. (2017). Two are better than one: The link between management systems and business performance. *Business Strategy and the Environment*, *25(4)*, 221-240.

Vinnari, E. & Laine, M. (2013). Just a passing fad? *Accounting, Auditing & Accountability Journal,* 26**,** 1107-1134.

Waworuntu, S. R., Wantah, M. D., and Rusmanto, T. (2014). CSR and financial performance analysis: evidence from top ASEAN listed companies. Procedia - Social And Behavioral Sciences, 164 (International Conference on Accounting Studies 2014, ICAS 2014, 18-19 August 2014, Kuala Lumpur, Malaysia), 493-500.

ข่าวประชาสัมพันธ์พีอาร์นิวส์ไวร์. (2021). รางวัล Global Corporate Sustainability Awards (GCSA) ประจำปี 2564. สืบค้นจาก https://www.ryt9.com/s/anpi/3232461.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, (2555). แนวทางการรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการ. สืบค้นจาก https://www.setsustainability.com/download/j29bgqeslyki7tw

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2021). ASEAN Corporate Governance Scorecard. สืบค้นจาก https://www.setsustainability.com/page/asean-corporate-governance-scorecard.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2021). ข้อมูลน่าสนใจของดัชนีความยั่งยืนสากล. สืบค้นจาก https://www.setsustainability.com/libraries/741/item/-Dow-Jones-Sustainability-Indices?category=21&type=&search=.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2021). สำรวจผลตอบแทนหุ้นไทยใน DJSI. สืบค้นจาก https://www.setinvestnow.com/th/knowledge/article/202-the-investment-return-of-thai-stocks-in-djsi.

นิธิ ภักดิ์ปินตา. (2559). ผลกระทบของรายงานความยั่งยืนต่อผลการดำเนินงานขององค์กรสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มประเทศอาเซียน. *Journal of Research and Development Institute Rajabhat Maha Sarakham University*, *3*(2), 112-126.

เบญจวรรณ แซ่ลี้. (2555). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสังคมกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, คณะบริหารธุรกิจ, สาขาบริหารธุรกิจ.

ปัทมภรณ์ เกาะลอย. (2556). *การจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2558). การศึกษาการรายงานตามหลักไตรกัปปิยะบนรายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2565). การประเมินระดับประเทศ. สืบค้นจาก https://www.sec.or.th/cgthailand/th/pages/assessment/interassessment.aspx#5.

สัตยา ตันจันทร์พงศ์, ดลยา ไชยวงศ์ และ พัทธ์ยศ เดชศิริ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดเผยข้อมูลรายงานการพัฒนาความยั่งยืนกับการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียน. ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences*, *7*(2), 273-295.

สัตยา ตันจันทร์พงศ์, พัทธ์ยศ เดชศิริ และ ทัดพงศ์ อวิโรธนานนท์. (2562). อิทธิพลของการเปิดเผยข้อมูลรายงานการพัฒนาความยั่งยืนที่มีต่อมูลค่ากิจการ. *Journal of Accountancy and Management*, *11*(1), 131-144.

สมพร กมลศิริพิชัยพร และ วิทย์ สุนทรนันท์. (2550). รูปแบบการรายงานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับอุตสาหกรรมไทย. สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.)

สุนีย์ วัฒนะ. (2556). *การเปิดเผยข้อมูลโดยสมัครใจด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม: กรณีศึกษาบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี). กรุงเทพ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ภาคผนวก

กองทุนส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน
93 อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
Website: www.CMDF.or.th

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)
565 ซอยรามคำแหง 39 เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทรศัพท์: 02-718-5460
โทรสาร: 02-718-5461-2
Website: www.tdri.or.th